

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

ΙΑ΄ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ - ΣΥΝΟΔΟΣ Β΄

Συνεδρίαση 11^{ης} Δεκεμβρίου 2017

Ωρα έναρξης: 09.05 π.μ.

Αρ. 14

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Δ. ΣΥΛΛΟΥΡΗΣ)

Καλημέρα σας.

Κηρύσσω την έναρξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

Παρακαλώ τους γραμματείς να διαπιστώσουν αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(Α. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ)

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Αρχίζουμε σήμερα τη συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού για το 2018. Όπως συμφωνήθηκε, σήμερα θα μιλήσουν οι αρχηγοί ή εκπρόσωποι των κομμάτων, ξεκινώντας από το μικρότερο κόμμα. Παρακαλώ όλους τους ομιλητές να περιοριστούν αυστηρά στο χρόνο που τους έχει δοθεί, όπως άλλωστε είναι η ομόφωνη απόφαση όλων των εν τη Βουλή κομμάτων.

Πριν όμως, θα καλέσω τον αναπληρωτή πρόεδρο της κοινοβουλευτικής επιτροπής Οικονομικών, κ. Μάριο Μαυρίδη, να καταθέσει σε συντομία, όχι πάνω από δέκα λεπτά, τα κύρια συμπεράσματα που αναδεικνύονται μέσα από την έκθεση της επιτροπής που έχει ήδη κυκλοφορήσει και βρίσκεται στα χέρια όλων σας.

Κύριε Μαυρίδη, έχετε το λόγο.

(Η έκθεση αποσπάσματα της οποίας ανέγνωσε ο αναπληρωτής πρόεδρος της επιτροπής.)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού για το νομοσχέδιο «Ο περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμος του 2017»

Μέλη της επιτροπής:

Αβέρωφ Νεοφύτου, πρόεδρος

Άγγελος Βότσης

Μάριος Μαυρίδης

Μαρίνος Μουσιούπτας

Ονούφριος Κουλλά

Μαρίνος Σιζόπουλος

Στέφανος Στεφάνου

Άννα Θεολόγου

Άριστος Δαμιανού

Γιώργος Πεردίκης

Αντρέας Καυκαλιάς

ΜΕΡΟΣ Α

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1. Εισαγωγή

Ο κρατικός προϋπολογισμός για το οικονομικό έτος 2018, κατατέθηκε στη Βουλή των Αντιπροσώπων σύμφωνα με το άρθρο 81 του Συντάγματος και ακολούθως παραπέμφθηκε ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού για μελέτη και υποβολή σχετικής έκθεσης προς το σώμα. Μαζί με τον κρατικό προϋπολογισμό για το έτος 2018 κατατέθηκε επίσης το Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΜΔΠ) για τα έτη 2018-2020.

Η κατάθεση του υπό συζήτηση προϋπολογισμού έγινε στις 6 Οκτωβρίου 2017, εντός των προβλεπόμενων συνταγματικών πλαισίων, δηλαδή τρεις μήνες πριν από την έναρξη του επόμενου οικονομικού έτους.

Η εξέταση του υπό αναφορά προϋπολογισμού, άρχισε στις 16 Οκτωβρίου 2017 με την παρουσίαση της οικονομικής πολιτικής και δημοσιονομικής κατάστασης από τον Υπουργό Οικονομικών κ. Χάρη Γεωργιάδη και έληξε στις 27 Νοεμβρίου 2017, με την ολοκλήρωση της παρουσίασης των επιμέρους προϋπολογισμών, καθώς και των στόχων και της πολιτικής όλων των υπουργείων και ανεξάρτητων υπηρεσιών.

Πραγματοποιήθηκαν συνολικά 18 συνεδρίες της επιτροπής, ως ακολούθως:

- Δεκαέξι συνεδρίες για τη συζήτηση των επιμέρους προϋπολογισμών των υπουργείων και ανεξάρτητων υπηρεσιών και ειδικότερα για την ανάλυση των στόχων και της πολιτικής τους.
- Μία συνεδρία, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 28 Νοεμβρίου 2017, για σκοπούς εξέτασης αριθμού τροποποιήσεων¹ στον κρατικό προϋπολογισμό του 2018, οι οποίες κατατέθηκαν στην επιτροπή από το Υπουργείο Οικονομικών μετά την επίσημη κατάθεση του προϋπολογισμού.
- Μία συνεδρία στις 4 Δεκεμβρίου 2017 για σκοπούς έγκρισης του προσχεδίου έκθεσης της επιτροπής και των κυβερνητικών τροποποιήσεων στον κρατικό προϋπολογισμό του 2018.

Περαιτέρω, στο πλαίσιο της συζήτησης του κρατικού προϋπολογισμού, βάσει πάγιας πρακτικής των τελευταίων ετών, προσήλθε ενώπιον της επιτροπής η Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου στις 28 Νοεμβρίου 2017 και κατέθεσε τις θέσεις και εκτιμήσεις της εποπτικής αρχής αναφορικά με τη δημοσιονομική κατάσταση και την ευρύτερη οικονομική πολιτική της κυβέρνησης.

Τέλος, ο Υπουργός Οικονομικών την 1^η Δεκεμβρίου 2017² ανέλυσε ενώπιον της ολομέλειας του σώματος τη γενική οικονομική πολιτική της κυβέρνησης, τη δημοσιονομική κατάσταση, καθώς και τις προτεραιότητες και τους στόχους της κυβέρνησης για το έτος 2018, όπως διαγράφονται μέσα από τον υπό συζήτηση προϋπολογισμό.

Το τελικό πρόγραμμα των συνεδριών για τη συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού του 2018 περιλαμβάνεται στο Μέρος Γ της παρούσας έκθεσης.

Στο πλαίσιο των ειδικότερων διαδικασιών που ακολουθούνται κάθε χρόνο για τη συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού, βάσει πάγιας πρακτικής, τηρήθηκαν/κατατέθηκαν ενώπιον της επιτροπής τα ακόλουθα:

- Πλήρη στενογραφημένα πρακτικά για όλες τις συζητήσεις, τα οποία αποστενογραφήθηκαν και βρίσκονται στη διάθεση όλων των βουλευτών.
- Ειδικό παρουσιολόγιο, προσυπογραφέν από τον πρόεδρο της επιτροπής σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού της Βουλής.
- Γραπτά σημειώματα/ομιλίες των υπουργών και των προϊσταμένων των συνταγματικών εξουσιών και υπηρεσιών, καθώς και των ανεξάρτητων υπηρεσιών, με συγκεκριμένα στοιχεία αναφορικά με τις δαπάνες, τους στόχους, την πολιτική και άλλα συναφή στοιχεία, κατ' απαίτηση της επιτροπής.
- Ειδική διαδικασία υποβολής ερωτήσεων, με βάση την οποία όλοι οι βουλευτές έχουν το δικαίωμα να υποβάλουν γραπτώς ερωτήσεις επί ειδικών κονδυλίων του υπό αναφορά προϋπολογισμού, οι οποίες διαβιβάζονται αρμοδίως στα αντίστοιχα υπουργεία/υπηρεσίες για κατάθεση γραπτών απαντήσεων.

¹ Μέχρι την έναρξη συζήτησης του υπό αναφορά προϋπολογισμού στις 11 Δεκεμβρίου 2017, είχαν κατατεθεί συνολικά 31 τροποποιήσεις.

² Στοιχεία της ομιλίας του Υπουργού Οικονομικών ενώπιον της ολομέλειας του σώματος δεν έχουν περιληφθεί στην παρούσα έκθεση.

Κατατέθηκαν επίσης:

- Το Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΜΔΠ) 2018-2020, όπως εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο μαζί με τον κρατικό προϋπολογισμό για το έτος 2018.
- Στρατηγικά σχέδια όλων των υπουργείων (με εξαίρεση το Υπουργείο Άμυνας), της Γενικής Διεύθυνσης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Συντονισμού και Ανάπτυξης και του Γενικού Λογιστηρίου.
- Έκθεση συμμόρφωσης με τις παρατηρήσεις του Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας για το έτος 2015, δυνάμει του άρθρου 4Α του περί Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στο Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμου.
- Έκθεση Δημοσιονομικών Κινδύνων, δυνάμει του άρθρου 58 του περί Δημοσιονομικής Ευθύνης και Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου, στην οποία αναγνωρίζονται και αναλύονται οι πιθανοί δημοσιονομικοί κίνδυνοι και περιλαμβάνονται μέτρα μετριασμού των εν λόγω κινδύνων.

2. Στοιχεία/Πληροφορίες

Η παρούσα έκθεση βασίζεται στα στοιχεία του κρατικού προϋπολογισμού για το 2018 και του ΜΔΠ για τα έτη 2018-2020, στο Επεξηγηματικό Υπόμνημα και στα Παραρτήματα που συνοδεύουν τον υπό αναφορά προϋπολογισμό, στα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιον της επιτροπής από τον Υπουργό Οικονομικών κατά την έναρξη της συζήτησης³, όπως και στα στοιχεία που περιλαμβάνονται στους αναλυτικούς πίνακες για τα μεγέθη του προϋπολογισμού και τους μακροοικονομικούς δείκτες, οι οποίοι επίσης κατατέθηκαν μαζί με τον υπό αναφορά προϋπολογισμό.

Η παρούσα έκθεση συνοψίζεται στα ακόλουθα:

Μέρος Α - Ανάλυση του Υπουργού Οικονομικών αναφορικά με την ακολουθούμενη οικονομική πολιτική της κυβέρνησης, το οικονομικό πλαίσιο επί του οποίου βασίζεται ο κρατικός προϋπολογισμός του 2018, οι θέσεις της Διοικητού της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου και άλλα συναφή ζητήματα.

Μέρος Β - Παρατηρήσεις των κοινοβουλευτικών ομάδων και άλλων κομμάτων για τον κρατικό προϋπολογισμό του 2018.

Μέρος Γ - Πρόγραμμα συνεδριών της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού για τη συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού του 2018.

Μέρος Δ - Πίνακες οι οποίοι κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών και αποτυπώνουν την κρατούσα δημοσιονομική κατάσταση.

Μέρος Ε - Πίνακας συγκεφαλαίωσης οφειλών και δαπανών κατά Κεφάλαιο (Υπουργεία, Συνταγματικές Εξουσίες, Συνταγματικές Υπηρεσίες, Ανεξάρτητες Υπηρεσίες).

Μέρος ΣΤ - Πίνακες με τα νέα και υφιστάμενα έργα που προγραμματίζεται να πραγματοποιηθούν/υλοποιηθούν κατά το 2018.

Μέρος Ζ - Τροποποιήσεις στον κρατικό προϋπολογισμό του 2018, οι οποίες κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών μετά τη λήξη της κυρίως συζήτησης από την επιτροπή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

1. Υπουργός Οικονομικών

α. Οικονομικό πλαίσιο

Ο Υπουργός Οικονομικών αναλύοντας ενώπιον της επιτροπής στις 16 Οκτωβρίου 2017, το οικονομικό πλαίσιο επί του οποίου βασίζεται ο κρατικός προϋπολογισμός του 2018, κατέθεσε, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

- Η κυπριακή οικονομία παρουσιάζεται αρκετά βελτιωμένη. Ο ρυθμός ανάπτυξης για το 2017 εξακολουθεί να παραμένει θετικός και αναμένεται να είναι κατά πολύ υψηλότερος σε σύγκριση με το ρυθμό ανάπτυξης των προηγούμενων δύο ετών, όταν είχε αρχίσει η ανάκαμψη της κυπριακής οικονομίας, ενώ θετικές είναι και οι μεσοπρόθεσμες προβλέψεις.
- Οι μεταρρυθμίσεις στη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών και στο τραπεζικό σύστημα, απάλλαξαν την οικονομία από τις στρεβλώσεις της αλόγιστης διενέργειας δημόσιων δαπανών και

³ Επιστολή Υπουργού Οικονομικών προς τον Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων ημερομηνίας 4 Οκτωβρίου 2017. (Παρουσίαση στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού - Υπουργός Οικονομικών - 16 Οκτωβρίου 2017).

της αλόγιστης πιστωτικής επέκτασης και κατέστησαν το υφιστάμενο οικονομικό αναπτυξιακό μοντέλο ακόμη πιο βιώσιμο.

- Η ανάκαμψη της οικονομίας οφείλεται στη λειτουργία των παραγωγικών δυνάμεων, η οποία κατέστη δυνατή με τη δημιουργία συνθηκών σταθερότητας και με τις πολιτικές στήριξης του κράτους (φορολογική σταθερότητα, φορολογική μεταρρύθμιση, πολεοδομικά κίνητρα).
- Η αναπτυξιακή πορεία της οικονομίας στηρίζει-
 - την αγορά εργασίας, η οποία παρουσιάζει σημαντική βελτίωση καθώς το ποσοστό ανεργίας μειώνεται, η απώλεια εργατικού δυναμικού που παρατηρήθηκε κατά την περίοδο της ύφεσης ανατρέπεται και η απασχόληση αυξάνεται, και
 - τα δημόσια έσοδα, τα οποία παρουσιάζουν ανοδική τάση χωρίς οποιαδήποτε αύξηση των φορολογικών συντελεστών ή των συντελεστών που αφορούν διάφορες συνεισφορές προς το κράτος.
- Παρά τη θετική πορεία της οικονομίας, δυνητικοί ενδογενείς και εξωγενείς κίνδυνοι επηρεασμού των δημοσιονομικών προοπτικών συνεχίζουν να καταγράφονται και να παρακολουθούνται από την κυβέρνηση, ενώ υπό παρακολούθηση βρίσκονται επίσης οι μακροοικονομικές εξελίξεις και ο τρόπος με τον οποίο αυτές ενδεχομένως να επηρεάζουν τα δημόσια οικονομικά.
- Ανεξαρτήτως του ψηλού θετικού ρυθμού ανάπτυξης που παρουσιάζει η οικονομία τα δύο τελευταία χρόνια, των συνεχών αναβαθμίσεων της πιστοληπτικής ικανότητας της οικονομίας από διεθνείς οίκους αξιολόγησης, της μείωσης της ανεργίας και της βελτίωσης των μακροοικονομικών και δημοσιονομικών δεικτών, στόχος της κυβέρνησης παραμένει η διασφάλιση των προϋποθέσεων βιώσιμης ανάπτυξης μέσω της περαιτέρω βελτίωσης της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.
- Για την επίτευξη του πιο πάνω στόχου, η συνεχής προώθηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, η περαιτέρω εξυγίανση του χρηματοπιστωτικού συστήματος ιδιαίτερα μέσω της μείωσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων, καθώς και η ενθάρρυνση επενδύσεων υψηλής προστιθέμενης αξίας, η οποία θα βοηθήσει στην περαιτέρω αποκλιμάκωση της ανεργίας, κρίνονται απαραίτητες.

Σε σχέση με την πορεία των κυριότερων μακροοικονομικών δεικτών, ο αρμόδιος υπουργός δήλωσε τα ακόλουθα:

- Ο **ρυθμός ανάπτυξης** της κυπριακής οικονομίας για το έτος 2017, με βάση το μακροοικονομικό σενάριο, παραμένει θετικός και αναμένεται να ανέλθει στο 3,6%⁴ του ΑΕΠ, σε πραγματικούς όρους, σε σύγκριση με 2,8% του ΑΕΠ για το 2016. Στη βάση της πιο πάνω εκτίμησης, ο ρυθμός ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας αναμένεται να ξεπεράσει τον μέσο όρο της Ευρωζώνης, ο οποίος για το 2017 αναμένεται να κυμανθεί στο 1,7%.

Για το 2018 ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας προβλέπεται να κυμανθεί στο 3% του ΑΕΠ, σε πραγματικούς όρους, ενώ για τα έτη 2019 και 2020 προβλέπεται στο 2,7% του ΑΕΠ, σε πραγματικούς όρους.

- Το **πρωτογενές ισοζύγιο** της γενικής κυβέρνησης αναμένεται θετικό και το 2017 και εκτιμάται στο 3,5% του ΑΕΠ (€662,4 εκατομ. σε απόλυτους όρους, σύμφωνα με τις αναθεωρημένες προβλέψεις του Υπουργείου Οικονομικών), σε σύγκριση με 3,0% του ΑΕΠ (€529,1 εκατομ. σε απόλυτους όρους) για το 2016.

Για την περίοδο 2018 έως 2020, το πρωτογενές ισοζύγιο προβλέπεται επίσης πλεονασματικό. Ειδικότερα, για το 2018 προβλέπεται να κυμανθεί στο 3,8% του ΑΕΠ, ενώ για τα έτη 2019 και 2020 προβλέπεται να αυξηθεί στο 3,9% του ΑΕΠ.

- Το **δημοσιονομικό ισοζύγιο** της γενικής κυβέρνησης εκτιμάται για το 2017 πλεονασματικό, ανερχόμενο στο 1% του ΑΕΠ (€189,8 εκατομ. σε απόλυτους όρους), σε σύγκριση με οριακό πλεόνασμα ποσοστού ύψους 0,4% του ΑΕΠ (€64,4 εκατομ. σε απόλυτους όρους) για το 2016.

Το δημοσιονομικό ισοζύγιο για το 2018 προβλέπεται να βελτιωθεί περαιτέρω και να ανέλθει στο 1,3% του ΑΕΠ, ενώ για τα έτη 2019 και 2020 στόχο αποτελεί η επίτευξη δημοσιονομικού πλεονάσματος ποσοστού ύψους 1,4% του ΑΕΠ.

- Το **δημόσιο χρέος**, βάσει των τεθέντων δημοσιονομικών στόχων, εκτιμάται για το 2017 να

⁴ Η πρόβλεψη του ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας για το 2017, όπως περιλήφθηκε στο Πρόγραμμα Σταθερότητας 2017-2020 (Απρίλιος 2017) ανερχόταν στο 2,9% του ΑΕΠ.

περιοριστεί στο 99% του ΑΕΠ, (€18,6 δις σε απόλυτους αριθμούς), σε σύγκριση με 107,8% του ΑΕΠ για το 2016 (€19,3 δις σε απόλυτους αριθμούς). Η σημαντική αυτή μείωση του δημόσιου χρέους οφείλεται στην επίτευξη υψηλού πρωτογενούς πλεονάσματος και στην προγραμματιζόμενη πρόωρη αποπληρωμή σημαντικού μέρους του δημόσιου χρέους ύψους €0,6 δις εντός του 2017.

Οι καλές επιδόσεις των δημόσιων οικονομικών, ως αποτέλεσμα των καλών επιδόσεων της πραγματικής οικονομίας και της αποτελεσματικής διαχείρισης του δημόσιου χρέους επιδρούν θετικά στην περαιτέρω πορεία του. Ειδικότερα για το 2018, προβλέπεται σημαντικός περιορισμός του στο 92,4% του ΑΕΠ (€18,1 δις σε απόλυτους όρους) στη βάση προγραμματιζόμενης πρόωρης αποπληρωμής μέρους του εντός του εν λόγω έτους (ποσού ύψους €0,3 δις), ενώ για τα έτη 2019 και 2020 γίνεται πρόβλεψη για περαιτέρω μείωσή του στο 86,5% του ΑΕΠ (€17,6 δις σε απόλυτους όρους, σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία που εξασφαλίστηκαν από τη Διεύθυνση Προϋπολογισμού του Υπουργείου Οικονομικών) και 81,8% του ΑΕΠ (€17,5 δις σε απόλυτους όρους, σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία που εξασφαλίστηκαν από τη Διεύθυνση Προϋπολογισμού του Υπουργείου Οικονομικών), αντίστοιχα.

Σε σχέση με την απασχόληση, την ανεργία και τον πληθωρισμό, ο ίδιος αξιωματούχος κατέθεσε τα ακόλουθα στοιχεία:

- Η **απασχόληση** είναι συνυφασμένη με την πορεία της πραγματικής οικονομίας και τον ρυθμό ανάπτυξης αυτής και ως εκ τούτου συνεχίζει να παρουσιάζει αύξηση. Ειδικότερα, η απασχόληση για το 2017 αναμένεται να αυξηθεί κατά 3%, ενώ αντίστοιχα, για το 2016 η αύξηση αυτή ανήλθε στο 3,2%.

Για το 2018 προβλέπεται επίσης αύξηση κατά 2,4%, ενώ για τα έτη 2019 και 2020 προβλέπεται να αυξηθεί κατά 1,7%, αντίστοιχα.

- Η **ανεργία** διατήρησε πτωτική πορεία και κατά το 2017. Σύμφωνα με την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, η ανεργία κατά το πρώτο εξάμηνο του 2017 μειώθηκε στο 12,1%, έναντι ποσοστού ανεργίας 13,1% την αντίστοιχη περίοδο του 2016, μείωση η οποία αντικατοπτρίζει τη βελτίωση στην αγορά εργασίας.

Τόσο η μακροχρόνια ανεργία όσο και η νεανική ανεργία, βάσει των στοιχείων της εν λόγω έρευνας παρουσιάζουν μείωση κατά το 2017. Παραταύτα εξακολουθούν να διατηρούνται σε ψηλά επίπεδα, ήτοι σε ποσοστά 5,1% και 26,0%, αντίστοιχα (πρώτο εξάμηνο του 2017).

Συνολικά, για το 2017, η ανεργία εκτιμάται να μειωθεί στο 11%, σε σχέση με 12,9% για το 2016. Η προβλεπόμενη σταθερή οικονομική ανάκαμψη μεσοπρόθεσμα, για την περίοδο 2018 έως 2020, ενισχύει τις προβλέψεις για περαιτέρω αποκλιμάκωση της ανεργίας, το ποσοστό της οποίας προβλέπεται να περιοριστεί για τα έτη 2018, 2019 και 2020 στο 9,5%, 8% και 6,5%, αντίστοιχα.

- Ο **πληθωρισμός** κατά το 2017 παρουσιάζει για πρώτη φορά, μετά την αρνητική πορεία που διέγραψε μεταξύ των ετών 2014 και 2016, θετικό πρόσημο κατά το 2017. Η ανοδική πορεία που καταγράφεται, οφείλεται κυρίως στην αύξηση της μέσης τιμής του αργού πετρελαίου τύπου Μπρεντ και στις συνακόλουθες αυξήσεις των τιμών των εγχώριων ενεργειακών προϊόντων, όπως των καυσίμων και του ηλεκτρισμού.

Ειδικότερα για το 2017, ο πληθωρισμός αναμένεται να κυμανθεί στο 1% και να διατηρηθεί στα ίδια επίπεδα κατά το 2018, ενώ για τα έτη 2019 και 2020 προβλέπεται περαιτέρω άνοδος στο 1,5% και 2%, αντίστοιχα.

Αναφορικά με το **δημόσιο χρέος** και τη βιωσιμότητά του, σύμφωνα με τα κατατεθέντα από τον αρμόδιο υπουργό στοιχεία-

- στο πλαίσιο της αποτελεσματικής πολιτικής για τη διαχείριση του δημόσιου χρέους, έχει επιτευχθεί εξομάλυνση και επιμήκυνση του χρονοδιαγράμματος αποπληρωμής του, καθώς και περαιτέρω μείωση του μέσου σταθμικού κόστους του υφιστάμενου δημόσιου χρέους,
- το δημόσιο χρέος της Κύπρου, σύμφωνα με την ανάλυση ευαισθησίας για την περίοδο 2017-2020 που διενεργεί το Υπουργείο Οικονομικών, κρίνεται βιώσιμο σχεδόν σε όλα τα σενάρια, σε κάθε δε περίπτωση ο δείκτης του δημόσιου χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ παρουσιάζει πτωτική πορεία,
- με βάση το βασικό μακροοικονομικό σενάριο και την προβλεπόμενη πορεία των δημοσιονομικών μεγεθών, εκτιμάται ότι η ανοδική τάση που ακολούθησε το δημόσιο χρέος κατά τα προηγούμενα έτη ανατράπηκε με τη λήξη του έτους 2016. Από το έτος 2017 και εντεύθεν, το δημόσιο χρέος

αναμένεται να μειωθεί σημαντικά και να περιοριστεί στο 99% του ΑΕΠ, ενώ μέχρι τέλους του 2020 προβλέπεται περαιτέρω μείωσή του στο 81,8% του ΑΕΠ,

- καθοριστικοί παράγοντες για τη βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους είναι η επίτευξη μέσου ρυθμού ανάπτυξης 2,0% του ΑΕΠ, όπως και πρωτογενών πλεονασμάτων 3,0% του ΑΕΠ σε μεσοπρόθεσμο επίπεδο. Η επάνοδος της Κύπρου σε επενδυτική βαθμίδα στις διεθνείς αγορές, η οποία εκτιμάται ότι θα επιτευχθεί εντός του 2018, αναμένεται να συμβάλει περαιτέρω στη βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους.

β. Στρατηγικές επιδιώξεις της κυβέρνησης

Σε σχέση με τις στρατηγικές επιδιώξεις της κυβέρνησης, ο αρμόδιος υπουργός δήλωσε ότι αυτές αντικατοπτρίζονται στον κρατικό προϋπολογισμό για το 2018 και στο ΜΔΠ 2018-2020.

Σύμφωνα με τα κατατεθέντα στοιχεία-

- οι κύριες στρατηγικές επιδιώξεις και προτεραιότητες οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης αναλύονται στο Στρατηγικό Σχέδιο Δημοσιονομικής Πολιτικής (ΣΣΔΠ) 2018-2020⁵,
- βασικοί άξονες στρατηγικής της κυβέρνησης αποτελούν η μακροοικονομική και δημοσιονομική σταθερότητα, η δημιουργία θέσεων εργασίας, η χρηματοοικονομική σταθερότητα και η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, με στόχο τη διασφάλιση βιώσιμης ανάπτυξης η οποία θα οδηγήσει σε ενδυνάμωση της απασχόλησης και σε στήριξη της κοινωνικής συνοχής,
- σημαντικοί παράγοντες για την επίτευξη των πιο πάνω είναι η τόνωση της εμπιστοσύνης των επενδυτών και καταναλωτών στην κυπριακή οικονομία, η προσέλκυση επενδύσεων, καθώς και η επίτευξη και διατήρηση επενδυτικής βαθμίδας που να διασφαλίζει τη βιώσιμη πρόσβαση της Κύπρου στις διεθνείς αγορές,
- οι ως άνω επιδιώξεις επιμερίζονται σε στόχους οι οποίοι, μεταξύ άλλων, επικεντρώνονται στην επένδυση, στην ανάπτυξη και επιχειρηματικότητα, στη διοικητική μεταρρύθμιση και στον εκσυγχρονισμό των θεσμών του κράτους, στην ολοκλήρωση και πλήρη εφαρμογή ενός σύγχρονου κράτους πρόνοιας, στην καταπολέμηση της ανεργίας, στην αναδιάρθρωση της τοπικής αυτοδιοίκησης, στον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού συστήματος και στη μεταρρύθμιση του τομέα της υγείας.

γ. Κρατικός Προϋπολογισμός 2018 και Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΜΔΠ) 2018-202

Ο Υπουργός Οικονομικών παρουσιάζοντας στις 16 Οκτωβρίου 2017 στην επιτροπή τον κρατικό προϋπολογισμό για το έτος 2018, όπως και το ΜΔΠ 2018-2020 κατέθεσε τα ακόλουθα:

- Ο κρατικός προϋπολογισμός για το 2018 και το ΜΔΠ 2018-2020-
 - καταρτίσθηκαν στη βάση των κατευθυντήριων γραμμών του Στρατηγικού Πλαισίου Δημοσιονομικής Πολιτικής 2018-2020, αντικατοπτρίζουν τους τεθέντες από την κυβέρνηση στρατηγικούς στόχους και είναι προσαρμοσμένα στις τρέχουσες εξελίξεις,
 - χαρακτηρίζονται από την πολιτική των ισοσκελισμένων προϋπολογισμών και προβλέπουν τη δημιουργία οριακών πλεονασμάτων κατά τον τριετή ορίζοντα 2018-2020,
 - περιλαμβάνουν σημαντικά νέα έργα και νέες πολιτικές, ως αποτέλεσμα της συνετής δημοσιονομικής πολιτικής που εφάρμοσε το κράτος και της δημιουργίας περιθωρίων προώθησής τους, τα οποία αποσκοπούν μεταξύ άλλων, στη βελτίωση της απονομής της δικαιοσύνης και στη μεταρρύθμιση του τομέα αυτού, στην προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, όπως και στην ενθάρρυνση νέων τομέων οικονομικής δραστηριότητας.
- Ειδικότερα, ο κρατικός προϋπολογισμός για το 2018-
 - χαρακτηρίζεται από οριακό δημοσιονομικό πλεόνασμα και μεγάλο πρωτογενές πλεόνασμα,
 - δίδει έμφαση στην υλοποίηση σημαντικών έργων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, στην ενίσχυση των πανεπιστημιακών και ερευνητικών υποδομών, στην προώθηση νέων μεγάλων οδικών έργων και άλλων έργων υποδομής, καθώς και συγχρηματοδοτούμενων έργων που αποσκοπούν στην αναβάθμιση των υποδομών και στην ενίσχυση της δυναμικότητας της οικονομίας και συμβάλλει παράλληλα στην εφαρμογή των πολιτικών του κράτους για στήριξη

⁵ Το Στρατηγικό Σχέδιο Δημοσιονομικής Πολιτικής 2018-2020 εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 25 Μαΐου 2017.

της κοινωνικής συνοχής.

Παρουσιάζοντας περαιτέρω τις κυριότερες πτυχές του κρατικού προϋπολογισμού για το 2018, ο Υπουργός Οικονομικών κατέθεσε τα ακόλουθα:

- Ο κρατικός προϋπολογισμός για το 2018, ο οποίος καλύπτει κυρίως την κεντρική κυβέρνηση, προβλέπει **έσοδα** (εξαιρουμένων των χρηματοοικονομικών ροών) ύψους €6.333 εκατομ., τα οποία αντιστοιχούν κατά προσέγγιση στο 32,4% του ΑΕΠ. Σε σύγκριση με τα αναθεωρημένα έσοδα για το 2017, ύψους €6.424 εκατομ., τα προϋπολογιζόμενα έσοδα για το 2018 παρουσιάζουν μείωση κατά 1,4%⁶ περίπου, η οποία οφείλεται στην εισαγωγή νέου τρόπου παρουσίασης των επιστροφών φόρων και δασμών στον κρατικό προϋπολογισμό στο σκέλος των εσόδων υπό μορφή αρνητικών εσόδων, αντί στο σκέλος των δαπανών, σύμφωνα με τις δημοσιονομικές και λογιστικές οδηγίες. Η ρύθμιση αυτή, αποσκοπεί στην επίτευξη μεγαλύτερης ευελιξίας και διαφάνειας ως προς τα καθαρά έσοδα του προϋπολογισμού.
- Οι **κυριότερες κατηγορίες κρατικών εσόδων** για το 2018 είναι οι άμεσοι και έμμεσοι φόροι, οι οποίοι συνολικά προϋπολογίζονται στα €5.312 εκατομ. και αποτελούν το 84% των συνολικών εσόδων, ενώ το 16% των εσόδων, εξαιρουμένων των εισπράξεων από δάνεια, προέρχεται από μη φορολογικά έσοδα (πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών, μεταβιβάσεις και χορηγίες), τα οποία προϋπολογίζονται στα €1.021 εκατομ.
- Οι συνολικές **δαπάνες** (εξαιρουμένων των χρηματοοικονομικών ροών) για το 2018 προϋπολογίζονται σε ταμειακή βάση στα €6.545 εκατομ. και αντιστοιχούν στο 33,5% του ΑΕΠ. Σε σύγκριση με τις αντίστοιχες δαπάνες για το 2017 οι οποίες ανήλθαν στα €6.647 εκατομ., οι συνολικές προϋπολογιζόμενες δαπάνες για το 2018 παρουσιάζουν μείωση κατά 1,5% η οποία οφείλεται στη μη περίληψη των επιστροφών φόρων και δασμών στο σκέλος των δαπανών, όπως επεξηγείται πιο πάνω.
- Οι **κυριότερες κατηγορίες δαπανών** κατά οικονομική δραστηριότητα του προϋπολογισμού για το 2018, συνοψίζονται στα ακόλουθα-
 - δαπάνες προσωπικού (απολαβές προσωπικού, συντάξεις και φιλοδωρήματα), οι οποίες για το 2018 παρουσιάζονται αυξημένες κατά 2,4% σε σχέση με το 2017 και προϋπολογίζονται ειδικότερα στα €2.623 εκατομ., σε σύγκριση με €2.563 εκατομ. το προηγούμενο έτος. Η αύξηση οφείλεται κυρίως στην πρόβλεψη για καταβολή της ΑΤΑ και των προσαυξήσεων, καθώς και στην αναμενόμενη αύξηση του αριθμού επικείμενων αφυπηρετήσεων.
 - Λειτουργικές δαπάνες οι οποίες προϋπολογίζονται για το 2018 στα €826 εκατομ., σε σύγκριση με €1.094 εκατομ. το 2017, οι οποίες είναι μειωμένες κατά 24,5%⁷. Η μείωση οφείλεται κυρίως στη μεταφορά των πιστώσεων για επιστροφές φόρων και δασμών στο σκέλος των εσόδων ως αρνητικά έσοδα με χρέωση των αντίστοιχων άρθρων που αφορούν έσοδα από φόρους και δασμούς, καθώς και στη μείωση των δαπανών για την αγορά ύδατος.
 - Μεταβιβαστικές πληρωμές (κοινωνικές παροχές, χορηγίες προς ημικρατικούς οργανισμούς και αρχές τοπικής διοίκησης, συνεισφορά προς τα Ταμεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων και τον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης), οι οποίες προϋπολογίζονται στα €1.993 εκατομ., σε σύγκριση με €1.922 εκατομ. το 2017 παρουσιάζοντας αύξηση κατά 3,7%.
 - Κεφαλαιουχικές δαπάνες (πάγια, έργα υπό κατασκευή, συγχρηματοδοτούμενα έργα) οι οποίες για το 2018 προβλέπονται στα €607 εκατομ., σε σύγκριση με €569 εκατομ. το 2017 παρουσιάζοντας αύξηση κατά 6,6%, η οποία οφείλεται στην περίληψη νέων μεγάλων οδικών έργων και άλλων έργων υποδομής, καθώς και συγχρηματοδοτούμενων έργων.
 - Δαπάνες για την εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους (τόκοι) οι οποίες προϋπολογίζονται για το 2018 στα €495 εκατομ., σε σύγκριση με €499 εκατομ. το 2017 παρουσιάζοντας οριακή μείωση κατά 0,7%, η οποία οφείλεται στη μείωση του μέσου κόστους εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους.

⁶ Σε περίπτωση που οι πρόνοιες για επιστροφές φόρων και δασμών παρέμεναν στο σκέλος των δαπανών, τα έσοδα του προϋπολογισμού του 2018 σε ταμειακή βάση θα ανέρχονταν στα €6.483 εκατομ. παρουσιάζοντας αύξηση ύψους 1%.

⁷ Σε περίπτωση που οι πρόνοιες για τις επιστροφές φόρων και δασμών παρέμεναν κάτω από τις λειτουργικές δαπάνες, τότε οι λειτουργικές δαπάνες θα παρουσίαζαν μείωση ποσοστού ύψους 1,6%.

- Σε σχέση με το **ΜΔΠ 2018-2020**, με βάση τα κατατεθέντα στοιχεία, για τα έτη 2019 και 2020 προβλέπονται έσοδα (εξαιρουμένων χρηματοδοτικών εσόδων) ύψους €6.501,7 εκατομ. και €6.752,3 εκατομ., αντίστοιχα και δαπάνες (εξαιρουμένων χρηματοοικονομικών ρούων) ύψους €6.732 εκατομ. και €6.884 εκατομ., αντίστοιχα.

Διοικητής Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου

Η Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου καταθέτοντας τις θέσεις της εποπτικής αρχής σε σχέση με την πορεία της κυπριακής οικονομίας σημείωσε τη βελτίωση που καταγράφει το μακροοικονομικό περιβάλλον, τα δημόσια οικονομικά και ο χρηματοοικονομικός τομέας για το 2017, καθώς και τη θετικότερη πορεία της απόδοσης της οικονομίας γενικότερα σε σχέση με τις προβλέψεις της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου τον Ιούνιο του 2017.

Η εν λόγω αξιωματούχος δήλωσε ότι η επιτάχυνση του ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ, ο οποίος με βάση τις πρόσφατες οικονομικές εξελίξεις αναμένεται να ανέλθει στο 4%, η μείωση της ανεργίας, η συνεχιζόμενη αποκατάσταση της αξιοπιστίας του τραπεζικού τομέα, η βελτίωση της ρευστότητας των τραπεζών, η αναβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας και η μείωση της απόδοσης του κυπριακού δεκαετούς ομολόγου, επιβεβαιώνουν την περαιτέρω βελτίωση της οικονομίας.

Ωστόσο, σύμφωνα με την ίδια, προβλήματα και προκλήσεις, όπως το ψηλό χρέος του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, το ψηλό επίπεδο των μη εξυπηρετούμενων δανείων, συνεχίζουν να υφίστανται και καθιστούν την οικονομία ευάλωτη σε ενδεχόμενους δυσμενείς εσωτερικούς ή εξωτερικούς κραδασμούς.

Αναφερόμενη στον τραπεζικό τομέα, η Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, δήλωσε μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

- Η επαναφορά της εμπιστοσύνης των καταθετών προς τις τράπεζες και η αποκατάσταση της σταθερότητας του κυπριακού τραπεζικού συστήματος, αντικατοπτρίζονται στη συνέχιση της εισροής καταθέσεων.
- Οι τράπεζες είναι απεξαρτητοποιημένες από τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, γεγονός το οποίο καταδεικνύει την επιστροφή των πιστωτικών ιδρυμάτων σε πιο υγιείς και πιο προτιμητέες πηγές άντλησης χρηματοδότησης.
- Η σταθερή αυξητική τάση που καταγράφεται στη χορήγηση νέων δανείων, υποστηρίζεται από τα χαμηλά εγχώρια επιτόκια, τις εύρωστες μακροοικονομικές συνθήκες και την αυξημένη ζήτηση, ενώ η αύξηση αυτή καλύπτεται από τη συνεχιζόμενη απομόχλευση των υφιστάμενων δανείων.
- Οι ισολογισμοί των τραπεζικών ιδρυμάτων παρουσιάζουν περαιτέρω ενδυνάμωση, η οποία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη διατήρηση και ενίσχυση της εμπιστοσύνης των καταθετών και των επενδυτών γενικότερα. Η βελτίωση της οικονομικής θέσης των τραπεζών και ο θετικός ορίζοντας επισημαίνονται και από τους διεθνείς οίκους αξιολόγησης, οι οποίοι ωστόσο καταγράφουν παράλληλα και τις προκλήσεις που αυτές αντιμετωπίζουν.
- Παρά τις θετικές εξελίξεις στον χρηματοπιστωτικό τομέα, το μέγεθος του προβληματικού χαρτοφυλακίου των τραπεζικών ιδρυμάτων, σε συνδυασμό με τις εποπτικές ρυθμίσεις και απαιτήσεις, καταδεικνύουν τις προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει μεσοπρόθεσμα.
- Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί τα τελευταία χρόνια ως προς τη μείωσή τους, συνεχίζουν να αποτελούν το κυριότερο πρόβλημα του τραπεζικού τομέα. Με βάση τα κατατεθέντα από τη Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου στοιχεία, από το τέλος του έτους 2016 μέχρι και τον Ιούλιο του 2017 το ύψος των μη εξυπηρετούμενων δανείων μειώθηκε κατά €1,5 δις, ωστόσο ο ρυθμός μείωσής τους παρουσιάζει πτωτική τάση τους τελευταίους μήνες, καθώς ο αριθμός των αναδιαρθρώσεων έχει μειωθεί.
- Στη βάση των εποπτικών ρυθμίσεων και απαιτήσεων, οι τράπεζες από το 2018 και εντεύθεν λόγω της εισαγωγής νέου διεθνούς λογιστικού προτύπου θα έχουν την υποχρέωση να διενεργούν σημαντικές προβλέψεις και για τα εξυπηρετούμενα δάνεια, ενώ αυξάνονται οι κεφαλαιακές απαιτήσεις.

Σε σχέση με τον προϋπολογισμό για το 2018, η Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου δήλωσε ότι παρουσιάζει θετική εικόνα με πρόβλεψη για υλοποίηση μικρών δημοσιονομικών πλεονασμάτων δίνοντας έμφαση στις αναπτυξιακές δαπάνες.

Καταλήγοντας, επισήμανε την ανάγκη διαφύλαξης των θετικών αποτελεσμάτων που κατέγραψε η κυπριακή οικονομία τα τελευταία έτη, ώστε να καταστεί δυνατή η αντιμετώπιση των προβλημάτων και προκλήσεων που εξακολουθεί να αντιμετωπίζει.

3. Συναφή ζητήματα

α. Βαθμός υλοποίησης αναπτυξιακών δαπανών (Προϋπολογισμός 2017)

Όπως εξάγεται από τα στοιχεία που κατατίθενται στην επιτροπή επί τακτικής βάσεως από το Γενικό Λογιστήριο σε σχέση με την πορεία υλοποίησης των αναπτυξιακών δαπανών της κυβέρνησης (ανά ομάδα δαπανών) και σύμφωνα με την τελευταία ενημέρωση που η επιτροπή είχε για την περίοδο από 1^η Ιανουαρίου 2017 μέχρι την 31^η Οκτωβρίου 2017⁸, προκύπτουν τα ακόλουθα:

- Το ποσοστό υλοποίησης κεφαλαιουχικών δαπανών (έργα συγχρηματοδοτούμενα από κοινοτικούς πόρους, αγορά γης και κτιρίων, ανεγέρσεις, επεκτάσεις και βελτιώσεις κτιρίων, δρόμοι, έργα υποδομής κ.ά.) για την πιο πάνω αναφερόμενη περίοδο ανέρχεται στο 35%, σε σύγκριση με ποσοστό υλοποίησης για την αντίστοιχη περίοδο του 2016 ύψους 39%.
- Το ποσοστό υλοποίησης άλλων αναπτυξιακών δαπανών (συντηρήσεις και επιδιορθώσεις, εκπαίδευση προσωπικού/συνέδρια, συμβουλευτικές υπηρεσίες/έρευνες, επιχορηγήσεις, κοινωνικές παροχές κ.ά.) για την ίδια πιο πάνω αναφερόμενη περίοδο ανέρχεται σε 56%, σε σχέση με ποσοστό υλοποίησης για την αντίστοιχη περίοδο του 2016 ύψους 49%.
- Το ποσοστό υλοποίησης του συνόλου των αναπτυξιακών δαπανών ανήλθε στο 41% για την αναφορά περίοδο του 2017, έναντι 43% για την ίδια περίοδο του 2016.

β. Συμπληρωματικοί προϋπολογισμοί του κρατικού προϋπολογισμού του 2017

Κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους, η κυβέρνηση κατέθεσε στη Βουλή ένα νομοσχέδιο συμπληρωματικού προϋπολογισμού για το έτος 2017, το οποίο αναμένεται να προωθηθεί για λήψη τελικής απόφασης στη συνεδρία της ολομέλειας του σώματος ημερομηνίας 8 Δεκεμβρίου 2017.

Το σύνολο των συμπληρωματικών πιστώσεων των οποίων ζητήθηκε η έγκριση από τη Βουλή, ανέρχεται σε €261.191.250 και αποσκοπεί στην κάλυψη διάφορων δαπανών, συνολικού ύψους €335.767.609, οι οποίες αφορούν κυρίως επιστροφές φόρων (περιλαμβανομένων και τόκων), χορηγίες προς ημικρατικούς οργανισμούς και ειδικά ταμεία, παροχές παιδείας και υγείας, κοινωνικές παροχές, γεωργοκτηνοτροφικές επιχορηγήσεις και αναπτυξιακά έργα. Σημειώνεται ότι το υπόλοιπο ποσό των συνολικών πιστώσεων που απαιτούνται το οποίο ανέρχεται στα €74.576.359, θα καλυφθεί από πιστώσεις που προκύπτουν από εξοικονομήσεις από άλλες ομάδες/υποομάδες των κεφαλαίων του προϋπολογισμού για το 2017.

Η δημοσιονομική επίπτωση του προτεινόμενου συμπληρωματικού προϋπολογισμού περιορίζεται στο 0,8% του ΑΕΠ, καθότι μεγάλο μέρος των πιστώσεων αυτών αποτελούν συναλλαγές που δεν επηρεάζουν το δημοσιονομικό ισοζύγιο.

γ. Τροποποιήσεις του κρατικού προϋπολογισμού για το 2018

Ο Υπουργός Οικονομικών κατέθεσε στη Βουλή συνολικά τριάντα μία (31) τροποποιήσεις του κρατικού προϋπολογισμού του 2018 για σκοπούς ενσωμάτωσής τους στον κυρίως προϋπολογισμό και υποβολής τους προς έγκριση από την ολομέλεια του σώματος.

Όπως σχετικά σημειώνεται, μετά την έγκριση του προϋπολογισμού του 2018 από το Υπουργικό Συμβούλιο και την κατάθεσή του στη Βουλή των Αντιπροσώπων διαπιστώθηκε η μη ενσωμάτωση στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου και του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου (ΜΔΠ) 2018-2020 πιστώσεων αναφορικά με κάποιες ρυθμίσεις που αφορούν σε προγενέστερες ή μεταγενέστερες αποφάσεις ή στην ανάγκη διόρθωσης ορισμένων λαθών ή παραλείψεων που εντοπίστηκαν στο μεταξύ.

(Επεξηγήσεις αναφορικά με το περιεχόμενο των προτεινόμενων εκ μέρους του Υπουργείου Οικονομικών τροποποιήσεων περιλαμβάνονται στο Μέρος Η.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

1. Ανάλυση του κρατικού προϋπολογισμού του 2018

Ο κρατικός προϋπολογισμός του 2018, όπως αρχικά κατατέθηκε στη Βουλή, προβλέπει δαπάνες (τακτικές και αναπτυξιακές) για τις οποίες ζητείται έγκριση πληρωμής (μη περιλαμβανομένων των δαπανών που βαρύνουν το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας) ύψους **€5.276.739.026⁹** (αρχικός προϋπολογισμός χωρίς τις τροποποιήσεις που κατατέθηκαν στο μεταξύ από το Υπουργείο

⁸ Η κατάθεση των τελικών στοιχείων για το συνολικό βαθμό υλοποίησης αναπτυξιακών δαπανών για το έτος 2017 αναμένεται έπειτα από την ολοκλήρωση του τρέχοντος έτους.

⁹ **Οι συνολικές δαπάνες** που προβλέπονται στον προϋπολογισμό του 2017 ανέρχονται σε **€7.536.068.488** και περιλαμβάνουν τις δαπάνες του Πάγιου Ταμείου (**€2.259.329.462**), οι οποίες δεν χρήζουν νομοθετικής έγκρισης. Στον ίδιο προϋπολογισμό προϋπολογίζονται **έσοδα ύψους €7.712.383.043 (περιλαμβανομένων και των χρηματοοικονομικών ροών) έναντι €7.143.162.867 (αρχικά προϋπολογισθέντα για το 2017).**

Οικονομικών) και παρουσιάζει **μείωση** δαπανών κατά 2,15% σε σύγκριση με τις αρχικά προϋπολογισθείσες και εγκριθείσες δαπάνες του προϋπολογισμού του 2017 (μη περιλαμβανομένου του συμπληρωματικού προϋπολογισμού του 2017).

Τα μεγέθη του υπό συζήτηση προϋπολογισμού, αναλύονται ειδικότερα ως ακολούθως:

- α. **Το ΑΕΠ (σε τρέχουσες τιμές) προβλέπεται για το 2018** σε €19.558,6 εκατομ. έναντι €18.799,1 εκατομ. (εκτίμηση) για το 2017 και €17.901,4 εκατομ. για το 2016.
- β. **Τα συνολικά έσοδα για το 2018** προϋπολογίζονται σε **€6.333.080.00310** (εξαιρουμένων των χρηματοοικονομικών ροών), εκ των οποίων οι κυριότερες κατηγορίες εσόδων περιγράφονται ως ακολούθως:
- **Άμεσοι φόροι** €2.221.960.338 (28,8% των συνολικών εσόδων) έναντι €2.192.683.000 (αναθεωρημένα) για το 2017 και €2.174.470.193 (πραγματικά) για το 2016.
Με βάση το ΜΔΠ, προϋπολογίζονται για το 2019 και 2020 σε €2.272.385.338 και €2.359.027.338, αντίστοιχα.
 - **Έμμεσοι φόροι** €3.089.871.615 (40,1% των συνολικών εσόδων) έναντι €3.190.609.000 (αναθεωρημένα) για το 2017 και €2.832.703.498 (πραγματικά) για το 2016.
Στα πλαίσια του ΜΔΠ προϋπολογίζονται για το 2019 και 2020 σε €3.194.643.380 και €3.342.309.980, αντίστοιχα.
- γ. **Οι συνολικές δαπάνες που περιλαμβάνονται στον κρατικό προϋπολογισμό του 2018¹¹** (περιλαμβανομένων και των δαπανών που βαρύνουν απευθείας το Πάγιο Ταμείο όπως και των αποπληρωμών δανείων, οι οποίες δεν χρήζουν έγκρισης από τη Βουλή), προϋπολογίζονται σε €7.536.068.488 (προϋπολογισθείσες) έναντι €8.152.655.932 (προϋπολογισθείσες) για το 2017.
Για το 2019 και 2020, σύμφωνα με το ΜΔΠ 2018-2020, οι συνολικές δαπάνες προϋπολογίζονται σε €8.220.930.745 και €8.541.647.292, αντίστοιχα.
- δ. **Η συγκεφαλαίωση οφειλών και δαπανών κατά κατηγορία δαπάνης¹² στον προϋπολογισμό του 2018** (σε σύγκριση με τα έτη 2016 και 2017), έχει ως ακολούθως:

	2016	2017	2018	
	Πραγματική Δαπάνη €	Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	Μεταβολή 2018/2017
Πάγιο Ταμείο	2.615.629.093	2.759.936.792	2.259.329.462	-500.607.330 -18,14%
Τακτικές Δαπάνες	4.315.733.206	4.603.862.749	4.429.550.967	-174.311.782 -3,79%
Αναπτυξιακές Δαπάνες	523.619.862	788.856.391	847.188.059	+58.331.668 +7,39%
ΣΥΝΟΛΟ	7.454.982.161	8.152.655.932	7.536.068.488	-616.587.444 -7,56%

- ε. **Οι δαπάνες για την εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους για το 2018** προϋπολογίζονται σε €495,47 εκατομ. έναντι €499,02 εκατομ. για το 2017 (προϋπολογισθείσες) και €517,31 εκατομ. για το 2016 (πραγματικές).

Για τα έτη 2019 και 2020 προϋπολογίζονται σε €530,93 εκατομ. και €583,53 εκατομ., αντίστοιχα.

¹⁰ Για το σκέλος των εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού δεν απαιτείται νομοθετική έγκριση.

¹¹ Ανάλυση των οφειλών και δαπανών ανά κατηγορία δαπάνης και ανά Κεφάλαιο παρατίθεται στο Μέρος Ε της παρούσας έκθεσης.

¹² Κρατικός προϋπολογισμός 2018, σελ.51.

- στ. **Οι δαπάνες προσωπικού για το 2018** προϋπολογίζονται σε €2.623,39 εκατομ. έναντι €2.562,61 εκατομ. για το 2017 (προϋπολογισθείσες) και €2.382,23 εκατομ. για το 2016 (πραγματικές).
Για τα έτη 2019 και 2020, οι δαπάνες αυτές προϋπολογίζονται σε €2.696,77 εκατομ. και €2.754,92 εκατομ., αντίστοιχα.
- ζ. **Οι λειτουργικές δαπάνες για το 2018** προϋπολογίζονται σε €825,57 εκατομ. έναντι €1.094,15 εκατομ. για το 2017 (προϋπολογισθείσες) και €887,91 εκατομ. για το 2016 (πραγματικές).
Για τα έτη 2019 και 2020 προϋπολογίζονται σε €879,99 εκατομ. και €928,38 εκατομ., αντίστοιχα.
- η. **Οι δαπάνες για μεταβιβάσεις για το 2018** προϋπολογίζονται σε €1.922,92 εκατομ. έναντι €1.922,13 εκατομ. για το 2017 (προϋπολογισθείσες) και €2.010,56 εκατομ. για το 2016 (πραγματικές).
Για τα έτη 2019 και 2020 προϋπολογίζονται σε €2.003,53 εκατομ. και €2.009,65 εκατομ., αντίστοιχα.
Στις εν λόγω δαπάνες περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων και **οι δαπάνες για κοινωνικές παροχές**, οι οποίες για το 2018 προϋπολογίζονται συνολικά σε €897,904 εκατομ. έναντι €841,291 εκατομ. για το 2017 (προϋπολογισθείσες) και €959,91 εκατομ. (πραγματικές) για το 2016.
Για τα έτη 2019 και 2020 προϋπολογίζονται σε €906,85 εκατομ. και €910,99 εκατομ., αντίστοιχα.
- θ. **Οι δαπάνες για έργα υπό κατασκευή για το 2018** προϋπολογίζονται σε €259,31 εκατομ. έναντι €223,95 εκατομ. για το 2017 (προϋπολογισθείσες) και €177,13 εκατομ. για το 2016 (πραγματικές).
Για τα έτη 2018 και 2019 προϋπολογίζονται σε €276,54 εκατομ. και €264,82 εκατομ., αντίστοιχα.
- ι. **Οι δαπάνες για δάνεια για το 2018** (έκδοση δανείων, αποπληρωμές δανείων εξωτερικού και εσωτερικού, συνεισφορά στα εξοφλητικά αποθέματα) προϋπολογίζονται σε €991,45 εκατομ., έναντι €489,81 εκατομ. για το 2017 (προϋπολογισθείσες) και €1.315,87 εκατομ. (πραγματικές) για το 2016.
Για τα έτη 2019 και 2020 προϋπολογίζονται σε €1.488,64 εκατομ. και €1.657,69 εκατομ., αντίστοιχα.
- ια. **Η κατάσταση μόνιμων θέσεων στη δημόσια υπηρεσία** που προβλέπονται στον προϋπολογισμό για το 2018 σε σύγκριση με το 2017, σύμφωνα με τα στοιχεία που υποβλήθηκαν μέχρι τον Οκτώβριο του 2017¹³, έχουν ως ακολούθως:

Συνοπτική Κατάσταση	2017	2018
Αξιωματούχοι της Δημοκρατίας	144	145
Δημόσια Υπηρεσία	14.956	14.940
Δικαστική Υπηρεσία	304	309
Άμυνα	4.473	4.489
Εσωτερική Ασφάλεια	5.631	5.633
Παιδεία	12.311	12.306
Σύνολο	37.819	37.822

Σημειώνεται ότι στον προϋπολογισμό του 2018 προβλέπεται:

¹³ Η κατάσταση των μόνιμων θέσεων στη δημόσια υπηρεσία, όπως αυτές περιλαμβάνονται στον κρατικό προϋπολογισμό για το 2018, αναμένεται να αναθεωρηθεί στη βάση των τροποποιήσεων αυτού, που κατέθεσε το Υπουργείο Οικονομικών μετά τη λήξη της κυρίως συζήτησης από την επιτροπή και οι οποίες παρουσιάζονται στο Μέρος Ζ της παρούσας έκθεσης.

- Η δημιουργία μίας (1) θέσης αξιωματούχου (Υφυπουργός Ναυτιλίας) κάτω από το Κεφάλαιο του Υφυπουργείου Ναυτιλίας.
- Η δημιουργία συνολικά εκατόν έξι (106) νέων θέσεων, οι οποίες αφορούν, μεταξύ άλλων δύο (2) θέσεις Γενικών Διευθυντών, πέντε (5) θέσεις στη Δικαστική Υπηρεσία, δέκα (10) θέσεις στη Νομική Υπηρεσία, δύο (2) θέσεις στο Υφυπουργείο Ναυτιλίας, τριάντα (30) θέσεις στο Υπουργείο Άμυνας, δεκατρείς (13) θέσεις στις Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας του Υπουργείου Υγείας και δεκαοκτώ (18) θέσεις στο Γενικό Λογιστήριο.
- Η κατάργηση εκατόν τεσσάρων (104) θέσεων στη δημόσια υπηρεσία.

Περαιτέρω, προβλέπεται:

- Η μεταφορά εβδομήντα τεσσάρων (74) θέσεων του Τμήματος Εμπορικής Ναυτιλίας του Υπουργείου Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, από την 1^η Μαρτίου 2018, στο Υφυπουργείο Ναυτιλίας.

2. Παρατηρήσεις και Σχόλια

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού λαμβάνοντας υπόψη τις θέσεις του Υπουργού Οικονομικών, όπως και της Διοικήτου της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, διαπιστώνει τα ακόλουθα:

(α) Σε σχέση με τη δημοσιονομική κατάσταση, την ευρύτερη οικονομική κατάσταση της Κύπρου, όπως και το πλαίσιο επί του οποίου έχει βασιστεί η κατάρτιση του κρατικού προϋπολογισμού του 2018 –

- η κυπριακή οικονομία με βάση το δείκτη οικονομικής ανάπτυξης συνεχίζει να καταγράφει βελτίωση για τρίτη συνεχόμενη χρονιά,
- οι αναβαθμίσεις της πιστοληπτικής ικανότητας της Κύπρου από διεθνείς οίκους αξιολόγησης, η βελτίωση ορισμένων δημοσιονομικών δεικτών και η προώθηση αναπτυξιακών έργων κυρίως μέσω του ιδιωτικού τομέα, σημειώνονται ως θετικές εξελίξεις στην πορεία της κυπριακής οικονομίας,
- ο τουρισμός παραμένει και για το 2017 ο σημαντικότερος τομέας της κυπριακής οικονομίας καταγράφοντας σημαντική συνεισφορά στο ΑΕΠ της χώρας και συνακόλουθες θετικές επιδράσεις σε άλλους τομείς της οικονομίας,
- ανεξαρτήτως των θετικών εξελίξεων, η κυπριακή οικονομία καλείται να αντιμετωπίσει σημαντικές προκλήσεις που αφορούν μεταξύ άλλων στην περαιτέρω αποκλιμάκωση της ανεργίας, περαιτέρω μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, διασφάλιση του ύψους του δημόσιου χρέους σε βιώσιμα επίπεδα και διασφάλιση της μακροοικονομικής και δημοσιονομικής σταθερότητας,
- παράγοντες όπως το σχετικά ασταθές οικονομικό περιβάλλον στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και στην Ευρωζώνη, η κρατούσα κατάσταση στη Μέση Ανατολή, καθώς και η επικείμενη έξοδος του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ αποτελούν, μεταξύ άλλων, δυνητικούς εξωγενείς κινδύνους επηρεασμού της πορείας της κυπριακής οικονομίας,
- με βάση τα κατατεθέντα από τον Υπουργό Οικονομικών στοιχεία η δημοσιονομική κατάσταση για τα έτη 2016, 2017 και οι προβλέψεις για το 2018 συνοψίζονται ως ακολούθως:

	2016	2017 (εκτιμ)	2018 (προβλ)
ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές	€17.901,4 εκ.	€18.799,1 εκ.	€19.558,6 εκ.
Ρυθμός Ανάπτυξης	2,8%	3,6%	3,0%
Δημοσιονομικό Ισοζύγιο (%ΑΕΠ)	€64,4 εκ	€189,8 εκ ¹⁴	€253,4 εκ ¹⁴
	0,4%	1%	1,3% ¹⁴

¹⁴ Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία που εξασφαλίστηκαν από τη διεύθυνση προϋπολογισμού του Υπουργείου Οικονομικών.

Δημόσιο Χρέος	€19.289,9 εκ	€18.613,0 εκ ¹⁴	€18.070,8 εκ ¹⁴
(%ΑΕΠ)	107,8%	99,0%	92,4%
Πληθωρισμός (ΕνΔΤΚ)	-1,2%	1,1%	1,0%
Ανεργία	13,0%	11,0%	9,5%
Απασχόληση (ποσοστιαία μεταβολή)	+3,2%	+3,0%	+2,4%

- Υπό το φως των πιο πάνω, επισημαίνονται τα ακόλουθα:
 - Το ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές παρουσιάζει ανοδική τάση η οποία αντικατοπτρίζει την ανάκαμψη της οικονομίας και την επιστροφή της σε αναπτυξιακή πορεία.
 - Ο ρυθμός ανάπτυξης για το 2017 παρουσιάζεται σημαντικά βελτιωμένος και υπερβαίνει κατά πολύ το μέσο όρο του ρυθμού ανάπτυξης της ευρωπαϊκής οικονομίας, ο οποίος με βάση τις φθινοπωρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναμένεται να ανέλθει στο 2,3%.
 - Το δημοσιονομικό ισοζύγιο ύστερα από επτά έτη συνεχόμενης αρνητικής πορείας, σημείωσε οριακό πλεόνασμα το 2016. Για το 2017 αναμένεται σημαντική βελτίωσή του σε σχέση με το προηγούμενο έτος, ενώ περαιτέρω βελτίωση προβλέπεται για το 2018.
 - Το δημόσιο χρέος για το 2017 αναμένεται να περιοριστεί πιο κάτω από το 100% του ΑΕΠ, μείωση η οποία, σύμφωνα με τον Υπουργό Οικονομικών, θα προκύψει λόγω της πρόωρης αποπληρωμής μεγάλου μέρους του εντός του τρέχοντος έτους και της μεγέθυνσης του ΑΕΠ.

Για το 2018 η εικόνα του δημόσιου χρέους προβλέπεται να είναι σημαντικά βελτιωμένη, τόσο ως ποσοστό του ΑΕΠ όσο και σε απόλυτους όρους.

- Η ανεργία παρά τη μείωση που αναμένεται να παρουσιάσει το 2017 σε σχέση με το 2016, εξακολουθεί να διατηρείται σε υψηλά επίπεδα και να αποκλίνει από το επίπεδο ανεργίας στην Ευρωζώνη, το οποίο αναμένεται να μειωθεί στο 9,4%.

Με βάση τα αποτελέσματα της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού, για το δεύτερο τρίμηνο του 2017 ο αριθμός των ανέργων στην Κύπρο μειώθηκε στις 44.965 άτομα, σε σύγκριση με 50.339 άτομα για το αντίστοιχο τρίμηνο του 2016, ενώ η απασχόληση αυξήθηκε στις 379.842 κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2017, σε σύγκριση με 366.742 άτομα κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2016.

Με βάση τα ίδια στοιχεία, η μακροπρόθεσμη ανεργία για το δεύτερο τρίμηνο του 2017 μειώθηκε στο 4,9%, σε σύγκριση με 5,7% για το αντίστοιχο τρίμηνο του 2016, ενώ η ανεργία στους νέους (ηλικίες 15-24) για το δεύτερο τρίμηνο του 2017 μειώθηκε στο 25,3%, έναντι 26,7% για την αντίστοιχη περίοδο του 2016.

Στη βάση των πιο πάνω στοιχείων επιβεβαιώνεται η τάση για αποκλιμάκωση της αρνητικής πορείας που παρουσίασαν η ανεργία και η απασχόληση τα προηγούμενα χρόνια, ωστόσο εκφράζονται ανησυχίες για τα ψηλά επίπεδά της, ειδικότερα της μακροπρόθεσμης ανεργίας και της ανεργίας στους νέους.

- Ο πληθωρισμός, ύστερα από την τετραετή περίοδο αποπληθωριστικών πιέσεων που βίωσε η κυπριακή οικονομία, καταγράφει βελτίωση κατά το τρέχον έτος. Σύμφωνα με τα κατατεθέντα στοιχεία, για το 2017 ο πληθωρισμός αναμένεται να είναι θετικός και να διατηρήσει ανοδική τάση για την επόμενη τριετία.

(β) Σε σχέση με επιμέρους πρόνοιες του κρατικού προϋπολογισμού του 2018 με βάση τα κατατεθέντα στοιχεία διαπιστώνεται-

- μείωση των συνολικών προϋπολογιζόμενων δαπανών (εξαιρουμένων των αποπληρωμών δανείων) για το 2018 κατά 1,5% σε σχέση με το 2017, οι οποίες προϋπολογίζονται στα €6.545 εκατομ. και των πρωτογενών δαπανών κατά 1,6% σε σχέση με το 2017, οι οποίες προϋπολογίζονται στα €6.049 εκατομ.. Σύμφωνα με τον Υπουργό Οικονομικών, η μείωση προκύπτει κυρίως λόγω της μη περίληψης των επιστροφών φόρων και δασμών στο σκέλος των δαπανών και της μεταφοράς τους στο σκέλος των αντίστοιχων εσόδων υπό τη μορφή αρνητικών εσόδων,

- αύξηση κατά 2,4% των δαπανών προσωπικού (κεντρική κυβέρνηση) οι οποίες προϋπολογίζονται στα €2,623 εκατομ.,
- αύξηση των αναπτυξιακών δαπανών (συγχρηματοδοτούμενα έργα και σχέδια, πάγια/επενδύσεις, έργα υπό κατασκευή) κατά 6,6% οι οποίες για το 2018 προϋπολογίζονται στα €607 εκατομ, σε σύγκριση με €569 εκατομ για το 2017. Η εν λόγω αύξηση προκύπτει, σύμφωνα με τα κατατεθέντα στοιχεία, λόγω της συμπερίληψης στον προϋπολογισμό για το 2018 μεγάλων οδικών και άλλων έργων υποδομής, καθώς και συγχρηματοδοτούμενων έργων,
- αύξηση των κοινωνικών παροχών κατά 6,7% οι οποίες για το 2018 προϋπολογίζονται στα €897,9 εκατομ. σε σύγκριση με €841,3 εκατομ για το 2017,
- αύξηση στην αποπληρωμή δανείων του εξωτερικού κατά 981,7%, οι οποίες προϋπολογίζονται για το 2018 στα €693,3 εκατομ. σε σύγκριση με €64,1 εκατομ. για το 2017, γεγονός το οποίο στηρίζει τις προβλέψεις για περαιτέρω μείωση του δημόσιου χρέους,
- μείωση των εσόδων (εξαιρουμένων χρηματοοικονομικών ροών) κατά 1,4%, τα οποία προϋπολογίζονται στα €6.333 εκατομ. σε σύγκριση με τα αναθεωρημένα έσοδα ύψους €6.424 εκατομ για το 2017. Η εν λόγω μείωση οφείλεται στην ενσωμάτωση των επιστροφών φόρων και δασμών ως αρνητικά έσοδα στο σκέλος των εσόδων.

(γ) Σε σχέση με τη γενικότερη πορεία της οικονομίας και τον κρατικό προϋπολογισμό για το 2018, εκφράστηκε εκ μέρους των μελών της επιτροπής σωρεία απόψεων, οι οποίες συνοψίζονται ως ακολούθως:

- **Από ορισμένα μέλη της επιτροπής,** αναγνωρίζεται η αναπτυξιακή πορεία της οικονομίας, όπως και το γεγονός ότι ο προϋπολογισμός για το έτος 2018 προβλέπει τη δημιουργία δημοσιονομικού πλεονάσματος, στηρίζοντας με τον τρόπο αυτό την ανάπτυξη, τη σταθερότητα των τιμών, τη μείωση της ανεργίας και τη μείωση του δημόσιου χρέους.
- **Άλλα μέλη της επιτροπής** επισημαίνουν ωστόσο ότι ο προϋπολογισμός για το έτος 2018 έχει καταρτιστεί με γνώμονα τον λογιστικό ισοσκελισμό των εσόδων και δαπανών του κράτους και περιλαμβάνει δαπάνες για κοινωνικές παροχές, έρευνα και καινοτομία οι οποίες κρίνονται ανεπαρκείς, χωρίς να λαμβάνει υπόψη τις πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας.
- **Κάποια μέλη της επιτροπής** επισημαίνουν ακόμη διάφορους επιβαρυντικούς παράγοντες, τονίζοντας ότι ανεξαρτήτως των θετικών εξελίξεων στην κυπριακή οικονομία, η μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, η περαιτέρω αποκλιμάκωση της ανεργίας, η αποκλιμάκωση της μεταναστευτικής τάσης των νέων στο εξωτερικό για σκοπούς εξεύρεσης εργασίας, η ενίσχυση της φοροεπισπρακτικής ικανότητας του κράτους με στόχο την αποτελεσματική αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής, η στήριξη των κοινωνικά ευαίσθητων ομάδων του πληθυσμού και η αποφυγή της δημιουργίας κοινωνικών και εισοδηματικών ανισοτήτων συνεχίζουν να αποτελούν προκλήσεις τις οποίες το κράτος πρέπει να αντιμετωπίσει με τη λήψη αποτελεσματικών μέτρων.
- **Πέραν των πιο πάνω εκφράστηκαν επίσης, μεταξύ άλλων -**
 - Απόψεις σε σχέση με:
 - (α) την ανάγκη συστηματικής παρακολούθησης των δυνητικών κινδύνων επηρεασμού της οικονομίας, με στόχο την αποτροπή του ενδεχόμενου εκτροχιασμού της πορείας της κυπριακής οικονομίας,
 - (β) την ανισομερή κατανομή τους οφέλους από την ανάπτυξη της οικονομίας η οποία επήλθε με τη συνεισφορά όλων των ομάδων του πληθυσμού,
 - (γ) την ανάγκη περαιτέρω μείωση των δημοσίων δαπανών, ενθάρρυνσης των επενδύσεων και μείωσης του μεγέθους της κρατικής μηχανής,
 - (δ) τα χαμηλά ποσοστά βαθμού υλοποίησης των αναπτυξιακών δαπανών του προϋπολογισμού για το 2017.
 - Ανησυχίες για τις χαμηλές επιδόσεις της Κύπρου, έναντι άλλων κρατών μελών της ΕΕ, σε σχέση με τους δείκτες κινδύνου φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, το δείκτη εισοδηματικής ανισότητας και την ανταγωνιστικότητα της κυπριακής οικονομίας.

Η επιτροπή λαμβάνοντας υπόψη όλα όσα έχουν κατατεθεί ενώπιόν της καταλήγει στα ακόλουθα:

Η κυπριακή οικονομία, παρά τα προβλήματα και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει, συνεχίζει να ανακάμπτει και να παρουσιάζει θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης.

Η επίτευξη μακροοικονομικής σταθερότητας και βιώσιμης ανάπτυξης, όπως και η διατήρηση κλίματος εμπιστοσύνης στην κυπριακή οικονομία αποτελεί πάγιο στόχο.

Ο κρατικός προϋπολογισμός για το 2018 αποτελεί τον πέμπτο κατά σειρά προϋπολογισμό της παρούσας κυβέρνησης. Με βάση τα κατατεθέντα στοιχεία, προβλέπεται να είναι οριακά πλεονασματικός, με οριακή μείωση των συνολικών δαπανών και των συνολικών εσόδων, η οποία σύμφωνα με τον Υπουργό Οικονομικών οφείλεται στην αναθεώρηση του τρόπου παρουσίασης των επιστροφών φόρων και δασμών στον κρατικό προϋπολογισμό, στη βάση των λογιστικών και δημοσιονομικών οδηγιών για σκοπούς μεγαλύτερης ευελιξίας και διαφάνειας.

Η νέα αυτή πρακτική, αναγνωρίζεται από μέλη της επιτροπής ως θετική εξέλιξη στη βελτίωση της διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών, καθότι με τον τρόπο αυτό αναμένεται να περιοριστεί σημαντικά η κατάθεση συμπληρωματικών προϋπολογισμών με σκοπό την κάλυψη πρόσθετων αναγκών για επιστροφές φόρων, πρακτική η οποία ακολουθείτο μέχρι και το έτος 2017.

Τέλος, η επιτροπή σημειώνει την προσπάθεια που καταβάλλεται για τη μείωση του δημόσιου χρέους, ωστόσο επισημαίνει την ανάγκη συνέχισης της ορθολογικής διαχείρισής του, για σκοπούς της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητάς του.

3. Εισήγηση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού

Υπό το φως των πιο πάνω εκφραθεισών θέσεων, η επιτροπή υποβάλλει με την παρούσα έκθεσή της τον υπό συζήτηση προϋπολογισμό στην ολομέλεια του σώματος, στον οποίο έχουν ενσωματωθεί οι προτεινόμενες από την κυβέρνηση τροποποιήσεις κατόπιν απόφασης της επιτροπής η οποία λήφθηκε στη συνεδρία της ημερομηνίας 4 Δεκεμβρίου 2017, για λήψη τελικής απόφασης σε σχέση με την έγκριση ή απόρριψη αυτού εν όλω ή εν μέρει.

Ταυτόχρονα, επιφυλάσσει το δικαίωμα των μελών της όπως και των υπόλοιπων βουλευτών για υποβολή τροπολογιών σε σχέση με περικοπές ή/και δεσμεύσεις ειδικών κονδυλίων στο στάδιο της κατά Κεφάλαιο και ομάδα/υποομάδα δαπανών ψήφισής του σε Νόμο.

Σημειώνεται ότι οι τελικές θέσεις των κοινοβουλευτικών πλευρών που εκπροσωπούνται στην επιτροπή αναμένεται να διατυπωθούν κατά τη συζήτηση του προϋπολογισμού στην ολομέλεια του σώματος, ενώ οι επιμέρους παρατηρήσεις των κοινοβουλευτικών πλευρών που εκπροσωπούνται στην επιτροπή, τόσο επί θεμάτων οικονομικής πολιτικής όσο και επί του υπό αναφορά προϋπολογισμού, εκτίθενται αυτούσιες στο Μέρος Β της παρούσας έκθεσης.

Τέλος, η επιτροπή σημειώνει ότι υποβάλλοντας με την παρούσα έκθεσή της τον υπό συζήτηση προϋπολογισμό στην ολομέλεια του σώματος για συζήτηση και έγκριση ή απόρριψη του, επιφυλάσσεται σε σχέση με τα τελικά του μεγέθη, τα οποία ενδέχεται να διαφοροποιηθούν στη βάση περικοπών ειδικών κονδυλίων όπως και της διαμόρφωσης των συνολικών δαπανών, υπό το φως της έγκρισης ή απόρριψης τροποποιήσεων σ' αυτόν, οι οποίες κατατέθηκαν ή ενδέχεται να κατατεθούν στο μεταξύ εκ μέρους της κυβέρνησης ή/και βουλευτών.

ΜΕΡΟΣ Β

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΡΑΤΙΚΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΟΥ 2018

(Οι θέσεις όλων των κοινοβουλευτικών πλευρών που περιλαμβάνονται στο παρόν Παράρτημα δεν έχουν υποστεί γλωσσική ή άλλη επεξεργασία.)

- A.** Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού
- B.** Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις
- Γ.** Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος
- Δ.** Παρατηρήσεις του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών ΕΔΕΚ
- Ε.** Παρατηρήσεις Συμμαχίας Πολιτών
- ΣΤ.** Παρατηρήσεις του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών
- A.** Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού

Οι επιδόσεις της κυβέρνησης σε ότι αφορά την οικονομία και τα δημόσια οικονομικά έχουν ξεπεράσει κάθε προσδοκία. Η οικονομία τρέχει με ρυθμό ανάπτυξης 4% ενώ το προηγούμενο έτος η ανάπτυξη ανήλθε στο 3%. Τα δημόσια οικονομικά επίσης βρίσκονται σε πολύ καλό δρόμο, με την κυβέρνηση να

καταγράφει πραγματικό πλεόνασμα για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά. Με βάση τα αποτελέσματα της Στατιστικής Υπηρεσίας το πλεόνασμα του πρώτου δεκαμήνου του 2017, ανέρχεται στα 500 εκ. ευρώ. Το γεγονός αυτό επιτρέπει στην κυβέρνηση να ξοδεύει περισσότερα στην πραγματική οικονομία, ενισχύοντας έτσι τις προοπτικές ανάπτυξης, αλλά και να βελτιώσει και να διευρύνει την κοινωνική της πολιτική προς τις ευάλωτες ομάδες. Τα δημοσιονομικά πλεονάσματα, επιτρέπουν επίσης στην κυβέρνηση να μειώνει φορολογίες, αυξάνοντας το διαθέσιμο εισόδημα και αναβαθμίζοντας το βιοτικό επίπεδο των νοικοκυριών. Το νοικοκύρεμα των δημοσίων οικονομιών αλλά και η ανάπτυξη της οικονομίας έχει οδηγήσει το δημόσιο χρέος κάτω από το 100% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος, ενώ παράλληλα το κόστος εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους έχει μειωθεί ουσιαστικά, αφού το κόστος δανεισμού στις διεθνείς αγορές για την Κύπρο υποχώρησε στο 1.7%. Αυτό σημαίνει ότι το χρέος που λήγει κάθε χρόνο θα αναχρηματοδοτείται με πιο χαμηλό επιτόκιο, και η κυβέρνηση θα εξοικονομεί δεκάδες εκατομμύρια ευρώ κάθε χρόνο.

Το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών, καταγράφει σημαντική μείωση κατά τη διάρκεια του 2017, αντικατοπτρίζοντας την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της Κυπριακής οικονομίας. Η ανεργία, αν και παραμένει σε ψηλά επίπεδα, υποχώρησε περαιτέρω κατά το 2017 και ανέρχεται σήμερα στο 10.7% σε σχέση με 12.1% ένα χρόνο πριν ενώ η απασχόληση κατέγραψε αύξηση της τάξης του 3%. Αξίζει να σημειωθεί ότι πριν πέντε χρόνια, η ανεργία ήταν στο 16%. Η ανεργία στους νέους ωστόσο, συνεχίζει να κυμαίνεται σε ψηλά επίπεδα, γύρω στο 20%. Η ανεργία στους νέους είναι συνήθως διπλάσια της γενικής ανεργίας, και οφείλεται σε διαρθρωτικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η κοινωνία, όπως είναι η υπερβολική προσφορά πτυχιούχων σε κορεσμένα επαγγέλματα, η υποβάθμιση της τεχνικής εκπαίδευσης, η δυσκαμψία της αγοράς εργασίας και η έλλειψη επικοινωνίας μεταξύ της εκπαίδευσης και της αγοράς εργασίας. Ο μεγάλος δημόσιος τομέας στρεβλώνει την αγορά εργασίας και αποτελεί τροχοπέδη στην ανάπτυξη.

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός χαιρετίζει όλες τις ενέργειες της κυβέρνησης που αποσκοπούν στην ανάπτυξη της ιδιωτικής πρωτοβουλίας διότι πιστεύει ότι ο ιδιωτικός τομέας μπορεί να φέρει την ανάπτυξη. Αυτό έχει αποδειχθεί περίτρανα τα τελευταία τέσσερα χρόνια. Η ανάπτυξη της οικονομίας έχει επιτευχθεί χωρίς αύξηση των δαπανών της κυβέρνησης αλλά με παροχή κινήτρων προς τον ιδιωτικό τομέα, από άμεσες ξένες επενδύσεις, από σωρεία εγχώριων επενδύσεων στην εκπαίδευση, την υγεία, στην ξενοδοχειακή βιομηχανία, στον τομέα ανάπτυξης γης, και αλλού. Με έξυπνες κινήσεις, η κυβέρνηση έχει πετύχει να δημιουργήσει προϋποθέσεις ανάπτυξης. Τα πολεοδομικά και φορολογικά κίνητρα προς νοικοκυριά και επιχειρήσεις αλλά και προς ξένους επενδυτές συνέβαλαν στην αύξηση των επενδύσεων. Τα σχέδια για άδειες παραμονής και υπηκοότητες έχουν τονώσει τον κατασκευαστικό τομέα. Η επέκταση του ωραρίου των καταστημάτων έχει αυξήσει την οικονομική δραστηριότητα και την κατανάλωση αλλά και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Η πολιτική των ελεύθερων αιθέρων έχει αυξήσει τον ανταγωνισμό ανάμεσα στις αεροπορικές εταιρείες και έχει μειώσει τις τιμές των αεροπορικών εισιτηρίων σε μεγάλο βαθμό. Η μείωση του κόστους αερομεταφορών αλλά και η αύξηση στα δρομολόγια, είναι παράγοντες που συνέβαλαν στην αύξηση του εισερχόμενου τουρισμού, που αποτελεί αιμοδότη της Κυπριακής οικονομίας. Η ναυτιλία συνεχίζει τη θετική συμβολή της στην ανάπτυξη της οικονομίας συνεισφέροντας περίπου 7% στο ΑΕΠ της χώρας. Θεωρούμε ότι η δημιουργία Υφυπουργείου Ναυτιλίας θα βοηθήσει ουσιαστικά στην περαιτέρω ανάπτυξη της Κυπριακής ναυτιλίας και κατ' επέκταση της οικονομίας του τόπου ευρύτερα.

Χαιρετίζουμε όλες τις προσπάθειες της κυβέρνησης για μεταρρυθμίσεις εκεί και όπου χρειάζονται. Οι μεταρρυθμίσεις είναι απαραίτητες για να μπορεί η κοινωνία να προχωρήσει μπροστά. Κορυφαία μεταρρύθμιση θεωρούμε την στόχευση της κοινωνικής πολιτικής και την υιοθέτηση του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, το οποίο έχει προσφέρει την ευκαιρία σε 13 χιλιάδες οικογένειες να λαμβάνουν οικονομική στήριξη από το κράτος για τις καθημερινές τους ανάγκες. Ο αριθμός αυτός είναι επιπλέον των 21 χιλιάδων οικογενειών που ήταν δικαιούχοι κοινωνικής πρόνοιας προηγουμένως. Η στόχευση της κοινωνικής πολιτικής έχει αναβαθμίσει το περί δικαίου αίσθημα αλλά επίσης έχει αποφέρει εξοικονομήσεις πολλών εκατομμυρίων, τα οποία η κυβέρνηση επιστρέφει πίσω στους πολίτες, κυρίως σε αυτούς που έχουν πραγματική ανάγκη.

Η μεταρρύθμιση σε ότι αφορά τον τομέα της άμυνας έχει πολλαπλά οφέλη για την κοινωνία. Η μείωση της στρατιωτικής θητείας στους 14 μήνες, χωρίς να μειωθεί το αξιόμαχο της εθνικής φρουράς, εξοικονομεί χρόνο για τους νέους, οι οποίοι μπορούν να προχωρήσουν με τις σπουδές τους νωρίτερα χωρίς να υποστούν απώλεια γνώσεων. Η στροφή προς τους επαγγελματίες οπλίτες αναβαθμίζει μάλιστα το αξιόμαχο της Εθνικής Φρουράς. Οι κανόνες και διαδικασίες που έχει υιοθετήσει το Υπουργείο Άμυνας σε ότι αφορά το στράτευμα, έχει τερματίσει το ρουσφέτι και τα χατίρια στο στράτευμα, ενώ η φυγοστρατία έχει μειωθεί σημαντικά.

Το νέο σύστημα διορισμού εκπαιδευτικών είναι εξαιρετικά σημαντικό αφού σηματοδοτεί μια νέα εποχή στην εκπαίδευση, αφού θα προσλαμβάνονται οι καλύτεροι προς όφελος των παιδιών μας.

Ευελπιστούμε ότι το νέο σύστημα θα βελτιώσει και τα αποτελέσματα των μαθητών μας στους διεθνείς διαγωνισμούς.

Μετά από αρκετά χρόνια στασιμότητας από τις προηγούμενες κυβερνήσεις, ξεκινά επιτέλους η εφαρμογή του Γενικού Σχεδίου Υγείας, το οποίο χρειάζεται η κοινωνία. Η κυβέρνηση προχωρεί με τόλμη και αποφασιστικότητα προς την υλοποίηση του Γενικού Σχεδίου Υγείας και στην αυτονόμηση των κρατικών νοσηλευτηρίων ενώ ταυτόχρονα φροντίζει να μειώσει τις λίστες αναμονής, με παραπομπή ασθενών στον ιδιωτικό τομέα. Από το 2015 μέχρι σήμερα, το Υπουργείο Υγείας έχει αποστείλει 28,500 άτομα για θεραπεία σε ιδιωτικά νοσηλευτήρια, μειώνοντας έτσι τις λίστες αναμονής σε μεγάλο βαθμό.

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός εκφράζει την ικανοποίηση του για το κυβερνητικό έργο και παροτρύνει την κυβέρνηση να συνεχίσει την αναπτυξιακή πορεία στη βάση της φιλοσοφία της ελεύθερης οικονομίας, του μικρότερου και ευέλικτου κράτους, της δημοσιονομικής πειθαρχίας, της μείωσης των φορολογιών, της ενθάρρυνσης της ιδιωτικής πρωτοβουλίας και της απελευθέρωσης της οικονομίας από τα δεσμά των συμφερόντων και των κατεστημένων. Προσδοκούμε ότι την επόμενη χρονιά θα προχωρήσει και η μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης και η δημιουργία των Υφυπουργείων Τουρισμού και Ανάπτυξης που θα συμβάλουν ακόμα περισσότερο στην τόνωση της αναπτυξιακής πορείας της χώρας. Η καλύτερη κοινωνική πολιτική είναι η ανάπτυξη και η δημιουργία ευκαιριών και θέσεων εργασίας για τους πολίτες.

B. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις

Η Κυπριακή οικονομία αν και παρουσιάζει βελτίωση των οικονομικών δεικτών σε σχέση με τις πολύ κακές επιδόσεις της προηγούμενης περιόδου, αυτή δεν αποτυπώνεται στην πραγματική οικονομία:

Κατάσταση της οικονομίας

1. Οι ρυθμοί ανάπτυξης είναι θετικοί συγκρινόμενοι με την πολύ αρνητική εικόνα του 2013-2014, ωστόσο η οικονομία δεν έχει αποκαταστήσει πλήρως τα επίπεδα παραγωγής και εισοδήματος του παρελθόντος. Το 2012 το Α.Ε.Π ανερχόταν στα €19,5 δις ενώ στο τέλος του 2017 δεν αναμένεται να ξεπεράσει τα €19 δις.
2. Η ανάπτυξη συνεχίζει να παραμένει μονοδιάστατη. Αφενός γιατί δεν βασίστηκε σε νέες υποδομές για βιώσιμη ανάπτυξη αλλά σε συγκυριακού χαρακτήρα πολιτικές, όπως η παραχώρηση υπηκοοτήτων και η άνθηση του τουρισμού ένεκα κυρίως γεωπολιτικών εξελίξεων στην περιοχή.
3. Αφετέρου συνεχίζεται η μείωση στη συνεισφορά του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα της οικονομίας στην παραγωγή του Α.Ε.Π, αυξάνοντας την εξάρτηση της οικονομίας από τον τουρισμό και τις υπηρεσίες. Η ένταση της εξάρτησης της οικονομίας από τον τομέα των υπηρεσιών καθιστά πιο ευάλωτη την οικονομία σε σχέση με τις εξελίξεις στο εξωτερικό (ΕΕ, ευρώ, έξοδο Η.Β) και μειώνει τις δυνατότητες ευελιξίας από αλλαγές που θα παρουσιαστούν.
4. Ιδιαίτερα δραματική είναι η μείωση του κύκλου εργασιών στον κλάδο των κατασκευών. Θετικές επιδόσεις παρατηρούνται στους τομείς του τουρισμού και του εμπορίου.
5. Η Κυπριακή οικονομία ωστόσο παρουσιάζει σημαντικό παραγωγικό κενό, λόγω της σημαντικής μείωσης στις κεφαλαιουχικές επενδύσεις.
6. Επίσης, η Κυπριακή οικονομία διατηρεί υψηλή εξάρτηση από το εξωτερικό λόγω των αυξημένων εισαγωγών. Τα μεγάλα εμπορικά ελλείμματα στο τομέα των αγαθών δεν έχουν καλυφθεί, παρά τις αυξημένες επιδόσεις τόσο του τουρισμού όσο και της παροχής επαγγελματικών υπηρεσιών.

Οικονομία - Κοινωνία

7. Η αύξηση στην συνολική παραγωγή δεν κατανέμεται στο σύνολο του πληθυσμού αλλά κατανέμεται κυρίως στα υψηλά εισοδηματικά στρώματα.
8. Τα ποσοστά ανεργίας μειώνονται ως αποτέλεσμα κυρίως της απασχόλησης ανέργων με κακούς όρους εργασίας, ενώ ταυτόχρονα η μακροχρόνια ανεργία αυξάνεται
9. Μεγάλο μέρος του εργατικού δυναμικού οδηγείται στην αδράνεια και δεν αναζητεί πλέον εργασία.
10. Το ένα τρίτο του πληθυσμού βρίσκεται στα όρια της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και το φαινόμενο των εργαζόμενων – φτωχών γίνεται πιο έντονο.
11. Οι συνθήκες για τους εργαζόμενους παραμένουν επισφαλείς και οι μισθοί παραμένουν καθηλωμένοι στα επίπεδα των προηγούμενων ετών.
12. Η μείωση του εργατικού κόστους δεν βελτίωσε την ανταγωνιστικότητα της κυπριακής οικονομίας αλλά αντίθετα συνέβαλε στην αύξηση του περιθωρίου κέρδους για τις επιχειρήσεις

13. Ταυτόχρονα, η μείωση μισθών στην Κυπριακή οικονομία, επηρεάζει και την ικανότητα αποπληρωμής του ιδιωτικού χρέους και κατ' επέκταση μειώνει την φερεγγυότητα των Κυπριακών νοικοκυριών. Ο δανεισμός του ιδιωτικού τομέα είναι ιδιαίτερα υψηλός και ανέρχεται στο 270% Α.Ε.Π, με αποτέλεσμα να δημιουργεί σημαντική απειλή για μεταφορά περιουσιακών στοιχείων των νοικοκυριών και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων προς τις τράπεζες
14. Τα κέρδη παρέμειναν ανεπηρέαστα κατά τη διάρκεια της κρίσης και έχουν αυξησει το μερίδιο, ως ποσοστό, στη συνολική παραγωγή. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της εισοδηματικής ανισότητας μεταξύ πλουσίων και φτωχών, την ώρα που οι μισθοί παραμένουν καθηλωμένοι και το Κράτος δεν παρέχει τα ελάχιστα για την υγεία και την κοινωνική προστασία.

Δαπάνες για ανάπτυξη-κοινωνική πολιτική

15. Στην πλευρά των δημοσίων δαπανών, παρά τα βελτιωμένα δημοσιονομικά περιθώρια, οι αναπτυξιακές δαπάνες και οι κοινωνικές παροχές παραμένουν καθηλωμένες.
16. Η Κύπρος είναι η τελευταία χώρα σε δαπάνες υγείας και κοινωνικής προστασίας.
17. Στην πλευρά των δημοσίων εσόδων, η Κυβέρνηση αδυνατεί να προχωρήσει στην ουσιαστική πάταξη της φοροδιαφυγής που θα βελτίωση σημαντικά την ροή εσόδων στον κρατικό προϋπολογισμό.
18. Την ίδια ώρα η Κυβέρνηση έχει προχωρήσει σε αστόχευτες φορολογικές ελαφρύνσεις, που ωφελούν πολύ περισσότερο τα πλούσια εισοδηματικά στρώματα με αποτέλεσμα να επιδεινώνει την ήδη αυξανόμενη εισοδηματική ανισότητα στην Κύπρο.
19. Η υλοποίηση του αναπτυξιακού προϋπολογισμού παραμένει ασθενική παρόλο που η Κυβέρνηση παρουσιάζει εικόνα αύξησης των δαπανών στον προϋπολογισμό. Για την περίοδο Ιαν. – Σεπ. 2017 η υλοποίηση των αναπτυξιακών δαπανών ήταν στο 36%
20. Επιπλέον, το αναπτυξιακό όραμα της Κυβέρνησης συνεχίζει να έχει στο επίκεντρο του την ιδιωτικοποίηση των κερδοφόρων ημικρατικών οργανισμών και το ξεπούλημα του δημόσιου πλούτου.

Συμπεράσματα

21. Αποτιμώντας συνολικά την πορεία της Οικονομίας, παρουσιάζονται θετικοί ρυθμοί ανάπτυξης σε σχέση με τα πολύ χαμηλά επίπεδα της προηγούμενης τριετίας, όμως το όφελος διοχετεύεται στους λίγους και προνομιούχους. Η άνθηση στον τουρισμό και στο τομέα των πολυτελών κατοικιών είναι συγκυριακή, αποτέλεσμα των οικονομικών και γεωπολιτικών συγκυριών και όχι προϊόν ολοκληρωμένου στρατηγικού σχεδιασμού.
22. Στην πραγματική οικονομία, η Κυβέρνηση Ν. Αναστασιάδης συρρίκνωσε τη μεσαία τάξη και έκανε την Κύπρο πρωταθλήτρια στην αύξηση της εισοδηματικής ανισότητας.
23. Είναι φανερό ότι η Κυβέρνηση ακολουθεί μονοδιάστατη προσέγγιση στην οικονομία, αφού την ενδιαφέρει μόνο η αποκατάσταση οικονομικών δεικτών και όχι η ποιοτική αναβάθμιση της Κυπριακής οικονομίας.
24. Ως ΑΚΕΛ οραματιζόμαστε ένα προϋπολογισμό με τρία βασικά χαρακτηριστικά:
 - Να είναι αναπτυξιακός
 - Να είναι κοινωνικά ευαίσθητος
 - Να είναι νοικοκυρεμένος

Ένας νοικοκυρεμένος προϋπολογισμός απελευθερώνει πόρους, οι οποίοι μπορούν να διοχετευτούν στην ανάπτυξη και την κοινωνική πρόνοια.

Ένας αναπτυξιακός προϋπολογισμός δημιουργεί πλούτο και ποιοτικές θέσεις εργασίας, μειώνοντας την ανεργία.

Ένας κοινωνικά ευαίσθητος προϋπολογισμός στηρίζει τις κοινωνικά ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού.

Δυστυχώς ο Προϋπολογισμός που κατέθεσε η Κυβέρνηση δεν είναι ούτε το ένα ούτε το άλλο.

Γ. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος

Η πορεία της Οικονομίας βρίσκεται σε τροχιά ανάκαμψης και οι περισσότεροι δείκτες παρουσιάζουν σημεία βελτίωσης χωρίς όμως να θεωρούμε ότι υπάρχει αντιπροσωπευτικός αντίκτυπος στην πραγματική οικονομία.

Θεωρούμε σημαντική αλλά και ουσιαστική την συμβολή του Κυπριακού Λαού ο οποίος με πολλές θυσίες συνέβαλε καταλυτικά στην αναστροφή της κάκιστης εικόνας της οικονομίας της Κύπρου. Ακόμα θεωρούμε ότι το Δημοκρατικό Κόμμα, με την υπεύθυνη στάση που έχει τηρήσει όλα αυτά τα χρόνια, έχει συμβάλει στην βελτίωση της οικονομίας.

Όμως στην πραγματικότητα δεν είναι όλα ρόδινα. Ο δείκτης ορίου φτώχειας για τα κυπριακά νοικοκυριά ανέρχεται στο πολύ υψηλό ποσοστό της τάξης του 27,7% όπου είναι εμφανές ότι τα κυπριακά νοικοκυριά έχουν σοβαρές υλικές στερήσεις.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας Κύπρου το 2017 το εισοδηματικό όριο της φτώχειας ορίστηκε για:

- Ένα άτομο στις 8,412 χιλιάδες ευρώ ετησίως. (Μηνιαία το εν λόγω άτομο λαμβάνει 647 περίπου ευρώ)
- Νοικοκυριά με δύο ενήλικες και δυο εξαρτώμενα παιδιά στις : 16,943 χιλιάδες ευρώ ετησίως. (Μηνιαία μια οικογένεια σε αυτήν την κατηγορία λαμβάνει 1,303 περίπου ευρώ)

Το Υπουργείο Οικονομικών ως το καθ' ύλην αρμόδιο για την χάραξη και εφαρμογή του προγράμματος της Κυβέρνησης, παρά τα ευνοϊκά δεδομένα που προκύπτουν από τις εκτιμήσεις του, εντούτοις με την ακολουθούμενη πολιτική, θέτει σημαντικούς τομείς της οικονομίας σε στασιμότητα και δεν φαίνεται να υπάρχει η πολιτική βούληση ώστε να δοθούν κίνητρα και σωστές κατευθυντήριες γραμμές σε τομείς όπως οι Υπηρεσίες ο Πολυθεματικός Τουρισμός, ο Κατασκευαστικός Τομέας και το Εξαγωγικό Εμπόριο.

Παρά τους θετικούς δείκτες ανάκαμψης η κυπριακή οικονομία είναι ευάλωτη από ενδογενείς και εξωγενείς κινδύνους που είναι δυνατό να εκτροχιάσουν τις δημοσιονομικές εκτιμήσεις της κυβέρνησης .

Ο ρυθμός ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας για το έτος 2017, με βάση το μακροοικονομικό σενάριο, παραμένει θετικός και αναμένεται να ανέλθει στο 3,6%¹ του ΑΕΠ, σε πραγματικούς όρους. Παράλληλα για το 2018 ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας προβλέπεται να κυμανθεί στο 3% του ΑΕΠ, σε πραγματικούς όρους, ενώ για τα έτη 2019 και 2020 προβλέπεται στο 2,7% του ΑΕΠ. Είναι γεγονός ότι οι εκτιμήσεις της κυβέρνησης για τον ρυθμό ανάπτυξης είναι ευσίωνες, παρόλο που οι προβλέψεις θα είναι μειωμένες. Επιπρόσθετα, δεν συνυπολογίζει ότι οι γεωπολιτικές συνθήκες στην περιοχή, είναι ευάλωτες και ειδικότερα όσον αφορά το τουριστικό προϊόν της οικονομίας το οποίο αναμένεται ότι θα εισέλθει σε ένα πιο ανταγωνιστικό περιβάλλον.

Το ποσοστό υλοποίησης κεφαλαιουχικών δαπανών μέχρι τις 31 Οκτωβρίου 2017 ανέρχεται στο 35%, σε σύγκριση με ποσοστό υλοποίησης για την αντίστοιχη περίοδο του 2016 ύψους 39%, ποσοστά ιδιαίτερα χαμηλά.

Το ποσοστό υλοποίησης του συνόλου των αναπτυξιακών δαπανών ανήλθε στο 41% για την αναφορά περίοδο του 2017, έναντι 43% για την ίδια περίοδο του 2016.

Σε περιόδους οικονομικής κρίσης, θεωρούμε ότι βασικός στόχος της κυβερνητικής πολιτικής θα έπρεπε να ήταν στην αύξηση των αναπτυξιακών δαπανών και ο υψηλός βαθμός υλοποίησης τους γεγονός που θα είχε θετικό αντίκτυπο στην πραγματική οικονομία.

Η πρόβλεψη για το Δημόσιο Χρέος για το 2018 είναι ότι θα βρίσκεται κάτω του 100% και θεωρούμε ότι είναι αρκετά υψηλό παρά τις ευσίωνες οικονομικές προβλέψεις των επιμέρους δεικτών της οικονομίας. Το δεδομένο αυτό επηρεάζει άμεσα την Πιστοληπτική Ικανότητα της Κυπριακής οικονομίας, με αρνητικό αντίκτυπο στην πρόσβαση σε φτηνό δανεισμό.

Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια:

Παράλληλα οφείλουμε να επισημάνουμε για πολλοστή φορά, ότι υψηλός αριθμός των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων είναι ανασταλτικός παράγοντας για την ανάκαμψη ολόκληρου του φάσματος της Οικονομίας.

Τα Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια με βάση τα στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, ανέρχονται στο 48% του συνόλου των δανειακών χαρτοφυλακίων των τραπεζικών ιδρυμάτων. Το πρώτο εξάμηνο του 2017 τα ΜΕΔ έχουν μειωθεί κατά 1,5 δις (μη ικανοποιητικό και χαμηλό ποσοστό επί του συνόλου των ΜΕΔ, γεγονός πολύ ανησυχητικό για την ευρυθμία της οικονομίας.

Ως Δημοκρατικό Κόμμα, επαναδιατυπώνουμε την πρότασή μας για αντιμετώπιση των ΜΕΔ από τις τράπεζες, με την δημιουργία Φορέα Διαχείρισης Μη Εξυπηρετούμενων έτσι ώστε με την απομόχλευση των κόκκινων δανείων, οι τράπεζες θα μπορούσαν να είναι πιο ευέλικτες με θετικές προοπτικές για την ρευστότητα τους.

Θεωρούμε ότι η λόγω της ύπαρξης του μεγάλου αριθμού των κόκκινων δανείων, σημαντική μερίδα των πολιτών, δεν μπορούν να έχουν πρόσβαση σε δανεισμό με αποτέλεσμα να βρίσκονται εκτός της παραγωγικής διαδικασίας που έχει σαν αποτέλεσμα την μείωση της αγοραστικής τους δύναμης.

Πληθωρισμός:

Επισημαίνουμε δε, ότι θα πρέπει να ληφθούν μέτρα για την αντιμετώπιση της προβλεπόμενης αρνητικής τάσης του πληθωρισμού στον βαθμό που είναι επιτρεπτό από την εκτελεστική εξουσία, αφού η παρατεταμένη αποπληθωριστική τάση, θα επιφέρει περαιτέρω στρεβλώσεις στην οικονομία. Παρά το γεγονός ότι το διεθνές οικονομικό περιβάλλον προσβλέπει σε ανοδική τάση όσων αφορά τον πληθωρισμό λόγω της αναμενόμενης αύξησης της τιμής του πετρελαίου, η εγχώρια οικονομία παρουσιάζει ανασταλτικά σημάδια λόγω της μείωσης της αγοραστικής δύναμης του εργατικού δυναμικού. Οι μειώσεις που δέχτηκαν οι εργαζόμενοι σε ολόκληρο σχεδόν το φάσμα της οικονομίας, δεν συνοδεύτηκαν με τις αντίστοιχες αυξήσεις κατά την διάρκεια του 2015 – 2016 και 2017.

Κρατικός Δανεισμός :

Η Κυβέρνηση θα πρέπει να λάβει υπόψη το ενδεχόμενο εκτροχιασμού των οικονομικών της προβλέψεων, αφού ο επιτοκιακός κίνδυνος δανεισμού από τις διεθνείς αγορές, είναι ασύμφορος μέχρι στιγμής, δεδομένου ότι μεσοπρόθεσμα θα πρέπει να αποπληρώσουμε δάνεια που προκύπτουν από τις μνημονιακές μας υποχρεώσεις όπου δανεισμός ήταν αρκετά πιο χαμηλός.

Ανεργία:

Η ανεργία για το 2017 στο σύνολο των 12 μηνών, εκτιμάται ότι θα βρίσκεται λίγο πάνω από το 10%, ενώ η ανεργία στους νέους αγγίζει το 28%. Σοβαρό πρόβλημα προκύπτει από τους Μακροχρόνια άνεργους αλλά και στις ομάδες πληθυσμού άνω των 50 ετών όπου τα υφιστάμενα κίνητρα/προγράμματα, φαίνεται να μην επιφέρουν τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Κρίνουμε όμως θετικό, το γεγονός ότι η ανεργία βρίσκεται σε σταδιακή υποχώρηση, οριακά πάνω από το 10%. Υπάρχουν όμως δομικά προβλήματα που δημιουργήθηκαν μέσα στην κρίση, και θα πρέπει να τύχουν επαναξιολόγησης σε σχέση με την Ανεργία. Η συνύπαρξη του ΕΕΕ, σε πολλές περιπτώσεις είναι αποτρεπτική ώστε μερίδα των ληπτών να επανενταχθούν στην αγορά εργασίας. Παρατηρείται το φαινόμενο, δικαιούχοι του ΕΕΕ να απασχολούνται παράνομα σε διάφορους τομείς, ενισχύοντας την αδήλωτη εργασία. Το Δημοκρατικό Κόμμα εισηγείται όπως η Κυβέρνηση προχωρήσει σε εκείνες τις ρυθμίσεις ούτως ώστε να υπάρχει η δυνατότητα διακοπής του ΕΕΕ στις περιπτώσεις που αποδεδειγμένα ο λήπτης, δεν αποδέχεται θέση εργασίας που του προτείνεται, χωρίς ουσιαστική αιτία.

Τομέας Υγείας:

Παρά τις προσπάθειες του ίδιου του Υπουργού να καταλείψει σωστά με βάση την επιτακτικότητα των αναγκών τις δαπάνες για την Υγεία, εντούτοις ένα τέτοιο εγχείρημα φαντάζει πλέον αδύνατο, ένεκα του γεγονότος ότι το υφιστάμενο σύστημα Υγείας, νοσεί και βρίσκεται στον αναπνευστήρα.

Ως Δημοκρατικό Κόμμα, θεωρούσαμε ότι η έξοδος από το μνημόνιο, θα έδιδε την δυνατότητα στην Κυβέρνηση να αιμοδοτήσει τον Τομέα της Υγείας που είναι το υπέρτατο αγαθό για όλους τους πολίτες. Με λύπη μας παρατηρούμε, η πενιχρή αύξηση των κονδυλίων, αφορούν κατά το πλείστον, δαπάνες του Κρατικού Μισθολογίου.

Παράλληλα καλούμε την εκτελεστική εξουσία, να διαθέσει απαραίτητα πρόσθετα κονδύλια ώστε το σύστημα Υγείας να αντέξει μέχρι την διαδικασία μετάβασης στο ΓΕΣΥ. Πρέπει να δοθούν κίνητρα στο Ιατρικό και Παραϊατρικό προσωπικό για να αποφευχθούν οι περαιτέρω εκροές προς τον ιδιωτικό τομέα. Με βάση τα δεδομένα που υπάρχουν στα δημόσια νοσηλευτήρια, θεωρούμε εφικτή την μερική αναδιάρθρωση στον τρόπο λειτουργίας τους όπου οι κτιριακές υποδομές μπορούν να αξιοποιηθούν πιο παραγωγικά, εξυπηρετώντας τους πολίτες σε διευρυμένα ωράρια και χωρίς να διαταράσσεται η εργατική ειρήνη των υπαλλήλων.

Τουρισμός:

Ως Δημοκρατικό Κόμμα, πιστεύουμε ότι η αύξηση του τουρισμού και κατ' επέκταση τα έσοδα του κράτους από το τουριστικό τομέα είναι θετική εξέλιξη, αλλά θεωρούμε ότι θα πρέπει να εφαρμοστεί η νέα ολοκληρωμένη στρατηγική για τον Τουρισμό που έχει παρουσιαστεί πρόσφατα.

Η αύξηση τόσο στις αφίξεις όσο και στα έσοδα του τουρισμού οφείλεται και στους γεωπολιτικούς παράγοντες της περιοχής για αυτό οι προσπάθειες πρέπει να εντατικοποιηθούν. Χρειάζεται ποιοτική αναβάθμιση και σε υποδομές αλλά και στην διευκόλυνση του κλάδου του τουρισμού ώστε να αντλήσουν εύκολη χρηματοδότηση από Ευρωπαϊκούς πόρους.

Θεωρούμε ο τομέας των Κοινωνικών Υπηρεσιών, χρήζει σημαντικού εξορθολογισμού παρά τις διορθωτικές πολιτικές που απορρέουν από τις μνημονιακές δεσμεύσεις της Κυβέρνησης

Δ. Παρατηρήσεις του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών ΕΔΕΚ

Ο έντιμος υπουργός Οικονομικών κατά την ομιλία-του στη Βουλή την 1^η Δεκεμβρίου υπέδειξε «*ότι οι αριθμοί έχουν σημασία. Και έχουν σημασία επειδή αναφέρονται σε ανθρώπους και επειδή αποτυπώνουν με τρόπο επιστημονικό την κατάσταση της πραγματικής οικονομίας*»

Συμφωνούμε απόλυτα με την παραπάνω υπόδειξη. Η οικονομία έχει αξία όταν αυτή συνδέεται με τους ανθρώπους και κύρια με το βιοτικό-τους επίπεδο και την προστασία-τους από κινδύνους οικονομικής φύσης που ελλοχεύουν. Τη προστασία αυτή την έχουν ανάγκη σε μεγαλύτερο βαθμό όσοι προέρχονται από τα ευάλωτα οικονομικά στρώματα της κοινωνίας και έχουν πληγεί περισσότερο από την οικονομική κρίση που έπληξε την πατρίδα-μας.

Δεν υπάρχει καμία αμφισβήτηση για τη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης η οποία αποτυπώνεται στη βελτίωση ορισμένων δεικτών της οικονομίας, όχι όμως όλων ώστε να δημιουργείται κλίμα σιγουριάς και ασφάλειας. Όμως η πραγματική βελτίωση της οικονομίας σε σταθερό και μακροπρόθεσμο ορίζοντα απαιτεί η προσέγγιση της πραγματικότητας να αφορά το σύνολο των αριθμών που καθορίζουν τους δείκτες της οικονομίας και όχι επιλεκτικά μόνο σε αυτούς που «εξυπηρετούν ή και βολεύουν»

Αναπτυξιακός ή διαχειριστικός ο Προϋπολογισμός του 2018

Η κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι ο προϋπολογισμός είναι αναπτυξιακός. Στην ουσία οι αναπτυξιακές δαπάνες καλύπτουν το 11.25% του προϋπολογισμού. Με δεδομένο ότι τα προηγούμενα χρόνια η υλοποίηση του αναπτυξιακού προϋπολογισμού κυμάνθηκε λίγο πιο πάνω από το 40% (41% το 2017 και 43% το 2016) γίνεται αντιληπτό ότι με ποσοστό περίπου 5% του προϋπολογισμού δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως αναπτυξιακός. Πολύ δε περισσότερο όταν για μία ακόμα χρονιά στον κατάλογο των αναπτυξιακών έργων δεν συμπεριλαμβάνονται έργα ανταποδοτικού χαρακτήρα, ώστε το κράτος στο μέλλον να εξασφαλίζει εισοδήματα με τα οποία να μπορεί να χρηματοδοτεί νέα έργα.

Ως εκ τούτου για ακόμα μία χρονιά ο προϋπολογισμός είναι κατά βάση διαχειριστικός και όχι αναπτυξιακός.

Δημοσιονομική κατάσταση

Ο προϋπολογισμός του 2018 ουσιαστικά διαπνέεται από την ίδια φιλοσοφία των προϋπολογισμών των τελευταίων χρόνων και απασκοπεί στην παραπέρα διαχείριση των πάγιων τομέων της οικονομίας στην επίτευξη ποσοτικών στόχων. Η απουσία ποιοτικών μέτρων που θα προσδώσουν στην κυπριακή οικονομία μακροοικονομική σταθερότητα είναι εμφανής.

Φορολογική πολιτική

Η κυβέρνηση επικαλείται ότι δημιούργησε τα περιθώρια και κατέστησε εφικτές τις πολύ σημαντικές φορολογικές ελαφρύνσεις που έχει προωθήσει. Όμως την ίδια στιγμή καταγράφει ότι και στο νέο προϋπολογισμό το 84% των κρατικών εσόδων θα προέλθουν από φορολογίες. Οι έμμεσοι φόροι (3.089.872 ευρώ) εξακολούθησαν συγκριτικά να είναι υψηλότεροι από ότι οι άμεσοι (2.221.960 ευρώ)

Ακόμα το κράτος θα πρέπει:

- να προχωρήσει στην ουσιαστική λήψη μέτρων για την πάταξη της φοροδιαφυγής, και
- να κατανέμει δικαιότερα τα φορολογικά βάρη στους πολίτες, ώστε να μειωθεί σταδιακά το οικονομικό χάσμα μεταξύ των ψηλών και των χαμηλών εισοδημάτων.

Δυστυχώς τόσο από τον προϋπολογισμό όσο και από τις προτάσεις-της όχι μόνο δεν περιλαμβάνονται προτάσεις και ενέργειες προς αυτή την κατεύθυνση, αλλά ενισχύεται ακριβώς το αντίθετο.

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της Ε.Ε. η Κύπρος βρίσκεται στην τελευταία θέση όσον αφορά την Κατανομή του εθνικού εισοδήματος. Από την οικονομική ανάπτυξη που παρουσιάζει, ευνοείται μόνο το 10% του πληθυσμού, ενώ το 28% περίπου του πληθυσμού βρίσκεται κάτω ή κοντά στο όριο της φτώχειας. Οι μισθοί του ιδιωτικού τομέα βρίσκονται καθηλωμένοι στα επίπεδα των πρώτων χρόνων της κρίσης και δεν έχουν παρουσιάσει την ανάλογη αύξηση

Η κυβέρνηση προβάλλει τις φορολογικές ελαφρύνσεις και κύρια την κατάργηση του Φόρου Ακίνητης Περιουσίας (Φ.Α.Π.) που είχε επιβληθεί το 2013. Η πραγματικότητα όμως είναι διαφορετική. Η κυβέρνηση είχε προτείνει τη μείωση του ποσού που θα εισέπραττε από το ΦΑΠ από τα 110 εκ. ευρώ στα 35 εκ. Η μείωση στο 25% το 2016 και η πλήρης κατάργηση το 2017 ήταν πρόταση που προήλθε από τη Βουλή. Όμως την ίδια στιγμή για τους πολίτες το όφελος ήταν άνευ αντικρίσματος, δεδομένου ότι αυξήθηκαν σημαντικά οι χρεώσεις στους πολίτες στα τέλη Αποχρετευτικού και του Φ.Α.Π. που

καταβάλλεται στις Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης λόγω αναπροσαρμογής της αξίας των ακινήτων σε τιμές 2013 και παράλειψης μείωσης των συντελεστών. Υπάρχουν πολίτες οι οποίοι κλήθηκαν να πληρώσουν το 2017 τέλη 20 φορές περισσότερα από ότι το 2016.

Η Ανταγωνιστικότητα της οικονομίας βρίσκεται στην τελευταία θέση από τις 28 χώρες μέλη της Ε.Ε., ενώ η παραγωγικότητα του δημόσιου τομέα βρίσκεται περίπου στο 75% του μ.ο. των χωρών της ευρωζώνης

Έχει τον υψηλότερο ιδιωτικό δανεισμό και το υψηλότερο ποσοστό μη Εξυπηρετούμενων Δανείων

Δημόσιο χρέος (Δ.Χ.):

Σήμερα πανηγυρίζει ότι το Δ.Χ. μειώθηκε κάτω από το 100% του ΑΕΠ. Η κυβέρνηση όμως το παρέλαβε στο 75.5% και το ανέβασε στο 107.8% του ΑΕΠ. Όμως το Δ.Χ. δεν είναι μόνο ποσοστό επί του ΑΕΠ, είναι και απόλυτος αριθμός. Η μείωση το 2017 ήταν κατά 700 περίπου εκ. ευρώ και αφορούσαν την πρόσφατη αποπληρωμή μέρους του δανείου προς την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου. Συγκεκριμένα από τα 19.3 δις ευρώ μειώθηκε στα 18.6 δις ευρώ

Κοινωνική πολιτική.

Ο κος Υπουργός στην ομιλία-του αναφέρθηκε και στην πρόβλεψη για σύσταση Ταμείου Προνοίας για τους νεοεισερχόμενους δημοσίου υπαλλήλους. Πρόβλεψη προς την ορθή κατεύθυνση, όμως μέχρι της στιγμής η κυβέρνηση δεν έχει αποκαταστήσει τα μέλη των κουρεμένων Ταμείων Προνοίας που έγινε το 2013 όπως κατ' επανάληψη είχε υποσχεθεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Επιπρόσθετα αναφέρθηκε και στην περαιτέρω ενίσχυση του Εθνικού Ταμείου Αλληλεγγύης. Όμως παρέλειψε να αναφέρει ότι στις αρχές Οκτωβρίου 2017 η κυβέρνηση είχε ζητήσει την κατάργηση του Ταμείου με τη δικαιολογία ότι πια δεν εξυπηρετεί κανένα σκοπό.

Οι Ιδιωτικοποιήσεις μετατράπηκαν σε αποκρατικοποιήσεις με σαφή στροφή και εγκατάλειψη των αρχικών θέσεων της κυβέρνησης μετά την άρνηση της πλειοψηφίας της Βουλής να εγκρίνει σχέδια ιδιωτικοποίησης Δημόσιων Οργανισμών κοινής ωφέλειας.

Ανεργία:

Η κυβέρνηση αναφέρει ότι το 2017 περιορίσθηκε γύρω στο 10%. Όμως το ποσοστό αυτό είναι πλασματικό. Σε αυτό δεν περιλαμβάνονται

- Οι 27 και πλέον χιλιάδες συμπατριώτες-μας κατά το πλείστον νέοι επιστήμονες, οι οποίοι είτε παρέμειναν στο εξωτερικό μετά τις σπουδές-τους είτε μετανάστευσαν για σκοπούς εργασίας
- Όσοι απολύθηκαν από τον τραπεζικό, τον ημικρατικό ή τον ιδιωτικό τομέα και είναι ηλικίας άνω των 55 χρόνων και δεν είναι εγγεγραμμένοι στον κατάλογο ανέργων
- Οι λήπτες δημοσίου βοηθήματος (Ε.Ε.Ε.)
- Οι εργαζόμενοι στη ξενοδοχειακή βιομηχανία όπου τα ξενοδοχεία στα οποία εργοδοτούνται ανέστειλαν τη λειτουργία-τους κατά την χειμερινή περίοδο

Εάν μάλιστα σε αυτούς προστεθούν και οι υποαπασχολούμενοι τότε η κατάσταση δεν είναι και τόσο θετική όσο παρουσιάζεται

Τραπεζικός τομέας.

Η κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η κεφαλαιουχική επάρκεια του κυπριακού τραπεζικού συστήματος βελτιώθηκε λόγω της ενθάρρυνσης έλευσης ξένων επενδυτών οι οποίοι διέθεσαν τα απαιτούμενα κεφάλαια. Επιχειρείται έμμεσα αυτό να διασυνδεθεί και με την προσπάθεια ιδιωτικοποίησης της Συνεργατικής Τράπεζας. Όμως παραβλέπεται το γεγονός ότι την ίδια ώρα που διέθεσε 1.5 δις ευρώ για να κρατικοποιήσει τον Συνεργατισμό άφησε τα ξένα κεφάλαια με ποσό περίπου 360 εκ. ευρώ να ελέγχουν τις δύο μεγαλύτερες τράπεζες της πατρίδας-μας.

Την ώρα που γίνεται δημόσια επίκληση ότι «οφείλουμε να αναγνωρίσουμε τους κόπους και τις θυσίες των συμπολιτών μας που κράτησαν τη χώρα όρθια», δεν έχουμε διαπιστώσει οποιαδήποτε σοβαρή πρωτοβουλία για την έστω μερική στήριξη των κουρεμένων καταθετών, των κουρεμένων ταμείων αξιογράφων (αν και υπήρχε μνημονιακός όρος που δεν υλοποιήθηκε), των κουρεμένων ταμείων προνοίας. Ακόμα και στο Εθνικό Ταμείο Αλληλεγγύης η κυβέρνηση θυμήθηκε να καταθέσει το πρώτο ποσό από 25 εκ. 2 μήνες πριν από τις προσεχείς προεδρικές εκλογές και 2 βδομάδες αφότου είχε ζητήσει από τη Βουλή την κατάργησή-του γιατί δεν εξυπηρετούσε κανένα λόγο ύπαρξης.

Όσον αφορά το Συνεργατισμό θα μπορούσε με το συγκεκριμένο ποσό να αγοράσει αντίστοιχου ποσού μη εξυπηρετούμενα ενυπόθηκα δάνεια πρώτης κατοικίας και μικρής επαγγελματικής στέγης για να τον στηρίξει και ταυτόχρονα να προστατεύσει από τις εκποιήσεις μερικές χιλιάδες οικογένειες. Όμως δεν το έπραξε γιατί άλλες ήσαν οι επιλογές αλλά και οι προτεραιότητές-της

Επιπρόσθετα, μέσα από την κρατικοποίηση και την ιδιωτικοποίηση της ΣΚΤ οι κοινότητες θα απολέσουν τα ιδιόκτητα οικήματα των ΣΠΕ τα οποία έχουν ανεγερθεί με δαπάνες των κατοίκων των κοινοτήτων. Χρέος της κυβέρνησης είναι να τα επιστρέψει στις κοινότητες που είναι οι πραγματικοί ιδιοκτήτες.

Υπουργείο Άμυνας

Οι συνεχιζόμενες πειρατικές ενέργειες της Τουρκίας σε βάρος της Κύπρου και της Ελλάδας, με αφορμή τις έρευνες για την ανεύρεση υδρογονανθράκων στην Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη, επαναφέρουν στο προσκήνιο την ανάγκη ενεργοποίησης και περαιτέρω ενίσχυσης του Δόγματος του Ενιαίου Αμυντικού χώρου μεταξύ Κύπρου και Ελλάδας.

Οι ραγδαίες εξελίξεις που παρατηρούνται στην ευρύτερη περιοχή ης Αν. Μεσογείου επιβάλλουν ενίσχυση και αξιοποίηση του στρατηγικού ρόλου της Κύπρου. Γι' αυτό ως μέλος της Ε.Ε. θα πρέπει να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για τη συμμετοχή-της στις μεγάλες πολιτικές της Ένωσης.

Τα έσοδα από την έκτακτη εισφορά για την Άμυνα τα οποία για το 2018 προβλέπεται να ανέλθουν στα 325 εκ. ευρώ, θα πρέπει να αξιοποιηθούν αποκλειστικά και μόνο για την περαιτέρω ενίσχυση των ενόπλων δυνάμεων της πατρίδας-μας με την απόκτηση νέων σύγχρονων και αποτελεσματικών οπλικών συστημάτων. Εάν η κυβέρνηση εξακολουθήσει να αρνείται να υλοποιήσει την παραπάνω πρόταση τότε οφείλει για λόγους αξιοπιστίας είτε να καταργήσει τη συγκεκριμένη φορολογία, είτε να την μετονομάσει.

Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως

Για μία ακόμα χρονιά από το όραμα και τις βασικές επιδιώξεις του υπουργείου απουσιάζει η ουσιαστική και σε βάθος αναβάθμιση του σωφρονιστικού συστήματος. Η κατάσταση που επικρατεί στις Κεντρικές Φυλακές μπορεί εξωτερικά και για επικοινωνιακούς λόγους να εμφανίζεται «ωραιοποιημένη», όμως στην πραγματικότητα ελάχιστα έχουν γίνει για την πραγματική βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των φυλακισμένων, αλλά και τις συνθήκες εργασίας του προσωπικού

Μελέτη της δυνατότητας αυτονομής της Λιμενικής Αστυνομίας και ξεχωριστής ανέλιξης του προσωπικού-της.

Περαιτέρω ενίσχυση των προληπτικών μέτρων οδικής ασφάλειας καθώς και του θεσμού των σεμιναρίων οδικής συμπεριφοράς, τα οποία θα καλούνται να παρακολουθήσουν παρανομούντες οδηγοί προς αποφυγή της καταβολής του επιβληθέντος προστίμου.

Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού

Το Κ.Σ. ΕΔΕΚ ανησυχεί για τη συνεχιζόμενη καθυστέρηση στην προώθηση ουσιαστικών έργων τουριστικής υποδομής με αποτέλεσμα να μην αξιοποιούνται οι δυνατότητες για ενίσχυση του εξειδικευμένου τουρισμού, όπως συνεδριακού, ναυτικού, αθλητικού, ιατρικού.

Είναι ιδιαίτερα ανησυχητική η επανάπαυση που παρατηρείται λόγω της αύξησης του αριθμού των τουριστικών αφίξεων τα τελευταία χρόνια. Όμως στην ουσία θα έπρεπε η προσπάθεια να επικεντρώνεται περισσότερο στην ποιότητα παρά στους αριθμούς.

Η δήθεν πρόταση για δημιουργία Υφυπουργείου Τουρισμού στην ουσία είναι κενή περιεχομένου από τη στιγμή που η μόνη ουσιαστική αλλαγή είναι η αντικατάσταση του διορισμένου Δ.Σ. του ΚΟΤ με τον υφυπουργό. Απαιτείται σε βάθος αναδιοργάνωση των υπηρεσιών που ασχολούνται με τον τουρισμό και ενίσχυση της ποιοτικής και αποτελεσματικής λειτουργίας-τους

Θα πρέπει το συντομότερο να λυθεί το ζήτημα προμήθειας φυσικού αερίου για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας με χαμηλό κόστος, προστασία του περιβάλλοντος και χωρίς κινδύνους για την ασφάλεια των εργαζομένων και του κοινού.

Επιπρόσθετα πρέπει να προχωρήσει η εκπόνηση προγράμματος για την κατασκευή φωτοβολταϊκών πάρκων για την δωρεάν προμήθεια ηλεκτρικού ρεύματος στους μόνιμους κατοίκους των ημιορεινών και ορεινών περιοχών.

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Η βιωσιμότητα του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΤΚΑ) πρέπει να αποτελεί βασική προτεραιότητα του υπουργείου. Επιπρόσθετα θα πρέπει άμεσα

- να επεξεργασθεί σχέδιο στο πλαίσιο συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος, για την αύξηση των κατώτατων συντάξεων σε επίπεδο πάνω από το όριο της φτώχειας.
- να μεριμνήσει στη μείωση του χρόνου που μεσολαβεί από την υποβολή αίτησης μέχρι την εξέταση από το ιατροσυμβούλιο για την παραχώρηση σύνταξης ανικανότητας

- να μεριμνήσει για την άμεση παραχώρηση στους δικαιούχους των επιδομάτων ανεργίας και ασθένειας

Υπουργείο Εσωτερικών

Το υπουργείο θα πρέπει να προχωρήσει σε σειρά μέτρων ώστε να αποφεύγονται οι χρονοβόρες διαδικασίες για την προώθηση πολεοδομικών έργων, και να προχωρήσει το συντομότερο στην υλοποίηση των εξαγγελιών-του για το ίδιο θέμα.

Το κόστος απόκτησης στέγης κύρια από τα μικρομεσαία εισοδήματα είναι απαγορευτικό. Γι' αυτό θα πρέπει έγκαιρα να προχωρήσει σε δέσμη μέτρων στεγαστικής πολιτικής.

Η ΕΔΕΚ έχει καταθέσει τις προτάσεις της για αυτό το θέμα, οι οποίες μεταξύ άλλων περιλαμβάνουν

- πλήρης κατάργηση των μεταβιβαστικών τελών σε περίπτωση καταβολής ΦΠΑ
- αύξηση των πολεοδομικών ζωνών, κύρια στην ύπαιθρο
- αύξηση του συντελεστή δόμησης
- αλλαγή της δήλωσης πολιτικής για τα αγροτεμάχια
- παραχώρηση της γης στον Οργανισμό Ανάπτυξης Γης, ο οποίος αφού αναπτύξει τις οικιστικές μονάδες να τις παραχωρεί σε χαμηλές τιμές, με μακροχρόνια αποπληρωμή και με διαφανείς διαδικασίες σε άπορες δικαιούχες οικογένειες.
- Παραχώρηση ειδικού επιδόματος στα νεαρά ζευγάρια για τη διαμόρφωση του χώρου ανέγερσης κατοικίας σε ημιορεινές και ορεινές περιοχές

Δεν υπάρχει καμιά πρόβλεψη για την ανέγερση κτηρίων για τη στέγαση κρατικών υπηρεσιών αξιοποιώντας την κρατική γη, ώστε σταδιακά το κράτος να απεξαρτηθεί από την ανάγκη ενοικίασης και συνεχούς μεταστέγασης υπηρεσιών. Στη διάρκεια μιας 5ετίας το κράτος καταβάλλει περίπου 200 εκ. ευρώ σε ενοίκια. Ο καθένας μπορεί να αντιληφθεί ότι με σωστό προγραμματισμό και αποφυγή διασπάθισης χρημάτων τόσα κτήρια θα μπορούσαν να ανεγερθούν και την ίδια στιγμή μακροπρόθεσμα πόση θα ήταν η εξοικονόμηση.

Υπουργείο Εξωτερικών

Λαμβάνοντας υπ' όψη τη σοβαρή αποστολή που έχει να εκπληρώσει το Υπουργείο Εξωτερικών για την διαφώτιση και τις ευθύνες που δημιουργεί η συμμετοχή-μας στην Ε.Ε., η ΕΔΕΚ θα επαναλάβει ότι ο προϋπολογισμός-του είναι απαραίτητα πενιχρός και θα πρέπει να αυξηθεί δραστικά.

Υπουργείο Υγείας

Το Κ.Σ. ΕΔΕΚ εκφράζει τις ανησυχίες-του για το γεγονός ότι το επικαιροποιημένο νομοσχέδιο για το ΓεΣΥ ψηφίστηκε από τον περασμένο Ιούνιο, μέχρι σήμερα δεν προχώρησε καμιά μελέτη για τις ανάγκες του Δημόσιου τομέα σε εξοπλισμό και σε κλινικές ώστε να μπορεί να προσφέρει υψηλού επιπέδου ιατρική περίθαλψη σε ολόκληρη την επικράτεια. Η διαδικασία αναδιοργάνωσης των Δημόσιων Νοσηλευτηρίων παραμένει σε εκκρεμότητα και η προοπτική ορθής και αποτελεσματικής αυτονομησης των νοσηλευτηρίων τίθεται εν αμφιβόλω.

Δεν είναι δυνατόν να μην σημειωθεί ότι σε περίοδο εφαρμογής του ΓεΣΥ οι προβλεπόμενες αναπτυξιακές δαπάνες του υπουργείου για το 2018 είναι μόνο το 5% του προϋπολογισμού.

Ο Τομέας της Δημόσιας Υγείας βρίσκεται σε κρίσιμη καμπή. Η μαζική αποχώρηση ιατρικού προσωπικού και οι σοβαρές ελλείψεις σε αναλώσιμα και εξοπλισμό υποβαθμίζουν την προσφερόμενη περίθαλψη και συμβάλουν στην αποδόμησή-του στη συνείδηση των πολιτών.

Το Κ.Σ. ΕΔΕΚ προτείνει την άμεση υιοθέτηση των παρακάτω μέτρων ώστε να υπάρξει άμβλυνση των προβλημάτων μέχρι την εφαρμογή του ΓεΣΥ.

- Μεταφορά μέρους της α' βάθμιας περίθαλψης από το δημόσιο τομέα στον ιδιωτικό με στόχο την αποσυμφόρηση των Εξωτερικών Ιατρείων των νοσοκομείων και τη μείωση της ταλαιπωρίας των ασθενών
- Αγορά υπηρεσιών β' βάθμιας περίθαλψης από τον ιδιωτικό τομέα, καθώς και παρακλινικών εξετάσεων εκεί όπου υπάρχουν μεγάλες λίστες αναμονής, για να αποτραπούν οι επιπλοκές στους ασθενείς λόγω καθυστέρησης εφαρμογής θεραπείας.
- Αναβάθμιση των περιφερειακών νοσοκομείων και των Αγροτικών Κέντρων Υγείας

- Κοστολόγηση των υπηρεσιών που προσφέρει ο δημόσιος τομέας με πραγματικές τιμές με βάση τα σημερινά δεδομένα, για σκοπούς χρέωσης των ασφαλιστικών εταιρειών, των ευρωπαϊών πολιτών καθώς και των πολιτών τρίτων χωρών.

E. Παρατηρήσεις Συμμαχίας Πολιτών

Ο προϋπολογισμός του 2018 ως ο δεύτερος μεταμνημονιακός προϋπολογισμός παρουσιάζει νούμερα αποκλειστικά και μόνο για εσωτερική κατανάλωση καθότι απέχει από τα πραγματικά δεδομένα των σημερινών αναγκών της κοινωνίας. Δυστυχώς συνεχίζει την πορεία ενός μη ικανοποιητικού αναπτυξιακού προϋπολογισμού και δεν αντιλαμβάνομαστε που εντοπίζονται οι επικαλούμενες αξίες της σταθερότητας της ασφάλειας και της εμπιστοσύνης καθώς ο ίδιος ο προϋπολογισμός δεν ωθεί την οικονομία προς ανάπτυξη.

Μας παρουσιάστηκε ένας ισοσκελισμένος κατά τα λεγόμενα του Υπουργού προϋπολογισμός, με ένα αμιγές πλεόνασμα το οποίο στηρίζει την ανάπτυξη και την απασχόληση. Ας μην ξεχνάμε όμως ότι το εν λόγω πλεόνασμα στην ουσία προέρχεται από την εφαρμογή των μνημονιακών μας υποχρεώσεων καθότι οι εν λόγω υποχρεώσεις συντέλεσαν στην εύρυθμη λειτουργία της οικονομίας και της αναδιοργάνωσης ορισμένων τμημάτων των δημόσιων υπηρεσιών. Περαιτέρω διερωτόμαστε με ποιόν τρόπο επιτυγχάνεται η ανάπτυξη αυτή καθότι όντας παρατηρητές του ίδιου έργου οι μισθοί του ιδιωτικού τομέα δεν έχουν αυξηθεί, και όλη η ρευστότητα της αγοράς συνεχίζει να καταλήγει στις τράπεζες και στην αποπληρωμή των ιδιωτικών χρεών.

Όσον αφορά τους φόρους, στην ουσία η αύξηση των εσόδων από τους έμμεσους φόρους, εκμηδενίζει την μείωση των άμεσων φόρων. Ας μην εθελουφλούμε μιας και συνεχώς τα έσοδα από τους έμμεσους φόρους αυξάνονται λόγω της πρόβλεψης για αύξηση στην κατανάλωση και υπολογίζεται από την κυβέρνηση ότι θα οδηγηθούμε σε θετικούς ρυθμούς πληθωρισμού.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΕΡΓΙΑ

Σχετικά με το θέμα της χρόνιας ανεργίας, ο ίδιος ο Υπουργός Οικονομικών παραδέχεται ότι το επίπεδο της ανεργίας παραμένει υψηλό. Ωστόσο ειπώθηκε ότι υπήρξε αύξηση απασχόλησης γεγονός που μεταφράζεται ως μείωση της ανεργίας, σχήμα οξύμωρο στην προκειμένη. Πουθενά όμως δεν μπορούμε ακόμη να εντοπίσουμε τον ακριβή αριθμό των ανέργων που μεταναστεύουν στο εξωτερικό για εργασία καθότι δεν είναι εγγεγραμμένοι στη ΔΥΑ και στα γραφεία εξευρέσεως εργασίας. Για αυτό το λόγο, επαναλαμβάνουμε ότι θα πρέπει να γίνει προσπάθεια από τους ειδικούς συμβούλους του Υπουργείου, σε συνεργασία με τη Στατιστική Υπηρεσία, η οποία θα μπορεί να συνεργαστεί και με τις ευρωπαϊκές στατιστικές υπηρεσίες, για τη συλλογή στοιχείων για αυτούς που δεν ήταν εγγεγραμμένοι στη ΔΥΑ ή/και στα γραφεία εξευρέσεως εργασίας κατά τα τελευταία 3 χρόνια. Ως εκ τούτου η εικόνα που δίδεται μπορεί να είναι παραπλανητική καθώς στο ποσοστό ενσωματώνονται και οι μερικώς απασχολούμενοι και δεν έχουμε στοιχεία για τον αριθμό των νέων ειδικά, που μετανάστευσαν στο εξωτερικό για να εργαστούν και να εγκατασταθούν.

Όσον αφορά τα ευρωπαϊκά κονδύλια, θα πρέπει η Κυβέρνηση να εκμεταλλευτεί ακόμη περισσότερο τα ευρωπαϊκά προγράμματα για τους ανέργους και τυχόν άλλα επιδόματα που προσφέρονται όπως και στην περίπτωση των ασκούμενων δικηγόρων. Θα ήταν χρήσιμο όπως προβαίνατε σε μελέτες και ενημέρωση των μαθητών κατά την λυκειακή τους εκπαίδευση, σε συνεργασία πάντα με το Υπουργείο Παιδείας ως προς τα ποια επαγγέλματα θα τύχουν ζήτησης τα επόμενα χρόνια. Περαιτέρω, η Κυβέρνηση θα πρέπει να συνεχίσει να προωθεί προγράμματα της ΑΝΑΔ και θα πρέπει να υιοθετηθούν κατά την άποψή μας ακόμη περισσότερα προγράμματα που θα μπορούσαν να υποβοηθήσουν περαιτέρω την ενσωμάτωση ανέργων στον επιχειρηματικό τομέα.

Όσον αφορά το πολύκροτο θέμα του ΕΕΕ, η καθυστέρηση στην εξέταση των αιτήσεων συνεχίζεται θέτοντας τον κόσμο σε δυσμενέστερη θέση εξαθλιώνοντας εντελώς κάθε ίχνος αξιοπρέπειάς τους. Θα πρέπει να προσληφθεί μεγαλύτερος αριθμός εργαζομένων και να εξευρεθούν τα σωστά εργαλεία για την ταχύτερη εξέταση των αιτήσεων. Περαιτέρω θεωρούμε σημαντικό να αναθεωρηθούν τα κριτήρια παροχής του ΕΕΕ καθώς υπάρχουν κριτήρια που μπορούν να μεταβληθούν από μέρα σε μέρα.

Στην προσπάθεια της η κυβέρνηση να διατηρήσει μερικώς ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς παρουσιάζει μειωμένες κοινωνικές παροχές και όχι τις επιθυμητές κοινωνικές παροχές με προβλήματα στην ουσιαστική στόχευση των παροχών, με συνεχιζόμενες ανάγκες επιπλέον συμπληρωματικών προϋπολογισμών κάθε χρόνο. Είναι όμως αυτό το ζητούμενο; Ο κυπριακός πληθυσμός δυστυχώς συνεχίζει να ζει στο όριο και κάτω από το όριο της φτώχειας και θα έπρεπε η κυβέρνηση να παρουσιάσει αυξημένες δαπάνες για κοινωνικές παροχές ούτως ώστε να σταματήσει η διάβρωση του κοινωνικού ιστού και να διατηρηθεί αξιοπρεπές βιοτικό επίπεδο ανάμεσα στα κοινωνικά στρώματα.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Στο θέμα του επιχειρηματικού τομέα , το βάρος της κρίσης σήκωσαν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις οι οποίες μετά την πτώση του κύκλου εργασιών τους και τη σταδιακή ωστόσο ανάκαμψη βρίσκονται αντιμέτωπες με πολλά ζητήματα με κυριότερο τη διαχείριση του μεγάλου όγκου των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Πολλές επιχειρήσεις ψυχορραγούν ελέω της έκθεσης τους σε υψηλό δανεισμό αλλά παράλληλα και του πολύ ψηλού κόστους που πληρώνουν σε επιτόκια.

Ας μην παραγκωνίζουμε το γεγονός ότι είμαστε η δεύτερη χώρα στην Ευρωζώνη στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Θα μπορούσαν να επιδοτηθούν επιτόκια όσον αφορά τα επιχειρηματικά δάνεια από τα τραπεζικά ιδρύματα που έχουν πάρει κρατική ενίσχυση, έτσι αυτή η ενίσχυση θα αποδώσει απευθείας στην αγορά και θα συμβάλει θετικά στην οικονομική ανάκαμψη. Σε επίπεδο τραπεζών, αναφέρθηκαν σε ριζική αλλαγή των Τραπεζών με αυστηρότερο εποπτικό και ρυθμιστικό πλαίσιο. Ωστόσο ο υψηλός δείκτης των ΜΕΔ θα έπρεπε να μας δημιουργήσει ερωτήματα όσον αφορά τη βιωσιμότητα των τραπεζών και την ανθεκτικότητά τους καθώς και την επίδραση τους στην οικονομική ανάπτυξη του τόπου.

Πολλά θα μπορούσαν να γίνουν ώστε αυτό το κομμάτι της οικονομίας να σταθεί επιτέλους στα πόδια του. Αναμένουμε να δούμε κάποια ουσιαστική διαχείριση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν ειδικότερα της ελλειμματικής ρευστότητας και της διοχέτευσης κινήτρων και κονδυλίων έτσι ώστε να επανέλθουν στην παραγωγική δραστηριότητα. Προβλήματα όπως η απaráδεκτη γραφειοκρατία του δημοσίου τομέα καθώς και αναδυόμενα θέματα διαπλοκής και διαφθοράς πρέπει να εξαλειφθούν καθώς αυτά συντελούν στην απομάκρυνση των μελλοντικών επενδυτών σε συνάρτηση με τις επενδυτικές δραστηριότητες και ευκαιρίες στις γειτονικές χώρες.

ΥΓΕΙΑ

Η υγεία αποτελεί το ύψιστο αγαθό της ζωής και ως εκ τούτου θα έπρεπε να αντικατοπτρίζεται με αυτό τον τρόπο και να κατέχει την πρωτιά στις δαπάνες στον Προϋπολογισμό του 2018. Ωστόσο παρατηρούμε τις περικοπές αντί τη διοχέτευση περισσότερων δαπανών, τις ελλείψεις, τις φυγές των γιατρών, των νοσηλευτών και τις λίστες αναμονής.

Όσον αφορά το ΓΕΣΥ , χαιρετίζουμε την ψήφιση των νομοσχεδίων για το ΓΕΣΥ , ωστόσο μόνο στην υλοποίηση του θα μπορούμε να έχουμε ολοκληρωμένη και εμπειριστατωμένη άποψη ως προς την αποτελεσματική εφαρμογή του. Θα πρέπει ωστόσο οι παρούσες υπηρεσίες υγείας να αντικατοπτρίζουν τις υπηρεσίες που θα έπρεπε να παρέχει ένα σύγχρονο ευρωπαϊκό κράτος στον τομέα της Υγείας μέχρι την εφαρμογή του ΓΕΣΥ.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Έχοντας μελετήσει εις βάθος τον Προϋπολογισμό του 2018 που τέθηκε ενώπιόν μας, συμπερασματικά καταλήγουμε ότι η Κυβέρνηση όντας στον 5^ο χρόνο διακυβέρνησής της δυστυχώς παραλείπει να προωθήσει σημαντικά κεφάλαια της κοινωνίας και της οικονομίας, τα οποία αποτελούν απαραίτητα συστατικά για γερές βάσεις μια ποιοτικής ανάπτυξης της Κυπριακής Δημοκρατίας. Αρκετά προβλήματα παραμένουν άλυτα ή με σημαντικά κενά καθότι παραμένουμε καθηλωμένοι σε πάγιες και παραδοσιακές αντιμετώπισεις και αντιλήψεις χωρίς οποιοσδήποτε καινοτόμες προτεινόμενες λύσεις.

Για όλους του πιο πάνω λόγους εμείς ως Συμμαχία Πολιτών θα καταψηφίσουμε το νομοσχέδιο για τον Προϋπολογισμό του 2018 γιατί ακριβώς δεν πετυχαίνει να εκπληρώσει μια αναπτυξιακή πολιτική αντιμετωπίζοντας όλα τα προβλήματα.

ΣΤ. Παρατηρήσεις του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών

Τα τελευταία χρόνια επιβλήθηκαν αιματηρές θυσίες, που προκάλεσαν μόνιμες αναπηρίες στην κοινωνική συνοχή, στην ποιότητα ζωής και στο περιβάλλον της πατρίδας μας, για να βελτιωθούν οι δείκτες της Κυπριακής οικονομίας, γεγονός που υποτίθεται ότι θα προσελκούσε επενδύσεις που στη συνέχεια θα έφεραν θέσεις εργασίας και ευημερία.

Αναμφίβολα αποτελεί θετική εξέλιξη το γεγονός ότι το δημόσιο χρέος της χώρας έχει μειωθεί κάτω από το 100% του ΑΕΠ, παρουσιάζεται θετικός ρυθμός ανάπτυξης για το 2017 και ο προϋπολογισμός παρουσιάζει πρωτογενή πλεονάσματα.

Είναι γεγονός πως τα δημόσια οικονομικά βρίσκονται σήμερα σε καλύτερη κατάσταση απ' ότι ήταν μετά τις καταστροφικές αποφάσεις του Eurogroup και της Κυβέρνησης το 2013. Μετά από τόσες βαριές θυσίες των Κυπρίων πολιτών και μετά από τέσσερα χρόνια επώδυνης λιτότητας, είναι εν πολλοίς αναμενόμενο αυτό το αποτέλεσμα.

Εντούτοις είναι γενικά αποδεκτό και αυταπόδεικτο ότι η Κυπριακή οικονομία σήμερα, βρίσκεται πολύ μακριά τόσο από εκεί που ήταν κάποτε, όσο και από εκεί που θα έπρεπε και θα μπορούσε να είναι.

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) της χώρας μας, έχει μειωθεί κατά 1 δις ευρώ από το 2012 αφού από €19,5 δις έπεσε στα €17,6 δις το 2017. Είναι αλήθεια ότι το κατά κεφαλή ΑΕΠ της χώρας μας μπορεί να έχει αυξηθεί σε σχέση με πέρυσι αλλά επίσης είναι αλήθεια ότι έχει μειωθεί κατά 24% από το 2011 (με βάση τα στοιχεία του ΔΝΤ το κατά κεφαλή ΑΕΠ της Κύπρου ήταν \$32.692,70 το 2011 και σήμερα βρίσκεται στο \$24.740,96).

Έχουν χαθεί από το τραπεζικό μας σύστημα 20 δις ευρώ καταθέσεων, σε σχέση με το 2012.

Συνολικά το 27,7% του πληθυσμού, δηλαδή 1 στους 4 συμπατριώτες μας ή διαφορετικά 10.000 περισσότεροι άνθρωποι από το 2012, βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.

Η ανεργία -ιδιαιτέρως των νέων- παραμένει σε πολύ υψηλά επίπεδα. Η μείωση της κατά 5 500 άτομα (51 500 άνεργοι το 2012 – 46 000 τον Ιούλιο του 2017), οφείλεται κυρίως στη μείωση του ενεργού πληθυσμού κατά 8 700 άτομα και στη μετανάστευση Κυπρίων και ξένων εργαζομένων.

Παρά τα δραστικά μέτρα που αποφάσισε η Κυβέρνηση και η Τρόικα, που περιελάμβαναν το κούρεμα των καταθέσεων του 2013, δεν φαίνεται να έχουν ξεπεραστεί τα προβλήματα του τραπεζικού μας συστήματος.

Ειδικότερα σημειώνεται ότι η Κύπρος κατέχει την πρωτιά στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε ότι αφορά το ύψος του ιδιωτικού δανεισμού. Κατέχουμε τη 2^η θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση στο ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων (ΜΕΔ). Όλες οι τράπεζες λίγο ή πολύ αντιμετωπίζουν προβλήματα.

Ειδική αναφορά πρέπει να γίνει στο Συνεργατισμό που εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα λόγω των ΜΕΔ και της κακοδιαχείρισης που καθιστούν αμφίβολο το μέλλον του.

Οι Κύπριοι πολίτες γνωρίζουν καλά ότι η κρίση είναι ακόμη εδώ και δικαιολογημένα ανησυχούν για το μέλλον της μοναδικής πλέον – και κρατικής ιδιοκτησίας – Κυπριακής τράπεζας.

Διαπιστώνουμε με ανησυχία ότι οι αρμόδιες αρχές του κράτους δεν προώθησαν δυναμικά και αποτελεσματικά τις έρευνες για τις ευθύνες της διοίκησης των τραπεζών, συμπεριλαμβανομένου και του Συνεργατισμού, την τιμωρία των υπεύθυνων για την παράνομη παραχώρηση του ΕΛΑ στη Λαϊκή Τράπεζα, την καταδίκη των υπεύθυνων για την πώληση των καταστημάτων των Κυπριακών τραπεζών στην Ελλάδα, την ανάληψη της ευθύνης για τον ανύπαρκτο έλεγχο από την Κεντρική Τράπεζα και την πολιτική ευθύνη για οικονομική καταστροφή.

Τα τελευταία πέντε χρόνια δεν έγινε καμία προσπάθεια για την αποζημίωση των πληγέντων της κατάρρευσης των τραπεζών και συγκεκριμένα για τους κουρεμένους καταθέτες, τους κατόχους αξιογράφων, τους μικρομετόχους και τους δικαιούχους των Ταμείων Πρόνοιας. Για όσους έχουν «θυσιαστεί» για να μπορέσει σήμερα η οικονομία να παρουσιάζει βελτιωμένους δείκτες, η πολιτεία οφείλει να υιοθετήσει και υλοποιήσει ένα ρεαλιστικό βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο σχέδιο αποζημίωσης.

Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια (ΜΕΔ) αποτελούν την ωρολογιακή βόμβα που απειλεί να τινάξει στον αέρα την Κυπριακή οικονομία, σύμφωνα με την άποψη ακόμα και των πλέον θετικών εκθέσεων των διεθνών οίκων αξιολόγησης, οι οποίοι παρά τις πανηγυρικές εξαγγελίες της Κυβέρνησης, εξακολουθούν να κατατάσσουν σε μη επενδυτική βαθμίδα (σκουπίδια) την Κυπριακή οικονομία. Πέρα από κάποιες ισχνές και ανάξιες αναφοράς κυβερνητικές προσπάθειες (π.χ. πρόγραμμα «ενοίκιο αντί εκποίησης») η Κυβέρνηση αρνήθηκε να προωθήσει τη δημιουργία Δημόσιου Φορέα Διαχείρισης των ΜΕΔ, τη μοναδική ίσως λύση για την αντιμετώπιση των ΜΕΔ, όπως απέδειξε το παράδειγμα άλλων χωρών.

Απλώς η Κυβέρνηση εφάρμοσε τις επιταγές της Τρόικα και το μόνο που την ενδιέφερε φαίνεται να ήταν η βελτίωση των δημοσιονομικών μεγεθών, σε βάρος της πραγματικής ανάπτυξης και σε βάρος της κοινωνίας.

Σε ότι αφορά τον κρατικό προϋπολογισμό εντοπίζουμε σπατάλες και μη δικαιολογημένες δαπάνες, αδικαιολόγητα ψηλά επιδόματα αξιωματούχων, εκατοντάδες προαγωγές δημοσίων υπαλλήλων, σκάνδαλα και κακοδιαχείριση του δημόσιου χρήματος και προπαντός αστόχευτες και προκλητικές δαπάνες πολλών εκατοντάδων εκατομμυρίων την τελευταία προεκλογική περίοδο. Η γενική εικόνα είναι ότι όλα όσα περιγράφονται πιο πάνω απορροφούν την όποια αναγκαία βελτίωση των δημοσιονομικών.

Εξακολουθεί και σε αυτόν τον προϋπολογισμό να μην γίνεται πρώτη προτεραιότητα η ενίσχυση των μέτρων δημογραφικής ανάπτυξης. Εμείς ως Κίνημα Οικολόγων – Συνεργασία Πολιτών θεωρούμε ότι το μεγαλύτερο κεφάλαιο της χώρας μας – μιας χώρας που βρίσκεται υπό κατοχή και απειλείται από δημογραφικό Ατίτλα – είναι ο πληθυσμός της. Εξακολουθούν τα μέτρα οικονομικής στήριξης της τεκνογονίας και της μόρφωσης των παιδιών να υπόκεινται κάτω από αυστηρά εισοδηματικά και περιουσιακά κριτήρια, στο όνομα της ορθολογιστικής στόχευσης. Θέση μας είναι ότι τα επιδόματα για την οικογένεια και τους φοιτητές δεν είναι στοιχεία κοινωνικής πολιτικής, φιλανθρωπίας ή κοινωνικής

μέριμνας, και κακώς περικόπτονται στη βάση ενός δυσνόητου και γεμάτου κενά συστήματος στόχευσης. Η λογική για «στόχευση» εφαρμόζεται δυστυχώς και στα προγράμματα στήριξης των αναπήρων, γεγονός που έχει προκαλέσει τις έντονες διαφωνίες του αναπηρικού κινήματος.

Η Κυβέρνηση μέσω του χειρισμού των θεμάτων που αφορούν το ωράριο των γενικών καταστημάτων, δημιούργησε συνθήκες κρίσης με ανυπολόγιστες συνέπειες ακόμα και στα δημόσια οικονομικά αλλά κυρίως, στο θεσμό της οικογένειας. Θα έπρεπε να υπάρχουν μέτρα για εργοδότηση των ανέργων στις μικρές επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου, ώστε να υποστηριχθούν οι μικρές επιχειρήσεις να αντιμετωπίσουν τον αθέμιτο ανταγωνισμό των υπεραγορών. Στο σημείο αυτό πρέπει να γίνει αναφορά στον υψηλό ακόμα δείκτη της ανεργίας (10,2% Οκτώβριος 2017) και του χαμηλού ποσοστού απασχόλησης (65,6% Ιούλιος 2017 από 63,3 Ιανουάριο 2017) (το 8^ο χειρότερο στην Ευρώπη των 28) που δημιουργεί ιδιαίτερο βάρος στα δημόσια οικονομικά.

Δεν υπάρχουν στον προϋπολογισμό πρόνοιες που να καλύπτουν ικανοποιητικά το έλλειμμα του ταμείου κοινωνικών ασφαλίσεων της τάξης των 7.5 δις ευρώ, παρά τις σχετικές νομοθεσίες και τις κατά καιρούς δεσμεύσεις της Κυβέρνησης. Μόνο η αποζημίωση του ταμείου κοινωνικών ασφαλίσεων και η υλοποίηση της απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου (Απόφαση ΥΣ με αρ. 68.643 και ημερ. 14.4.2009).» για σταδιακή κατάθεση των οφειλών της Κυβέρνησης στο ταμείο, θα επιτρέψει τον εκσυγχρονισμό του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης και προστασίας, με την εισαγωγή δικαιών μέτρων, όπως η επέκταση της άδειας μητρότητας σε 20 εβδομάδες, η καθιέρωση επαρκούς γονικής άδειας, η εισαγωγή της σύνταξης χηρείας για τους άνδρες, η αποκατάσταση των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων των πολεμιστών του '74 κ.ο.κ.

Δεν υπάρχουν στον προϋπολογισμό εκείνα τα κονδύλια που να υλοποιούν τη συμφωνία των κομμάτων με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στις 21 Ιουλίου 2016 στη βάση της οποίας ψηφίστηκαν ομόφωνα τα νομοσχέδια για το ΓΕΣΥ, με παράλληλη όμως κάλυψη όλων των κενών σε προσωπικό και υλικοτεχνική υποδομή των δημόσιων νοσοκομείων. Για να λειτουργήσει το ΓΕΣΥ χρειαζόμαστε δυνατότα αυτονομημένα νοσοκομεία, γεγονός που συνεπάγεται αυξημένες δαπάνες για την υποδομή, ιδιαίτερα τα επόμενα λίγα χρόνια. νοσοκομεία, γεγονός που συνεπάγεται αυξημένες δαπάνες για την υποδομή, ιδιαίτερα τα επόμενα λίγα χρόνια, οι οποίες δεν υπάρχουν στον υπό συζήτηση προϋπολογισμό.

Ο προϋπολογισμός δεν αντιστρέφει την κοινωνική οπισθοδρόμηση και την εργασιακή υποχώρηση που ζήσαμε τα τελευταία χρόνια. Κυρίως όμως θέλουμε να τονίσουμε πως, αντίθετα με τις συμβουλές που λαμβάνουμε από Διεθνείς Οργανισμούς και παραδείγματα άλλων χωρών, που εξήλθαν ή αντιμετώπισαν την οικονομική κρίση, δεν υπάρχουν επαρκείς πρόνοιες στον προϋπολογισμό που να δίνουν την ένδειξη, ή έστω την ελπίδα, ότι θα προκύψει κάποιας μορφής δυναμική που θα αλλάξει ριζικά το υφιστάμενο οικονομικό και αναπτυξιακό μοντέλο, που μας έφερε σε αυτό το σημείο ευθύς εξαρχής.

Εξακολουθούν οι ιθύνοντες να μιλούν για προσέλκυση ξένων επενδύσεων και καταθέσεων, για πωλήσεις ακινήτων, αδειοδότηση καζίνων, γηπέδων γκολφ και μαρίνων και για ξεπούλημα ημικρατικών οργανισμών, που θα τονώσουν τάχα την ανταγωνιστικότητα, χωρίς να προσπαθεί κανείς να βρει λύση για επανεκκίνηση της οικονομίας μας προς τα εμπρός. Θέλουμε η Κυβέρνηση μέσω του προϋπολογισμού να δώσει νέα ελπίδα και νέα κατεύθυνση. Ο προϋπολογισμός αντανάκλα την αδυναμία της Κυβέρνησης να επενδύσει στην επανεκκίνηση της οικονομίας που να βασίζεται εξίσου στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα, δηλαδή τη γεωργία, την κτηνοτροφία, την αλιεία, τη βιοτεχνία, την παραγωγή ενέργειας κ.ο.κ. και όχι μόνο στον τριτογενή τομέα των υπηρεσιών και των τραπεζών. Κινητήριος δύναμη δεν μπορούν να είναι αποκλειστικά τα ξένα δεκανίκια και τα δάνεια αλλά πρέπει να εμπιστευτούμε τις δυνάμεις της Κυπριακής οικονομίας, τις μικρές επιχειρήσεις, τους αυτοεργοδοτούμενους και τους βιοτέχνες, τους αγρότες και τους κτηνοτρόφους μας και κυρίως τη νεολαία μας.

Ο προϋπολογισμός που έχουμε μπροστά μας δεν μας αφήνει καμία αμφιβολία ότι επιδιώκεται η επαναδημιουργία μιας οικονομίας βασισμένης ανισομερώς στις υπηρεσίες του τριτογενή τομέα, μιας οικονομίας που θα είναι για πάντα εξαρτημένη από εξωγενείς παράγοντες.

Εμείς θα συνεχίσουμε να υπερασπιζόμαστε την ανάγκη προώθησης ομοίμορφης ανάπτυξης που να περιλαμβάνει όλους τους τομείς της οικονομίας και οπωσδήποτε του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα της οικονομίας, σε σχέση με τον τριτογενή τομέα μέσω της εφαρμογής νέων οικολογικών και πράσινων πολιτικών, βασισμένων στις νέες τεχνολογίες, στην πληροφορική και την καινοτομία. Αυτό που πραγματικά χρειάζεται η οικονομία μας και έπρεπε να αντικατοπτρίζεται στον προϋπολογισμό του 2017, είναι μια *de profundis* – δηλαδή εκ βάθρων – αλλαγή, που να αντικαταστήσει το κερδοσκοπικό σύστημα της αλόγιστης και χωρίς όρια ανάπτυξης – που θα οδηγεί πάντα τον τόπο σε κρίσεις ύφεσης, σαν αυτή που ζούμε ακόμα – με ένα νέο πράσινο και αειφόρο μοντέλο βιώσιμης ανάπτυξης.

ΜΕΡΟΣ Γ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ 2018

Ημερομηνία Συζήτησης	Υπουργείο/ανεξάρτητη Υπηρεσία
Δευτέρα 16 Οκτωβρίου 2017	<ul style="list-style-type: none">• Υπουργός Οικονομικών<ul style="list-style-type: none">- Ανάλυση κρατικών εσόδων- Δημοσιονομικοί δείκτες- Οικονομική πολιτική και δημοσιονομική κατάσταση <p><u>Επιμέρους προϋπολογισμοί:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Υπουργείο Οικονομικών• Γενικό Λογιστήριο• Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης <p><i>Υπουργός Οικονομικών: Χάρης Γεωργιάδης</i></p>
Τετάρτη 18 Οκτωβρίου 2017	<ul style="list-style-type: none">• Γραφείο Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων <i>Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων: Θεοφάνης Θεοφάνους</i>• Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως <i>Επίτροπος Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων: Ελίζα Σαββίδου</i>• Αναθεωρητική Αρχή Προσφύγων <i>Πρόεδρος Αναθεωρητικής Αρχής Προσφύγων: Κλεάνθης Κλεάνθους</i>
Δευτέρα 23 Οκτωβρίου 2017	<ul style="list-style-type: none">• Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού <i>Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού: Κώστας Καδής</i>
Τετάρτη 25 Οκτωβρίου 2017	<ul style="list-style-type: none">• Νομική Υπηρεσία <i>Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας: Κώστας Κληρίδης</i>• Δικαστική Υπηρεσία <i>Πρόεδρος Ανωτάτου Δικαστηρίου: Μύρων Νικολάτος</i>
Πέμπτη 26 Οκτωβρίου 2017	<ul style="list-style-type: none">• Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος <i>Υπουργός Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος: Νίκος Κουγιάλης</i>
Δευτέρα 30 Οκτωβρίου 2017	<ul style="list-style-type: none">• Υπουργείο Ενέργειας, Βιομηχανίας και Τουρισμού <i>Υπουργός Ενέργειας, Βιομηχανίας και Τουρισμού: Γιώργος Λακκοτρύπης</i>
Τετάρτη 1^η Νοεμβρίου 2017	<ul style="list-style-type: none">• Γραφείο Επιτρόπου Νομοθεσίας και Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού <i>Επίτροπος Νομοθεσίας και Γραφείου Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού: Λήδα Κουρσουμπά</i>

- **Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών**
*Πρόεδρος Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών:
Έφη Παπαδοπούλου*
 - **Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα**
*Επίτροπος Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα:
Ειρήνη Λοϊζίδου Νικολαΐδου*
 - **Υπουργείο Άμυνας**
*Υπουργός Άμυνας:
Χριστόφορος Φωκαΐδης*
 - **Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού**
*Πρόεδρος Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού:
Λουκία Χριστοδούλου*
 - **Βουλή των Αντιπροσώπων**
*Γενική Διευθύντρια Βουλής των Αντιπροσώπων:
Βασιλική Αναστασιάδου*
 - **Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου**
*Έφορος Εσωτερικού Ελέγχου της Δημοκρατίας:
Αννα Ζαβού Χριστοφόρου*
 - **Ελεγκτική Υπηρεσία**
*Γενικός Ελεγκτής:
Οδυσσεάς Μιχαηλίδης*
 - **Υπηρεσία Συνεργατικών Εταιρειών**
*Αναπληρωτής Έφορος Υπηρεσίας Συνεργατικών Εταιρειών:
Κύπρος Πρωτοπαπάς*
 - **Υπουργείο Εξωτερικών**
*Υπουργός Εξωτερικών:
Ιωάννης Κασουλίδης*
 - **Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων**
*Υπουργός Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων:
Ζέτα Αιμιλιανίδου*
 - **Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως**
*Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως:
Ιωνάς Νικολάου*
 - **Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων**
*Υπουργός Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων:
Μάριος Δημητριάδης*
 - **Υπουργείο Υγείας**
*Υπουργός Υγείας:
Γιώργος Παμπορίδης*
 - **Υπουργείο Εσωτερικών**
*Υπουργός Εσωτερικών:
Κωνσταντίνος Πετρίδης*
- Πέμπτη**
2 Νοεμβρίου 2017
- Δευτέρα**
6 Νοεμβρίου 2017
- Τετάρτη**
8 Νοεμβρίου 2017
- Πέμπτη**
9 Νοεμβρίου 2017
- Δευτέρα**
13 Νοεμβρίου 2017
- Πέμπτη**
16 Νοεμβρίου 2017
- Παρασκευή**
17 Νοεμβρίου 2017
- Πέμπτη**
23 Νοεμβρίου 2017
- Δευτέρα**
27 Νοεμβρίου 2017

**Τρίτη
28 Νοεμβρίου 2017**

- **Διοικητής Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου**

- Οικονομική κατάσταση και εκτιμήσεις

- Διοικητής Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου:
Χρυστάλλα Γιωρκάτζη*

**Δευτέρα
4 Δεκεμβρίου 2017**

- Έγκριση τροποποιήσεων του προϋπολογισμού του 2018 που κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών
- Έγκριση προσχεδίου έκθεσης της επιτροπής

ΜΕΡΟΣ Δ**ΠΙΝΑΚΕΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΚΑΤΟΠΤΡΙΖΟΥΝ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ****ΠΙΝΑΚΑΣ 1. ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ**

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	€ εκ.	€ εκ.	(Εκτίμηση) € εκ.	(Πρόβλεψη) € εκ.	(Πρόβλεψη) € εκ.	(Πρόβλεψη) € εκ.
Ακαθάριστο Εγχώριον Προϊόν (τρέχουσες τιμές)	17.637,2	17.901,4	18.799,1	19.558,6	20.372,5	21.340,1
Ρυθμός Ανάπτυξης (%)	1,7	2,8	3,6	3,0	2,7	2,7
Ανεργία ΕΕΔ (%)	14,9	13,0	11,0	9,5	8,0	6,5
Πληθωρισμός (Εναρμονισμένος Δείκτης) (%)	(1,5)	(1,2)	1,1	1,0	1,5	2,0
Δημοσιονομικό Ισοζύγιο % του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	-208,9 -1,2	64,4 0,4	177,4 0,9	189,1 1,0	198,8 1,0	224,3 1,1
Πρωτογενές Έλλειμμα/Πλεόνασμα % του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	298,9 1,7	529,1 3,0	650,5 3,5	733,6 3,8	774,4 3,8	806,8 3,8
Κεφαλαιουχικές Δαπάνες % του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	337,5 1,9	447,2 2,5	515,1 2,7	535,7 2,7	637,1 3,1	682,6 3,2
Δημόσιο Χρέος % του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	18.960,7 107,5	19.298,9 107,8	19.310,0 102,7	19.150,8 97,9	19.000,7 93,3	18.858,7 88,4
Δημόσιο Εξωτερικό Χρέος % του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	14.704,8 83,4	15.555,1 86,9	15.625,1 83,1	15.577,1 79,6	15.821,2 77,7	15.769,5 73,9
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών % του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	-514,0 -2,9	-941,8 -5,3	-797,1 -4,2	-791,8 -4,0	-783,7 -3,8	-737,7 -3,5

Σημείωση: Στο Δημοσιονομικό Ισοζύγιο για το έτος 2015 περιλαμβάνεται το ποσό της ενίσχυσης της κεφαλαιουχικής βάσης της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας ύψους €175,0 εκ.

	1	2	Μεταβολή	3	Μεταβολή	4	Μεταβολή	5	Μεταβολή	6	Μεταβολή
	Πραγματικά	Πραγματικά	2:1	Αναθεωρημένα	3:2	Προϋπολ.	Μεταβολή	Προϋπολ.	Μεταβολή	Προϋπολ.	Μεταβολή
	Έσοδα	Έσοδα	%	Έσοδα	%	Έσοδα	4:3	Έσοδα	5:4	Έσοδα	6:5
	2015	2016		2017		2018	%	2019	%	2020	%
A. ΑΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	2.152.766	2.174.471	1,01	2.192.684	0,84	2.221.960	1,34	2.272.385	2,27	2.359.027	3,81
1. Φόρος Εισοδήματος- Φυσικά Πρόσωπα	462.229	472.381	2,20	501.083	6,08	816.796	63,01	844.569	3,40	879.366	4,12
Υπάλληλοι	367.621	377.747	2,75	395.880	4,80	383.755	-3,06	392.839	2,37	407.405	3,71
Υπάλληλοι - Υπεράκτιων Εταιρειών	54.246	59.899	10,42	66.071	10,30	68.601	3,83	71.190	3,77	73.821	3,70
Αυτοεργοδοτούμενοι	40.362	34.735	-13,94	39.132	12,66	39.000	-0,34	41.100	5,38	42.700	3,89
Έκτακτη Εισφορά για την Άμυνα *	0	0	0,00	0	0,00	325.440	0,00	339.440	4,30	355.440	4,71
2. Φόρος Εισοδήματος -Νομικά Πρόσωπα	709.295	780.472	10,03	832.349	6,65	850.622	2,20	885.622	4,11	914.829	3,30
Εταιρικός Φόρος	640.736	710.639	10,91	759.995	6,95	775.610	2,05	804.610	3,74	834.817	3,75
Εταιρικός Φόρος	293.751	361.231	22,97	385.038	6,59	775.610	101,44	804.610	3,74	834.817	3,75
Εταιρικός Φόρος-Υπεράκτιες Εταιρείες	346.985	349.408	0,70	374.957	7,31	0	-100,00	0	0,00	0	0,00
Άλλα (Φόρος Πιστωτικών Ιδρυμάτων)	68.559	69.833	1,86	72.354	3,61	75.012	3,67	81.012	8,00	80.012	-1,23
3. Φόροι Περιουσίας	144.238	120.496	-16,46	99.843	-17,14	102.570	2,73	106.072	3,41	109.660	3,38
Φόρος Κεφαλαιουχικών Κερδών	42.914	67.377	57,00	90.445	34,24	93.035	2,86	96.535	3,76	100.035	3,63
Άλλοι Φόροι Περιουσίας	101.324	53.119	-47,58	9.398	-82,31	9.535	1,46	9.537	0,02	9.625	0,92
4. Φόροι Μηχανοκινήτων Οχημάτων	73.414	75.048	2,23	78.057	4,01	81.500	4,41	82.000	0,61	85.000	3,66
5. Άλλοι	763.590	726.074	-4,91	681.352	-6,16	370.472	-45,63	354.122	-4,41	370.172	4,53
Έκτακτη Εισφορά	76.281	78.735	3,22	15.513	-80,30	60	-99,61	60	0,00	60	0,00
Άμυντική Εισφορά	346.762	306.753	-11,54	315.598	2,88	0	-100,00	0	0,00	0	0,00
Συνεισφορά Σύνταξης Χήρων και Ορφανών	20.460	19.997	-2,26	19.727	-1,35	21.050	6,71	21.100	0,24	22.000	4,27
Συνταξιοδοτική Συνεισφορά	31.740	31.274	-1,47	31.111	-0,52	32.650	4,95	33.000	1,07	38.300	16,06
Μειώσεις Απολαβών	258.986	259.482	0,19	267.854	3,23	279.000	4,16	290.000	3,94	304.000	4,83
Εισφορά για Ιατροφαρμακευτική Περιθαλψη	26.061	26.084	0,09	26.698	2,35	32.000	19,86	4.300	-86,56	0	-100,00
Συν. Έναντι φιλοδοφ. Εργαζομ. Συμβασ.	3.300	3.749	13,61	4.851	29,39	5.400	11,32	5.350	-0,93	5.500	2,80
Τέλη Απόληψης Νερού	0	0	0	0	0	312	312	312	0,00	312	0,00
B. ΕΜΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	2.692.815	2.832.703	5,19	3.190.609	12,63	3.089.872	-3,16	3.194.643	3,39	3.342.310	4,62
Εισαγωγικοί Δασμοί	25.303	26.511	4,77	27.634	4,24	28.371	2,67	29.137	2,70	32.071	10,07
Φόροι Κατανάλωσης	613.695	631.623	2,92	653.253	3,42	674.725	3,29	698.614	3,54	728.598	4,29
Φόρος Προστιθεμένης Αξίας	1.691.287	1.788.886	5,77	2.063.784	15,37	1.935.985	-6,19	1.999.985	3,31	2.094.985	4,75
Δικαιώματα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας	65.638	74.181	13,02	106.109	43,04	112.785	6,29	117.940	4,57	121.980	3,43
Φόροι Μηχανοκινήτων Οχημάτων	30.291	29.568	-2,39	30.440	2,95	31.700	4,14	32.900	3,79	34.400	4,56
Εισφορές στο Ταμείο Κοινωνικής Συνοχής	134.055	138.931	3,64	152.051	9,44	158.200	4,04	164.000	3,67	172.000	4,88
Τέλη Χαρτοσήμων	29.451	33.827	14,86	27.918	-17,47	19.013	-31,90	19.013	0,00	21.013	10,52
Άλλοι	103.095	109.176	5,90	129.420	18,54	129.093	-0,25	133.054	3,07	137.263	3,16

* Τα έσοδα της Έκτακτης Εισφοράς για την Άμυνα μεταφέρθηκαν από την υποκατηγορία 5 "Άλλοι" στην υποκατηγορία 1 "Φόρος Εισοδήματος - Φυσικά Πρόσωπα" της Κατηγορίας "Άμεσοι Φόροι".

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΣΟΔΩΝ 2014-2019 (σε χιλιάδες ευρώ) (συνέχεια)

	1	2	Μεταβολή	3	Μεταβολή	4	Μεταβολή	5	Μεταβολή	6	Μεταβολή
	Πραγματικά	Πραγματικά	2:1	Αναθεωρημένα	3:2	Προϋπολ.	4:3	Προϋπολ.	5:4	Προϋπολ.	6:5
	Έσοδα	Έσοδα	%	Έσοδα	%	Έσοδα	%	Έσοδα	%	Έσοδα	%
	2015	2016		2017		2018		2019		2020	
Γ. ΠΩΛΗΣΗ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	217.108	232.711	7,19	235.822	1,34	262.341	11,25	265.500	1,20	269.761	1,60
Δ. ΕΝΟΙΚΙΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΆΛΛΟΙ ΠΡΟΣΟΔΟΙ	252.470	190.909	-24,38	307.939	61,30	184.526	-40,08	189.586	2,74	195.190	2,96
Ενοίκια και Δικαιώματα	79.379	74.876	-5,67	219.682	193,39	108.326	-50,69	113.386	4,67	118.990	4,94
Άλλοι Πρόσοδοι	173.091	116.033	-32,96	88.257	-23,94	76.200	-13,66	76.200	0,00	76.200	0,00
Κέρδη Κεντρικής Τράπεζας	133.033	92.845	-30,21	59.395	-36,03	50.000	-15,82	50.000	0,00	50.000	0,00
Κρατικό Λαγείο	24.407	22.812	-6,54	28.829	26,38	26.200	-9,12	26.200	0,00	26.200	0,00
Ε. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ	266.625	277.717	4,16	288.326	3,82	294.553	2,16	297.304	0,93	300.711	1,15
Επιβαρύνσεις Φόρων και Τελών	43.787	50.859	16,15	39.575	-22,19	45.470	14,90	45.482	0,03	45.493	0,02
Πρόστιμα και Χρηματικές Ποινές	23.403	16.933	-27,65	21.267	25,59	17.486	-17,78	17.855	2,11	18.275	2,35
Εισφορές από τα Ταμεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων	37.072	37.573	1,35	38.911	3,56	38.840	-0,18	38.840	0,00	38.840	0,00
Εισφορές Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης	7.258	5.648	-22,18	7.613	34,79	15.242	100,21	15.612	2,43	16.587	6,25
Άλλες	155.081	166.704	7,49	180.950	8,55	177.504	-1,90	179.503	1,13	181.504	1,11
ΣΤ. ΆΛΛΑ ΕΣΟΔΑ	162.873	181.642	11,52	114.245	-37,10	135.938	18,99	138.553	1,92	140.460	1,38
Έσοδα μη άλλως Κατατάξιμα	114.498	136.079	18,85	66.287	-51,29	85.014	28,25	87.872	3,36	89.985	2,40
Έσοδα Αμυντικής Θεωράκισης	146	38	-73,97	64	68,42	100	56,25	100	0,00	100	0,00
Άλλα Λειτουργικά Έσοδα	27.211	26.921	-1,07	26.500	-1,56	35.398	33,58	35.251	-0,42	35.167	-0,24
Πρόσοδοι από Τόκους	19.118	16.528	-13,55	17.264	4,45	13.726	-20,49	13.630	-0,70	13.508	-0,90
Πωλήσεις Παγίων/Μετοχών	1.900	2.076	9,26	4.130	98,94	1.700	-58,84	1.700	0,00	1.700	0,00
ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ Α	5.744.657	5.890.153	2,53	6.329.625	7,46	6.189.190	-2,22	6.357.971	2,73	6.607.459	3,92
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	3.507.557	1.828.185	-47,88	1.192.630	-34,76	1.523.193	27,72	2.041.911	34,05	1.968.891	-3,58
Χορηγίες	95.937	40.782	-57,49	94.711	132,24	143.890	51,93	143.757	-0,09	144.892	0,79
Δάνεια	3.411.620	1.787.403	-47,61	1.097.919	-38,57	1.379.303	25,63	1.898.154	37,62	1.823.999	-3,91
ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	9.252.214	7.718.338	-16,58	7.522.255	-2,54	7.712.383	2,53	8.399.882	8,91	8.576.350	2,10

ΠΙΝΑΚΑΣ 3. ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 2015-2020 (σε χιλιάδες ευρώ) (ποσοστιαία αναλογία)

	Πραγματικές Δαπάνες 2015	% αναλογία	Πραγματικές Δαπάνες 2016	% αναλογία	Προϋπολ. Δαπάνες 2017	% αναλογία	Προϋπολ. Δαπάνες 2018	% αναλογία	Προϋπολ. Δαπάνες 2019	% αναλογία	Προϋπολ. Δαπάνες 2020	% αναλογία
1. ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	2.393.931	25,4	2.382.229	32,0	2.562.614	35,9	2.623.392	34,8	2.696.768	32,8	2.754.919	32,3
α. Σύνολο αποδογών	1.794.475	19,1	1.804.741	24,2	1.913.379	26,8	1.973.641	26,2	2.013.157	24,5	2.048.658	24,0
β. Συντάξεις και Φιλοδορήματα	599.456	6,4	577.488	7,7	649.235	9,1	649.751	8,6	683.611	8,3	706.261	8,3
2. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	851.365	9,0	887.908	11,9	1.094.148	15,3	825.569	11,0	879.987	10,7	928.375	10,9
Λειτουργικές Δαπάνες	301.496	3,2	303.949	4,1	336.434	4,7	326.079	4,3	326.905	4,0	328.498	3,8
Συντηρήσεις και Επιδιορθώσεις	60.927	0,6	61.398	0,8	85.303	1,2	86.784	1,2	89.098	1,1	91.540	1,1
Εκπαίδευση Προσωπικού/Συνέδρια/Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα	14.265	0,2	11.678	0,2	15.998	0,2	19.950	0,3	19.175	0,2	18.950	0,2
Συμβουλευτικές Υπηρεσίες	61.366	0,7	91.699	1,2	86.332	1,2	88.162	1,2	80.605	1,0	78.637	0,9
Εκδόσεις και Δημοσιότητα	8.654	0,1	9.436	0,1	13.831	0,2	13.331	0,2	13.650	0,2	13.345	0,2
Δαπάνες Αμυνας και Αστυνόμευσης	163.093	1,7	152.722	2,0	215.485	3,0	216.314	2,9	218.352	2,7	216.713	2,5
Μη Προβλεπόμενες Δαπάνες και Αποθεματικό	0	0,0	0	0,0	76.100	1,1	71.507	0,9	129.448	1,6	177.895	2,1
Δαπάνες σε Σχέση με τα Έσοδα	241.564	2,6	257.026	3,4	264.665	3,7	3.442	0,0	2.754	0,0	2.797	0,0
3. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ	1.941.140	20,6	2.010.564	27,0	1.922.133	26,9	1.992.915	26,4	2.003.531	24,4	2.009.647	23,5
Μεταβιβάσεις Εσωτερικού	725.616	7,7	674.942	9,1	744.994	10,4	774.284	10,3	776.425	9,4	778.263	9,1
Μεταβιβάσεις Εξωτερικού	268.916	2,9	198.011	2,7	216.528	3,0	225.441	3,0	224.448	2,7	225.980	2,6
Επιχορηγήσεις	77.407	0,8	140.460	1,9	108.911	1,5	86.996	1,2	87.514	1,1	86.119	1,0
Κοινωνικές Παροχές	821.845	8,7	959.908	12,9	841.291	11,8	897.904	11,9	906.853	11,0	910.994	10,7
Αποζημιώσεις και Έξοδα Αγωγών	47.356	0,5	37.243	0,5	10.409	0,1	8.290	0,1	8.291	0,1	8.291	0,1
4. ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ	58.827	0,6	53.093	0,7	202.434	2,8	203.825	2,7	201.139	2,4	199.176	2,3
5. ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ	564.228	6,0	517.311	6,9	499.023	7,0	495.469	6,6	530.934	6,5	583.525	6,8
Εξυπηρέτηση Δημοσίου Χρέους	564.228	6,0	517.311	6,9	499.023	7,0	495.469	6,6	530.934	6,5	583.525	6,8
6. ΠΑΓΙΑ/ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	286.050	3,0	110.875	1,5	142.914	2,0	144.136	1,9	143.395	1,7	143.498	1,7
7. ΕΡΓΑ ΥΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ	161.140	1,7	177.132	2,4	223.949	3,1	259.311	3,4	276.537	3,4	264.816	3,1
8. ΔΑΝΕΙΑ	3.155.736	33,5	1.315.870	17,7	489.811	6,9	991.451	13,2	1.488.640	18,1	1.657.691	19,4
Εκδοση Δανείων	27.000	0,3	41.500	0,6	60.350	0,8	83.100	1,1	72.100	0,9	72.600	0,8
Αποπληρωμές Δανείων Εξωτερικού	1.538.333	16,3	277.557	3,7	64.092	0,9	693.311	9,2	933.433	11,4	1.398.763	16,4
Αποπληρωμές Δανείων Εσωτερικού	1.588.362	16,9	994.765	13,3	363.648	5,1	214.031	2,8	483.107	5,9	186.328	2,2
Συνεισφορά στα Εξοφλητικά Αποθέματα	2.041	0,0	2.048	0,0	1.721	0,0	1.009	0,0	0	0,0	0	0,0
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	9.412.417	100,0	7.454.982	100,0	7.137.026	100,0	7.536.068	100,0	8.220.931	100,0	8.541.647	100,0

ΠΙΝΑΚΑΣ 4. ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 2015-2020 (σε χιλιάδες ευρώ) (ποσοστιαία μεταβολή)

	1	2	%	3	%	4	%	5	%	6	%
	Πραγματικές Δαπάνες 2015	Πραγματικές Δαπάνες 2016	Μεταβολή 2:1	Προϋπολ. Δαπάνες 2017	Μεταβολή 3:2	Προϋπολ. Δαπάνες 2018	Μεταβολή 4:3	Προϋπολ. Δαπάνες 2019	Μεταβολή 5:4	Προϋπολ. Δαπάνες 2020	Μεταβολή 6:5
1.ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	2.393.931	2.382.229	-0,5	2.562.614	7,6	2.623.392	2,4	2.696.768	2,8	2.754.919	2,2
α.Σύνολο αποδοχών	1.794.475	1.804.741	0,6	1.913.379	6,0	1.973.641	3,1	2.013.157	2,0	2.048.658	1,8
β.Συντάξεις και Φιλοδωρήματα	599.456	577.488	-3,7	649.235	12,4	649.751	0,1	683.611	5,2	706.261	3,3
2.ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	851.365	887.908	4,3	1.094.148	23,2	825.569	-24,5	879.987	6,6	928.375	5,5
Λειτουργικές Δαπάνες	301.496	303.949	0,8	336.434	10,7	326.079	-3,1	326.905	0,3	328.498	0,5
Συντηρήσεις και Επιδιορθώσεις	60.927	61.398	0,8	85.303	38,9	86.784	1,7	89.098	2,7	91.540	2,7
Εκπαίδευση Προσωπικού/Συνέδρια/Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα	14.265	11.678	-18,1	15.998	37,0	19.950	24,7	19.175	-3,9	18.950	-1,2
Συμβουλευτικές Υπηρεσίες	61.366	91.699	49,4	86.332	-5,9	88.162	2,1	80.605	-8,6	78.637	-2,4
Εκδόσεις και Δημοσιότητα	8.654	9.436	9,0	13.831	46,6	13.331	-3,6	13.650	2,4	13.345	-2,2
Δαπάνες Αμυνας και Αστυνόμευσης	163.093	152.722	-6,4	215.485	41,1	216.314	0,4	218.352	0,9	216.713	-0,8
Δαπάνες Αμυντικής Θωράκισης	161.675	151.578	-6,2	209.833	38,4	209.501	-0,2	211.536	1,0	209.846	-0,8
Μη Προβλεπόμενες Δαπάνες και Αποθεματικό	0	0	0,0	76.100	0,0	71.507	-6,0	129.448	81,0	177.895	37,4
Δαπάνες σε Σχέση με τα Έσοδα	241.564	257.026	6,4	264.665	3,0	3.442	-98,7	2.754	-20,0	2.797	1,6
3. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ	1.941.140	2.010.564	3,6	1.922.133	-4,4	1.992.915	3,7	2.003.531	0,5	2.009.647	0,3
Μεταβιβάσεις Εσωτερικού	725.616	674.942	-7,0	744.994	10,4	774.284	3,9	776.425	0,3	778.263	0,2
Μεταβιβάσεις Εξωτερικού	268.916	198.011	-26,4	216.528	9,4	225.441	4,1	224.448	-0,4	225.980	0,7
Επιχορηγήσεις	77.407	140.460	81,5	108.911	-22,5	86.996	-20,1	87.514	0,6	86.119	-1,6
Κοινωνικές Παροχές	821.845	959.908	16,8	841.291	-12,4	897.904	6,7	906.853	1,0	910.994	0,5
Αποζημιώσεις και Έξοδα Αγωγών	47.356	37.243	-21,4	10.409	-72,1	8.290	-20,4	8.291	0,0	8.291	0,0
4. ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ	58.827	53.093	-9,7	202.434	281,3	203.825	0,7	201.139	-1,3	199.176	-1,0
5. ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ	564.228	517.311	-8,3	499.023	-3,5	495.469	-0,7	530.934	7,2	583.525	9,9
6. ΠΑΓΙΑ/ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	286.050	110.875	-61,2	142.914	28,9	144.136	0,9	143.395	-0,5	143.498	0,1
7. ΕΡΓΑ ΥΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ	161.140	177.132	9,9	223.949	26,4	259.311	15,8	276.537	6,6	264.816	-4,2
8. ΔΑΝΕΙΑ	3.155.736	1.315.870	-58,3	489.811	-62,8	991.451	102,4	1.488.640	50,1	1.657.691	11,4
Εκδότης Δανείων	27.000	41.500	53,7	60.350	45,4	83.100	37,7	72.100	-13,2	72.600	0,7
Αποπληρωμές Δανείων Εξωτερικού	1.538.333	277.557	-82,0	64.092	-76,9	693.311	981,7	933.433	34,6	1.398.763	49,9
Αποπληρωμές Δανείων Εσωτερικού	1.588.362	994.765	-37,4	363.648	-63,4	214.031	-41,1	483.107	125,7	186.328	-61,4
Συνεισφορά στα Εξοφλητικά Αποθέματα	2.041	2.048	0,3	1.721	-16,0	1.009	-41,4	0	-100,0	0	
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	9.412.417	7.454.982	-20,8	7.137.026	-4,3	7.536.068	5,6	8.220.931	9,1	8.541.647	3,9

ΜΕΡΟΣ Ε**ΣΥΓΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ ΟΦΕΙΛΩΝ ΚΑΙ ΔΑΠΑΝΩΝ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟ**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2016 Πραγματική Δαπάνη €	2017 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2018 Προϋπολογισμός €	2019 ΜΔΠ €	2020 ΜΔΠ €
Προεδρία και Προεδρικό Μέγαρο					
Πάγιο Ταμείο	163.165	165.712	166.705	167.543	168.794
Τακτικές Δαπάνες	5.069.091	5.634.708	6.011.408	6.043.160	6.140.809
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	30	240.020	160.030	160.030
Σύνολο	5.232.255	5.800.450	6.418.133	6.370.733	6.469.633
Υπουργικό Συμβούλιο					
Τακτικές Δαπάνες	1.677.429	1.696.795	1.942.922	1.999.460	2.021.414
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	10	10	10	10
Σύνολο	1.677.429	1.696.805	1.942.932	1.999.470	2.021.424
Βουλή των Αντιπροσώπων					
Τακτικές Δαπάνες	23.323.226	25.313.716	25.137.482	24.807.972	25.070.801
Αναπτυξιακές Δαπάνες	438.076	504.640	9.064.640	13.564.640	9.564.640
Σύνολο	23.761.302	25.818.356	34.202.122	38.372.612	34.635.441
Δικαστική Εξουσία					
Πάγιο Ταμείο	4.010.867	4.259.459	3.863.099	3.877.332	3.896.612
Τακτικές Δαπάνες	22.024.781	24.143.698	25.728.855	25.836.532	26.208.814
Αναπτυξιακές Δαπάνες	104.428	5.100.210	4.484.731	4.483.000	325.980
Σύνολο	26.140.076	33.503.367	34.076.685	34.196.864	30.431.406

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2016 Πραγματική Δαπάνη €	2017 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2018 Προϋπολογισμός €	2019 ΜΔΠ €	2020 ΜΔΠ €
Νομική Υπηρεσία					
Πάγιο Ταμείο	13.950.242	7.664.496	3.665.723	3.666.889	3.608.819
Τακτικές Δαπάνες	22.029.773	14.510.859	15.161.163	15.272.910	15.485.183
Αναπτυξιακές Δαπάνες	159.626	9.070	10.070	80	80
Σύνολο	36.139.640	22.184.425	18.836.956	18.939.879	19.094.082
Ελεγκτική Υπηρεσία					
Πάγιο Ταμείο	217.512	217.541	221.621	226.427	230.969
Τακτικές Δαπάνες	4.623.701	5.512.895	5.549.163	5.646.720	5.735.788
Αναπτυξιακές Δαπάνες	3.676	5.900	6.050	6.050	6.050
Σύνολο	4.844.889	5.736.336	5.776.834	5.879.197	5.972.807
Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας					
Πάγιο Ταμείο	544.629	554.731	546.996	550.499	554.531
Τακτικές Δαπάνες	335.785	351.480	357.308	368.347	374.138
Αναπτυξιακές Δαπάνες	12.511	20	0	0	0
Σύνολο	892.924	906.231	904.304	918.846	928.669
Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας					
Τακτικές Δαπάνες	625.250	637.707	685.741	667.639	673.052
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	20	20	20	20
Σύνολο	625.250	637.727	685.761	667.659	673.072

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2016 Πραγματική Δαπάνη €	2017 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2018 Προϋπολογισμός €	2019 ΜΔΠ €	2020 ΜΔΠ €
Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως					
Τακτικές Δαπάνες	1.748.604	1.896.091	1.955.004	2.069.019	2.130.484
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	50	50	50	50
Σύνολο	1.748.604	1.896.141	1.955.054	2.069.069	2.130.534
Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού					
Τακτικές Δαπάνες	2.071.946	1.632.973	1.749.309	1.941.711	1.938.247
Αναπτυξιακές Δαπάνες	7.455	8.460	8.460	8.460	8.460
Σύνολο	2.079.401	1.641.433	1.757.769	1.950.171	1.946.707
Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα					
Τακτικές Δαπάνες	223.505	270.606	315.913	375.808	381.345
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	70	70	70	70
Σύνολο	223.505	270.676	315.983	375.878	381.415
Γραφείο Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων					
Τακτικές Δαπάνες	152.249	167.028	118.263	118.936	119.528
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	70	70	70	70
Σύνολο	152.249	167.098	118.333	119.006	119.598
Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου					
Τακτικές Δαπάνες	1.650.816	1.913.145	2.272.881	2.339.678	2.399.069
Αναπτυξιακές Δαπάνες	11.912	45.460	46.060	46.060	46.060

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2016 Πραγματική Δαπάνη €	2017 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2018 Προϋπολογισμός €	2019 ΜΔΠ €	2020 ΜΔΠ €
Σύνολο	1.662.728	1.958.605	2.318.941	2.385.738	2.445.129
Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών					
Τακτικές Δαπάνες	434.864	454.744	456.196	456.862	457.505
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	40	40	40	40
Σύνολο	434.684	454.784	456.236	456.902	457.545
Υπηρεσία Συνεργατικών Εταιρειών					
Τακτικές Δαπάνες	1.892.653	1.973.274	2.104.972	2.180.439	2.242.443
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	60	9.483	1.550	1.550
Σύνολο	1.892.653	1.973.334	2.114.455	2.181.989	2.243.993
Αναθεωρητική Αρχή Προσφύγων					
Τακτικές Δαπάνες	298.627	347.723	350.869	353.356	354.946
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	30	30	30	30
Σύνολο	298.627	347.753	350.899	353.386	354.976
Ειδικές Ανεξάρτητες Υπηρεσίες					
Τακτικές Δαπάνες	0	4.850.000	6.000.000	6.000.000	6.000.000
Σύνολο	0	4.850.000	6.000.000	6.000.000	6.000.000
Υφυπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας					
Τακτικές Δαπάνες	0	0	10	0	0
Σύνολο	0	0	10	0	0

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2016 Πραγματική Δαπάνη €	2017 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2018 Προϋπολογισμός €	2019 ΜΔΠ €	2020 ΜΔΠ €
Υφυπουργείο Τουρισμού					
Τακτικές Δαπάνες	0	0	10	0	0
Σύνολο	0	0	10	0	0
Υφυπουργείο Ναυτιλίας					
Πάγιο Ταμείο	0	0	0	720.000	720.000
Τακτικές Δαπάνες	0	0	5.926.155	6.808.915	7.009.803
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	0	679.760	786.770	586.770
Σύνολο	0	0	6.605.915	8.315.685	8.316.573
Υπουργείο Άμυνας					
Τακτικές Δαπάνες	286.560.795	351.771.020	351.932.010	356.977.010	356.977.010
Αναπτυξιακές Δαπάνες	5.926	36.580	68.010	23.010	23.010
Σύνολο	286.566.721	351.807.600	352.000.020	357.000.020	357.000.020
Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος					
Τακτικές Δαπάνες	186.234.133	203.638.024	178.982.241	187.204.285	192.772.866
Αναπτυξιακές Δαπάνες	37.070.538	35.027.199	45.288.715	52.412.264	49.779.024
Σύνολο	223.304.671	238.665.223	224.270.956	239.616.549	242.551.890
Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως					
Τακτικές Δαπάνες	240.822.114	263.444.076	276.950.972	282.933.921	291.817.340
Αναπτυξιακές Δαπάνες	9.203.551	19.281.423	17.632.175	12.052.362	17.420.312

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2016 Πραγματική Δαπάνη €	2017 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2018 Προϋπολογισμός €	2019 ΜΔΠ €	2020 ΜΔΠ €
Σύνολο	250.025.665	282.725.499	294.583.147	294.985.653	309.237.652
Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού					
Τακτικές Δαπάνες	27.351.037	26.340.017	33.544.765	33.509.756	34.636.976
Αναπτυξιακές Δαπάνες	12.510.612	11.372.379	14.759.590	14.794.600	13.294.600
Σύνολο	39.861.649	37.712.396	48.304.355	48.304.356	47.931.576
Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων					
Πάγιο Ταμείο	163.255	175.000	175.000	175.000	175.000
Τακτικές Δαπάνες	932.734.591	901.010.189	915.239.633	924.938.817	925.793.405
Αναπτυξιακές Δαπάνες	27.234.995	12.672.573	14.085.932	11.930.246	13.134.591
Σύνολο	960.132.841	913.857.762	929.500.565	937.044.063	939.102.996
Υπουργείο Εσωτερικών					
Πάγιο Ταμείο	96.584	100.000	100.000	100.000	100.000
Τακτικές Δαπάνες	262.848.471	300.619.504	306.704.235	309.310.947	308.053.595
Αναπτυξιακές Δαπάνες	183.618.635	201.140.725	203.717.656	206.482.037	206.998.336
Σύνολο	446.563.690	501.860.229	510.521.891	515.892.984	515.151.931
Υπουργείο Εξωτερικών					
Τακτικές Δαπάνες	64.454.514	69.006.264	72.778.498	73.613.138	74.245.165
Αναπτυξιακές Δαπάνες	5.143.299	10.013.858	10.295.356	11.281.242	10.364.940
Σύνολο	69.597.813	79.020.122	83.073.854	84.894.380	84.610.105

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2016 Πραγματική Δαπάνη €	2017 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2018 Προϋπολογισμός €	2019 ΜΔΠ €	2020 ΜΔΠ €
Υπουργείο Οικονομικών					
Πάγιο Ταμείο	2.593.464.065	2.743.377.217	2.246.664.298	2.817.708.238	3.062.850.083
Τακτικές Δαπάνες	693.939.304	743.224.090	466.371.485	491.401.296	517.392.414
Αναπτυξιακές Δαπάνες	14.691.294	65.891.300	61.988.923	90.037.027	114.744.347
Σύνολο	3.302.094.663	3.552.492.607	2.775.024.706	3.399.146.561	3.694.986.844
Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού					
Τακτικές Δαπάνες	798.149.064	836.572.363	864.712.605	872.810.137	887.029.609
Αναπτυξιακές Δαπάνες	161.579.673	157.945.648	177.245.118	172.723.071	163.407.055
Σύνολο	959.728.737	994.518.011	1.041.957.723	1.045.533.208	1.050.436.664
Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων					
Πάγιο Ταμείο	2.950.764	3.346.000	3.421.000	2.821.000	2.861.000
Τακτικές Δαπάνες	206.778.304	231.103.509	232.596.704	232.381.772	232.821.397
Αναπτυξιακές Δαπάνες	36.753.820	35.181.868	47.999.440	58.479.540	57.999.910
Σύνολο	246.482.888	269.631.377	284.017.144	293.682.312	293.682.307
Υπουργείο Υγείας					
Τακτικές Δαπάνες	496.870.356	531.398.360	549.830.937	556.840.493	565.909.500
Αναπτυξιακές Δαπάνες	10.916.152	28.834.698	31.485.830	34.513.620	34.898.620
Σύνολο	507.786.508	560.233.058	581.316.767	591.354.113	600.808.120
Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης					

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2016 Πραγματική Δαπάνη €	2017 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2018 Προϋπολογισμός €	2019 ΜΔΠ €	2020 ΜΔΠ €
Τακτικές Δαπάνες	3.932.459	21.295.482	32.368.672	21.502.173	22.118.175
Αναπτυξιακές Δαπάνες	24.078.344	205.472.480	207.771.730	207.720.030	207.830.030
Σύνολο	28.010.802	226.767.962	240.140.402	229.222.203	229.948.205
Γενικό Λογιστήριο					
Πάγιο Ταμείο	68.013	76.636	502.020	105.020	105.020
Τακτικές Δαπάνες	26.876.043	33.132.409	45.714.586	52.356.219	51.040.938
Αναπτυξιακές Δαπάνες	75.349	311.520	300.020	240.020	430.020
Σύνολο	27.019.405	33.520.565	46.519.626	52.701.259	51.575.978

ΜΕΡΟΣ ΣΤ - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΕΡΓΩΝ**ΠΙΝΑΚΑΣ 1 - ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΑΠΑΝΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΝΕΑ ΕΡΓΑ**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ	Προβλεπόμενες Δαπάνες				
	2018 € .000	2019 € .000	2020 € .000	2021 + € .000	ΣΥΝΟΛΟ € .000
01.04. ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ	10.115	15.470	10.710	35.105	71.400
12. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	1.783	700	250	350	3.083
16. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	1.810.773	4.617.241	3.714.280	1.504.357	11.646.651
20. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	10.225	14.865	10.100	5.100	40.290
21. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ	15.193	31.665	34.832	83.804	165.494
22. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ	4.349	11.217	11.883	25.124	52.573
ΣΥΝΟΛΟ	1.852.438	4.691.158	3.782.055	1.653.840	11.979.491

Ο συγκεντρωτικός πίνακας δαπανών για τα κυριότερα νέα έργα που περιλήφθηκαν στον Προϋπολογισμό του 2018 και το ΜΔΠ 2018-2020 περιλαμβάνει έργα των οποίων το συνολικό κόστος κατασκευής υπερβαίνει τις €100.000.

Για την υλοποίηση των νέων έργων θα ακολουθηθεί η διαδικασία που περιγράφεται στο Μέρος XI (άρθρα 82-88) του Νόμου περί "Δημοσιονομικής Ευθύνης και Δημοσιονομικού Πλαισίου" (Ν.20(Ι)/2014).

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 – ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΑΠΑΝΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΕΡΓΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ/ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	Δαπάνες που έχουν γίνει μέχρι 31/12/2016 € .000	Προβλεπόμενες Δαπάνες					
		2017 € .000	2018 € .000	2019 € .000	2020 € .000	2021 + € .000	ΣΥΝΟΛΟ € .000
01.05. ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	104	4.920	4.461	4.469	321	4.004	18.279
12. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	41.701.084	13.659.510	22.826.825	27.544.285	21.039.080	17.013.536	143.784.320
13. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΕΩΣ	3.829	11.634	10.237	2.248	2.060	6.035	36.044
15. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	0	0	973	624	2.115	2.714	6.426
16. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	25.455.286	37.209.445	46.852.022	43.396.029	43.346.945	34.451.486	230.711.213
20. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	8.387	16.450	16.753	9.630	5.200	3.200	59.620
21. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ	162.050	16.604	21.143	17.224	14.541	52.758	284.320
22. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ	9.392	6.590	14.879	2.118	1.911	4.458	39.348
ΣΥΝΟΛΟ	67.340.133	50.925.153	69.747.293	70.976.627	64.412.172	51.538.192	374.939.570

ΜΕΡΟΣ Ζ

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΡΑΤΙΚΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΟΥ 2017, ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΚΑΤΑΤΕΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗ ΛΗΞΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΩΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Τροποποίηση Αρ.1

Κεφάλαιο: 010400.2 «Βουλή των Αντιπροσώπων - Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, παρίσταται ανάγκη δημιουργίας δεκατεσσάρων (14) πρόσθετων/ νέων θέσεων για σκοπούς κάλυψης των αναγκών των Υπηρεσιών της Βουλής των Αντιπροσώπων, ως εξής:

δημιουργία **έντεκα (11) πρόσθετων θέσεων**, ως ακολούθως:

- μιας (1) θέσης Γραμματέα Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Α' (Κλ. Α11(ii)), κάτω από το εδάφιο 80,
 - πέντε (5) θέσεων Γραμματέα Κοινοβουλευτικών Επιτροπών (Κλ. Α8, Α10 και Α11), κάτω από το εδάφιο 90,
 - μιας (1) θέσης Πρώτου Λειτουργού Διεθνών Σχέσεων (Κλ. Α14(ii)), κάτω από το εδάφιο 105,
 - μιας (1) θέσης Πρώτου Λειτουργού Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων (Κλ. Α14(ii)), κάτω από το εδάφιο 140,
 - μιας (1) θέσης Ανώτερου Λειτουργού Ευρωπαϊκών Υποθέσεων (Κλ. Α13(ii)), κάτω από το εδάφιο 185,
 - μιας (1) θέσης Πρώτης Στενογράφου (Κλ. Α10(i)), κάτω από το εδάφιο 210,
 - μιας (1) θέσης Λειτουργού Επικοινωνίας (Κλ. Α8, Α10 και Α11), κάτω από το εδάφιο 270, και
- δημιουργία **τριών (3) νέων θέσεων**, ως ακολούθως:
- μιας (1) θέσης Πρώτου Λειτουργού Ευρωπαϊκών Υποθέσεων (Κλ. Α14(ii)), κάτω από νέο εδάφιο 182,
 - μιας (1) θέσης Πρώτου Λειτουργού Επικοινωνίας (Κλ. Α14(ii)), κάτω από νέο εδάφιο 245,
 - μιας (1) θέσης Βοηθού Λειτουργού Διεκπεραίωσης (Κλ. Α4 και Α7(ii)), κάτω από νέο εδάφιο 280.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020 δεκατεσσάρων (14) πρόσθετων/ νέων θέσεων.

Τροποποίηση Αρ.2

Κεφάλαιο: 010500.2 «Δικαστική Υπηρεσία-Ανώτατο Δικαστήριο- Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο Νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, παρίσταται ανάγκη δημιουργίας **δύο (2) πρόσθετων θέσεων Νομικού Λειτουργού** (Κλίμακες Α9, Α11 και Α12) κάτω από το εδάφιο 30 για κάλυψη αναγκών του Γραφείου Δικαστικής Επιμόρφωσης και Μεταρρύθμισης που συστάθηκε στο Ανώτατο Δικαστήριο.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο Νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020 δύο (2) νέων θέσεων.

Κεφάλαιο: 010510.2 «Δικαστική Υπηρεσία-Κοινές Υπηρεσίες-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο Νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, παρίσταται ανάγκη δημιουργίας **μίας (1) πρόσθετης θέσης Πρωτοκολλητή** (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) κάτω από το εδάφιο 25 για κάλυψη αναγκών του Ειδικού Διοικητικού Δικαστηρίου Διεθνούς Προστασίας που θα συσταθεί.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο Νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020 μίας (1) νέας θέσης.

Κεφάλαιο: 010517.2 «Δικαστική Υπηρεσία-Εμπορικό Δικαστήριο -Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο Νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, παρίσταται ανάγκη **συμπερίληψης σημείωσης** στις θέσεις Προέδρου Εμπορικού Δικαστηρίου, η οποία να αναφέρει: "Η συγκεκριμένη ρύθμιση τίθεται σε ισχύ από την ημερομηνία σύστασης του Εμπορικού Δικαστηρίου, μετά την ψήφιση σχετικής νομοθεσίας".

Η συμπερίληψη της υπό αναφορά Σημείωσης είναι απαραίτητη, καθότι δεν έχει ακόμη ψηφιστεί και τεθεί σε ισχύ η νομοθεσία για την σύσταση του Εμπορικού Δικαστηρίου.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο Νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020 της υπό αναφορά Σημείωσης.

Κεφάλαιο: 010518.2 «Δικαστική Υπηρεσία – Ειδικό Διοικητικό Δικαστήριο Διεθνούς Προστασίας – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»: €10

Στο Νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, παρίσταται ανάγκη δημιουργίας **νέου Κεφαλαίου** με τίτλο «Ειδικό Διοικητικό Δικαστήριο Διεθνούς Προστασίας» καθώς και δημιουργίας **τριών (3) θέσεων Δικαστή** (Κλ.Α16) κάτω από το εδάφιο 5. Περαιτέρω, κρίνεται απαραίτητη η συμπερίληψη σημείωσης στις θέσεις Δικαστή, η οποία να αναφέρει: "Η συγκεκριμένη ρύθμιση τίθεται σε ισχύ από την ημερομηνία σύστασης του Ειδικού Διοικητικού Δικαστηρίου Διεθνούς Προστασίας, μετά την ψήφιση σχετικής νομοθεσίας".

Η συμπερίληψη της υπό αναφορά Σημείωσης είναι απαραίτητη καθότι δεν έχει ακόμη ψηφιστεί και τεθεί σε ισχύ η νομοθεσία για την σύσταση του Ειδικού Διοικητικού Δικαστηρίου Διεθνούς Προστασίας.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη δημιουργίας νέου Κεφαλαίου, καθώς και τρεις (3) θέσεις Δικαστών για το Ειδικό Διοικητικό Δικαστήριο Διεθνούς Προστασίας στο Νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και στο ΜΔΠ 2018-2020. Περαιτέρω, θα πρέπει να συμπεριληφθεί και η πιο πάνω αναφερθείσα σημείωση.

Τροποποίηση Αρ.3

Κεφάλαιο: 020200.02 «Ελεγκτική Υπηρεσία - Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, παρίσταται ανάγκη:

- δημιουργίας τριών (3) νέων θέσεων Ελεγκτή (Κλ. Α9, Α11 και Α12) κάτω από νέο εδάφιο 25 έναντι κατάργησης τριών (3) θέσεων Λειτουργού Ελέγχου (Κλ. Α8, Α10 και Α11) κάτω από το εδάφιο 60,
- δημιουργίας δέκα (10) νέων θέσεων Λειτουργού Ελέγχου Α (Κλ. Α11(ii)) κάτω από το εδάφιο 50 έναντι κατάργησης ισάριθμων θέσεων Λειτουργού Ελέγχου (Κλ. Α8, Α10 και Α11) κάτω από το εδάφιο 60, και
- δημιουργίας δύο (2) νέων θέσεων Ελεγκτών Τεχνικού Ελέγχου (Κλ. Α9, Α11 και Α12) κάτω από νέο εδάφιο 82 έναντι κατάργησης ισάριθμων θέσεων Λειτουργού Τεχνικού Ελέγχου (Κλ. Α8, Α10 και Α11) κάτω από το εδάφιο (100).

Επίσης, παρίσταται ανάγκη:

- μετονομασίας των δύο θέσεων Ανώτερου Πρώτου Λειτουργού Τεχνικού Ελέγχου (Κλ. Α13(ii)) κάτω από το εδάφιο 80 σε Ανώτερο Πρώτο Ελεγκτή Τεχνικού Ελέγχου (Κλ. Α13(ii))

και εισαγωγής των πιο κάτω σημειώσεων:

- 15 θέσεις Ανώτερου Λειτουργού Ελέγχου (Κλ. Α12) κάτω από το εδάφιο 40 θα σημειωθούν με διπλό σταυρό όταν δεν θα είναι δυνατή η πλήρωσή τους από τις θέσεις Λειτουργού Ελέγχου Α (Κλ. Α11(ii)) κάτω από εδάφιο 50 και Λειτουργού Ελέγχου (κλ. Α8, Α10 και Α11) κάτω από το εδάφιο 60,
- 25 θέσεις Λειτουργού Ελέγχου Α' (Κλ. Α11(ii)) κάτω από το εδάφιο 50 θα σημειωθούν με διπλό σταυρό, όταν δε θα είναι δυνατή η πλήρωσή τους από τις θέσεις Λειτουργού Ελέγχου (Κλ. Α8, Α10 και Α11) κάτω από εδάφιο 60,
- 1 θέση Ανώτερου Λειτουργού Τεχνικού Ελέγχου (Κλ. Α12) κάτω από το εδάφιο 85 θα σημειωθεί με διπλό σταυρό όταν δεν θα είναι δυνατή η πλήρωσή τους από τις θέσεις Λειτουργού Τεχνικού Ελέγχου Α (Κλ. Α11(ii)) κάτω από εδάφιο 90 και Λειτουργού Τεχνικού Ελέγχου (κλ. Α8, Α10 και Α11) κάτω από το εδάφιο 100,
- 1 θέση Λειτουργού Τεχνικού Ελέγχου Α' (Κλ. Α11(ii)) κάτω από το εδάφιο 90 θα σημειωθεί με διπλό σταυρό όταν δεν θα είναι δυνατή η πλήρωσή τους από τις θέσεις Λειτουργού Τεχνικού Ελέγχου (κλ. Α8, Α10 και Α11) κάτω από το εδάφιο 100,

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020 των ρυθμίσεων αναφέρονται πιο πάνω και αφορούν στην αναδιάρθρωση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας.

Τροποποίηση Αρ.4

Κεφάλαιο: 030100.2 «Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας- Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Υποομάδα Δαπανών: 02260 «Επιδόματα Υπερωριακής Απασχόλησης Κρατικών Υπαλλήλων» :
€10

Ομάδα Δαπανών: 03550 «Συμβουλευτικές Υπηρεσίες/Ερευνες»

Υποομάδα Δαπανών: 03580 « Σύμβαση Υπηρεσιών»: €10

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, παρίσταται ανάγκη δημιουργίας των πιο πάνω νέων Ομάδων / Υποομάδων / Άρθρων για κάλυψη της ανάγκης για ψηφιοποίηση των προσωπικών φακέλων του εκπαιδευτικού προσωπικού.

Η εργασία πιθανόν να εκτελεστεί με υπερωριακή απασχόληση από προσωπικό του Γραφείου της Επιτροπής ή με αγορά υπηρεσιών από ιδιωτική εταιρεία.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη δημιουργίας των πιο πάνω Ομάδων/Υποομάδων/Άρθρων στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020.

Τροποποίηση Αρ.5

Κεφάλαιο: 110100 «Υπουργείο Άμυνας, Διοίκηση-Κεντρικά Γραφεία»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, παρίσταται ανάγκη δημιουργίας:

- έξι (6) θέσεων Τεχνικών Μηχανικών 1ης Τάξεως (Κλίμακα Α9(i)) κάτω από το εδάφιο 50
- μίας (1) θέσης Ανώτερων Τεχνικών (Κλίμακα Α9(i)) κάτω από το εδάφιο 60,
- κατάργησης μίας (1) θέσης Τεχνικού Μηχανικού (Κλίμακες Α5(2η βαθμίδα), Α7 και Α8(i)) κάτω από το εδάφιο 55
- ενώ, έξι (6) θέσεις Τεχνικών Μηχανικών 1ης Τάξεως (Κλίμακα Α9(i)) κάτω από το εδάφιο 50 θα σημειωθούν με διπλό σταυρό μετά την πρώτη πλήρωση τους

Η περίληψη των πιο πάνω θέσεων/ρυθμίσεων προκύπτει λόγω αναδιοργάνωσης της Διοίκησης του Υπουργείου Άμυνας.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020 επτά (7) νέων θέσεων, κατάργησης μίας (1) θέσης και σημείωση έξι (6) θέσεων με διπλό σταυρό μετά την πρώτη πλήρωση τους.

Τροποποίηση Αρ.6

Κεφάλαιο: 110200 «Κυπριακός Στρατός»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, παρίσταται ανάγκη όπως:

- οι θέσεις Συνταγματάρχη (Κλ. Α14(ii)), κάτω από το εδάφιο 30, παραμένουν 57, και αφαιρεθεί η σημείωση με διπλό σταυρό 1 θέσης που είχε περιληφθεί στο Νομοσχέδιο Προϋπολογισμού 2018
- οι θέσεις Αντισυνταγματάρχη (Κλ. Α13(ii)), κάτω από το εδάφιο 40, παραμένουν 221, και αφαιρεθεί η σημείωση με διπλό σταυρό 4 θέσεων που είχε περιληφθεί στο Νομοσχέδιο Προϋπολογισμού 2018
- οι θέσεις Ταγματάρχη (Κλ. Α12(ii)), κάτω από το εδάφιο 50, παραμένουν 290, και αφαιρεθεί η σημείωση με διπλό σταυρό 5 θέσεων που είχε περιληφθεί στο Νομοσχέδιο Προϋπολογισμού 2018
- οι θέσεις Λοχαγού (Κλ. Α10(i)), κάτω από το εδάφιο 60, παραμένουν 342, και αφαιρεθεί η σημείωση με διπλό σταυρό 5 θέσεων που είχε περιληφθεί στο Νομοσχέδιο Προϋπολογισμού 2018
- οι θέσεις Υπολοχαγού (Κλ. Α9(i)), κάτω από το εδάφιο 70, παραμένουν 283, και αφαιρεθεί η σημείωση με διπλό σταυρό 1 θέσης που είχε περιληφθεί στο Νομοσχέδιο Προϋπολογισμού 2018.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη διόρθωσης των πιο πάνω ρυθμίσεων στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020.

Τροποποίηση Αρ.7

Κεφάλαιο: 120100.2 «Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, Διοίκηση-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 04000 «Μεταβιβάσεις Εσωτερικού»

Υποομάδα Δαπανών: 04001 «Ημικρατικοί Οργανισμοί»: -€3.840.424

Ομάδα Δαπανών: 04200 «Επιχορηγήσεις»

Υποομάδα Δαπανών: 04201 «Γεωργοκτηνοτροφικά Προϊόντα»: €3.840.424

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, παρίσταται ανάγκη μείωσης της πρόνοιας του Άρθρου 04019.2 «Συνεισφορά στον Οργανισμό Γεωργικής Ασφάλισης» από €4.367.574 σε €527.150 και δημιουργίας νέου Άρθρου 04212 με την ονομασία «Εφαρμογή Σχεδίου Γεωργικής Ασφάλισης» με πρόνοια ύψους €3.840.424.

Οι πιστώσεις του νέου Άρθρου 04212 ύψους €3.840.424 θα καλύψουν το κόστος από την εγκαθίδρυση συστήματος γεωργικής ασφάλισης, με προώθηση τροποποίησης της σχετικής νομοθεσίας. Ο σκοπός είναι η παροχή χρηματικής αποζημίωσης στους γεωργούς, οι καλλιέργειες των οποίων έχουν υποστεί ζημιά από καθορισμένα φυσικά αίτια.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη δημιουργίας του νέου Άρθρου 04212 «Εφαρμογή Σχεδίου Γεωργικής Ασφάλισης» κάτω από την Υποομάδα Δαπανών 04201 «Γεωργοκτηνοτροφικά Προϊόντα» της Ομάδας Δαπανών 04200 «Επιχορηγήσεις» και ανάλογη μείωση του ποσού του Άρθρου 04019 «Συνεισφορά στον Οργανισμό Γεωργικής Ασφάλισης» του Κεφαλαίου 120100.2 «Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, Διοίκηση-Τακτικές Δαπάνες» στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020.

Τροποποίηση Αρ.8

Κεφάλαιο: 120100.2 «Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, Διοίκηση-Κεντρικά Γραφεία- Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 04200 «Επιχορηγήσεις»

Κεφάλαιο: 120200.2 «Τμήμα Γεωργίας-Κεντρικά Γραφεία- Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 04200 «Επιχορηγήσεις»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, παρίσταται ανάγκη περίληψης στις Επεξηγήσεις έναντι της Ομάδας 04200 «Επιχορηγήσεις» των Κεφαλαίων 120100.2 «Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, Διοίκηση-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες» και 120200.2 «Τμήμα Γεωργίας-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες» των ακόλουθων επεξηγήσεων:

(α) Κεφάλαιο 1201 - Ομάδα 04200 «Η πρόνοια του Άρθρου 04202 μεταφέρθηκε κάτω από το αντίστοιχο Άρθρο της Ομάδας Δαπανών 04200 του Κεφαλαίου 1202 Τμήμα Γεωργίας».

(β) Κεφάλαιο 1202 - Ομάδα 04200 «Μέρος της πρόνοιας μεταφέρθηκε από την Ομάδα Δαπανών 04200 του Κεφαλαίου 1201 Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος».

Η μεταφορά των πιστώσεων από τη Διοίκηση του Υπουργείου στο Τμήμα Γεωργίας έγινε λόγω του ότι οι εν λόγω επιχορηγήσεις δίδονται από το Τμήμα Γεωργίας και εκ παραδρομής δεν περιλήφθηκε η σημείωση στο Δελτίο Δαπανών.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020 των πιο πάνω Επεξηγήσεων.

Τροποποίηση Αρ.9

A. Κεφάλαιο: 120200 «Τμήμα Γεωργίας-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, για σκοπούς εύρυθμης λειτουργίας του Τμήματος Γεωργίας, παρίσταται ανάγκη δημιουργίας της ακόλουθης Σημείωσης, που αφορά στις θέσεις Ανώτερου Γεωργικού Λειτουργού (Κλ. Α13(ii)), του εδαφίου 20:

"Κενούμενες οι θέσεις καταργούνται και αντικαθίστανται με ισάριθμες θέσεις Ανώτερου Λειτουργού Γεωργίας (Κλ. Α13(ii)), κάτω από το εδάφιο 30".

B. Κεφάλαιο: 120200.2 «Τμήμα Γεωργίας-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο Νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, παρίσταται ανάγκη όπως περιληφθούν ρυθμίσεις σε θέσεις Προαγωγής στις τεχνικές πυραμίδες του Τμήματος Γεωργίας, με στόχο τον εξορθολογισμό των εν λόγω τεχνικών δομών και, επιπρόσθετα, την σταδιακή συμπλήρωση της τεχνικής πυραμίδας στο Τμήμα Περιβάλλοντος. Συγκεκριμένα, οι ρυθμίσεις είναι οι ακόλουθες:

- Εδάφιο 60 -Πρώτοι Γεωργικοί Επιθεωρητές (Κλ. Α11(ii)) - Προσθήκη σημείωσης: Οι θέσεις θα σημειωθούν με διπλό σταυρό όταν δε θα είναι δυνατή η πλήρωσή τους από τους κατόχους των θέσεων Ανώτερων Γεωργικών Επιθεωρητών (Κλ. Α10(i)) από το εδάφιο 70. Κενούμενες καταργούνται και αντικαθίστανται ως ακολούθως:
 - Μία θέση κενούμενη καταργείται και αντικαθίσταται με μια θέση "Ανώτερου Επιθεωρητή Γεωργίας (Κλ. Α10(i))" κάτω από νέο εδάφιο του ίδιου Κεφαλαίου.
 - Επτά θέσεις κενούμενες καταργούνται και αντικαθίστανται με ισάριθμες θέσεις "Πρώτου Επιθεωρητή Γεωργίας (Κλ. Α11(ii))" κάτω από νέο εδάφιο του ίδιου Κεφαλαίου.
 - Μία θέση κενούμενη καταργείται και αντικαθίσταται με μία θέση "Πρώτου Τεχνικού (Κλ. Α11(ii))" κάτω από νέο εδάφιο του Κεφαλαίου "12.13 - Τμήμα Περιβάλλοντος".
- Εδάφιο 70 - Ανώτεροι Γεωργικοί Επιθεωρητές (Κλ. Α10(i)) - Προσθήκη σημείωσης: Τρεις θέσεις καταργήθηκαν και αντικαταστάθηκαν με ισάριθμες θέσεις "Τεχνικού (Κλ. Α2, Α5 και Α7(ii))" κάτω από το εδάφιο 50 του Κεφαλαίου "12.13 -Τμήμα Περιβάλλοντος". Οι θέσεις σημειώνονται με διπλό σταυρό. Κενούμενες καταργούνται και αντικαθίστανται ως ακολούθως:
 - Έξι θέσεις κενούμενες καταργούνται και αντικαθίστανται με ισάριθμες θέσεις "Ανώτερου Επιθεωρητή Γεωργίας (Κλ.Α10(i))" κάτω από νέο εδάφιο του ίδιου Κεφαλαίου.
 - Τέσσερις θέσεις κενούμενες καταργούνται και αντικαθίστανται με ισάριθμες θέσεις "Τεχνικού, 1ης Τάξεως (Κλ. Α8 και Α9(i))" κάτω από νέο εδάφιο του Κεφαλαίου "12.13 - Τμήμα Περιβάλλοντος".
 - Δύο θέσεις κενούμενες καταργούνται και αντικαθίστανται με ισάριθμες θέσεις "Ανώτερου Τεχνικού (Κλ.Α10(i))" κάτω από νέο εδάφιο του Κεφαλαίου "12.13 - Τμήμα Περιβάλλοντος".
- Εδάφιο 80 - Γεωργικοί Επιθεωρητές, 1ης Τάξεως (Κλ. Α8 και Α9(i)) – Προσθήκη σημείωσης: Οι θέσεις καταργήθηκαν και αντικαταστάθηκαν με ισάριθμες θέσεις "Επιθεωρητή Γεωργίας, 1ης Τάξης (Κλ. Α8 και Α9(i))" κάτω από νέο εδάφιο του ίδιου Κεφαλαίου.
- Νέο εδάφιο: Επιθεωρητής Γεωργίας 1ης Τάξης (Κλ. Α8 και Α9(i)). Κάτω από το νέο εδάφιο δημιουργούνται 42 νέες θέσεις και προστίθεται η σημείωση: Σαράντα δύο νέες θέσεις, έναντι κατάργησης ισάριθμων θέσεων Γεωργικών Επιθεωρητών, 1ης Τάξεως (Κλ. Α8 και Α9(i)), κάτω από το εδάφιο 80.
- Εδάφιο 190 – Πρώτοι Κτηνοτροφικοί Επιθεωρητές (Κλ. Α11(ii)) - Προσθήκη σημείωσης: Οι θέσεις θα σημειωθούν με διπλό σταυρό όταν δε θα είναι δυνατή η πλήρωσή τους από τους κατόχους των θέσεων Ανώτερων Κτηνοτροφικών Επιθεωρητών (Κλ. Α10(i)) και Κτηνοτροφικών Επιθεωρητών, 1ης Τάξεως (Κλ. Α8 και Α9(i)) κάτω από τα εδάφια 200 και 210, αντίστοιχα. Κενούμενες καταργούνται και αντικαθίστανται ως ακολούθως:
 - τρεις θέσεις "Ανώτερου Επιθεωρητή Γεωργίας (Κλ. Α10(i))" κάτω από νέο εδάφιο του ίδιου Κεφαλαίου,
 - μία θέση "Πρώτου Επιθεωρητή Γεωργίας (Κλ. Α11(ii))" κάτω από νέο εδάφιο του ίδιου Κεφαλαίου.
- Εδάφιο 200 - Ανώτεροι Κτηνοτροφικοί Επιθεωρητές (Κλ. Α10(i)) – Προσθήκη Σημείωσης: Οι θέσεις θα σημειωθούν με διπλό σταυρό όταν δε θα είναι δυνατή η πλήρωσή τους από τους κατόχους των θέσεων Κτηνοτροφικών Επιθεωρητών, 1ης Τάξεως (Κλ. Α8 και Α9(i)) κάτω από το εδάφιο 210. Κενούμενες καταργούνται και αντικαθίστανται με ισάριθμες θέσεις "Ανώτερου Επιθεωρητή Γεωργίας (Κλ. Α10(i))" κάτω από νέο εδάφιο του ίδιου Κεφαλαίου.
- Εδάφιο 210 – Κτηνοτροφικοί Επιθεωρητές 1^{ης} Τάξεως (Κλ. Α8 και Α9(i)) – Προσθήκη σημείωσης: Δύο θέσεις καταργήθηκαν. Οι θέσεις σημειώνονται με διπλό σταυρό. Τρεις εκ των πέντε θέσεων κενούμενες καταργούνται και αντικαθίστανται με ισάριθμες θέσεις "Ανώτερου Επιθεωρητή Γεωργίας (Κλ. Α10(i))" κάτω από νέο εδάφιο του ίδιου Κεφαλαίου.

Γ. Κεφάλαιο: 121300.2 «Τμήμα Περιβάλλοντος-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο Νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, παρίσταται ανάγκη δημιουργίας τριών (3) πρόσθετων θέσεων Τεχνικού (Κλίμακες Α2, Α5 και Α7(ii)) κάτω από το εδάφιο 50 για ενίσχυση των κεντρικών και επαρχιακών γραφείων του Τμήματος Περιβάλλοντος. Οι τρεις θέσεις θα δημιουργηθούν έναντι κατάργησης ισάριθμων θέσεων Ανώτερου Γεωργικού Επιθεωρητή (Κλ. Α10(i)) κάτω από το εδάφιο 70 του Κεφαλαίου 12.02 – "Τμήμα Γεωργίας".

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020 των ρυθμίσεων που αναφέρονται στις παραγράφους Α, Β και Γ πιο πάνω.

Τροποποίηση Αρ.10

Κεφάλαιο: 120600.2 «Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων-Κεντρικά Γραφεία- Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»: €90.369

Υποομάδα Δαπανών: 02101 «Μισθοδοσία Κρατικών Υπαλλήλων»: €64.643

Υποομάδα Δαπανών: 02140 «Επιδόματα Συνδεδεμένα με τη Μισθοδοσία Κρατικών Υπαλλήλων»: €16.771

Υποομάδα Δαπανών: 02280 «Συνεισφορές Εργοδότη σε Ταμεία για Κρατικούς Υπαλλήλους»: €8.955

Ομάδα Δαπανών: 03000 «Λειτουργικές Δαπάνες»: €1.620.010

Υποομάδα Δαπανών: 03100 «Άλλα Λειτουργικά Έξοδα»: €1.620.010

Κεφάλαιο: 120671.3 «Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων-Έργα Συγχρηματοδοτούμενα από Κοινοτικούς Πόρους- Αναπτυξιακές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 08830 «Κατασκευαστικά Έργα»: €70

Υποομάδα Δαπανών: 08920 «Άλλα Κατασκευαστικά Έργα»: €70

Κεφάλαιο: 160100.2 «Υπουργείο Εσωτερικών, Διοίκηση-Κεντρικά Γραφεία- Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»: - €90.369

Υποομάδα Δαπανών: 02101 «Μισθοδοσία Κρατικών Υπαλλήλων»: - €64.643

Υποομάδα Δαπανών: 02140 «Επιδόματα Συνδεδεμένα με τη Μισθοδοσία Κρατικών Υπαλλήλων»: - €16.771

Υποομάδα Δαπανών: 02280 «Συνεισφορές Εργοδότη σε Ταμεία για Κρατικούς Υπαλλήλους»: - €8.955

Ομάδα Δαπανών: 03000 «Λειτουργικές Δαπάνες»: - €1.620.010

Υποομάδα Δαπανών: 03100 «Άλλα Λειτουργικά Έξοδα»: - €1.620.010

Κεφάλαιο: 160171.3 «Υπουργείο Εσωτερικών, Διοίκηση-Έργα Συγχρηματοδοτούμενα από Κοινοτικούς Πόρους- Αναπτυξιακές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 08830 «Κατασκευαστικά Έργα»: - €70

Υποομάδα Δαπανών: 08920 «Άλλα Κατασκευαστικά Έργα»: - €70

Το Υπουργικό Συμβούλιο στη συνεδρία του στις 11.10.2017 αποφάσισε:

- (α) Να εγκρίνει τη μεταφορά όλων των θεμάτων διαχείρισης στερεών αποβλήτων, που εκκρεμούν στο Υπουργείο Εσωτερικών, στο Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, το οποίο θα φέρει την αποκλειστική αρμοδιότητα για το θέμα, συμπεριλαμβανομένων των ακόλουθων:
- (i) Των συμβάσεων που έχουν εντελώς ή/και σχεδόν ολοκληρωθεί, για ολοκλήρωση όλων των εκκρεμοτήτων που απορρέουν από τις συμβάσεις, συμπεριλαμβανομένης της εκχώρησης των συμβάσεων στα Συμβούλια Εκμετάλλευσης των Χώρων Διάθεσης ή Αξιοποίησης Οικιακών Αποβλήτων για τη λειτουργία των Έργων.
 - (ii) Της αντικατάστασης του Υπουργείου Εσωτερικών από το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, ως εκπρόσωπος του Κράτους, στις συμβάσεις για ανάληψη όλων των Εγγυήσεων για σκοπούς καλύτερης διαχείρισης και ελέγχου.
 - (iii) Των αρμοδιοτήτων του Υπουργού Εσωτερικών, που προνοούνται στον περί Αποβλήτων Νόμο 85(Ι)/2005, ο οποίος προβλέπει για την εγκαθίδρυση Συμβουλίων Εκμετάλλευσης, στον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.
- (β) Να εγκρίνει τη μεταφορά από το Υπουργείο Εσωτερικών στο Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος των κονδυλίων του Προϋπολογισμού 2017 και 2018, τα οποία σχετίζονται με τη διαχείριση των οικιακών αποβλήτων, που περιλαμβάνουν και τις πιστώσεις που αφορούν στην παροχή οικονομικών ενισχύσεων στα Συμβούλια Εκμετάλλευσης, με βάση τις Αποφάσεις με αρ. 74.174 και 74.955 με ημερ. 23.10.2012 και 24.4.2013, αντίστοιχα.
- (γ) Να εγκρίνει τη μετακίνηση του υφιστάμενου προσωπικού (2 Πολιτικών Μηχανικών αορίστου χρόνου) του Υπουργείου Εσωτερικών στο Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος,

βάσει του Άρθρου 14(2) του περί της Ρύθμισης της Απασχόλησης Εργοδοτούμενων Αορίστου και Εργοδοτούμενων Ορισμένου Χρόνου στη Δημόσια Υπηρεσία.

Για το λόγο αυτό θα πρέπει να συμπεριληφθούν πιστώσεις ύψους €1.710.449 για το 2018, €1.894.466 για το 2019 και €1.898.772 για το 2020 στο Κεφάλαιο 1206 «Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων» με αντίστοιχη μείωση των πιστώσεων του Κεφαλαίου 1601 «Υπουργείο Εσωτερικών, Διοίκηση».

Επίσης πρέπει να δημιουργηθούν τα ακόλουθα νέα άρθρα:

Υποδιαίρεση 120600.2 «Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων-Κεντρικά Γραφεία- Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών 03000 «Λειτουργικές Δαπάνες»

Υποομάδα Δαπανών 03100 «Άλλα Λειτουργικά Έξοδα»

Άρθρο 03142 «Λειτουργία Μονάδας Ολοκληρωμένων Εγκαταστάσεων Διαχείρισης Απορριμμάτων και Διαμετακομιστικοί Σταθμοί Πάφου»

Άρθρο 03143 «Λειτουργία Μονάδας Ολοκληρωμένων Εγκαταστάσεων Διαχείρισης Απορριμμάτων και Διαμετακομιστικοί Σταθμοί Λάρνακας-Αμμοχώστου»

Υποδιαίρεση 120671.3 «Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων-Έργα Συγχρηματοδοτούμενα από Κοινοτικούς Πόρους- Αναπτυξιακές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών 08830 «Κατασκευαστικά Έργα»

Υποομάδα Δαπανών 08920 «Άλλα Κατασκευαστικά Έργα»

Άρθρο 08925 «Επιαναφορά Περιβάλλοντος»

Άρθρο 08932 «Μονάδα Ολοκληρωμένων Εγκαταστάσεων Διαχείρισης Απορριμμάτων και Διαμετακομιστικοί Σταθμοί Λάρνακας- Αμμοχώστου»

Άρθρο 08933 «Μονάδα Ολοκληρωμένων Εγκαταστάσεων Διαχείρισης Απορριμμάτων και Διαμετακομιστικοί Σταθμοί Πάφου»

Άρθρο 08939 «Πράσινοι Χώροι για Απόρριψη Μη Συνήθων Σκυβάλλων»

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης των πιο πάνω ρυθμίσεων στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020.

Τροποποίηση Αρ.11

Κεφάλαιο: 120600.3 «Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων-Κεντρικά Γραφεία- Αναπτυξιακές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 08630 «Έργα Υποδομής»: -€14.500

Υποομάδα Δαπανών: 08631 «Υδατικά Έργα»: €1.985.500

Υποομάδα Δαπανών: 08760 «Αποχετευτικά Συστήματα»: -€2.000.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, παρίσταται ανάγκη περίληψης του έργου «Διασύνδεση Φραγμάτων Πάφου» το οποίο άρχισε το 2017, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η απρόσκοπτη παροχή πόσιμου νερού στην ευρύτερη περιοχή και να μειωθεί ο κίνδυνος αντιμετώπισης μεγάλων ελλειμμάτων νερού στην Πάφο, με ανακατανομή των πιστώσεων ως ακολούθως:

Ομάδα Δαπανών: 08630 «Έργα Υποδομής»: -€14.500

Υποομάδα Δαπανών: 08631 «Υδατικά Έργα»: €1.985.500

Άρθρο: 08636 «Υδατικά Έργα Σολέας/Μαραθάσας»: -€200.000

Άρθρο: 08643 «Υδατικά Έργα Πάφου»: €3.400.000

Άρθρο: 08650 «Δημιουργία Μονάδων Αφαλάτωσης Θαλάσσιου Νερού»: -€214.500

Άρθρο: 08652 «Υδατικά Έργα Ανακυκλωμένου Νερού»: -€1.000.000

Υποομάδα Δαπανών: 08760 «Αποχετευτικά Συστήματα»: -€2.000.000

Άρθρο: 08774 «Κυβερνητική Συνεισφορά στα Αστικά Συμβούλια Αποχετεύσεως»:

-€2.000.000

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020 των πιο πάνω πιστώσεων.

Τροποποίηση Αρ.12

Κεφάλαιο: 130100 «Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, Διοίκηση- Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, παρίσταται ανάγκη κατάργησης (1) θέσης Λειτουργού Εγκληματολογικών Ερευνών (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) κάτω από το εδάφιο 90, λόγω διαφοροποίησης του αντικειμένου της επηρεαζόμενης Μονάδας στην οποία αφορά η θέση, στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως.

Τροποποίηση Αρ.13

Κεφάλαιο: 130100 «Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, Διοίκηση- Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, παρίσταται ανάγκη δημιουργίας (2) νέων θέσεων Νομικού Λειτουργού (Κλίμακες Α9, Α11 και Α12) κάτω από νέο εδάφιο 30, για σκοπούς στελέχωσης με κατάλληλα προσοντούχα άτομα νέου Τομέα που θα δημιουργηθεί στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως.

Τροποποίηση Αρ.14

Κεφάλαιο: 130300 «Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, Αστυνομία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, παρίσταται ανάγκη κατάργησης (2) θέσεων Λοχία (Κλίμακα Α8(ι)) κάτω από το εδάφιο 70, για σκοπούς επίτευξης εξοικονομήσεων, έναντι της δημιουργίας νέων θέσεων στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, Διοίκηση.

Τροποποίηση Αρ.15

Κεφάλαιο: 130300.3 «Αστυνομία - Αρχηγείο Αστυνομίας- Αναπτυξιακές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 08000 «Ανέγερση, Επεκτάσεις και Βελτιώσεις Κτιρίων»

Υποομάδα Δαπανών: 08100 «Κτίρια Αστυνομίας»: €700.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €700.000, οι οποίες παρέμειναν αδαπάνητες το 2017 για την ανέγερση Νέων Αστυνομικών Σταθμών στο Στρομπί και στα Κούκλια (€350.000 για το καθένα). Τα έργα αυτά είναι ώριμα και βρίσκονται στο στάδιο της προκήρυξης των διαγωνισμών, οπότε οι πιστώσεις θα πρέπει να μεταφερθούν στον Προϋπολογισμό του 2018.

Για το λόγο αυτό θα πρέπει να συμπεριληφθούν πιστώσεις ύψους €700.000 κάτω από την Υποομάδα Δαπανών 08100 «Κτίρια Αστυνομίας» του Κεφαλαίου 130300.3 «Αστυνομία-Αρχηγείο Αστυνομίας-Αναπτυξιακές Δαπάνες».

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020 των πιο πάνω πιστώσεων στην πιο πάνω Υποομάδα Δαπανών.

Τροποποίηση Αρ.16

Κεφάλαιο: 130400.2 «Πυροσβεστική Υπηρεσία-Αρχηγείο Πυροσβεστικής Υπηρεσίας-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 07400 «Αγορά Σταθερών και Κινητών Μηχανημάτων»

Υποομάδα Δαπανών: 07550 «Κινητά Μηχανήματα»: €1.283.442

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €1.283.442, για την αγορά:

- i. Δύο (2) αντλιοφόρων πυροσβεστικών οχημάτων διάσωσης 4Χ4 συνολικού κόστους €454.112.
- ii. Δύο (2) αντλιοφόρων πυροσβεστικών οχημάτων 4Χ2 για μεταφορά 2.000 λίτρων νερού, συνολικού κόστους €425.380.
- iii. Δύο (2) αντλιοφόρων πυροσβεστικών οχημάτων 4Χ4 χωρητικότητας 5.000 λίτρων νερού συνολικού κόστους €403.950.

Λόγω μη παράδοσης των οχημάτων από τον προσφοροδότη εντός του 2017 η δαπάνη μεταφέρεται εντός του 2018.

Για το λόγο αυτό θα πρέπει να συμπεριληφθούν πιστώσεις ύψους €1.283.442 κάτω από την Υποομάδα Δαπανών 07550 «Κινητά Μηχανήματα» του Κεφαλαίου 130400.2 «Πυροσβεστική Υπηρεσία-Αρχηγείο Πυροσβεστικής Υπηρεσίας-Τακτικές Δαπάνες».

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020 των πιο πάνω πιστώσεων στην πιο πάνω Υποομάδα Δαπανών.

Τροποποίηση Αρ.17

Κεφάλαιο: 140100.2 «Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, Διοίκηση-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03550 «Συμβουλευτικές Υπηρεσίες/Ερευνες»

Υποομάδα Δαπανών: 03580 «Συμβουλευτικές Υπηρεσίες/Ερευνες»: €119.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, παρίσταται ανάγκη παραχώρησης πρόσθετων πιστώσεων ύψους €100.000 πλέον ΦΠΑ για τη μίσθωση υπηρεσιών Διευθυντή Έργου/Αναλυτή Συστημάτων. Σύμφωνα με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ.76.879 και ημερομηνία 30/4/2014 ο Διευθυντής του έργου θα έχει την ευθύνη υλοποίησης του έργου που αφορά στην «Ανάπτυξη, εγκατάσταση, λειτουργία και συντήρηση μίας ολοκληρωμένης πλατφόρμας διαχείρισης μητρώων (New Integrated Registry Platform Solution) στους Κλάδους Εταιρειών και Πνευματικής και Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας του Τμήματος Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη (ΤΕΕΕΠ)». Η μίσθωση θα είναι για περίοδο τριών χρόνων με συνολικό κόστος €300.000 +ΦΠΑ.

Το έργο εμπίπτει στην εφαρμογή Σχεδίου Δράσης για τον εκσυγχρονισμό του Τμήματος Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη (ΤΕΕΕΠ).

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020 των πιο πάνω πρόσθετων πιστώσεων.

Τροποποίηση Αρ.18

Κεφάλαιο: 150100.2 «Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Διοίκηση-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»: €1.380.000

Υποομάδα Δαπανών: 02101 «Μισθοδοσία Κρατικών Υπαλλήλων»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, παρίσταται ανάγκη πρόσθετων πιστώσεων ύψους €1.380.000 για υλοποίηση νέων έργων στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Απασχόληση, Ανθρώπινοι Πόροι και Κοινωνική Συνοχή 2014-2020» με συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

Για το σκοπό αυτό απαιτείται η πρόσληψη τριάντα (30) εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου στη Διοίκηση του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για εκτέλεση καθηκόντων Επιθεωρητή Εργασιακών Σχέσεων (Κλίμακα Α2) για το έργο που αφορά στη δημιουργία και λειτουργία της Υπηρεσίας Επιθεώρησης, καθώς επίσης η πρόσληψη τριάντα (30) εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου στην Υπηρεσία Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας (δεκαπέντε (15) εργοδοτούμενοι για εκτέλεση καθηκόντων Λειτουργού (Α8) και δεκαπέντε (15) εργοδοτούμενοι για εκτέλεση καθηκόντων Λειτουργού (Α2)) για το Έργο «Δημιουργία και Λειτουργία Κεντρικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας».

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020 των πιο πάνω πιστώσεων

Τροποποίηση Αρ.19

Κεφάλαιο: 160800.2 -Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως - Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, παρίσταται ανάγκη:

- Δημιουργίας 2 θέσεων Λειτουργού Πολεοδομίας (Κλ. Α9, Α11 και Α12) κάτω από το εδάφιο 20, έναντι κατάργησης 2 θέσεων Υγειονομικού Μηχανικού (Κλ. Α9, Α11 και Α12) κάτω από εδάφιο 40, και
- Δημιουργία 1 νέας θέσης Πρώτου Τεχνικού Μηχανικού, (Κλ. Α12) κάτω από νέο εδάφιο 82, 4 πρόσθετων θέσεων Ανώτερου Τεχνικού Μηχανικού, (Κλ. Α10(i)) κάτω από το εδάφιο 85 και 4 πρόσθετων θέσεων Τεχνικού Μηχανικού 1^{ης} Τάξης, (Κλ. Α9(i)) κάτω από το εδάφιο 90, έναντι κατάργησης 23 θέσεων Ανώτερου Τεχνικού (Κλ. Α9(i)) κάτω από το εδάφιο 70.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020 των ρυθμίσεων αναφέρονται πιο πάνω και αφορούν στον εξορθολογισμό της δομής θέσεων Τεχνικών Μηχανικών και ενίσχυση του Τμήματος με πρόσθετους Λειτουργούς Πολεοδομίας.

Τροποποίηση Αρ.20

Κεφάλαιο: 161000 «Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας - Κεντρικά Γραφεία»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, παρίσταται ανάγκη:

- κατάργησης τριών (3) θέσεων Κτηματολογικών Λειτουργών 2^{ης} Τάξεως (Κλίμακα Α10(ι)) κάτω από το εδάφιο 55 και
- δημιουργίας τριών (3) θέσεων Ανώτερων Τεχνικών Μηχανικών Χωρομετρίας (Κλίμακα Α10(ι)) κάτω από νέο εδάφιο 160 για να διασφαλιστεί η εύρυθμη λειτουργία του Κλάδου Χωρομετρίας του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020 τριών (3) νέων θέσεων και κατάργησης τριών (3) θέσεων.

Τροποποίηση Αρ.21

Κεφάλαιο: 183000.2 «Μη Προβλεπόμενες Δαπάνες και Αποθεματικό- Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03850 «Μη Προβλεπόμενες Δαπάνες και Αποθεματικό»

Υποομάδα Δαπανών: 03851 «Μη Προβλεπόμενες Δαπάνες και Αποθεματικό»: €12.000.000

Το Υπουργικό Συμβούλιο στη συνεδρία του ημερομηνίας 8/11/2017 αποφάσισε όπως το 2018 το Εποχικό Ωρομίσθιο Κυβερνητικό Προσωπικό και στο εξής θα απασχολείται για περίοδο 11 μηνών αντί για 8 μήνες που απασχολείτο μέχρι σήμερα. Το πρόσθετο κόστος που προκύπτει υπολογίζεται να ανέλθει στα €7.500.000 περίπου.

Πρόσθετα και σύμφωνα με το άρθρο 16 του περί Προϋπολογισμού Νόμου του 2018 επιτρέπεται η πρόσληψη εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου για υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενων έργων ή προγραμμάτων από τα ταμεία της ΕΕ. Το κόστος της πρόσληψης υπολογίζεται γύρω στα €4.500.000 με ισόποση εξοικονόμηση της υποομάδας 05850 «Άλλα Έργα και Σχέδια» (Άρθρο 05852 «Διαρθρωτικά Προγράμματα και Σχέδια»).

Για το λόγο αυτό ποσό ύψους €12.000.000 θα περιληφθεί στην Ομάδα Δαπανών 03850 «Μη Προβλεπόμενες Δαπάνες και Αποθεματικό», Υποομάδα Δαπανών 03851 «Μη Προβλεπόμενες Δαπάνες και Αποθεματικό» του Κεφαλαίου 183000.2 «Μη Προβλεπόμενες Δαπάνες και Αποθεματικό» για κατανομή του στα Υπουργεία που εργοδοτούν εποχικό ωρομίσθιο προσωπικό ή/και εργοδοτούμενους ορισμένου χρόνου για υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενων έργων/προγραμμάτων.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020 των πιο πάνω πιστώσεων.

Τροποποίηση Αρ.22

Κεφάλαιο: 190100.3 «Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης-Αναπτυξιακές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 04000 «Μεταβιβάσεις Εσωτερικού»

Υποομάδα Δαπανών: 04120 «Άλλες Μεταβιβάσεις Εσωτερικού»: €650.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2017 Νόμου απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €650.000, για την κάλυψη της κυβερνητικής συνεισφοράς για τη δημιουργία του Ερευνητικού Κέντρου Αριστείας RISE.

Το Ερευνητικό Κέντρο RISE εγκρίθηκε στο πλαίσιο της 1^{ης} πρόσκλησης για την υποβολή προτάσεων για υλοποίηση σε Ευρωπαϊκό επίπεδο κάτω από το Ανταγωνιστικό Πρόγραμμα της Ε.Ε. "Teaming for Excellence", στα πλαίσια του «Ορίζοντα 2020». Η κοινοπραξία RISE αποτελείται από το Δήμο Λευκωσίας (συντονιστής έργου), το Πανεπιστήμιο Κύπρου, το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου, το Max Planck Institute της Γερμανίας και το University College London του Ηνωμένου Βασιλείου. Σύμφωνα με τη σχετική απόφαση της Ε.Ε., ο Συντονιστής του έργου (Δήμος Λευκωσίας) θα λάβει χρηματοδότηση ύψους €15 εκ. σε περίοδο 7ετίας για τη δημιουργία του Κέντρου Αριστείας Έρευνας και Καινοτομίας.

Το Υπουργικό Συμβούλιο με την απόφασή του με αρ.80.236 και ημερομηνία 16 Φεβρουαρίου 2016 αποφάσισε όπως οι Προτάσεις που θα επιλεγούν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για υλοποίηση, λάβουν και ισόποση χρηματοδότηση από την Κυπριακή Δημοκρατία σε ορίζοντα 15ετίας.

Η μέση ετήσια χρηματοδότηση στο έργο ανέρχεται στο €1,4 εκ. για τα πρώτα 7 έτη (ενόψει της απόφασης ότι στα πρώτα 7 χρόνια θα διοχετευτούν στο έργο €10 εκ. και στα υπόλοιπα 8 χρόνια θα διοχετευτούν τα υπόλοιπα €5εκ.).

Για το λόγο αυτό θα πρέπει να συμπεριληφθούν πιστώσεις ύψους €650.000 κάτω από την Υποομάδα Δαπανών 04120 «Άλλες Μεταβιβάσεις Εσωτερικού» του Κεφαλαίου 190100.3 «Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών, Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης –Κεντρικά Γραφεία-Αναπτυξιακές Δαπάνες».

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη δημιουργίας του νέου Άρθρου 04148.3 στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020 των πιο πάνω πιστώσεων στην πιο πάνω Υποομάδα Δαπανών.

Τροποποίηση Αρ.23

Κεφάλαιο: 190200.2 «Γενικό Λογιστήριο-Κεντρικά Γραφεία- Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Εδάφιο (135) ++«Λειτουργός Λογιστηρίου (Κλίμακα Α7(ii))»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, παρίσταται ανάγκη μισθολογικής αναβάθμισης της θέσης του Λειτουργού Λογιστηρίου από την Κλίμακα Α7 στην Κλίμακα Α7(ii) κάτω από το εδάφιο 135. Η τροποποίηση αυτή κρίνεται απαραίτητη για άρση της άνισης μεταχείρισης μεταξύ υπαλλήλων που βρίσκονται στην ίδια μισθολογική κλίμακα και εκτελούν τα ίδια καθήκοντα.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020 της πιο πάνω μισθολογικής αναβάθμισης.

Τροποποίηση Αρ.24

Κεφάλαιο: 210116.2 «Υπουργείο Μεταφορών Επικοινωνιών και Έργων, Διοίκηση – Υπηρεσία Διερεύνησης Ναυτικών Ατυχημάτων και Συμβάντων-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι» : €20

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, παρίσταται ανάγκη δημιουργίας, μίας (1) νέας θέσης Προϊσταμένου Υπηρεσίας Διερεύνησης Ναυτικών Ατυχημάτων και Συμβάντων (Κλ.Α13(ii)) κάτω από νέο εδάφιο 10 και δυο νέων (2) Διερευνητή Υπηρεσίας Διερεύνησης Ναυτικών Ατυχημάτων και Συμβάντων (Κλίμακα Α11(ii)) κάτω από νέο εδάφιο 20, για σκοπούς δημιουργίας μόνιμης στελέχωσης της Υπηρεσίας Διερεύνησης Ναυτικών Ατυχημάτων και Συμβάντων.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020 τριών (3) νέων θέσεων.

Τροποποίηση Αρ.25

A. Κεφάλαιο: 210100.2 «Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, Διοίκηση, Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Υποομάδα Δαπανών: 02101 «Μισθοδοσία Κρατικών Υπαλλήλων»: €29.000

Ομάδα Δαπανών: 04200 «Επιχορηγήσεις»

Υποομάδα Δαπανών: 04260 «Άλλες Επιχορηγήσεις»: -€29.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, παρίσταται ανάγκη περίληψης πιστώσεων ύψους €29.000 για κάλυψη της αμοιβής ενός Ειδικού Επιστημονικού Συνεργάτη ο οποίος προσλήφθηκε ως εργοδοτούμενος ορισμένου χρόνου για την εκτέλεση του έργου τακτής προθεσμίας με ακρώνυμο TrACE (The Establishment of a Transport Analytics Centre of Excellence in Cyprus).

Ισόποσες εξοικονομήσεις παραχωρούνται από την ομάδα/υποομάδα που αναφέρονται πιο πάνω.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης των πιο πάνω πιστώσεων στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020.

B. Κεφάλαιο: 210100.2 «Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, Διοίκηση, Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Υποομάδα Δαπανών: 02260 «Επιδόματα Υπερωριακής Απασχόλησης Κρατικών Υπαλλήλων»:
€80.000

Ομάδα Δαπανών: 03000 «Λειτουργικές Δαπάνες»

Υποομάδα Δαπανών: 03020 «Λειτουργικά Έξοδα Γραφείου»: -€50.000

Ομάδα Δαπανών: 03550 «Συμβουλευτικές Υπηρεσίες/Ερευνες»

Υποομάδα Δαπανών: 03580 «Σύμβαση Υπηρεσιών» : -€30.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, παρίσταται ανάγκη περίληψης πιστώσεων ύψους €80.000 για καταβολή κατ' αποκοπή επιδόματος, ύψους €350 μηνιαίως σε δεκαέξι (16) στελέχη της Εθνικής Φρουράς που στελεχώνουν το Σταθμό «Κύπρος Ράδιο» με το σύστημα βάρδιας επί 24ωρου βάσεως. (Άρθρο 02262 «Κατ' αποκοπή Υπερωριακή Αμοιβή»).

Ισόποσες εξοικονομήσεις παραχωρούνται από τις ομάδες/υποομάδες που αναφέρονται πιο πάνω.

Η λειτουργία του Σταθμού «Κύπρος Ράδιο» ανατέθηκε στο Κέντρο Συντονισμού, Έρευνας και Διάσωσης (ΚΣΕΔ) με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ. 78.359 και ημερ. 17.2.2015.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης των πιο πάνω πιστώσεων στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020.

Τροποποίηση Αρ.26

Κεφάλαιο: 210212.3 «Τμήμα Δημοσίων Έργων-Προστασία Παραλίας- Αναπτυξιακές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03550 «Συμβουλευτικές Υπηρεσίες/Ερευνες»

Υποομάδα Δαπανών: 03551 «Υπηρεσίες Εμπειρογνομόνων / Συμβούλων»: €99.990

Ομάδα Δαπανών: 08830 «Κατασκευαστικά Έργα»

Υποομάδα Δαπανών: 08920 «Άλλα Κατασκευαστικά Έργα» : -€99.990

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου εκ παραδρομής περιλήφθηκε συμβολική πρόνοια ύψους €10 στην Ομάδα Δαπανών 03550 «Συμβουλευτικές Υπηρεσίες/Ερευνες» της Υποδιαίρεσης 210212 «Τμήμα Δημοσίων Έργων-Προστασία Παραλίας».

Για το λόγο ότι προωθούνται διάφορες μελέτες πρέπει να συμπεριληφθεί πρόνοια ύψους €99.990 στο Άρθρο 03553 «Δικαιώματα Εμπειρογνομόνων» με ανάλογη μείωση του Άρθρου 08924 «Προστασία Παραλίας».

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020 των πιο πάνω πιστώσεων.

Τροποποίηση Αρ.27

Κεφάλαιο: 210900.2 «Τμήμα Πολιτικής Αεροπορίας-Κεντρικά Γραφεία- Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Υποομάδα Δαπανών: 02200 «Επιδόματα Θέσεως Κρατικών Υπαλλήλων»: €72.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, παρίσταται ανάγκη δημιουργίας του νέου Άρθρου 02204 «Επίδομα Ευθύνης» κάτω από την Υποομάδα Δαπανών 02200 «Επιδόματα Θέσεως Κρατικών Υπαλλήλων» της Ομάδας Δαπανών 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι» για καταβολή επιδόματος ευθύνης στο τεχνικό προσωπικό της Μονάδας Ασφάλειας Πτήσεων του Τμήματος Πολιτικής Αεροπορίας, χειριστές και μηχανικούς αεροσκαφών στο αντικείμενο.

Το υπό αναφορά επίδομα ευθύνης, ύψους €500 μηνιαίως, προορίζεται να παραχωρείται στους κατόχους των θέσεων Πρώτου Λειτουργού Μονάδας Ασφάλειας Πτήσεων (Κλ. Α14(ii)), Επιθεωρητή Πτητικών Επιχειρήσεων (Κλ. Α13(ii)), Επιθεωρητή Αεροπλοϊμότητας (Κλ. Α13(ii)), Επιθεωρητή Πτυχίων και Αδειών (Κλ. Α13(ii)), Λειτουργού Επιθεώρησης Πτητικών Επιχειρήσεων (Κλ. Α9, Α11 και Α12), Λειτουργού Αεροπλοϊμότητας (Κλ. Α9, Α11 και Α12), και Λειτουργού Επιθεώρησης Πτυχίων και Αδειών (Κλ. Α9, Α11 και Α12).

Η παραχώρηση του υπό αναφορά επιδόματος κρίνεται αναγκαία, προκειμένου να καταστεί δυνατή η στελέχωση της Μονάδας, δεδομένης της ουσιαστικής διαφοράς στις απολαβές για τα υπό αναφορά αντικείμενα μεταξύ δημόσιου τομέα και αεροπορικών εταιρειών.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη δημιουργίας του πιο πάνω νέου Άρθρου 04202 και περίληψης των σχετικών πιστώσεων στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020.

Τροποποίηση Αρ.28

Κεφάλαιο: 211371.3 «Τμήμα Ηλεκτρομηχανολογικών Υπηρεσιών - Έργα Συγχρηματοδοτούμενα από Κοινοτικούς Πόρους- Αναπτυξιακές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03500 «Εκπαίδευση Προσωπικού / Συνέδρια, Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα»

Υποομάδα Δαπανών: 03520 «Συνέδρια, Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα»: €10

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου εκ παραδρομής δεν περιλήφθηκε η Υποδιαίρεση 71 «Έργα Συγχρηματοδοτούμενα από Κοινοτικούς Πόρους» στο Τμήμα Ηλεκτρομηχανολογικών Υπηρεσιών.

Για το λόγο αυτό θα πρέπει να δημιουργηθεί η πιο πάνω Υποδιαίρεση με την Ομάδα Δαπανών 03500 «Εκπαίδευση Προσωπικού / Συνέδρια, Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα» και την Υποομάδα Δαπανών 03520 «Συνέδρια, Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα» με συμβολική πρόνοια €10.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020 της πιο πάνω Υποδιαίρεσης.

Τροποποίηση Αρ.29

Κεφάλαιο: 220100.2 «Υπουργείο Υγείας, Διοίκηση-Κεντρικά Γραφεία- Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 04300 «Κοινωνικές Παροχές»

Υποομάδα Δαπανών: 04380 «Παροχές Υγείας»: €10

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, παρίσταται ανάγκη δημιουργίας νέου Άρθρου 04395 «Οργανισμός Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας» με συμβολική πρόνοια €10 κάτω από την Ομάδα Δαπανών 04000 «Μεταβιβάσεις Εσωτερικού» της Υποομάδας Δαπανών 04001 «Ημικρατικοί Οργανισμοί».

Με βάση τον περί Ίδρυσης Οργανισμού Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας Νόμο του 2017 (Ν. 73(Ι)/2017), ιδρύεται ο Οργανισμός με την επωνυμία «Οργανισμός Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας», ο οποίος αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου. Σύμφωνα με τις πρόνοιες του εν λόγω Νόμου, ο Οργανισμός θα αναλάβει την ευθύνη της λειτουργίας όλων των δημόσιων νοσηλευτηρίων, των κέντρων πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, και άλλων διευθύνσεων που θα δημιουργηθούν από αυτόν, στις περιοχές που ελέγχονται από τη Δημοκρατία καθώς και την ευθύνη για την εφαρμογή της διοικητικής και οικονομικής αυτονομίας στα δημόσια νοσηλευτήρια. Ο Οργανισμός θα έχει έσοδα, πόρους και έξοδα τα οποία θα περιλαμβάνονται στον προϋπολογισμό του ο οποίος:

- I. Μέχρι την εφαρμογή του Γενικού Συστήματος Υγείας, η χρηματοδότηση του θα δύναται να καλύπτεται από κρατική χορηγία η οποία θα περιλαμβάνεται στον εκάστοτε προϋπολογισμό του Υπουργείου Υγείας
- II. Μετά την εφαρμογή του Γενικού Συστήματος Υγείας, ο Οργανισμός θα έχει την ευθύνη αυτόνομης εξασφάλισης και διαχείρισης των εσόδων και εξόδων του με προϋπολογισμό ο οποίος οφείλει να είναι ισοσκελισμένος ενώ για τα πέντε πρώτα χρόνια που θα ακολουθήσουν αμέσως μετά την εισαγωγή και λειτουργία της εξωνοσοκομειακής φροντίδας υγείας του Γενικού Συστήματος Υγείας το κράτος θα δύναται να καλύπτει δια χρηματοδότησης τυχόν ελλείμματα του Οργανισμού.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020 του νέου τούτου Άρθρου.

Τροποποίηση Αρ.30

A. Κεφάλαιο: 220200.2 «Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας- Κεντρικά Γραφεία- Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»: €348.153

Υποομάδα Δαπανών: 02101 «Μισθοδοσία Κρατικών Υπαλλήλων» : €285.342

Υποομάδα Δαπανών: 02140 «Επιδόματα Συνδεδεμένα με τη Μισθοδοσία Κρατικών Υπαλλήλων»: €21.333

Υποομάδα Δαπανών: 02280 «Συνεισφορά Εργοδότη σε Ταμεία για Κρατικούς Υπαλλήλους»: €41.478

Κεφάλαιο: 220212.2 «Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας- Νοσοκομείο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος ΙΙΙ- Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»: €155.000

Υποομάδα Δαπανών: 02260 «Επιδόματα Υπερωριακής Απασχόλησης Κρατικών Υπαλλήλων»: €155.000

Κεφάλαιο: 220214.2 «Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας- Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας- Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»: €1.980.000

Υποομάδα Δαπανών: 02260 «Επιδόματα Υπερωριακής Απασχόλησης Κρατικών Υπαλλήλων»: €1.980.000

Κεφάλαιο: 220232.2 «Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας- Νέο Γενικό Νοσοκομείο Αμμοχώστου- Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»: €60.000

Υποομάδα Δαπανών: 02260 «Επιδόματα Υπερωριακής Απασχόλησης Κρατικών Υπαλλήλων»: €60.000

Κεφάλαιο: 220241.2 «Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας- Γενικό Νοσοκομείο Λάρνακας- Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»: €45.000

Υποομάδα Δαπανών: 02260 «Επιδόματα Υπερωριακής Απασχόλησης Κρατικών Υπαλλήλων»: €45.000

Κεφάλαιο: 220251.2 «Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας- Γενικό Νοσοκομείο Λεμεσού- Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»: €1.600.000

Υποομάδα Δαπανών: 02260 «Επιδόματα Υπερωριακής Απασχόλησης Κρατικών Υπαλλήλων»: €1.600.000

Κεφάλαιο: 220252.2 «Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας- Νοσοκομείο Κυπερούντας- Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»: €7.000

Υποομάδα Δαπανών: 02260 «Επιδόματα Υπερωριακής Απασχόλησης Κρατικών Υπαλλήλων»: €7.000

Κεφάλαιο: 220261.2 «Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας- Γενικό Νοσοκομείο Πάφου- Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»: €499.270

Υποομάδα Δαπανών: 02260 «Επιδόματα Υπερωριακής Απασχόλησης Κρατικών Υπαλλήλων»: €499.270

Κεφάλαιο: 220262.2 «Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας- Αγροτικό Νοσοκομείο Πόλης Χρυσοχούς- Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»: €4.780

Υποομάδα Δαπανών: 02260 «Επιδόματα Υπερωριακής Απασχόλησης Κρατικών Υπαλλήλων»: €4.780

Κεφάλαιο: 220300.2 «Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας- Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»: €56.400

Υποομάδα Δαπανών: 02260 «Επιδόματα Υπερωριακής Απασχόλησης Κρατικών Υπαλλήλων»: €56.400

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις συνολικού ύψους €4.755.603, δηλαδή €4.699.203 στις Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας και €56.400 στις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας για αναβάθμιση των θέσεων των Ιατρικών Λειτουργιών, μετά τη σύναψη Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης και των Συνδικαλιστικών Οργανώσεων ΠΑΣΥΔΥ και ΠΑΣΥΚΙ και Συνδέσμου ΣΕΣΙΚ. Γι' αυτό προκύπτει η ανάγκη για αυξήσεις των επηρεαζόμενων κονδυλίων μισθοδοσίας ώστε να καλύψουν το αυξημένο κόστος μισθών και συναφών επιδομάτων.

Για το λόγο αυτό θα πρέπει να συμπεριληφθούν πρόσθετες πιστώσεις ύψους €4.755.603 κάτω από τις πιο πάνω Υποομάδες Δαπανών των Κεφαλαίων 2202 «Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας» και 2203 «Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας».

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020 των πιο πάνω πιστώσεων στις πιο πάνω Υποομάδες Δαπανών.

B. Κεφάλαιο: 220200.2 «Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας- Κεντρικά Γραφεία- Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»: €510.000

Υποομάδα Δαπανών: 02220 «Άλλα Επιδόματα Κρατικών Υπαλλήλων» : €510.000

Κεφάλαιο: 220252.2 «Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας- Νοσοκομείο Κυπερούντας- Τακτικές Δαπάνες»

Υποομάδα Δαπανών: 02220 «Άλλα Επιδόματα Κρατικών Υπαλλήλων» : €30.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις συνολικού ύψους €540.000 στις Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας, για την κάλυψη της δαπάνης για καταβολή κατ' αποκοπήν επιδόματος, ύψους €500 μηνιαίως, σε ιατρικό προσωπικό, ως ακολούθως:

- ιατρικό προσωπικό που υπηρετεί στο Τμήμα Ατυχημάτων και Επειγόντων Περιστατικών των δημόσιων νοσηλευτηρίων (ετήσια δαπάνη €510.000), και
- ειδικούς ιατρούς που απασχολούνται στο νοσοκομείο Κυπερούντας, καθώς και στον ασκούντα καθήκοντα Διευθυντή του εν λόγω νοσοκομείου (ετήσια δαπάνη €30.000).

Τα πιο πάνω επιδόματα, που εγκρίθηκαν στη συνεδρία του Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 22.11.2017, καθορίστηκαν στη βάση των δεδομένων της περίπτωσης τους, και προορίζονται να αποτελούν κίνητρο για απασχόλησή τους στα εν λόγω Τμήματα και νοσοκομείο, αντίστοιχα.

Με βάση τα πιο πάνω παρίσταται ανάγκη δημιουργίας νέου Άρθρου 02248 «Επίδομα Ιατρών Ειδικής Ιατρικής» κάτω από την Ομάδα Δαπανών 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι» της Υποομάδας Δαπανών 02200 «Άλλα Επιδόματα Κρατικών Υπαλλήλων».

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020 του νέου τούτου Άρθρου και των πιο πάνω πιστώσεων.

Τροποποίηση Αρ.31

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμου, παρίσταται ανάγκη **τροποποίησης του άρθρου 16** και αύξηση του ανώτατου ορίου απασχόλησης εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου ως ακολούθως:

- Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού – Διοίκηση: μέχρι 2 εργοδοτούμενοι ορισμένου χρόνου Λειτουργοί Εμπορίου και Βιομηχανίας (Κλ. Α8, Α10 και Α11)
- Αύξηση του ανώτατου ορίου απασχόλησης στο Υπουργείο Υγείας και στα Τμήματα του, στα πλαίσια της αναβάθμισης της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, ως ακολούθως:
 - 30 Νοσηλευτικοί Λειτουργοί/Φροντιστές Υγείας Κλ. Α5(2η βαθμ.), Α7 και Α8(i) / Κλ. Α2, Α5 και Α7(ii)
 - 2 Τεχνολόγοι Νοσοκομειακού Εργαστηρίου (Κλ. Α5(2η βαθμίδα), Α7 και Α8(i))
 - 3 Ακτινογράφοι (Κλ. Α5(2η βαθμίδα), Α7 και Α8(i))
 - 22 Διασώστες/Πλήρωμα Ασθενοφόρου (Κλ. Α2, Α5 και Α7(ii))
 - 3 Φαρμακοποιοί (Κλ. Α8, Α10 και Α11)

Πρόσθετα παρίσταται ανάγκη τροποποίησης του Άρθρου 16 για αύξηση του ορίου απασχόλησης εποχικού Ωρομίσθιου Κυβερνητικού Προσωπικού με σκοπό την ενίσχυση της στελέχωσης των Ναυαγοσωστικών Μονάδων στις επαρχίες Λεμεσού και Πάφου, κατά 23 άτομα με ταυτόχρονη μείωση 7 θέσεων εποχικών εργατοτεχνιτών (4 στην Επαρχιακή Διοίκηση Λευκωσίας, 2 στην Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού και 1 στην Επαρχιακή Διοίκηση Λάρνακας). Ως εκ τούτου η αύξηση της απασχόλησης του εποχικού ωρομίσθιου προσωπικού στις Επαρχιακές Διοικήσεις ανέρχεται στα 16 συνολικά άτομα.

Συνεπώς παρίσταται ανάγκη αύξησης της οροφής που αφορά προσλήψεις εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου όπως παρουσιάζονται πιο πάνω, καθώς και εποχικού Ωρομίσθιου Κυβερνητικού Προσωπικού που γίνεται αναφορά στην πρώτη επιφύλαξη του εδαφίου (1) στο άρθρο 16, κατά 16 συνολικά άτομα, υπό την προϋπόθεσή ότι, η πρόσληψη πρόσθετου ωρομίσθιου κυβερνητικού προσωπικού για εποχιακές ή έκτακτες ανάγκες που αναφέρεται πιο πάνω δε θα υπερβαίνει συνολικά τα **1681** άτομα.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2018 και του ΜΔΠ 2018-2020 των ρυθμίσεων αναφέρονται πιο πάνω και αφορούν στην τροποποίηση του άρθρου 16.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Μαυρίδη και την επιτροπή Οικονομικών για τη δουλειά που έκανε και τήρησε και τους χρόνους.

Θα καλέσω τώρα τον πρώτον ομιλητή, τον εκπρόσωπο του Εθνικού Λαϊκού Μετώπου, αλλά, αντί του κ. Χρίστου, θα μιλήσει ο κ. Λίνος Παπαγιάννης, διότι ο κ. Χρίστου έχει ένα προσωπικό ζήτημα υγείας στην οικογένειά του και απουσιάζει.

Ο κ. Παπαγιάννης έχει το λόγο, μέχρι τριάντα λεπτά.

Λ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι,

Ο προϋπολογισμός του 2018 κατατέθηκε και παρουσιάστηκε από κυβερνητικής πλευράς με πανηγυρικό τρόπο, αφού υπάρχουν δείκτες που δείχνουν βελτίωση σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη.

Ως εθνικιστές δεν έχουμε καμία διάθεση να μηδενίσουμε τα πάντα ούτε πιστεύουμε στην ισοπεδωτική αντιπολιτευτική κριτική. Όμως, η κατάσταση πρέπει να αποτυπώνεται ως έχει και αυτή δεν είναι καθόλου κολακευτική. Αρχικά, πρέπει να αναφερθεί ότι όντως η οικονομία είναι σε γενικές γραμμές καλύτερη από το 2013, άλλωστε κανείς δεν μπορεί να ξεχάσει την καταστροφική πενταετία του κ. Δημήτρη Χριστόφια. Κανείς δεν μπορεί να ξεχάσει την τραγική θέση στην οποία βρέθηκε ο κυπριακός ελληνισμός και την αβεβαιότητα που περάσαμε όλοι για μεγάλο χρονικό διάστημα. Κανείς δεν μπορεί να ξεχάσει τη ληστεία που υπέστη ο λαός μας και πως αυτή η ληστεία μέχρι και σήμερα μένει αιμώρητη. Δυστυχώς, πέντε χρόνια μετά, όχι μόνο δεν υπήρξε δικαίωση των κουρεμένων, αλλά ούτε και ανάληψη πολιτικής ευθύνης υπήρξε από την κυβέρνηση και την αντιπολίτευση. Πέραν του κουρέματος, η κοινωνία μας είδε και άκουσε για τη Focus, τα αποχετευτικά, το χρηματιστήριο, τους S-300, τον Μιλόσεβιτς, τον Καντάφι, το ΤΕΠΑΚ, τον Μιλτιάδη Νεοφύτου, τη Δρομολαξιά, τα αξιόγραφα, τους διορισμούς στις Βρυξέλλες, τις Κυπριακές Αερογραμμές, τις κομπίνες μέσω κατεχομένων, τους συμπεθέρους, τα δεσμεύομαι και τόσα άλλα. Αυτή η κοινωνία δεν πρόκειται να ξεχάσει ούτε το Μαρί ούτε τους νεκρούς του. Άρα λοιπόν, όσοι πηγαioέρχαστε από το ένα τηλεοπτικό πάνελ στο άλλο, καλό θα ήταν να μη ρίχνετε τις ευθύνες στους άλλους. Όλο το πολιτικό σύστημα από το 1960 και μετά και όλα τα παλαιά κόμματα εμπλέκονται στα σκάνδαλα και αυτό δε θα το ξεχάσει ποτέ ο κυπριακός ελληνισμός.

Όσον αφορά την κατάσταση της πραγματικής οικονομίας, παρά τη βελτίωση ορισμένων δεικτών, δείχνει πως έχουμε ακόμη αρκετά δύσκολα χρόνια, αφού σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει μπει σε τροχιά καθολικής και σταθερής ανάπτυξης. Εξάλλου, η όποια ανάπτυξη οφείλεται κυρίως στον υπερβάλλοντα ζήλο των παραγωγικών δυνάμεων αυτής της χώρας, καθώς και στις τεράστιες θυσίες των εργαζομένων και των νοικοκυριών.

Η κυβέρνηση απέτυχε να δημιουργήσει ένα πλαίσιο που θα επιτρέψει την πολυδιάστατη ανάπτυξη που βασίζεται σε υποδομές και μεταρρυθμίσεις. Η αύξηση του τουρισμού οφείλεται σε λόγους συγκυριακούς και όχι σε κάποιο αναπτυξιακό σχέδιο δράσης, ενώ οι ξένες ιδιωτικές επενδύσεις σε ακίνητα για την απόκτηση υπηκοότητας είναι καθαρά ευκαιριακές και προκαλούν στρεβλώσεις στην αγορά ακινήτων.

Από την άλλη μειώνεται σταθερά η συνεισφορά του πρωτογενούς και του δευτερογενούς τομέα παραγωγής στο ΑΕΠ και στην οικονομία. Η γεωργική, κτηνοτροφική και η βιομηχανική παραγωγή εμφανίζεται συνεχώς μειωμένη και χιλιάδες συμπολίτες μας εγκαταλείπουν την ύπαιθρο. Η Κύπρος μετατρέπεται σταθερά σε χώρα παροχής υπηρεσιών με ό,τι αρνητικό συνεπάγεται το γεγονός αυτό. Η οικονομία μας καθίσταται όλο και πιο ευάλωτη σε εξωτερικούς παράγοντες, αφού ο τομέας που βασίζεται στον τουρισμό και τις υπηρεσίες δεν έχει κανένα περιθώριο ευελιξίας. Το ισοζύγιο πληρωμών παραμένει θλιβερά αρνητικό, ενώ βασιζόμαστε στις εισαγωγές για την πλειοψηφία των αγαθών. Μια χώρα που αδυνατεί να θρέψει τους κατοίκους της είναι μια χώρα που αποτυγχάνει να τους προστατέψει σε περιόδους κρίσης ή σε έκτακτες καταστάσεις.

Αυτό που μας ανησυχεί ακόμη περισσότερο είναι ότι το μοναδικό πλάνο που έχει αυτή η κυβέρνηση για την ανάπτυξη της κυπριακής οικονομίας είναι η περαιτέρω ιδιωτικοποίηση στρατηγικών υποδομών και η πώληση περιουσιακών στοιχείων του κράτους. Ο υπουργός παρουσίασε μάλιστα ως παράδειγμα την ιδιωτικοποίηση του λιμανιού της Λεμεσού, ξεχνώντας τα τρομερά προβλήματα που παρουσιάστηκαν αμέσως μετά την ολοκλήρωσή της. Ακόμη και σήμερα είναι αμφίβολο, εάν ωφέλησε, έστω και κατ' ελάχιστο, η ιδιωτικοποίηση αυτή. Ο υπουργός επανάφερε επίσης το ζήτημα της ΑΤΗΚ. Κανείς δε διαφωνεί ότι υπάρχει ανάγκη εκσυγχρονισμού της λειτουργίας της και αποτροπής της κακοδιαχείρισης, αλλά είναι ξεκάθαρο πως στόχος αυτής της κυβέρνησης είναι η πλήρης ιδιωτικοποίηση ενός από τους πιο προσοδοφόρους οργανισμούς του κράτους. Ως ΕΛΑΜ είμαστε αντίθετοι στην ιδιωτικοποίηση στρατηγικών υποδομών, καθώς και στην πώληση κρατικής περιουσίας και είμαστε περήφανοι που οι ψήφοι μας έπαιξαν καθοριστικό ρόλο κατά την ψηφοφορία για την κατάργηση του ταμείου αποκρατικοποιήσεων.

Ο Υπουργός Οικονομικών ανέφερε πως το τραπεζικό σύστημα της χώρας εξυγιαίνεται και τα επιτόκια δανεισμού πέφτουν. Μα μόνο βελτίωση θα μπορούσε να υπάρξει μετά την τραγική περίοδο των περασμένων ετών και το εγκληματικό κούρεμα των καταθέσεων αξίας πολλών δις ευρώ. Να μην ξεχνούμε επίσης τα εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ που δόθηκαν για τη σωτηρία του συνεργατισμού. Παράλληλα, χιλιάδες εργαζόμενοι στον τραπεζικό τομέα είδαν την έξοδο, ενώ ο δανεισμός ουσιαστικά έπαυσε για σειρά ετών. Το

τραπεζικό σύστημα παραμένει, στην καλύτερη, στο γύψο με τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια να παραμένουν μια γάγγραινα για την οικονομία μας. Τα κόκκινα δάνεια δείχνουν με παραστατικό τρόπο τις σοβαρές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν χιλιάδες επιχειρήσεις και νοικοκυριά, ενώ βλέπουμε πως αυτή η κυβέρνηση δεν έχει ούτε σχέδιο ούτε πλάνο για την αντιμετώπισή τους. Για να αντιμετωπιστεί ο κίνδυνος μαζικής μεταφοράς περιουσιακών στοιχείων από τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις στις τράπεζες, η κυβέρνηση οφείλει να υιοθετήσει ένα σχέδιο κουρέματος των λεγόμενων “κόκκινων δανείων” με κοινωνικά κριτήρια. Μόνο έτσι θα εξυγιανθεί μακροπρόθεσμα ο τραπεζικός τομέας και θα επιλυθεί ουσιαστικά το πρόβλημα του ιδιωτικού δανεισμού που επικρέμαται σαν δαμόκλειος σπάθη πάνω από την οικονομία μας.

Κυρίες και κύριοι,

Με πανηγυρικό τρόπο παρουσιάστηκε και η βελτίωση των δημόσιων οικονομικών και η μείωση κάποιων φορολογιών. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι αυτό έγινε κατορθωτό επειδή επιβλήθηκαν μεγάλες μειώσεις σε μισθούς και επιδόματα δημοσίων υπαλλήλων, αποκοπές και μειώσεις σε κοινωνικά και άλλα επιδόματα, καθώς και πάγωμα στις προσλήψεις στο δημόσιο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Παράλληλα, οι αναπτυξιακές δαπάνες παρέμειναν και παραμένουν καθηλωμένες, σε πλήρη αντίθεση με τις ανάγκες που υπάρχουν. Πολλές κρατικές υπηρεσίες παραμένουν σοβαρά υποστελεχωμένες με αρνητικές συνέπειες στην ομαλή λειτουργία τους. Η κρατική μηχανή αδυνατεί να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις της εποχής είτε λόγω έλλειψης υλικοτεχνικής υποδομής είτε λόγω της υποστελέχωσης, δημιουργώντας αυξημένες ανάγκες για αγορά υπηρεσιών από τον ιδιωτικό τομέα. Ενώ δε θεωρούμε αρνητική τη συνεργασία δημοσίου και ιδιωτικού τομέα εκεί που χρειάζεται, η αγορά υπηρεσιών για την κάλυψη αναγκών που όφειλε το κράτος να καλύπτει είναι πανάκριβη, ενώ δημιουργεί σχέση εξάρτησης με συγκεκριμένα επιχειρηματικά συμφέροντα.

Από την άλλη τα έσοδα δεν είχαν σοβαρή βελτίωση και η φοροδιαφυγή παραμένει σε υψηλότατα επίπεδα. Η ενοποίηση των υπηρεσιών φορολογίας έδειξε να μην επιφέρει αποτελέσματα, αφού χαρακτηριστικό είναι ότι ακόμη εξετάζονται φορολογικές δηλώσεις του 2011 και του 2012.

Κύριε Πρόεδρε,

Η όποια ανάπτυξη, δεν υπήρξε ευεργετική για όλους τους πολίτες. Η μονοδιάστατη ανάπτυξη, που ευνοεί συγκεκριμένες ομάδες του πληθυσμού είναι μια λάθος ανάπτυξη. Σίγουρα κάποιες επιχειρήσεις εμφανίζουν αυξημένα κέρδη, αλλά αυτό δεν αντικατοπτρίζεται στα έσοδα των εργαζομένων. Οι μισθοί παραμένουν καθηλωμένοι, ενώ η κοινωνική ανισότητα και η ψαλίδα μεταξύ φτωχών και πλουσίων μεγαλώνει.

Την ίδια στιγμή έχουμε τον Υπουργό Οικονομικών να δηλώνει πως ο κατώτατος μισθός των €750 είναι υψηλός παραγωνίζοντας πως χιλιάδες εργαζόμενοι δεν καλύπτονται από αυτόν. Απορούμε με βάση ποια χώρα και ποιον δείκτη τιμών εξετάστηκε και κρίθηκε πως τα €750 είναι αρκετά, γιατί σίγουρα για τη σημερινή Κύπρο δε φτάνουν, για να ζήσει κάποιος αξιοπρεπώς.

Παρουσιάστηκαν μειωμένοι δείκτες ανεργίας και θα ήταν λάθος να πούμε πως αυτό δεν είναι κάτι θετικό. Από την άλλη, η πραγματικότητα δεν είναι και τόσο θετική. Χιλιάδες συμπολίτες μας μετανάστευσαν τα τελευταία χρόνια στο εξωτερικό και παραμένουν εκεί. Η ανεργία μεταξύ των νέων ξεπερνά το 25% και δεν εμφανίζεται προοπτική αντιμετώπισης του φαινομένου αυτού. Παράλληλα, εμφανίζεται συνεχής αύξηση των μορφών υποαπασχόλησης, ενώ η μερική απασχόληση τείνει να γίνει κανόνας. Η αδήλωτη και η παράνομη εργασία παραμένει σοβαρό πρόβλημα μετατρέποντας την αγορά εργασίας σε πραγματική ζούγκλα. Από την άλλη, χαιρόμαστε που, έστω και την ύστατη, η κυβέρνηση αναγνώρισε το πρόβλημα και ανέλαβε πρωτοβουλίες για την καταπολέμηση της παράνομης απασχόλησης. Σε αυτό το σημείο, θα ήθελα να υπενθυμίσω σε όλους ότι, ακριβώς 14 μήνες μετά τη δέσμευση της υπουργού εργασίας για νομοσχέδιο που αφορά τη σύνταξη χρειάς ανδρός, δεν είχαμε καμία εξέλιξη. Όπως επίσης ούτε και 8 μήνες μετά δεν είχαμε καμία εξέλιξη για το επίδομα ανεργίας και το διάστημα που αυτό καταβάλλεται. Είναι αδιανόητο πέραν των 45 000 συμπατριωτών μας να μη λαμβάνουν κανένα εισόδημα για 2,5-3 μήνες. Ειδικά τώρα στις γιορτές των Χριστουγέννων τόσες χιλιάδες συμπατριώτες μας θα μείνουν κυριολεκτικά στο έλεος του Θεού χωρίς να λάβουν ούτε ένα ευρώ από το κράτος!

Όσον αφορά τη βελτίωση των δημόσιων οικονομικών, αυτή δεν αποτυπώνεται στις αναπτυξιακές και τις κοινωνικές δαπάνες. Οι δαπάνες για την υγεία και την κοινωνική πρόνοια παραμένουν χαμηλές, ενώ οι ανάγκες είναι επιτακτικές. Ενώ χαιρετίσαμε την υιοθέτηση και στηρίζουμε την υλοποίηση του Γενικού Συστήματος Υγείας, τα προβλήματα στην υγεία παραμένουν και είναι μεγάλα. Είναι λάθος να αναμένουμε πως το ΓΕΣΥ από μόνο του θα επιλύσει τα πάντα, ενώ δεν πρέπει να ξεχνούμε πως η σωστή και έγκαιρη λειτουργία του είναι ένα τεράστιο εγχείρημα.

Παράλληλα, η Κύπρος παραμένει ουραγός σε δομές κοινωνικής πρόνοιας. Είτε πρόκειται για βρεφονηπιακούς σταθμούς είτε οίκους ευγηρίας είτε δομές ψυχικής υγείας, η Κύπρος αποτυγχάνει να επιδείξει υποδομές που να ανταποκρίνονται σε ένα σύγχρονο ευρωπαϊκό κράτος. Αυτό οδηγεί σε αυξημένη ανάγκη για επιδόματα, τα οποία έρχονται να καλύψουν την κρατική ανεπάρκεια. Οι κοινωνικές δαπάνες παραμένουν σταθερές, αλλά αυτές δε σημαίνει ότι καλύπτουν τις πραγματικές ανάγκες. Η ανεπάρκεια σε δομές πλήττει κυρίως τα αδύναμα και τα ευάλωτα κοινωνικά στρώματα, ενώ οφείλουμε να θυμίσουμε ότι με την απαρχή της

κρίσης δεκάδες επιδόματα καταργήθηκαν ή μειώθηκαν σημαντικά, οξύνοντας τα προβλήματα. Να σημειωθεί ότι το κράτος αδυνατεί να τα καταβάλλει στην ώρα τους, λες και κάποιος που έχει ανάγκη το επίδομα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος έχει την πολυτέλεια να περιμένει 3 και 4 μήνες. Ενώ ο έλεγχος και η εξέταση των περιουσιακών στοιχείων των δικαιούχων των όποιων επιδομάτων είναι αναγκαίος, είναι γεγονός ότι πολλές φορές συμπολίτες μας εξαιρούνται κοινωνικής βοήθειας, ενώ την έχουν πραγματικά ανάγκη. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της φοιτητικής χορηγίας που ένα σημαντικό ποσό παραμένει κάθε χρόνο αδιάθετο, ενώ υπάρχουν φοιτητές που αντιμετωπίζουν τρομερές οικονομικές δυσκολίες.

Την ίδια ώρα εκατομμύρια δίδονται αφειδώς για τους παράνομους μετανάστες και τους λεγόμενους “πρόσφυγες” που μας στέλνει η Τουρκία με το σχετικό κονδύλι να είναι αυξημένο για το 2018 κατά 30%. Την ίδια ώρα ξεπερνούν τα 2,5 εκατομ. ευρώ οι οφειλές των αιτητών ασύλου στην αναθεωρητική αρχή, χωρίς κανέναν να ενδιαφέρεται για την είσπραξή τους. Δεν είναι λίγες οι φορές που δημοσιεύονται περιπτώσεις που προκαλούν το δημόσιο αίσθημα. Λεγόμενοι “πρόσφυγες”, καθώς και Τουρκοκύπριοι που δεν αποδεικνύουν σε καμία περίπτωση διαμονή στις ελεύθερες περιοχές, εισπράττουν επιταγές χιλιάδων ευρώ. Την ίδια ώρα, μετά από 35 και 40 χρόνια σκληρής εργασίας, χιλιάδες συμπολίτες μας καλούνται να ζήσουν με συντάξεις πείνας των 350 και των 400 ευρώ, ενώ άλλοι απειλούνται με 12% μείωση της σύνταξής τους σε περίπτωση που τολμήσουν να ζητήσουν πρόωρη συνταξιοδότηση.

Κύριε Πρόεδρε,

Εντύπωση προκαλεί στον προϋπολογισμό του 2018 το γεγονός ότι πληθώρα έργων βρίσκονται σε στάδιο μελέτης ή έναρξής τους, με την ολοκλήρωσή τους να προβλέπεται σε ορίζοντα ετών. Ενώ είναι λογικό κάποια έργα να απαιτούν αρκετά χρόνια για την ολοκλήρωσή τους, το να τα καταγράφεις, ενώ δεν έχει ολοκληρωθεί καν η σχετική μελέτη, δείχνει ξεκάθαρη προεκλογική σκοπιμότητα. Θα μπορούσα να αναφερθώ στο Κρατικό Χημείο, στο νέο κτίριο της Βουλής των Αντιπροσώπων και όχι μόνο. Όλα αυτά καταγράφονται μεν, αλλά δεν πρόκειται να υλοποιηθούν για πολλά χρόνια ακόμη. Από την άλλη, έργα που έπρεπε να γίνουν χθες αφήνονται για το απώτερο μέλλον, ενώ δεν υπάρχει καμία πρόβλεψη για την αύξηση των αναπτυξιακών δαπανών. Κάτι τέτοιο δε φαίνεται να ισχύει σε ό,τι έχει να κάνει με τη δημιουργία οδοφραγμάτων, τη συντήρηση των τζαμιών και οτιδήποτε έχει να κάνει με τους αιτητές ασύλου και τους παράνομους μετανάστες. Δε μας προκαλεί καμία εντύπωση κάτι τέτοιο, απλά οφείλουμε να το καταγράψουμε, για να είναι σαφές ότι αυτή η κυβέρνηση έχει τις δικές της προτεραιότητες. Είναι προφανές πως η επιβίωση και η ανάπτυξη του ελληνισμού σε αυτή τη γωνιά της Μεσογείου δεν είναι προτεραιότητα.

Κυρίες και κύριοι,

Οι δαπάνες για την άμυνα παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα. Παρά τις διαβεβαιώσεις, δεν υπάρχει καμία αύξηση στις δαπάνες για την αμυντική θωράκιση για το 2018, ενώ τα έσοδα από την έκτακτη φορολογία για την άμυνα, καλύπτουν άλλες ανάγκες και όχι εξοπλιστικά. Ως γνωστό στηλιτεύσαμε την προχειρότητα με την οποία έγινε η πολυδιαφημιζόμενη αναδιοργάνωση της Εθνικής Φρουράς. Μπορεί η κυβέρνηση να παρουσιάζει πως όλα βαίνουν καλώς, αλλά η πραγματικότητα είναι πολύ διαφορετική. Τα νομοσχέδια που ρύθμιζαν την ανέλιξη των αξιωματικών και των λοιπών στελεχών της Εθνικής Φρουράς ψηφίστηκαν μετά από την πίεση των συνδέσμων αξιωματικών και υπαξιωματικών και παρουσιάζουν έντονες αδυναμίες. Την ίδια στιγμή ο θεσμός των ΣΥΟΠ, που τόσο πολύ διαφημίστηκε από την κυβέρνηση, έχει αφεθεί ουσιαστικά στην τύχη του, αφού η πρόχειρη πρόσληψη 3 000 οπλιτών στην Εθνική Φρουρά, χωρίς μελέτη, προετοιμασία και κυρίως χωρίς να υπάρξει ένας σχεδιασμός για τη μελλοντική αξιοποίηση του προσωπικού αυτού.

Η τουρκική απειλή αποτελεί μια πραγματικότητα και είναι διαρκής, με τον τουρκικό στρατό να μην έχει μόνο την αριθμητική υπεροχή, αλλά, αργά και σταθερά, να αναβαθμίζεται ποιοτικά, εκμεταλλευόμενος την οικονομική κρίση σε Κύπρο και Ελλάδα. Απέναντι λοιπόν στην τουρκική υπεροπλία, η κυβέρνηση για μια ακόμη φορά έχει φέρει προς ψήφιση έναν μειωμένο προϋπολογισμό ως προς την υλοποίηση νέων εξοπλιστικών προγραμμάτων. Προβάλαμε στην πρόσφατη παρέλαση της 1^{ης} Οκτωβρίου, τα ατομικά τυφέκια και τα τυφέκια ελευθέρου σκοπευτή των καταδρομών, που είναι μεν προς την ορθή κατεύθυνση, αλλά οι επιχειρησιακές ανάγκες σε εξοπλιστικά προγράμματα τρέχουν. Δε θέλω να αναφερθώ περαιτέρω σε συγκεκριμένα ζητήματα λόγω της ευαίσθητης φύσης της άμυνας της Κυπριακής Δημοκρατίας. Θα ρωτήσω όμως δημόσια το πιο κάτω. Η Τουρκία πρόκειται να παραλάβει στα επόμενα πέντε με έξι χρόνια τα πρώτα στελθ αεροσκάφη F-35. Έχει γίνει κάποιος σχεδιασμός από την Εθνική Φρουρά για το πώς θα αντιμετωπίσει τη συγκεκριμένη απειλή; Ή θα περιμένουμε να γίνει αυτή πραγματικότητα και θα τρέχουμε πίσω από τις εξελίξεις;

Ένα σοβαρό κράτος, πέραν της ορθής καταγραφής των δημόσιων οικονομικών, της δίκαιης κατανομής των πόρων και της αποτελεσματικής υλοποίησης της κυβερνητικής πολιτικής, οφείλει να πετυχαίνει κάτι ακόμη. Αυτό δεν εμποδίστηκε από τους πολίτες. Αυτή η κυβέρνηση έχει αποτύχει σε αυτόν τομέα. Δεν έχουμε δει οι ένοχοι της οικονομικής καταστροφής να οδηγούνται στη φυλακή. Δεν είδαμε όλοι αυτοί που έφεραν την ευθύνη να πληρώνουν γι' αυτό, ενώ ατιμώρητα παραμένουν σοβαρά εγκλήματα. Ενώ η διαφθορά, η σπατάλη, η κακοδιαχείριση και η εξυπηρέτηση ημετέρων δεν είναι φαινόμενα που ανέπτυξε η σημερινή κυβέρνηση, βλέπουμε πως δεν υπάρχει σοβαρή πολιτική βούληση για την αποτελεσματική καταπολέμησή τους. Συνεχώς

βλέπουν το φως της δημοσιότητας περιπτώσεις σκανδάλων τα οποία συνταράζουν για λίγες μέρες την κοινή γνώμη, αλλά αφήνονται με τρόπο να ξεχαστούν. Εδώ οφείλουμε να αναγνωρίσουμε ότι ο θεσμός του Γενικού Ελεγκτή έχει βοηθήσει στον εντοπισμό πολλών περιπτώσεων διαφθοράς και κακοδιαχείρισης, καθώς και τη συμβολή κάποιων δημοσιογράφων που τιμούν το λειτούργημά τους. Εμείς θα επιμένουμε πως η εμπέδωση του αισθήματος δικαιοσύνης ανάμεσα στους πολίτες είναι σημαντικότερη για την επιτυχή λειτουργία ενός κράτους δικαίου, ενώ δεν πρέπει να υπάρχει καμία ανοχή σε φαινόμενα διαφθοράς και διασπάθισης δημοσίου χρήματος.

Κυρίες και κύριοι,

Αυτός ο προϋπολογισμός δεν είναι αναπτυξιακός και γι' αυτό δεν μπορούμε να τον στηρίξουμε. Δεν είναι κοινωνικά ευαίσθητος και, με βάση τα δικά μας πιστεύω, δεν είναι σωστά διαρθρωμένος, γι' αυτό τον απορρίπτουμε. Αυτοί που κατέθεσαν το συγκεκριμένο προϋπολογισμό μπορεί να είχαν το βλέμμα στις επερχόμενες προεδρικές εκλογές, αλλά εμείς έχουμε πάντα το βλέμμα στις επόμενες γενιές.

Το δικό μας όραμα για τη διακυβέρνηση αυτού του τόπου είναι πολύ διαφορετικό. Εμείς θέλουμε ένα κράτος δίκαιο, κυρίαρχο, με δυνατές ένοπλες δυνάμεις που διατηρούν σοβαρή αποτρεπτική ισχύ απέναντι στην επεκτατική Τουρκία. Επιδιώκουμε ένα κράτος που παρέχει στους πολίτες, τους επισκέπτες και τις επιχειρήσεις ασφάλεια. Ένα κράτος δικαίου που σέβεται τα δικαιώματα των πολιτών και αποδίδει δικαιοσύνη, ενώ παράλληλα επιδεικνύει μηδενική ανοχή σε θέματα διαφθοράς και διασπάθισης κρατικών πόρων. Θέλουμε ένα κοινωνικό κράτος, στο οποίο η υγεία θεωρείται δημόσιο αγαθό και όχι πολυτέλεια. Που θα έχει όλες τις απαιτούμενες δομές πρόνοιας για την κάλυψη των αναγκών των πολιτών του, διασφαλίζοντας τις καλύτερες δυνατές συνθήκες για τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, όπως τα άτομα με αναπηρίες. Θέλουμε το κράτος να έχει αναπτυξιακό χαρακτήρα με πολυδιάστατη οικονομική ανάπτυξη που επιτρέπει την όσο το δυνατό δικαιότερη κατανομή του παραγόμενου πλούτου. Μιας οικονομικής ανάπτυξης που δε βασίζεται μόνο στην παροχή υπηρεσιών, αλλά στην παραγωγή, στην καλλιέργεια της γης μας και στην εργασία του εξαιρετικού ανθρώπινου δυναμικού μας. Εμείς απαιτούμε και έχουμε ως θέση αρχής τη φοροαπαλλαγή στους γεωργούς και τους κτηνοτρόφους, έτσι ώστε να έχουν το κίνητρο και την οικονομική δυνατότητα να αντεπεξέλθουν στις δύσκολες εποχές που ζούμε. Απαιτούμε να τους δοθούν οι αποζημιώσεις του 2010, του 2013 και όποιων άλλων ετών που ακόμα δεν έχουν δοθεί μέχρι και το τελευταίο ευρώ. Μακριά από νεοφιλελεύθερες λογικές ιδιωτικοποιήσεων και ανύπαρκτου κρατικού παρεμβατισμού στην οικονομία. Μια οικονομία που βασίζεται σε κανόνες και εξασφαλίζει αξιοπρεπή εργασία για όλους, μακριά από τον εργασιακό μεσαίωνα που θέλουν να επιβάλλουν χέρι με χέρι σε όλη την Ευρώπη οι νεοφιλελεύθεροι της Μέρκελ και οι σοσιαλδημοκράτες του Σουλτς. Με λίγα λόγια, θέλουμε ένα κράτος που ο υπουργός Οικονομικών θεωρεί το μισθό των €700 ντροπή και τη σύνταξη των €400 έγκλημα. Κάπου εδώ θέλω να υπενθυμίσω την πρότασή μας για τον κατώτατο μισθό, καθώς και την πρόταση που έχουμε καταθέσει για τα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα για πρόωγη σύνταξη στα 58.

Εμείς θα είμαστε εδώ και μετά τις προεδρικές εκλογές, ανεξαρτήτως του αποτελέσματος, να αγωνιζόμαστε για τα δίκαια των Ελλήνων της Κύπρου και την αξιοπρέπειά τους, χωρίς να λαμβάνουμε υπόψη τίποτε άλλο παρά το συμφέρον του λαού μας.

Πριν κλείσω θέλω να ενημερώσω όσους μας ακούν ή όσους πρόκειται να ακούσουν αυτή την ομιλία για κάποιες ασάφειες που ακούγονται στη διάρκεια αυτής της προεκλογικής. Όταν αναφέραμε για πρώτη φορά την πρότασή μας για το κούρεμα δανείων, μας αποκαλέσατε λαϊκιστές. Σήμερα το επικαλείστε όλοι. Όταν δηλώσαμε για πρώτη φορά την ανάγκη για αποφυγή με οποιοδήποτε κόστος της αξιοποίησης του τουρκικού αγωγού για το φυσικό αέριο, η κυβερνητική παράταξη το θεωρούσε επιτακτική ανάγκη και ως η μόνη ρεαλιστική λύση. Σήμερα, ευτυχώς, προχωράμε με τον East Med. Όταν αναφέραμε για πρώτη φορά τις προτάσεις μας για την ανεργία, κανείς δε μας έλαβε υπόψη. Σήμερα, δύο επιτελεία έχουν αντιγράψει τις θέσεις μας. Όταν καταθέσαμε την πρόταση για την κατάργηση του τέλους των €350 για τις επιχειρήσεις κανένας δεν το θεώρησε ως κάτι σοβαρό. Σήμερα, τρία επιτελεία το χρησιμοποιούν. Για τα τέλη κυκλοφορίας και την κατάργησή τους, την επιστροφή του 12% στους συνταξιούχους, την αύξηση στις συντάξεις, θα αναφέρω απλώς ότι παραμένουν προεκλογικές δεσμεύσεις της κυβέρνησης που ακόμα δεν έχουν εκπληρωθεί.

Το ΕΛΑΜ θα καταψηφίσει τον προϋπολογισμό του 2018, πλην του ταμείου της αμυντικής θωράκισης.

Κλείνω, κύριε πρόεδρε, την ομιλία μου με ένα ξεκάθαρο μήνυμα απευθυνόμενος προς τους συμπατριώτες μας, αλλά και στις πολιτικές δυνάμεις, όπως επίσης και στα υπόλοιπα επιτελεία ενόψει των επερχόμενων προεδρικών εκλογών: Εκ γενετής αυτόνομοι, δια ζωής μαχόμενοι, Έλληνες μέχρι τέλους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ.

Απόλυτα στο χρόνο και πεντέμισι λεπτά λιγότερα.

Να σας παρακαλέσω όσοι δε δηλώσατε απαρχής την παρουσία σας να υπογράψετε το βιβλίο έξω, σας θυμίζω.

Να παρακαλέσω επίσης να μην επαναληφθεί το φαινόμενο της χρήσης τηλεφώνων εντός της αίθουσας, εκτός αν είναι απόλυτη ανάγκη.

Και, τρίτον, όταν μιλάτε μεταξύ σας, να μην ακούγεστε τόσο δυνατά. Αν χρειάζεται να διαβουλευθείτε μεταξύ σας, να το κάμετε -θα είμαστε τρεις μέρες εδώ, το καταλαβαίνω- αλλά έτσι λίγο πιο διακριτικά, αν γίνεται.

Και το λόγο έχει ο πρόεδρος των Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών κ. Γιώργος Περδίκης.

Μέχρι τριάντα λεπτά, κύριε Περδίκη.

Γ. ΠΕΡΔΙΚΗΣ:

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι,

Θα ξεκινήσω τη φετινή μου ομιλία κάπως διαφορετικά, εκφράζοντας οφειλόμενες ευχαριστίες από κατά συρροή χρόνων στους γραμματείς της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού -τον Κωνσταντίνο, τον Αντώνη, τη Σταυρούλα- για τη μεγάλη βοήθεια που μας δίνουν κατά τη διάρκεια της εξέτασης των ετήσιων προϋπολογισμών, στον Οικονομικό Διευθυντή της Διεύθυνσης Προϋπολογισμού κ. Σταύρο Μιχαήλ, που είναι ένας πολύ καλός συνεργάτης, και βεβαίως στην ομάδα των επιστημονικών συνεργατών του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών, που μας βοήθησαν στην εξέταση των φετινών προϋπολογισμών και για την ομιλία που θα ακούσετε.

Κυρίες και κύριοι βουλευτές,

Τα τελευταία χρόνια επιβλήθηκαν αιματηρές θυσίες, που προκάλεσαν μόνιμες αναπηρίες στην κοινωνική συνοχή, στην ποιότητα ζωής και στο περιβάλλον, στη βάση μιας οικονομικής θεωρίας που πρεσβεύει ότι πρώτα βελτιώνονται οι δείκτες της οικονομίας, γεγονός που υποτίθεται ότι θα προσελκύει επενδύσεις, οι οποίες σύμφωνα πάντα με τη θεωρία των κυβερνώντων στη συνέχεια φέρνουν θέσεις εργασίας και ευημερία.

Ακούσαμε από αυτό το βήμα τον Υπουργό Οικονομικών πριν λίγες μέρες να μας εξηγεί αυτή τη θεωρία και είπε χαρακτηριστικά: «Οι αριθμοί έχουν σημασία, επειδή αποτυπώνουν με τρόπο επιστημονικό την κατάσταση της πραγματικής οικονομίας». Βέβαια, κάθε φορά που γίνεται αυτή η συζήτηση για τους αριθμούς, προκύπτει το ίδιο ζήτημα, για ποιους αριθμούς μιλάμε και πώς τους ερμηνεύουμε.

Κάποτε, λέει, σε μια πολιτεία των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής, όπου επιτρέπεται η οπλοκατοχή, ενόψει εκλογών, ο κυβερνήτης που επαναδιεκδικούσε ισχυρίστηκε ότι επί των ημερών του αυξήθηκε το βιοτικό επίπεδο και έφερε ως τεκμήριο την αύξηση της αγοράς όπλων από τα καταστήματα όπλων. Στον αντίποδα, οι αντίπαλοί του αντέτασαν ότι η αύξηση της πώλησης όπλων οφείλεται στην άνιση κατανομή του πλούτου, στην ανυπαρξία κοινωνικής πολιτικής για τους κατοίκους των υποβαθμισμένων περιοχών και των γκέτο και ακόμα στη διαφθορά της αστυνομίας και στην ανικανότητα πάταξης του εγκλήματος. Η αλήθεια λοιπόν έχει δυο όψεις και, αν θέλουμε να έχουμε μια σφαιρική θεώρηση των πραγμάτων, οφείλουμε να εξετάζουμε και τις δυο πλευρές.

Αναμφίβολα, αποτελεί θετική εξέλιξη το γεγονός ότι το δημόσιο χρέος της χώρας μας έχει μειωθεί κάτω από το 100% του ΑΕΠ, ενώ παρουσιάζεται θετικός ρυθμός ανάπτυξης για το 2017, που αναμένεται να συνεχιστεί και το 2018. Σημειώνεται επίσης ότι ο προϋπολογισμός παρουσιάζει πρωτογενή πλεονάσματα. Δε θα επεκταθώ περαιτέρω στους θετικούς δείκτες και αριθμούς, αφού σε αυτούς αναφέρθηκε διεξοδικά και αναλυτικά στην ομιλία του ο Υπουργός Οικονομικών, παρουσιάζοντας μια παραμυθένια εικόνα της κυπριακής οικονομίας.

Είναι γεγονός πως τα δημόσια οικονομικά βρίσκονται σήμερα σε καλύτερη κατάσταση απ' ό,τι ήταν μετά τις καταστροφικές αποφάσεις του Eurogroup και της κυβέρνησης το 2013. Μετά από τόσες βαριές θυσίες των Κυπρίων πολιτών και μετά από τόσα χρόνια επώδυνης ισοπεδωτικής λιτότητας ήταν εν πολλοίς αναμενόμενο αυτό το αποτέλεσμα. Από την άλλη, είναι επίσης γενικά αποδεκτό και αυταπόδεικτο ότι η κυπριακή οικονομία σήμερα βρίσκεται πολύ μακριά, τόσο από εκεί που ήταν κάποτε όσο και από εκεί που θα έπρεπε και θα μπορούσε να είναι.

Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν της χώρας μας έχει μειωθεί κατά €1 δις από το 2012, αφού από €19,5 δις έπεσε στα €17,6 δις το 2017. Είναι αλήθεια ότι το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας μας μπορεί να έχει αυξηθεί σε σχέση με πέρσι, αλλά επίσης είναι αλήθεια ότι έχει μειωθεί κατά 24% από το 2011. Έχουν χαθεί από το τραπεζικό μας σύστημα €20 δις καταθέσεων σε σχέση με το 2012 λόγω των καταστροφικών συμφωνιών της κυβέρνησης με τους δανειστές, που, πέραν του κουρέματος των καταθέσεων -το γνωστό bail-in, το οποίο εφαρμόστηκε για πρώτη και μοναδική φορά στην Κύπρο κατά ομολογία του ίδιου του κ. Αναστασιάδη- οδήγησαν επιπλέον και στο ξεπούλημα των υποκαταστημάτων των κυπριακών τραπεζών στην Ελλάδα. Η αναφορά μου στον κ. Αναστασιάδη έχει να κάνει με τη δήλωση-καταγγελία του ότι μας

συμπεριφέρθηκαν οι δανειστές μας ως να είμαστε ινδικά χοιρίδια, δηλαδή πειραματόζωα! Απλώς, υπενθυμίζω δήλωση του κ. Αναστασιάδη.

Συνολικά το 29% του πληθυσμού, δηλαδή ένας στους τρεις συμπατριώτες μας ή, διαφορετικά, για να το πούμε αλλιώς, 10 000 περισσότεροι άνθρωποι από το 2012, αντιμετωπίζουν σήμερα τον κίνδυνο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Οι δείκτες άνισης κατανομής του πλούτου, κοινωνικής ανισότητας και κινδύνου φτώχειας είναι από τους χειρότερους στην Ευρωζώνη. Δε θα ήταν υπερβολή να πει κανείς ότι από την οικονομική κρίση -και κυρίως από τον τρόπο που τη διαχειρίστηκε η απερχόμενη κυβέρνηση- επωφελήθηκαν κυρίως οι ολίγοι προνομιούχοι που στηρίζουν το πολιτικό σύστημα, οι φίλοι του Προέδρου και του κόμματος που κυβερνά και οι διάφοροι στεκεουλαδόροι, ανεξαρτήτως φυλής και εθνικότητας.

Η ανεργία -ιδιαιτέρως των νέων- παραμένει σε πολύ υψηλά επίπεδα, από τα υψηλότερα στην Ευρώπη και Ευρωζώνη. Η μείωσή της κατά 5 500 άτομα οφείλεται κυρίως στη μείωση του ενεργού πληθυσμού κατά 8 700 άτομα και στη μετανάστευση Κυπρίων και ξένων εργαζομένων. Επίσης, δε λαμβάνονται υπόψη και δεν καταγράφονται χιλιάδες Κύπριοι απόφοιτοι πανεπιστημίων που επιλέγουν αναγκαστικά, λόγω της κατάστασης της κυπριακής οικονομίας, να παραμείνουν με το τέλος των σπουδών τους στο εξωτερικό. Οι άνθρωποι αυτοί, μια γενιά ξεχασμένων ελπίδων, δεν καταγράφονται στις λίστες των ανέργων και στις εκθέσεις της στατιστικής υπηρεσίας. Η νέα κυβέρνηση οφείλει να θέσει ως προτεραιότητά της να επιστρέψουν τα παιδιά μας, οι νέοι επιστήμονές μας στην Κύπρο, για να προσφέρουν τις γνώσεις και εμπειρίες τους στο λαό μας. Η νέα κυβέρνηση πρέπει να φέρει τα παιδιά μας πίσω στην πατρίδα τους, που τα χρειάζεται και τα περιμένει.

Κυρίες και κύριοι βουλευτές,

Παρά τα δραστικά μέτρα που αποφάσισε η απερχόμενη κυβέρνηση και η τρόικα, δε φαίνεται να έχουν ξεπεραστεί τα προβλήματα του τραπεζικού μας συστήματος. Πέρσι, από αυτό εδώ το βήμα, ο Υπουργός Οικονομικών είχε εξαγγείλει την έξοδο από τα σκουπίδια και την πανηγυρική είσοδο της κυπριακής οικονομίας στην επενδυτική βαθμίδα. Το 2017 δυστυχώς φεύγει και σημειώνεται οριακή στασιμότητα, ακόμα και από τους διεθνείς οίκους αξιολόγησης, που αποτελούν τους γκουρού της ιδεολογίας της απερχόμενης κυβέρνησης. Είμαστε ακόμα μακριά από την επενδυτική βαθμίδα! Κυριότερος λόγος γι' αυτή τη στασιμότητα είναι η κατάσταση που παρουσιάζουν τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, κατάσταση που οι ίδιοι οι οίκοι προειδοποιούν ότι συνιστά ωρολογιακή βόμβα στα θεμέλια της κυπριακής οικονομίας.

Ειδικότερα, σημειώνεται ότι η Κύπρος κατέχει την πρωτιά στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε ό,τι αφορά το ύψος του ιδιωτικού δανεισμού. Κατέχουμε τη δεύτερη θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση στο ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων μετά τη χειμαζόμενη Ελλάδα. Πέρα από κάποιες ισχνές και ανάξιες αναφοράς κυβερνητικές προσπάθειες, η κυβέρνηση αρνήθηκε να κάνει οτιδήποτε για την αντιμετώπιση αυτού του μεγάλου προβλήματος πέραν της υιοθέτησης ενός πλαισίου αφερεγγυότητας, που δημιούργησε η Βουλή, με τις γνωστές ελλείψεις και αδυναμίες. Το πλαίσιο αφερεγγυότητας έπρεπε να συμπληρωθεί με τη δημιουργία ενός φορέα διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Χαιρετίζουμε την υιοθέτηση από τον υποψήφιο πρόεδρο Νικόλα Παπαδόπουλο της πρότασης για συγκρότηση ενός δημόσιου φορέα εξυπηρέτησης των μη εξυπηρετούμενων δανείων όπως αυτή αρχικά παρουσιάστηκε από το Κίνημα κατά των Εκποιήσεων και το Κίνημα Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών.

Η αλήθεια είναι ότι όλες οι τράπεζες, που χάρη στην οικονομική πολιτική της απερχόμενης κυβέρνησης έχουν περάσει έναντι πινακίου φακής σε ξένα χέρια, λίγο ή πολύ αντιμετωπίζουν προβλήματα. Ειδική αναφορά όμως πρέπει να γίνει στο συνεργατισμό, που εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα λόγω των μη εξυπηρετούμενων δανείων και της μεγάλης κακοδιαχείρισης, που καθιστούν αμφίβολο το μέλλον του. Οι Κύπριοι πολίτες γνωρίζουν καλά ότι η κρίση είναι ακόμη εδώ και δικαιολογημένα ανησυχούν για το μέλλον της μοναδικής πλέον και κρατικής ιδιοκτησίας κυπριακής τράπεζας. Ιδιαίτερα ανησυχητικά είναι και τα ευρήματα του διαχειριστικού ελέγχου που διεξήγαγε πρόσφατα η Ελεγκτική Υπηρεσία, ένας έλεγχος που γίνεται μετ' εμποδίων, που θέτουν κυβέρνηση, διοίκηση του συνεργατισμού και κυβερνών κόμμα.

Αλλά ποιο αναμένεται να είναι το μέλλον του συνεργατισμού; Από αυτό το βήμα πέρσι ο Υπουργός Οικονομικών έλεγε: «Επιλογές που θα οδηγήσουν στην επιστροφή του συνεργατισμού στους πολίτες, μη αποκλεισμένων και επιλογών που αφορούν τους συμπολίτες μας που έχουν υποστεί ζημιά από το κούρεμα». Φέτος άλλαξε το σενάριο. Μιλώντας πάλι από το ίδιο βήμα, πριν λίγες μέρες, είπε επί λέξει τα εξής: «Θεωρώ εξαιρετικά σημαντική την προοπτική εισόδου θεσμικών και στρατηγικών επενδυτών στη Συνεργατική Τράπεζα». Αφού λοιπόν η κυβέρνηση επιχείρησε για ακόμα μια φορά να εμπαίξει τους κουρεμένους καταθέτες, φαίνεται να έχει αποφασίσει να ξεπουλήσει και το συνεργατισμό έναντι πινακίου φακής!

Μια πρώτη προσπάθεια που ξεκίνησε η κυβέρνηση το περασμένο καλοκαίρι προκάλεσε όχι μόνο τις αντιδράσεις της Βουλής, αλλά και θεσμικών αξιωματούχων, όπως του Γενικού Εισαγγελέα και του Γενικού Ελεγκτή. Το 2018 αναμένεται να είναι το έτος των δραματικών εξελίξεων για το συνεργατισμό. Φαίνεται ότι το σχέδιο της διορισμένης από την απερχόμενη κυβέρνηση διοίκησης δεν εξαντλείται στη συμφωνία με την εταιρεία "Altamira", αλλά φτάνει μέχρι το ξεπούλημα της τελευταίας κυπριακής τράπεζας. Κατά τα άλλα, μάταια

περιμένουν στην ύπαιθρο να επιστρέψει ο συνεργατισμός στις παλιές του δόξες, να ανοίξουν τα συνεργατικά και να στηριχθεί ο αγρότης και ο κτηνοτρόφος, που σήμερα τον εκμεταλλεύονται οι σύγχρονοι τοκογλύφοι.

Κυρίες και κύριοι βουλευτές,

Διαπιστώνουμε με ανησυχία ότι οι αρμόδιες αρχές του κράτους δεν προώθησαν δυναμικά και αποτελεσματικά τις έρευνες για τις ευθύνες της διοίκησης των τραπεζών, συμπεριλαμβανομένου και του συνεργατισμού, την τιμωρία των υπευθύνων για την παραχώρηση του ELA στη Λαϊκή Τράπεζα, την καταδίκη των υπευθύνων για την πώληση των καταστημάτων των κυπριακών τραπεζών στην Ελλάδα, την ανάληψη της ευθύνης για τον ανύπαρκτο έλεγχο από την Κεντρική Τράπεζα και την πολιτική ευθύνη για τη μεγάλη οικονομική καταστροφή. Αντίθετα, η απερχόμενη κυβέρνηση έδωσε χρυσό συγχωροχάρτι στον κεντρικό τραπεζίτη κ. Δημητριάδη και επέδειξε ασύγγνωστη έλλειψη επιμέλειας και στοχοπροσήλωσης στην ικανοποίηση της δίκαιης απαίτησης των πολιτών για τιμωρία των ενόχων της οικονομικής τραγωδίας.

Η νέα κυβέρνηση πρέπει να δώσει οδηγίες στο Γενικό Εισαγγελέα και στην αστυνομία με την αναγκαία προς τούτο ενίσχυση σε έμπυχο υλικό και υποδομές, ώστε να αρχίσουν και να ολοκληρωθούν άμεσα ποινικές έρευνες, που όχι μόνο θα οδηγήσουν τους ενόχους στη φυλακή, αλλά θα τους υποχρεώσουν με τον έναν ή τον άλλο τρόπο να επιστρέψουν τα κλεμμένα.

Με την ίδια αυστηρότητα πρέπει να αντιμετωπιστεί η φοροδιαφυγή. Στα αρνητικά της απερχόμενης κυβέρνησης σίγουρα καταγράφεται η αδυναμία του Τμήματος Φορολογίας να πατάξει τη φοροδιαφυγή, ιδιαίτερα δε τις τρανταχτές υποθέσεις με τις λίστες των εκρών πριν και κατά το κούρεμα, τη λίστα Λαγκάρντ, τη λίστα Μπόργιανς, τα Panama Papers, τα Paradise Papers και ούτω καθεξής. Τι θα προκύψει αύριο! Αντίθετα, η απερχόμενη κυβέρνηση εξαντλείται στο να χαρίζει ή να μετακυλίζει φόρους.

Τα τελευταία πέντε χρόνια δεν έγινε καμιά προσπάθεια για την αποζημίωση των πληγέντων της κατάρρευσης των τραπεζών και συγκεκριμένα για τους κουρεμένους καταθέτες, τους κατόχους αξιογράφων, τους μικρομετόχους και τους δικαιούχους των ταμείων προνοίας. Η απερχόμενη κυβέρνηση είτε έκανε συμφωνίες που δεν τήρησε, όπως στην περίπτωση των ταμείων προνοίας, είτε αδιαφορούσε επιδεικτικά στην περίπτωση των κατόχων αξιογράφων και των κουρεμένων καταθετών.

Για όσους έχουν θυσιαστεί, για να μπορέσει σήμερα η οικονομία να παρουσιάζει βελτιωμένους δείκτες, η πολιτεία οφείλει να υιοθετήσει και υλοποιήσει ένα ρεαλιστικό βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο σχέδιο αποζημίωσης. Αυτό μπορεί να γίνει με την εισήγηση του Νικόλα Παπαδόπουλου για τροποποίηση των προνοιών που αφορούν το Ταμείο Αλληλεγγύης, ώστε να καταγράφεται με σαφήνεια ποιο και με ποιο τρόπο θα αποζημιωθούν και, το κυριότερο, ποιοι θα είναι οι πόροι αυτού του ταμείου. Είναι καταδικαστέα η προσπάθεια της απερχόμενης κυβέρνησης να εκμεταλλευτεί προεκλογικά την τραγωδία αυτών των ανθρώπων με την αιφνιδιαστική απόφαση για κατάθεση πιστώσεων ύψους €25 εκατομ. σε ένα φανταστικό ταμείο, που επί τρία χρόνια και μέχρι πριν λίγες μέρες ζητούσε από τη Βουλή να το καταργήσει.

Κυρίες και κύριοι βουλευτές,

Σε ό,τι αφορά την εν γένει οικονομική πολιτική της απερχόμενης κυβέρνησης, θα έλεγα ότι εφάρμοσε τις επιταγές της τρόικας και το μόνο που την ενδιέφερε φαίνεται να ήταν η βελτίωση των δημοσιονομικών μεγεθών σε βάρος της πραγματικής ανάπτυξης και σε βάρος της κοινωνίας. Αν μου επιτρέπεται η παρομοίωση, ο κ. Αναστασιάδης παρέλαβε από τον κ. Χριστόφια μια οικονομία που έτρεχε με μεγάλη ταχύτητα προς τον γκρεμό, πάτησε το φρένο, τράβηξε χειρόφρενο, έστριψε απότομα δεξιά, το όχημα ανατράπηκε, έκανε τούμπες, δεν έπεσε μες στον γκρεμό, αλλά οι επιβάτες εκτινάχθηκαν από 'δω κι από 'κει, άλλοι σκοτώθηκαν, άλλοι βγήκαν σώοι, άλλοι τραυματίστηκαν σοβαρά, αλλά ο οδηγός βγήκε χαμογελαστός στα προεκλογικά μπαλκόνια και φοράει το χαμόγελο της επιτυχίας! Όπως λέει και η κυπριακή λαϊκή μούσα, «τζείνον που τρώει τζιαι πίνει τζιαι καλοπερνά εν τον κόφτει, μάνα μου, ο άλλος αν πεινά».

Σε ό,τι αφορά τον κρατικό προϋπολογισμό, εντοπίζουμε σπατάλες και μη δικαιολογημένες δαπάνες, αδικαιολόγητα υψηλά επιδόματα, εκατοντάδες προαγωγές δημοσίων υπαλλήλων, σκάνδαλα και κακοδιαχείριση του δημόσιου χρήματος και προπαντός αστόχευτες και προκλητικές δαπάνες πολλών εκατοντάδων εκατομμυρίων την τελευταία προεκλογική περίοδο. Η γενική εικόνα είναι ότι όλα όσα περιγράφονται πιο πάνω απορροφούν την όποια αναιμική βελτίωση των δημοσιονομικών.

Σημειώνουμε επίσης τις μειωμένες αναπτυξιακές δαπάνες. Και μιας και μιλούμε για αναπτυξιακές δαπάνες, αξίζει να αναφερθεί στα αρνητικά αυτής της κυβέρνησης ο χαμηλός βαθμός υλοποίησης των αναπτυξιακών δαπανών που προϋπολογίζονται στους προϋπολογισμούς. Εξακολουθεί και σ' αυτό τον προϋπολογισμό να μη γίνεται πρώτη προτεραιότητα η ενίσχυση των μέτρων δημογραφικής ανάπτυξης.

Πρέπει να σας πω ξανά, για ακόμα μια φορά, ότι εμείς ως Κίνημα Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών θεωρούμε ότι το μεγαλύτερο κεφάλαιο της χώρας μας -μιας χώρας που βρίσκεται υπό κατοχή και απειλείται από δημογραφικό Απίλα- είναι ο πληθυσμός της. Εξακολουθούν τα μέτρα οικονομικής στήριξης της τεκνογονίας και της μόρφωσης των παιδιών να υπόκεινται σε αυστηρά εισοδηματικά και περιουσιακά κριτήρια, στο όνομα τάχα της ορθολογιστικής στόχευσης. Θέση μας είναι ότι τα επιδόματα για την οικογένεια και τους

φοιτητές δεν είναι φιλανθρωπία, δεν είναι κοινωνική μέριμνα, αλλά στοιχεία μιας αναπτυξιακής πολιτικής και κακώς περικόπτονται στη βάση ενός δυσνόητου και γεμάτου κενά συστήματος στόχευσης. Η λογική της στόχευσης δυστυχώς εφαρμόζεται και στα προγράμματα στήριξης των αναπήρων μέσω του περιβόητου συστήματος αξιολόγησης της αναπηρίας, γεγονός που έχει προκαλέσει τις έντονες διαφωνίες του αναπηρικού κινήματος.

Η κυβέρνηση μέσω του χειρισμού του θέματος που αφορά το ωράριο των γενικών καταστημάτων δημιούργησε συνθήκες κρίσης με ανυπολόγιστες συνέπειες σε χιλιάδες μικρές επιχειρήσεις. Χαιρετίζουμε την επίσημη και δημόσια δέσμευση του Νικόλα Παπαδόπουλου ότι θα επαναφέρει ως κυβέρνηση την αργία της Κυριακής και των γιορτών, εφαρμόζοντας και υιοθετώντας τους κανονισμούς που ψήφισε η Βουλή το 2015. Η απερχόμενη κυβέρνηση έχει καταστρέψει τις μικρές επιχειρήσεις και τους βιοτέχνες, που είναι η ραχοκοκαλιά της κυπριακής οικονομίας. Ας μας απαντήσουν ποιες μικρές επιχειρήσεις ωφελήθηκαν από τα τεράστια κονδύλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από τα €400 εκατομ. του κοινοτικού προϋπολογισμού 2014-2020, από το πρόγραμμα "Horizon 2020", από τις πιστώσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και ούτω καθεξής. Μήπως με τον έναν ή τον άλλο τρόπο ευνοήθηκαν μόνο οι γνωστές ντόπιες και ξένες μεγάλες επιχειρήσεις; Εμείς, αντίθετα, πιστεύουμε ότι θα έπρεπε να υπάρχουν μέτρα για εργοδότηση των ανέργων στις μικρές επιχειρήσεις, ώστε να υποστηριχτούν να αντιμετωπίσουν τον αθέμιτο ανταγωνισμό των μεγάλων υπεραγορών και άλλων επιχειρήσεων.

Επίσης, σημειώνουμε ότι δεν υπάρχουν στον προϋπολογισμό πρόνοιες που να καλύπτουν ικανοποιητικά το έλλειμμα του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων της τάξης των €7,5 δις, παρά τις σχετικές νομοθεσίες και τις κατά καιρούς δεσμεύσεις της κυβέρνησης. Μόνο η αποζημίωση του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων και η υλοποίηση της απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου του 2009 για σταδιακή κατάθεση των οφειλών της κυβέρνησης στο ταμείο θα επιτρέψει τον εκσυγχρονισμό του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης και προστασίας με την εισαγωγή δίκαιων μέτρων, όπως η επέκταση της άδειας μητρότητας σε είκοσι εβδομάδες, η καθιέρωση επαρκούς γονικής άδειας, η εισαγωγή της σύνταξης χρειάς για τους άνδρες, η ουσιαστική αύξηση της κατώτατης σύνταξης, η αποκατάσταση των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων των πολεμιστών του '74.

Από την άλλη, δεν υπάρχουν στον προϋπολογισμό εκείνα τα κονδύλια που να υλοποιούν τη συμφωνία των κομμάτων με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της 21^{ης} Ιουλίου 2016, στη βάση της οποίας ψηφίστηκαν ομόφωνα τα νομοσχέδια για το ΓΕΣΥ με παράλληλη όμως κάλυψη όλων των κενών σε προσωπικό και υλικοτεχνική υποδομή των δημόσιων νοσοκομείων. Για να λειτουργήσει το ΓΕΣΥ, χρειαζόμαστε δυνατόν αυτονομημένα νοσοκομεία, γεγονός που συνεπάγεται αυξημένες δαπάνες για την υποδομή, ιδιαίτερα τα επόμενα λίγα χρόνια, οι οποίες δεν υπάρχουν στον υπό συζήτηση προϋπολογισμό.

Οφείλουμε εδώ να αναφερθούμε σε κάποιες άλλες στατιστικές, δείκτες και αριθμούς, που δεν αρέσουν στους κυβερνώντες. Η πρόσφατη έκθεση του ΟΟΣΑ και του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Συστημάτων και Πολιτικών Υγείας κατατάσσει τη χώρα μας στις τελευταίες θέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε σχέση με τις δημόσιες δαπάνες για την υγεία και στο βαθμό που καλύπτονται οι ανάγκες υγείας. Άλλωστε, αυτό είναι μια πραγματικότητα που τη βιώνουμε όλοι όσοι ζούμε στην Κύπρο και δε χρειαζόμαστε τις ευρωπαϊκές στατιστικές, για να μάθουμε την αλήθεια. Τα δημόσια νοσοκομεία και εν γένει η παρεχόμενη υγεία στην Κύπρο βρίσκονται σε απελπιστικά χαμηλά επίπεδα. Όπως ομολόγησε πρόσφατα ο ίδιος ο Υπουργός Υγείας στη Βουλή, αν δεν είχαμε στην Κύπρο τους γνωστούς ευνοϊκούς περιβαλλοντικούς παράγοντες, θα είχαμε να αντιμετωπίσουμε κρίσιμα και μαζικά προβλήματα υγείας.

Δυστυχώς όμως ούτε στον τομέα του περιβάλλοντος έχει η απερχόμενη κυβέρνηση να επιδείξει θετικό απολογισμό. Είχαμε την ευκαιρία πριν από λίγες μέρες, όταν ζητήθηκε από τη Βουλή να εγκρίνει συμπληρωματικό προϋπολογισμό για την αγορά καυσίμων για τους ηλεκτροπαραγωγικούς σταθμούς, αλλά και για να πληρωθούν περίπου τα διπλάσια δικαιώματα ρύπων από τα προβλεπόμενα, να σας εξηγήσουμε ότι από μόνο του αυτό το γεγονός σηματοδοτεί την πλήρη αποτυχία της απερχόμενης κυβέρνησης στον τομέα της πράσινης ανάπτυξης, της ανάπτυξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της προστασίας του περιβάλλοντος και των δικαιωμάτων των πολιτών στην ποιότητα ζωής. Οι εκπομπές των ρύπων παρουσιάζουν συνεχή αύξηση και η ποιότητα του αέρα που αναπνέουμε επιδεινώνεται επικίνδυνα. Η χώρα αδυνατεί να χειριστεί το πρόβλημα των αποβλήτων και να προστατεύσει αποτελεσματικά τους σημαντικούς για το ευρωπαϊκό περιβάλλον οικότοπους της. Διάφοροι φανεροί και κρυφοί φίλοι του Προέδρου ή της παράταξης του μπαινοβγαίνουν στο Προεδρικό και κερδίζουν έργα σε προστατευόμενες παραλίες και δάση. Γίνονται εξαγγελίες για τεχνητά νησιά, ουρανοξύστες, τελεφερίκ, πολυτελείς επαύλεις και ξενοδοχεία, που οδηγούν σε πλήρη κατάργηση του όποιου πολεοδομικού σχεδιασμού.

Εν κατακλείδι, πιστεύουμε ότι ο προϋπολογισμός του 2018 δεν αντιστρέφει την κοινωνική και περιβαλλοντική οπισθοδρόμηση που ζήσαμε τα τελευταία χρόνια. Ο προϋπολογισμός αυτός αντανάκλα την αδυναμία της απερχόμενης κυβέρνησης να επενδύσει στον αναπροσανατολισμό της οικονομίας, που να βασίζεται εξίσου στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα, δηλαδή τη γεωργία, την κτηνοτροφία, την αλιεία, τη

βιοτεχνία, τις νέες τεχνολογίες, την παραγωγή ενέργειας, και όχι μόνο στον τριτογενή τομέα των υπηρεσιών και των τραπεζών.

Θέλουμε να τονίσουμε πως, αντίθετα με τις συμβουλές μας, που απλόχερα προσφέραμε στην απερχόμενη κυβέρνηση, και τις συστάσεις από διεθνείς οργανισμούς, αλλά και τα παραδείγματα άλλων χωρών που εξήλθαν ή αντιμετώπισαν την οικονομική κρίση, δεν υπάρχουν επαρκείς πρόνοιες στον προϋπολογισμό που να δίνουν την ένδειξη ή έστω την ελπίδα ότι θα προκύψει κάποιας μορφής δυναμική που θα αλλάξει ριζικά το υφιστάμενο οικονομικό και αναπτυξιακό μοντέλο που μας έφερε σε αυτό το σημείο ευθύς εξαρχής. Ο προϋπολογισμός που έχουμε μπροστά μας δε μας αφήνει καμία αμφιβολία ότι επιδιώκεται η επαναδημιουργία μιας οικονομίας βασισμένης ανισομερώς στις υπηρεσίες του τριτογενή τομέα, μιας οικονομίας που θα είναι για πάντα εξαρτημένη από εξωγενείς παράγοντες.

Θέλουμε η νέα κυβέρνηση να δώσει νέα ελπίδα, νέα κατεύθυνση στην οικονομική ανάπτυξη, ώστε να είναι βιώσιμη, ανθρώπινη και κοινωνικά ευαίσθητη. Κινητήριος δύναμη δεν μπορούν να είναι αποκλειστικά τα ξένα δεκανίκια και τα δάνεια, αλλά πρέπει να εμπιστευτούμε τις δυνάμεις της κυπριακής οικονομίας, τις μικρές επιχειρήσεις, τους αυτοεργοδοτούμενους και τους βιοτέχνες, τους αγρότες και τους κτηνοτρόφους και κυρίως τη νεολαία μας.

Κυρίες και κύριοι,

Βρισκόμαστε ενώπιον κρίσιμων προεδρικών εκλογών. Είθισται -και δυστυχώς δεν μπορούμε να ξεφύγουμε από τέτοιου είδους συνθήκες- να τοποθετούμαστε ενώπιον αυτών των κρίσιμων εκλογών κάνοντας και μία αναφορά στο μεγάλο πρόβλημα που ταλανίζει τον τόπο, το Κυπριακό. Οι δύο υποψήφιοι των δύο μεγάλων κομμάτων, ο κ. Αναστασιάδης και ο κ. Μαλάς, υποστηρίζουν ότι βρισκόμαστε ένα βήμα πριν από τη λύση. Εγώ θεωρώ ότι βρισκόμαστε ένα βήμα πριν από την κατάλυση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Βρισκόμαστε ένα βήμα πριν από την επιβολή μιας λύσης που θα παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα, το ευρωπαϊκό κεκτημένο και θα εισάγει θεσμούς και πρακτικές που θα την καθιστούν μη βιώσιμη, μη δίκαιη και σε καμία περίπτωση δε θα μπορεί να αποτελέσει το μέλλον του κυπριακού λαού, Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων.

Εμείς στηρίζουμε τη νέα στρατηγική, η οποία στοχεύει στην κατάργηση των ξένων εγγυήσεων, την αποχώρηση άμεσα όλων των ξένων στρατευμάτων και των εποίκων, την εφαρμογή όλων των προσωπικών, δημοκρατικών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε ολόκληρη την Κύπρο, την επιστροφή όλων των προσφύγων στις περιουσίες τους, την κατοχύρωση των δικαιωμάτων των πολιτών, την απόρριψη κάθε απαίτησης προνομίων για τους Τούρκους υπηκόους και βεβαίως την εφαρμογή ενός συστήματος διοίκησης της χώρας που να είναι αποτελεσματικό και βιώσιμο, ιδιαίτερα όσον αφορά την οικονομική πτυχή.

Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια, επαναλαμβάνω, είναι καθήκον του κάθε πολίτη, του κάθε πατριώτη πολίτη, να υπερασπιστεί τη νέα στρατηγική που προτείνει ο Νικόλας Παπαδόπουλος.

Με αυτά σας αφήνω, με ευχές για όλους μας, διαφωνούντες και συμφωνούντες, και με την ελπίδα ότι ο νέος χρόνος θα φέρει καλύτερες μέρες για τον κυπριακό λαό και για την πατρίδα μας.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Περδίκη.

Και αυτός στο χρόνο του, τέσσερα λεπτά λιγότερα.

Τώρα το λόγο έχει ο εκπρόσωπος της Αλληλεγγύης, μέχρι τριάντα λεπτά, κ. Μιχάλης Γιωργάλλας.

Μ. ΓΙΩΡΓΑΛΛΑΣ:

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, καλημέρα σε όλους.

Φτάσαμε αισίως και φέτος στην κορυφαία κοινοβουλευτική στιγμή της χρονιάς. Τη στιγμή της συζήτησης του κρατικού προϋπολογισμού για το επόμενο οικονομικό έτος.

Πριν προχωρήσω, θεωρώ σωστό να ευχαριστήσω εκ μέρους του Κινήματος Αλληλεγγύη τον πρόεδρο, τους συναδέλφους και τη γραμματεία της επιτροπής Οικονομικών, καθώς και τον κ. Σταύρο Μιχαήλ και τους συνεργάτες του εκ μέρους του υπουργείου για τη βοήθεια και τη συνεισφορά τους καθ' όλη τη διάρκεια της εξέτασης του κρατικού προϋπολογισμού.

Κύριε Πρόεδρε,

Φέτος η συζήτηση του προϋπολογισμού έχει μια ιδιαιτερότητα. Αυτή διεξάγεται εν μέσω των προεδρικών εκλογών, εν μέσω της προεκλογικής περιόδου συγκεκριμένα. Ως εκ τούτου, ο ευαίσθητος και

πολιτικά κρίσιμος τομέας της οικονομίας βρίσκεται ήδη εδώ και πάρα πολλές βδομάδες στο επίκεντρο της πολιτικής αντιπαράθεσης των υποψηφίων προέδρων. Και αυτό το σκηνικό της αντιπαράθεσης αναπόφευκτα θα επικρατήσει και σε αυτή τη συζήτησή μας στη Βουλή των Αντιπροσώπων και είμαι σίγουρος ότι οι συνάδελφοι της κυβερνητικής πλευράς ήρθαν αρκούτσος προετοιμασμένοι με πολλά αισιόδοξα επίθετα στις ομιλίες τους, για να μας εξηγήσουν και να μας πείσουν πόσο “αναπτυξιακός”, πόσο “θετικός”, “ελπιδοφόρος”, “ισοσκελισμένος” και “πλεονασματικός” είναι ο εν λόγω προϋπολογισμός. Είναι όμως έτσι τα πράγματα; Για το Κίνημα Αλληλεγγύη, ο προϋπολογισμός του 2018 είναι κομβικής σημασίας. Γιατί αυτός αποτυπώνει τις θυσίες, τις περικοπές, τις αδικίες και τις στερήσεις στις οποίες έχει υποβληθεί ο κυπριακός λαός τα τελευταία χρόνια, προκειμένου σήμερα η κυβέρνηση να καμαρώνει πλεονάσματα. Ο προτεινόμενος προϋπολογισμός είναι ένας καλός λογιστικά προϋπολογισμός. Όμως είναι ένας ρηχός, άνευρος και χωρίς όραμα προϋπολογισμός που διατηρεί τις ανισότητες, προστατεύει τους προνομιούχους και είναι μια επανάληψη από τα παλιά, που δεν έχει σχέση με τις βασικές ανάγκες της οικονομίας και δε στηρίζει τις αναγκαίες, ριζικές, τολμηρές αλλαγές και τις ουσιαστικές καινοτόμες μεταρρυθμίσεις που χρειάζεται σήμερα η κυπριακή πολιτεία.

Θέλω όμως να είμαι δίκαιος με την απερχόμενη κυβέρνηση. Προσπάθησε αρκετά. Έκανε πολλά στην οικονομία, όμως δεν τόλμησε να αγγίξει αρκετά κρίσιμα και αναγκαία. Ανέκοψε τον κίνδυνο της πτώχευσης και σταθεροποίησε την κατάσταση με τις αιματηρές θυσίες των πολιτών, με τη βοήθεια και άλλων πολιτικών δυνάμεων πέραν της κυβερνητικής παράταξης και, ιδιαίτερα, με την ευελιξία και την προσαρμοστικότητα των παραγωγικών δυνάμεων του τόπου. Όλα αυτά, για να είμαστε σήμερα μπροστά σε θετικές εξελίξεις. Το δημόσιο χρέος έχει μειωθεί κάτω από το 100% του ΑΕΠ, η Κύπρος καταγράφει θετικούς ρυθμούς οικονομικής μεγέθυνσης και η κυπριακή οικονομία παρουσιάζει πρωτογενή πλεονάσματα. Όλα αυτά ήταν η φυσιολογική εξέλιξη των πραγμάτων. Η κυπριακή οικονομία δέχθηκε τη χαριστική βολή και έπιασε πάτο, μετά το αχρείαστο, καταστροφικό κούρεμα του 2013, τη συρρίκνωση του τραπεζικού τομέα και του τομέα των υπηρεσιών και την εξαφάνιση της μεσαίας επιχειρηματικής τάξης μαζί με τη φτωχοποίηση των καταθετών. Αλλοίμονο αν τα δημόσια οικονομικά δεν είχαν θετική πορεία μετά από μια πενταετία με μνημονιακά μέτρα και μετά από τόσες αιματηρές θυσίες! Η οικονομία σήμερα σταθεροποιήθηκε, αλλά δεν έχει ξεπεράσει τις απειλές και τους κινδύνους.

Πριν από λίγες μέρες το δημοσιονομικό συμβούλιο ανακοίνωσε στη φθινοπωρινή του έκθεση ότι, παρά τις θετικές ενδείξεις, η κυπριακή οικονομία παραμένει ευάλωτη στους πιο κάτω κινδύνους: Το υψηλό ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων, τον υψηλό δημόσιο και ιδιωτικό δανεισμό, τον κίνδυνο μη επαρκούς χρηματοδότησης της οικονομίας λόγω παραμονής στη μη επενδυτική βαθμίδα, τον εκτροχιασμό των δημοσίων δαπανών από προεκλογικές δεσμεύσεις και αχρείαστες παροχές, την ανατροπή του εξωτερικού ευνοϊκού περιβάλλοντος λόγω γεγονότων όπως είναι το Brexit ή η κατάσταση στην Ελλάδα, η έλλειψη ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και η ανεπάρκεια που παρουσιάζει ο κρατικός μηχανισμός, η χαμηλή αποταμιευτική ικανότητα των Κυπρίων και η απουσία ενός δίκαιου, αποτελεσματικού συνταξιοδοτικού πλαισίου. Αυτοί οι κίνδυνοι που υποδεικνύει το δημοσιονομικό συμβούλιο είναι αληθινοί και υπαρκτοί.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Με τα όσα το δημοσιονομικό συμβούλιο υποστηρίζει τεκμηριωμένα, είναι φανερό ότι η εικόνα του κυβερνητικού success story στην οικονομία είναι φτιαχτή. Μακάρι να είχαμε success story στην οικονομία. Ποιος δε θα το ήθελε; Δυστυχώς, το μόνο “success story” που υπάρχει, ήταν η εφαρμογή του μνημονίου με ένα βίαιο, αποσπασματικό τρόπο και με την πιο αλύγιστη, μικρόπνοη και στενή ερμηνεία των εκπροσώπων της Τρόικα. Δυστυχώς, στην οικονομία μας δεν υπάρχει success story. Υπάρχει ένα true story γεμάτο πίκρα, πόνο, φτώχεια, αδικίες, όνειρα που έγιναν εφιάλτες. Στην οικονομία υπάρχει ένα true story γεμάτο άνεργους και απολυμένους, γεμάτο νοικοκυραίους που έγιναν επαίτες, εισοδηματίες που έμειναν στην ψάθα, νέους που η εργασία και οι σπουδές τους έγιναν όνειρο απατηλό, πτυχιούχους που ξενιτεύονται για μια καλή ευκαιρία και συνταξιούχους που ζουν με συντάξεις πείνας ή αναγκάζονται να δουλέψουν ξανά στα γεράματά τους. Το true story της οικονομίας είναι γεμάτο ατολμία, εγκληματικές πράξεις, ανεπάρκεια, ανικανότητα, διαπλοκή και διαφθορά.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Το true story της οικονομίας είναι ένα τραγικό αφήγημα, γεμάτο πληγές όπως οι ακόλουθες: Το κατά κεφαλή ΑΕΠ έχει μειωθεί από τις €32.000 το 2011, στις €24.000 σήμερα. Το ΑΕΠ της Κύπρου έχει μειωθεί κατά €1 δις από το 2012. Έχουν χαθεί, όπως είπε προηγουμένως και ο κ. Περδίκης, €20 δις καταθέσεων, αξιογράφων και μετοχών από το κυπριακό τραπεζικό σύστημα. Ένας στους 4 συμπατριώτες μας απειλείται από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Η ανεργία, ιδιαίτερα στους νέους και στους μακροχρόνια άνεργους, παραμένει σε πολύ υψηλά επίπεδα. Η Κύπρος κατέχει την πρωτιά στην Ευρωπαϊκή Ένωση στον ιδιωτικό δανεισμό και τη δεύτερη θέση στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Η μεσαία τάξη έχει εξαφανιστεί και μαζί της χάθηκε μια ανθηρή επιχειρηματική δραστηριότητα που ήταν στυλοβάτης της οικονομίας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Αυτό είναι το true story της οικονομίας και όχι το αφήγημα της κυβέρνησης. Δυστυχώς, η Κύπρος, πέντε χρόνια μετά την κατάρρευση, δεν έχει ακόμη ένα νέο ολοκληρωμένο οικονομικό μοντέλο ανάπτυξης ούτε συγκεκριμένο αναπτυξιακό όραμα. Το κυπριακό δημόσιο δεν έχει καν τη δυνατότητα να υλοποιήσει ακόμα και μικρά αναπτυξιακά έργα, τα οποία χάνονται μέσα στο λαβύρινθο των συμφερόντων της γραφειοκρατίας και της ανεπάρκειας της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών. Ακόμα και στον προχθεσινό συμπληρωματικό προϋπολογισμό έγινε φανερό ότι ποσά πέραν των €100 εκατομ. που αφορούσαν δρόμους, πλατείες, πάρκα, βιοτεχνικές ζώνες και πολλά μικρά μικρά κατασκευαστικά έργα δε δαπανήθηκαν, τα έργα δεν έγιναν και τα λεφτά τους μεταφέρθηκαν σε άλλες δράσεις. Για ποια ανάπτυξη μιλάμε, όταν η κυβέρνηση δεν μπορεί να πατάξει τη γραφειοκρατία και να δρομολογήσει την υλοποίηση μικρών έργων τοπικού χαρακτήρα που θα βοηθήσουν τις τοπικές οικονομίες και κοινωνίες;

Κύριε Πρόεδρε,

Φτάσαμε στην καταστροφή, γιατί δεν κάναμε ποτέ τις αλλαγές και τις μεταρρυθμίσεις που χρειάζεται η κυπριακή πολιτεία. Γιατί αφήσαμε σκόπιμα την οικονομία να λειτουργεί πάνω από τις παραγωγικές της επιδόσεις. Γιατί δε διορθώσαμε ποτέ τις βαθιές δομικές ατέλειες, τα λάθη και τις παραλείψεις του κυπριακού κράτους. Γιατί δεν τιμωρήθηκε ποτέ κανένας και για τίποτα. Γιατί αφήσαμε τη διαφθορά να ριζώνει. Γιατί αφήσαμε διεφθαρμένους να διαχειρίζονται την εξουσία, να χειραγωγούν την πολιτεία, την κοινωνία και την οικονομία. Γιατί ο κομματικός πατριωτισμός αντικατέστησε την αγάπη για την πατρίδα. Γιατί το κομματικό χρέος χρεοκόπησε αρχές και αξίες. Όμως, η ρίζα του κακού μας είναι και οι κακοί νόμοι, οι αδιέξοδες διαδικασίες του δημοσίου και οι προβληματικοί μηχανισμοί του κράτους. Η ανεπάρκεια και οι ελλείψεις του κράτους βοηθούν τους διεφθαρμένους και τους κλέφτες να ξεφεύγουν από την τσιμπίδα του νόμου. Μα, αυτό το παρασιτικό σύστημα διαφθοράς που κατατρώει τα θεμέλια της κοινωνίας μας πρέπει να το ξηλώσουμε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Αυτές είναι λίγες από τις βασικές και ουσιαστικές διαπιστώσεις για τη σημερινή μας κατάσταση. Οι εισηγήσεις του Κινήματος Αλληλεγγύη αποτελούν ένα καλά επεξεργασμένο σχέδιο ανασυγκρότησης της κυπριακής πολιτείας. Στόχος μας ένα ευέλικτο, λιτό κράτος που να δημιουργεί έσοδα, να γεννά υπεραξίες, να έχει ανταγωνιστικότητα, να είναι ελκυστικό στις επενδύσεις και να δημιουργεί θέσεις εργασίας, μα, πάνω από όλα, να μας κάνει περήφανους.

Πρώτη βασική συνθήκη για την ανασυγκρότηση της κυπριακής πολιτείας είναι η ανασυγκρότηση της λειτουργίας της κρατικής μηχανής με ανασχεδιασμό των διαδικασιών της και επικαιροποίηση των αρμοδιοτήτων σε όλα τα επίπεδα. Το κράτος πληρώνει κάθε χρόνο €50 εκατομ. σε μελέτες και εξωτερικούς συμβούλους. Μέρος από αυτή τη δαπάνη μπορεί να διατεθεί σε υπηρεσίες εξωτερικών συμβούλων για σχεδιασμό και ανάπτυξη σύγχρονων συστημάτων διαχείρισης σε όλα τα υπουργεία και τους οργανισμούς του δημοσίου στα πρότυπα σύγχρονων μοντέλων που είναι κατάλληλα για κρατικές υπηρεσίες και φορείς. Στόχος να μειωθεί το λειτουργικό κόστος της κρατικής μηχανής, να παταχθεί η γραφειοκρατία, να αυξηθεί η παραγωγικότητα, να αναπτυχθεί η ευελιξία και η ταχύτητα και το δημόσιο να γίνει φιλικό στους πολίτες και προς τους δημοσίου υπαλλήλους.

Στο πλαίσιο ανασυγκρότησης της λειτουργίας της κρατικής μηχανής, είναι αναγκαίο να προχωρήσουν η ενοποίηση και η κωδικοποίηση της νομοθεσίας, ώστε να εξαλειφθεί η πολυνομία και η κακονομία. Πρέπει να προχωρήσει η κωδικοποίηση και κατάργηση αχρείαστων εγκυκλίων, ώστε να είναι κατανοητοί οι νόμοι στους πολίτες, αλλά και στους λειτουργούς του κράτους που τους χειρίζονται. Πρέπει να γίνει τυποποιημένη διαχείριση και έλεγχος μεγάλων συμβολαίων του κράτους, όπως τυποποιημένη πρέπει να είναι και η διαχείριση των υλικών και των άλλων προμηθειών που το κράτος παραλαμβάνει. Πρέπει να δημιουργηθεί κουλτούρα στο προσωπικό του δημοσίου τομέα, ώστε να εξυπηρετεί και όχι να ταλαιπωρεί τους πολίτες. Όπως επίσης, πρέπει να θεσμοθετηθεί και μια αποδεκτή κλίμακα αξιών η οποία θα εμπεδώνει την αξιοκρατία και τη διαφάνεια στους διορισμούς και στις προαγωγές. Όμως, πάνω από όλα, πρέπει να υπάρξει ανάπτυξη των διαδικασιών και συστημάτων του δημοσίου στα πλαίσια μιας θαρραλέας, τολμηρής ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Ειδικά για τα θέματα τεχνολογίας, τα δεδομένα είναι πάρα πολύ απογοητευτικά. Η Κύπρος βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις και συγκεκριμένα στην 22^η θέση στο Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας, γνωστός ως “DESI”, για το 2017. Με 22^η θέση μεταξύ των 28 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με συνολική βαθμολογία 0,45, η Κύπρος συγκαταλέγεται στην ομάδα των κρατών που παρουσιάζουν μεγάλη ψηφιακή υστέρηση. Η ανασυγκρότηση απαιτεί τον ψηφιακό μετασχηματισμό της Κύπρου, ώστε η κρατική μηχανή να αποκτήσει στελέχη με ψηφιακές δεξιότητες, υπηρεσίες με τεχνολογικές εφαρμογές και τμήματα με κατάλληλο εξοπλισμό για διεύθυνση των ψηφιακών τεχνολογιών στην οικονομία και την κοινωνία.

Κύριε Πρόεδρε,

Η δεύτερη βασική συνθήκη για την ανασυγκρότηση της κυπριακής πολιτείας είναι για μας η φορολογική ανασυγκρότηση, με στόχο ένα δίκαιο, απλό, σταθερό και αποτελεσματικό φορολογικό σύστημα. Πρώτα απ’ όλα, πρέπει να αποκατασταθούν οι σχέσεις εμπιστοσύνης του πολίτη με το κράτος, γιατί, όταν ο φορολογούμενος απολαμβάνει καλές υπηρεσίες και κοινωνικές παροχές, τότε είναι πρόθυμος να φανεί

συνεπής με τις φορολογικές του υποχρεώσεις. Αντίθετα, όταν βλέπει ότι το κράτος σπαταλά τα έσοδα από φόρους σε μη παραγωγικές δραστηριότητες ή πελατειακές εξυπηρετήσεις, τότε αντιλαμβάνεται τη φοροδιαφυγή ως ένα είδος άμυνας. Χρειάζεται αποφασιστικότητα, σχεδιασμός και τολμηρά μέτρα, όπως για παράδειγμα η μείωση των συντελεστών φορολογίας, προκειμένου να ανταποκρίνονται οι φορολογούμενοι στις πληρωμές των φόρων που οφείλουν, η εισαγωγή για όλους μιας κοινής ενιαίας ηλεκτρονικής εφαρμογής για τιμολόγηση μέσω κεντρικού συστήματος, η θέσπιση κινήτρων για χρήση πλαστικού χρήματος, η εντατικοποίηση των ελέγχων για τη φοροαποφυγή και τη φοροδιαφυγή, η γρήγορη περαίωση των φορολογικών υποθέσεων μέσω των διοικητικών και δικαστικών διαδικασιών, ο εκσυγχρονισμός, βέβαια, των φορολογικών αρχών -εδώ δεν αρκεί απλά η ενοποίησή τους- και βέβαια, η θέσπιση απαγορευτικών προστίμων που θα είναι αντικίνητρα για φοροδιαφυγή. Με τέτοια μέτρα το κράτος θα μπορεί να κλείσει τις διαρροές στα έσοδά του, βελτιώνοντας σημαντικά τόσο τα έσοδα όσο και την εισπρακτική του ικανότητα.

Τρίτη βασική συνθήκη για την ανασυγκρότηση της κυπριακής πολιτείας είναι η ανάπτυξη της οικονομίας της γνώσης, της καινοτομίας και της έρευνας. Η παιδεία είναι το όχημά μας, όμως, παρ' όλο που στην Κύπρο οι δαπάνες για την παιδεία ξεπερνούν κάθε χρόνο το ένα δισεκατομμύριο, δυστυχώς οι Κύπριοι μαθητές είναι ουραγοί στις ευρωπαϊκές και διεθνείς κατατάξεις. Σήμερα στον τόπο μας υπάρχουν οκτώ πανεπιστήμια, σαράντα ιδιωτικά κολέγια και τέσσερις δημόσιες σχολές ανώτερης εκπαίδευσης. Η Κύπρος διαθέτει ένα πλούσιο επιστημονικό δυναμικό υψηλών προδιαγραφών. Υπάρχει συνεπώς η βάση που θα μπορούσε να αποτελέσει την κινητήρια δύναμη για μια αλματώδη ανάπτυξη της καινοτομίας, της έρευνας και της οικονομίας της γνώσης.

Στο σημείο αυτό να σημειώσω ότι στηρίζουμε πλήρως τις εξαγγελίες για την οικονομία και τη βιώσιμη ανάπτυξη που κατέθεσε ο υποψήφιος των δυνάμεων της αλλαγής, Νικόλας Παπαδόπουλος. Χαιρετίζουμε δε την πρόθεσή του για αύξηση του ποσοστού δαπανών για έρευνα και καινοτομία σταδιακά στο 3%, προκειμένου να μπορέσουμε να φτάσουμε τους μέσους όρους της Ευρώπης. Χαιρετίζουμε την πρόθεσή του για δημιουργία προγράμματος εγκαθίδρυσης νεοφυών εταιριών, για παροχή φορολογικών απαλλαγών σε καινοτόμες επιχειρήσεις και στο προσωπικό τους, για δημιουργία ταμείου στήριξης καινοτομίας, για σύσταση συμβουλίου οικονομικής ανάπτυξης και καινοτομίας και για ενίσχυση της αυτοαπασχόλησης με σχέδια στήριξης που θα έχουν έμφαση στους νέους άνεργους επιστήμονες.

Ακόμα, επικροτούμε και υιοθετούμε τις εξαγγελίες του Νικόλα Παπαδόπουλου για ενίσχυση της προσπάθειας των δικαστικών αρχών για τιμωρία των ενόχων της οικονομικής καταστροφής, για δημιουργία ειδικού ταμείου αποζημίωσης των Κύπριων "κουρεμένων" καταθετών, κατόχων αξιογράφων και των ταμείων προνοίας και συντάξεων, για τη δημιουργία "κακής" τράπεζας για τα κόκκινα δάνεια, για δημιουργία νέου νοσοκομείου για παιδιά, για επιτάχυνση των διαδικασιών του ΓΕΣΥ και για προώθηση της μεταφοράς αναπτυξιακών δικαιωμάτων από τα κατεχόμενα στις ελεύθερες περιοχές για τους πρόσφυγες και τους δικαιούχους κατεχόμενων περιουσιών.

Επικροτούμε τις εξαγγελίες του Νικόλα Παπαδόπουλου για δημιουργία κέντρων εξυπηρέτησης ασθενών, για δημιουργία ταμείου κοινωνικής δράσης για ενίσχυση του εθελοντισμού, για μέτρα ενίσχυσης και αποκατάστασης της μεσαίας τάξης, για αύξηση του βοηθήματος για τους χαμηλοσυνταξιούχους, για εντατικοποίηση των ελέγχων για πάταξη της αδήλωτης εργασίας, τις προτάσεις για την ενθάρρυνση των επενδύσεων, ειδικά στον τομέα της ενέργειας, την πρόταση για δημιουργία κοινωνικής και πράσινης επιχειρηματικότητας, για μέτρα προστασίας των μικρών και μεσαίων καταστηματαρχών, καθώς και για μέτρα καταπολέμησης του παράνομου εμπορίου αγροτικών προϊόντων και φυτοφαρμάκων από τα κατεχόμενα, όπως και την πρόταση για σχεδιασμό και εφαρμογή ειδικών χρηματοδοτικών προγραμμάτων για παλιούς και νέους αγρότες, κτηνοτρόφους και ψαράδες.

Επικροτούμε και υιοθετούμε τις εξαγγελίες του Νικόλα Παπαδόπουλου γιατί πιστεύουμε ότι με αυτές η Κύπρος μπορεί να ανακάμψει και να γίνει και πάλι μία από τις πιο εύρωστες και δυναμικές οικονομίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Για να εφαρμοστούν οι προτάσεις και εξαγγελίες που θα ακουστούν από το βήμα της Βουλής κατά τη διάρκεια της συζήτησης των προϋπολογισμών, επιβάλλεται να έχουμε πατρίδα. Και η πατρίδα μας κινδυνεύει. Κινδυνεύει να γίνει εκ νέου θύμα του τουρκικού επεκτατισμού, αλλά αυτή τη φορά μέσα από λογικές παράδοσης που εκκολάπτονται, δυστυχώς, στη δική μας πλευρά. Παρακολουθήσαμε τις προηγούμενες μέρες την προκλητική συμπεριφορά του Ταγίπ Ερντογάν κατά την επίσκεψή του στην Ελλάδα. Ο κ. Ερντογάν κυνικά και προκλητικά έθεσε επίσημα, για εκείνον, το θέμα της αναθεώρησης της Συνθήκης της Λωζάνης, για να εισπράξει ευτυχώς αρχικά μια ξεκάθαρη απάντηση από τη άλλη άκρη του Ατλαντικού ότι για τις ΗΠΑ είναι θέμα αρχής να υποστηρίξουν την κυριαρχία των χωρών της περιοχής συμπεριλαμβανομένων της Ελλάδος και της Τουρκίας και εκ των υστέρων να λάβει από την Γερμανία και την Ευρωπαϊκή Ένωση το διαυγές και έντονο μήνυμα ότι η συνθήκη της Λωζάνης δεν αλλάζει. Έτσι όπως εξελίχθηκε η επίσημη επίσκεψη του κ. Ερντογάν

και όπως φάνηκε από τη διεθνή αρθρογραφία και τις αντιδράσεις Αμερικανών και Ευρωπαίων, η προκλητική στάση Ερντογάν οδήγησε σε ξεκαθάρισμα της θέσης της διεθνούς κοινότητας ότι η Λωζάνη δεν αλλάζει.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Μετά τα προχθεσινά του κυρίου Ερντογάν και μετά το ναυάγιο του Κραν Μοντανά, πιστεύω ότι μπροστά μας, στη συγκυρία που διερχόμαστε, υπάρχουν δύο δρόμοι. Ο πρώτος δρόμος κατά την άποψή μας είναι ο εύκολος δρόμος, είναι ο δρόμος της συνέχισης των λαθών, της παράδοσης και της υποταγής, είναι ο δρόμος της ψευδαίσθησης ότι με τις τολμηρές υποχωρήσεις μπορούμε να πετύχουμε, έστω και μια κακή, στρεβλή λύση που θα μπορούσαμε να την κάνουμε καλύτερη σε βάθος χρόνου. Γι' αυτό, αξίζει να δείξουμε εμπιστοσύνη στον κύριο Ερντογάν και αυτός ας μας απειλεί και ας μας χλευάζει. Αρκετοί συνάδελφοι σε αυτή την αίθουσα θα έλεγαν ότι αυτός ο δρόμος είναι ο μοναδικός και ο ενδεδειγμένος. Και όμως, ο δρόμος αυτός, του κατευνασμού, των υποχωρήσεων και της υποταγής, έχει αποδειχθεί εδώ και πολλά χρόνια ότι είναι φαύλος και καταστροφικός. Είναι αδιέξοδος, γεμάτος εμπόδια, γεμάτος αγκάθια και παγίδες, δεν οδηγεί πουθενά, παρά μόνο στην υπονόμευση της κρατικής μας οντότητας, στην αναβάθμιση του κατοχικού καθεστώτος και στην εμπέδωση των κατοχικών δεδομένων.

Ο άλλος δρόμος που έχουμε μπροστά μας είναι ο δρόμος μιας τολμηρής αλλαγής. Ο άλλος δρόμος, θα μας πείτε κάποιои, πως είναι ο δρόμος της σύγκρουσης και της άρνησης. Ναι, θα συμφωνήσω ότι υπό μία έννοια είναι δρόμος σύγκρουσης και άρνησης. Είναι, όμως, δρόμος σύγκρουσης με την αδικία, σύγκρουσης με τον ακρωτηριασμό της δημοκρατίας, των δικαιωμάτων και των ελευθεριών του κυπριακού λαού, είναι δρόμος σύγκρουσης με λογικές ότι πρέπει να καταστρέψουμε και να διαλύσουμε τη ζωή και την πατρίδα μας, γιατί είμαστε οι λίγοι, οι αδύνατοι και οι ηττημένοι. Είναι δρόμος σύγκρουσης με τις φθαρμένες πολιτικές προσεγγίσεις που δε λαμβάνουν υπόψη ότι όλα αλλάζουν γύρω μας και πρέπει αυτή την αλλαγή να την συνυπολογίσουμε. Είναι ο δρόμος της άρνησης της κακής μοίρας που ο κύριος Ερντογάν επιφυλάσσει στον κυπριακό λαό στο σύνολό του. Είναι συνάμα ο δρόμος της άρνησης να παραδοθούμε και να παραδώσουμε την πατρίδα μας βορά στις ορέξεις του τουρκικού επεκτατισμού. Είναι ο δρόμος άρνησης μιας κακής λύσης τουρκικών προδιαγραφών που θα διαλύσει την Κυπριακή Δημοκρατία και θα διαχωρίσει μόνιμα και τελεσίδικα τους ελληνοκύπριους από τους τουρκοκύπριους. Για εμάς, αυτός ο δεύτερος δρόμος είναι ο δρόμος της υπέρβασης, είναι ο δρόμος της αποτροπής μίας βέβαιης καταστροφής, είναι ο δρόμος της ανατροπής όσων υποχωρήσεων υποθηκέυουν το μέλλον του κυπριακού λαού στην Τουρκία. Και ο δρόμος της σύγκρουσης, της άρνησης, της αποτροπής και της ανατροπής είναι ο δρόμος που χαράσσει η νέα στρατηγική στο Κυπριακό που έχει καταρτιστεί από τις δυνάμεις της αλλαγής και που εκπροσωπεί ο Νικόλας Παπαδόπουλος. Και η νέα αυτή στρατηγική, με πυλώνες όπως την επιμονή στη ρητή συνέχιση και τη μετεξέλιξη της Κυπριακής Δημοκρατίας, την επιμονή σε μηδέν εγγυήσεις, μηδέν στρατούς, την επιμονή στη διαφύλαξη της κρατικής οντότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας, την επιμονή στον απεγκλωβισμό και την απεξάρτηση των Τουρκοκυπρίων από την Τουρκία, την αξιοποίηση του φυσικού αερίου, την αλλαγή της τακτικής στις διαπραγματεύσεις με επιμονή στις ομόφωνες αποφάσεις του Εθνικού Συμβουλίου και στα ψηφίσματα του ΟΗΕ, την απόσυρση όλων των επικίνδυνων υποχωρήσεων που οδηγούν σε απαράδεκτες δυσλειτουργίες, την ενδυνάμωση της συνεργασίας με την ελληνική κυβέρνηση, την αποτροπή ενεργειών αναβάθμισης του ψευδοκράτους και του κατοχικού ηγέτη, τη δημιουργία πραγματικού πολιτικού και οικονομικού κόστους στην Τουρκία. Όλα αυτά είναι ενέργειες οι οποίες θα μπορέσουν να οδηγήσουν σε αναβάθμιση της διαπραγματευτικής ικανότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας και σε εμπέδωση μιας διαδικασίας γρήγορης επίλυσης του προβλήματος.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Τα πάντα έχουν αλλάξει γύρω μας. Οι γεωπολιτικές ισορροπίες στη γειτονιά μας κρέμονται μόνιμα από μια κλωστή. Μέσα σε αυτό το σκηνικό ισορροπίας τρόμου επιβάλλεται μια νέα στρατηγική διαχείριση του Κυπριακού. Οι ισχυροί στη γειτονιά μας πρέπει να καταλάβουν ότι η σταθερότητα, η ειρήνη και η ασφάλεια στην Ανατολική Μεσόγειο διασφαλίζονται μόνο μέσα από σωστή λύση του Κυπριακού. Αντίθετα, η κακή λύση θα τα τινάξει όλα στον αέρα και πρέπει να την αποτρέψουν, για να προστατεύσουν τα συμφέροντα και τις επενδύσεις τους.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Καταλήγοντας, επαναλαμβάνω ότι για εμάς ο κρατικός προϋπολογισμός για το 2018 παρουσιάζει αδυναμίες και ελλείψεις. Όμως, δε θα επιλέξουμε να γίνουμε υπαίτιοι να μπει η οικονομία και η πατρίδα μας ξανά σε περιπέτειες. Θα επιλέξουμε στάση ευθύνης.

Η Αλληλεγγύη, παρά τις ενστάσεις της, θα υπερψηφίσει τον προϋπολογισμό με τις τροπολογίες που έχει ήδη καταθέσει μαζί με τις δυνάμεις της αλλαγής, με στόχο αυτός να καταστεί πραγματικά ένας προϋπολογισμός αλλαγής.

Καλές γιορτές σε σας και στις οικογένειές σας και σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Γιωργάλλα.

Και αυτός τέσσερα λεπτά λιγότερα από το χρόνο του. Να δώσουμε κανένα δυο στον κ. Σιζόπουλο παραπάνω ίσως;

Μ. ΣΙΖΟΠΟΥΛΟΣ:

Εμάζεψα οκτώ. Τέσσερα και τέσσερα, οκτώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Το λόγο τώρα έχει ο πρόεδρος της Συμμαχίας Πολιτών κ. Γιώργος Λιλλήκας.

Κύριε Λιλλήκα, να σας απολογηθώ εκ των προτέρων, θα σας κάνω μια μονόλεπτη διακοπή για ένα συγκεκριμένο γεγονός που θα έχουμε στην ολομέλεια, όπως μιλάτε, σε πέντε με έξι λεπτά περίπου.

Ν. ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ:

Ε, να μη διακόψουμε τον κ. Λιλλήκα...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ε, τι; Εννά κάμουμε διάλειμμα και να περιμένουμε; Ο ίδιος μου έδωσε την άδεια. Κύριε Τορναρίτη; Θέλετε να...

Ν. ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ:

Ό,τι θέλετε εσείς. Αφού μιλούν οι υπέρτερες δυνάμεις!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι! Οι λογικές, όχι οι υπέρτερες. Η λογική είναι υπεράνω οποιωνδήποτε σκοπιμοτήτων, νομίζω.

Κύριε Λιλλήκα, έχετε το λόγο.

Γ. ΛΙΛΛΗΚΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ως είθισται η συζήτηση των προϋπολογισμών προσφέρεται για μια, θα έλεγα, σφαιρική συζήτηση της κυβερνητικής πολιτικής. Ο φετινός προϋπολογισμός είναι ο τελευταίος προϋπολογισμός της απερχόμενης κυβέρνησης και θα έλεγα ότι ανταποκρίνεται ή και αντικατοπτρίζει τα αποτελέσματα της πενταετίας και θετικά και αρνητικά. Γι' αυτό και προσφέρεται για αποτίμηση και απολογισμό της πενταετούς διακυβέρνησης του κ. Νίκου Αναστασιάδη σε όλους τους τομείς.

Θα ξεκινήσω με μια διαπίστωση, ότι υπάρχει μια σοβαρή και μεγάλη διαφορά ανάμεσα στην οικονομία και στο Κυπριακό. Μια κακή οικονομική πολιτική εύκολα μπορεί να διορθωθεί από μια νέα κυβέρνηση με διαφορετικούς προσανατολισμούς και φιλοσοφία στην οικονομική πολιτική. Αντίθετα, μια κακή λύση του Κυπριακού δυστυχώς δε διορθώνεται και είναι γι' αυτό το λόγο που θα αφιερώσω και περισσότερο χρόνο στην ομιλία μου στο Κυπριακό.

Στο Κυπριακό η κληρονομιά που αφήνει η πενταετής διαχείριση από τον κ. Αναστασιάδη είναι ιδιαίτερα αρνητική, αφού με την πολιτική των μονομερών υποχωρήσεων και τους αυτοσχεδιασμούς που χαρακτήριζαν τις αποφάσεις του αποδυνάμωσε επικίνδυνα τη διαπραγματευτική μας θέση και κατέστησε την πλευρά μας ευάλωτη σε εκβιασμούς και πιέσεις από μέρους της Τουρκίας και όχι μόνο.

Επί της ουσίας ο κ. Αναστασιάδης, μετά από μερικές αμφιταλαντεύσεις και παλινδρομήσεις, ακολούθησε τελικά την πολιτική του προκατόχου του τόσο ως προς την τακτική όσο και ως προς τη φιλοσοφία. Χωρίς στρατηγική, χωρίς σοβαρή αξιολόγηση της τουρκικής πολιτικής, των προτεραιοτήτων και των στόχων της Αγκυρας, στηριζόμενος κυρίως στις παροτρύνσεις και στις αβάσιμες διαβεβαιώσεις των γνωστών πρωτευσουσών, βεβιασμένα και λανθασμένα προχώρησε στο εκτενές κοινό ανακοινωθέν με τον κ. Έρογλου, ένα ανακοινωθέν, το οποίο, κατά την άποψή μου, έθεσε το Κυπριακό και την επιδιωκόμενη λύση πάνω σε μια νέα βάση. Με το κοινό αυτό ανακοινωθέν ουσιαστικά αποδέχθηκε στοιχεία συνομοσπονδιακού χαρακτήρα, αφού η κυριαρχία του κράτους θα προέρχεται εξίσου από τις δύο κοινότητες και όχι από τον κυπριακό λαό. Δημιούργησε ταυτόχρονα το πλαίσιο για μετατροπή της Κυπριακής Δημοκρατίας σε ελληνοκυπριακό συνιστών κράτος, το οποίο από κοινού με το παράνομο και αποσχιστικό καθεστώς της λεγόμενης "Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου", ως τουρκοκυπριακό συνιστών κράτος, θα δημιουργήσουν το νέο συνεταιριστικό κράτος που θα προκύψει, όπως είναι η φρασεολογία στο κοινό ανακοινωθέν, από τη λύση.

Οι λεγόμενες "συγκλίσεις" που ακολούθησαν τις διακοινοτικές συνομιλίες, όπως και οι προτάσεις του κ. Αναστασιάδη στη διάσκεψη του Κραν Μοντανά, είναι το φυσιολογικό αποτέλεσμα μιας πολιτικής φιλοσοφίας η

οποία στην ουσία αποδέχθηκε τα δεδομένα της εισβολής και της κατοχής ως συνιστώσες της λύσης. Στην πραγματικότητα τα νομιμοποιεί και επεκτείνει τις αρνητικές πτυχές τους μέσα από τα βέτο, τους μηχανισμούς επίλυσης αδιεξόδων και το δικαίωμα της ελεύθερης εγκατάστασης που εκχωρήθηκε στα ογδόντα εκατομμύρια Τούρκων της Τουρκίας σε όλο το νησί.

Ο αγώνας για αποκατάσταση της εδαφικής ακεραιότητας και των ανθρώπινων δικαιωμάτων μετατράπηκε σταδιακά σε αγώνα όχι για δίκαιη λύση, αλλά απλά για λειτουργική και βιώσιμη λύση και για επανένωση της Κύπρου. Πώς όμως πραγματικά επανενώνεται η Κύπρος, ο λαός και η οικονομία, μέσα από την υπό εκκώλαψη λύση στη βάση της διζωνικής δικαιοδικής ομοσπονδίας; Πόσο λειτουργική και βιώσιμη μπορεί να είναι μια άδικη λύση, όταν η ιστορία μας διδάσκει ότι άδικες συμφωνίες είναι θνησιγενείς;

Όπως έχω εξηγήσει πολλές φορές, η διζωνική δικαιοδική ομοσπονδία εδράζεται στη λογική των δύο κρατών και στην αρχή ότι η κάθε κοινότητα θα διοικεί εσαεί το δικό της κράτος στη βάση εθνικών κριτηρίων. Η ιδιότητα του πολίτη του κυπριακού κράτους θα έχει αξία στο εξωτερικό, αλλά καμιά πραγματική αξία στο εσωτερικό, αφού τα πολιτικά και ανθρώπινα μας δικαιώματα στην Κύπρο θα είναι περιορισμένα και ακρωτηριασμένα στη βάση της εθνικής καταγωγής του κάθε πολίτη. Είναι γι' αυτό εξάλλου που έχει συμφωνηθεί να υπάρχει η έννοια της εσωτερικής ιθαγένειας, που δε συναντάμε σε κανένα, μα σε κανένα, ομοσπονδιακό κράτος. Για να μπορούν εσαεί οι Τουρκοκύπριοι συμπατριώτες μας να διοικούν ένα συνιστών κράτος, θα πρέπει είτε να ακυρωθεί το ανθρώπινο δικαίωμα της ελεύθερης εγκατάστασης και ιδιοκτησίας είτε να καταργηθούν οι δημοκρατικές ελευθερίες του εκλέγειν και εκλέγεσθαι. Είναι γι' αυτό το λόγο που η τουρκική πλευρά συνεχίζει να επιμένει να έχει την πλειοψηφία γης και πληθυσμού στο τουρκοκυπριακό συνιστών κράτος.

Το πλέον οξύμωρο και προκλητικό αποτέλεσμα αυτού του μοντέλου λύσης είναι το ότι ένας Ευρωπαίος πολίτης που θα αποφασίσει να εγκατασταθεί για παράδειγμα στην Κερύνεια θα απολαμβάνει περισσότερα δικαιώματα και ελευθερίες από έναν Κερυνειώτη που θα του επιτραπεί να επιστρέψει στη γη του. Ο Ευρωπαίος πολίτης θα δικαιούται να αγοράσει όση γη θέλει, να οικοδομήσει όσο μεγάλο σπίτι θέλει, να διεκδικήσει έδρα ευρωβουλευτή, όπως και το αξίωμα του δημάρχου. Ο Ελληνοκύπριος όμως που θα ζει στην Κερύνεια τίποτα από αυτά δε θα δικαιούται! Και όλα αυτά τον 21^ο αιώνα σε ένα ευρωπαϊκό κράτος.

Η ωμή πραγματικότητα είναι ότι, μέσα από τη διζωνική δικαιοδική ομοσπονδία, θα διαιωνιστεί η διχοτόμηση. Η μόνη διαφορά θα είναι ότι αυτή τη φορά θα είναι νόμιμη. Για να μπορούν οι πολίτες να κρίνουν αυτή τη λύση και να κρίνουν αν όντως ενώνει, επανενώνει την πατρίδα μας, θα πρέπει να γνωρίζουν τι έχει μέχρι τώρα συμφωνηθεί.

Στον τομέα της οικονομίας τα δύο συνιστώντα κράτη θα έχουν το δικαίωμα να κάνουν μεταξύ άλλων χωριστές συμφωνίες στον τομέα του εμπορίου, στον τομέα του τουρισμού και στον τομέα της χρηματοδότησής τους. Άρα, θα έχουν χωριστά και ανταγωνιστικά εμπορικά, τουριστικά και χρηματοδοτικά συμφέροντα. Τα δύο συνιστώντα κράτη θα καθορίζουν χωριστά τον εταιρικό φόρο, όπως και το φόρο εισοδήματος. Και επιτρέψτε μου να πω ότι δε χρειάζεται να είναι κάποιος προφήτης, για να προβλέψει πού θα οδηγήσει αυτός ο διαχωρισμός συμφερόντων. Ακόμα και στον εταιρικό φόρο! Σε έναν ανταγωνισμό ποιος θα έχει το χαμηλότερο εταιρικό φόρο, για να προσελκύσει περισσότερες εταιρείες. Το ΓΕΣΥ και το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων επίσης θα είναι χωριστά. Τι είναι τελικά αυτό που θα ενώνει τις δύο κοινότητες; Πώς θα δημιουργηθούν κοινά οικονομικά συμφέροντα, για να αναπτυχθούν συνεργασίες σε ιδεολογική ή ακόμα και σε ταξική βάση;

Επιτρέψτε μου εδώ να πω ότι στην κατάσταση που βρίσκεται σήμερα η πατρίδα μας, αλλά και με το ιστορικό που έχουμε πίσω μας η ύπαρξη κοινών συμφερόντων -οικονομικών συμφερόντων- θα μας οδηγήσει στη συνένωση δυνάμεων, για να τα επιλύσουμε. Ακόμα και η ύπαρξη κοινών προβλημάτων -οικονομικών προβλημάτων- θα είναι θετικό στοιχείο στην περίπτωση τη δική μας, γιατί και εκεί θα χρειαστεί να συνεργαστούμε και να ενώσουμε δυνάμεις, για να τα επιλύσουμε και να τα αντιμετωπίσουμε. Η ύπαρξη χωριστών όμως οικονομικών συμφερόντων με μαθηματική ακρίβεια θα οδηγήσει σε έναν ανταγωνισμό που θα έχει ως υπόβαθρο την εθνική ταυτότητα της κάθε κοινότητας. Στην πραγματικότητα η επόμενη μέρα μιας τέτοιας λύσης θα βρει τις δύο κοινότητες, όπως είπα, να ζουν χωριστά, αλλά και να έχουν διαφορετικά ανταγωνιστικά οικονομικά συμφέροντα, που αναπόφευκτα θα μας οδηγήσουν σε έναν αδυσώπητο ανταγωνισμό.

Μόνο κοινό στοιχείο θα είναι η κεντρική κυβέρνηση, η οποία, με τα όσα έχουν συμφωνηθεί, θα τελεί υπό την ομηρία των Τουρκοκυπρίων και θα αποτελεί, φοβάμαι, μόνιμη εστία προστριβών και αδιεξόδων. Η εκ περιτροπής προεδρία, τα βέτο στο Υπουργικό Συμβούλιο, οι απαιτούμενες πλειοψηφίες στη Βουλή και στη Γερουσία, τα μικρά βέτο στις ανεξάρτητες αρχές και θεσμούς του κράτους και πολύ περισσότερο η επίλυση των αδιεξόδων με κλήρωση οδηγούν στην πραγματικότητα στην κατάργηση των αρχών της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου. Σε κανένα δημοκρατικό και φυσιολογικό κράτος δε συναντούμε τέτοιες δομές και τέτοιες διαδικασίες λήψης απόφασης. Η επόμενη μέρα αυτής της λύσης, αντί να μας οδηγήσει σε συνθήκες ασφάλειας και ευημερίας, πολύ φοβάμαι θα μας οδηγήσει σε ένα νέο πεδίο αντιπαραθέσεων και ανασφάλειας, με ένα κράτος που θα τελεί υπό παραλυσία. Κατάρρευση της -μια πολύ πιθανή εξέλιξη με ένα τέτοιο συνταγματικό

τερατούργημα- θα μας βρει στη θέση που βρίσκονται σήμερα οι Τουρκοκύπριοι ή οι Παλαιστίνιοι να αναζητούμε κράτος και διεθνή αναγνώριση.

Έκτρινα σκόπιμο να περιγράψω τα όσα έχουν μέχρι τώρα συμφωνηθεί, τις λεγόμενες “συγκλίσεις”, για να ενημερωθεί ο λαός για την ποιότητα και το πραγματικό περιεχόμενο της υπό διαπραγμάτευση λύσης. Για να ξέρει ο λαός πως πίσω από το σύνθημα της επανένωσης αυτό που πραγματικά εκκολάπτεται είναι η κατάλυση της Κυπριακής Δημοκρατίας και η νομιμοποίηση της διχοτόμησης μέσα από ένα καθεστώς ομηρίας της Κύπρου από την Τουρκία.

Οι αυταπάτες και οι ψευδαισθήσεις στις οποίες στηρίχθηκε η πολιτική των τελευταίων δέκα χρόνων επέτρεψαν στην Τουρκία να παρατείνει την κατοχή και τη διχοτόμηση, να δημιουργήσει νέα κεκτημένα στις εσωτερικές πτυχές του Κυπριακού, χωρίς βέβαια να μετακινηθεί από τις πάγιες θέσεις της ως προς τις εγγυήσεις, τα επεμβατικά δικαιώματα και την εσαεί παραμονή τουρκικών στρατευμάτων.

Αυτό παραδέχεται εξάλλου και ο ίδιος ο Πρόεδρος Αναστασιάδης, σύμφωνα με τα πρακτικά της συνάντησής του με τον κ. Άιντε στις 22 του περασμένου Ιουλίου. Δική του είναι η φράση: «Τα έδωσα όλα και τι πήρα; Τίποτα». Αποδείχθηκε για μια ακόμα φορά στο Κραν Μοντανά πως όσο πιο υποχωρητικοί είμαστε τόσο πιο αδιάλλακτη καθίσταται η Τουρκία. Η συνέχιση των συνομιλιών απ’ εκεί που διακόπηκαν θα μας οδηγήσει με μαθηματική ακρίβεια είτε σε τουρκική λύση είτε στον ενταφιασμό του Κυπριακού.

Δεν ευθύνεται ο κ. Αναστασιάδης, κατά την άποψή μου, για το αδιέξοδο στο Κραν Μοντανά. Η ευθύνη του κ. Αναστασιάδη έγκειται στο γεγονός ότι, παρά τις προειδοποιήσεις μας, σύρθηκε τελικά στην τακτική που σχεδίασε η Τουρκία. Το λάθος του κ. Αναστασιάδη να υποχωρήσει στην πίεση Ερντογάν για σύγκληση διάσκεψης για το Κυπριακό εδώ και τώρα επέτρεψε στην Τουρκία να ενισχύσει τη διαπραγματευτική της θέση. Η Τουρκία σήμερα εκβιάζει: Είτε συνέχιση απ’ εκεί που διακόπηκαν οι συνομιλίες και ικανοποίηση της Τουρκίας και στις πτυχές της ασφάλειας είτε υλοποίηση του πλάνου β’ που έχει προσχεδιάσει.

Δεν αντέχει άλλα λάθη η εθνική μας υπόθεση. Δεν έχουμε την πολυτέλεια να συνεχίσουμε να στηριζόμαστε σε αυταπάτες και ψευδαισθήσεις ως προς τους πραγματικούς στόχους που επιδιώκει η Τουρκία μέσα από τη λύση του Κυπριακού. Μόνη διέξοδος από τα αδιέξοδα και τους κινδύνους που δημιούργησε η χρεοκοπημένη πολιτική των μονομερών υποχωρήσεων είναι η χάραξη μιας νέας πορείας, η οποία με διεκδικητικότητα μπορεί να καταστήσει την κατοχή ασύμφορη για την Τουρκία. Μόνο έτσι μπορεί να καμφθεί η τουρκική αδιαλλαξία και να ανοίξει ο δρόμος για μια δίκαιη λύση του Κυπριακού.

Είναι αυτό το στόχο που υπηρετεί και η πρόταση νέας στρατηγικής που καταθέσαμε στο Εθνικό Συμβούλιο πριν ακριβώς από τρία χρόνια. Μια στρατηγική που θα μπορούσε να οδηγήσει και στη σφυρηλάτηση της εθνικής ενότητας, που αποτελεί απαίτηση του λαού μας.

Διέξοδο προσφέρει και η προσφυγή στο λαό, για να αποφασίσει ο ίδιος ο λαός, έγκαιρα και προληπτικά, ως προς το μοντέλο λύσης του Κυπριακού. Αν κάποιος φοβούνται ότι ο λαός θα απορρίψει αυτή τη λύση, τότε καλύτερα είναι να την απορρίψει τώρα, παρά στο τέλος της πορείας σε ένα δημοψήφισμα επί συμφωνημένης λύσης. Δε θα πρέπει να βιώσουμε ξανά όσα βιώσαμε το 2004. Η λύση αφορά το μέλλον του ίδιου του λαού και ο λαός ως κυρίαρχος θα πρέπει να δώσει τη δική του κατεύθυνση και τη δική του εντολή στην πολιτική ηγεσία. Αυτό εξάλλου απαιτεί η ίδια η δημοκρατία.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Οι προϋπολογισμοί που έχουμε ενώπιόν μας είναι προϋπολογισμοί διαχειριστικού χαρακτήρα. Προϋπολογισμοί οι οποίοι στερούνται οράματος και γι’ αυτό δεν μπορούν να πάρουν την Κύπρο μπροστά. Είναι θετικό το γεγονός ότι οι δημοσιονομικοί δείκτες έχουν βελτιωθεί, το δημόσιο χρέος έναντι του ΑΕΠ έχει μειωθεί και έχουμε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης. Θετικό επίσης είναι το γεγονός ότι ο προϋπολογισμός είναι βασικά ισοσκελισμένος, αν και οι συμπληρωματικοί προϋπολογισμοί των προεκλογικών δεσμεύσεων του κ. Αναστασιάδη μάς πιεσματοποιούν να έλεγα σε πρακτικές παρωχημένων εποχών.

Βέβαια, η αλήθεια είναι πως με τη ληστεία των καταθέσεων, των ταμείων προνοίας και του κεφαλαίου κίνησης των εταιρειών, με τις περικοπές των μισθών, επιδομάτων και συντάξεων οποιαδήποτε κυβέρνηση σε οποιαδήποτε χώρα θα βελτίωνε τα δημοσιονομικά της. Αυτή όμως η βελτίωση δεν αντανάκλαται στην πραγματική οικονομία ούτε και στην ποιότητα ζωής των ανθρώπων. Ο παραγόμενος εθνικός πλούτος δεν κατανέμεται δίκαια, με αποτέλεσμα το ένα τρίτο του πληθυσμού να ζει στα όρια της φτώχειας. Ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, όπως οι άνθρωποι με αναπηρίες, οι συνταξιούχοι, οι πολυμελείς οικογένειες, οι άνεργοι, ζουν σε συνθήκες εξαθλίωσης που πληγώνουν την αξιοπρέπειά τους. Είναι αδιανόητο η πολιτεία να ορίζει τα €733 εισόδημα ως τη γραμμή που καθορίζει περίπου τα όρια της φτώχειας και το ίδιο το κράτος με τις συντάξεις και τα επιδόματα που δίνει να στέλνει πολίτες του να ζουν στη φτώχεια. Αυτή η άδικη παραδοξότητα θα πρέπει να αλλάξει.

Η εγκληματική απόφαση για κούρεμα των καταθέσεων βύθισε την κοινωνία μας σε βαθιά ανθρωπιστική κρίση, την οποία δεν αντιμετωπίζει η κυβέρνηση με τη φιλοσοφία των προϋπολογισμών που κατέθεσε. Σοβαρά προβλήματα συνεχίζουν να υφίστανται, τα οποία δυστυχώς δε βρίσκονται στις προτεραιότητες της κυβέρνησης, η οποία, αντί να σχεδιάσει λύσεις, παρακολουθεί παθητικά και δογματικά αναμένει ότι ο νόμος της αγοράς θα κλείσει τις ανοιχτές πληγές.

Η ανεργία βρίσκεται πολύ ψηλά. Οι όποιες νέες θέσεις εργασίας δημιουργούνται προσφέρουν εξευτελιστικούς μισθούς και καθιστούν τους νέους μας αντικείμενο εκμετάλλευσης. Είναι γι' αυτό που εισηγηθήκαμε να καθοριστεί κατώτατος μισθός για όλα τα επαγγέλματα. Η μετανάστευση των νέων επιστημόνων και η μη επιστροφή στην Κύπρο χιλιάδων απόφοιτων από τα πανεπιστήμια του εξωτερικού αποτελούν μια τεράστια κοινωνική πληγή, η οποία τα επόμενα χρόνια, αν δεν την ανατρέψουμε, θα αποτελέσει και οικονομική πληγή. Δεν μπορούμε να ελπίζουμε σε καλύτερο μέλλον ως χώρα, αν συνεχίσουμε να εξαγάγουμε επιστημονικό προσωπικό και να εισάγουμε ανειδίκευτους εργάτες. Πρέπει το ταχύτερο δυνατό να δημιουργήσουμε ένα νέο μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης το οποίο θα εδράζεται στην έρευνα και στην καινοτομία, την οικονομία της γνώσης, μια οικονομία που θα παράγει προϊόντα που θα μπορούν να ανταγωνιστούν όχι στην τιμή, αλλά στην ποιότητα. Μόνο ένα τέτοιο μοντέλο θα δημιουργήσει υψηλόμισθες θέσεις εργασίας, για να επαναπατριστούν οι νέοι μας. Είναι αδιανόητο το γεγονός ότι το 2017 είμαστε μια κοινωνία που περίπου ό,τι καταναλώνουμε το εισάγουμε. Γι' αυτό, ένα νέο μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης θα πρέπει να στηρίζει όλους τους παραγωγικούς τομείς και το γεωργοκτηνοτροφικό και το βιομηχανικό και ασφαλώς τον τομέα των υπηρεσιών.

Οι κυπριακές εταιρείες και τα νοικοκυριά μας είναι τα πλέον υπερδανειζόμενα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια ναρκοθετούν το χρηματοοικονομικό σύστημα της χώρας, ενώ χιλιάδες οικογένειες κινδυνεύουν να χάσουν το σπίτι τους. Τα θύματα της οικονομικής κρίσης κινδυνεύουν με τους μνημονιακούς νόμους για τις εκποιήσεις να μετατραπούν σε άστεγους. Απέναντι σε αυτές τις μεγάλες κοινωνικές πληγές η κυβέρνηση, όπως είπα, παραμένει απαθής και αδιάφορη.

Το 2013 η κυβέρνηση Αναστασιάδη αδιαφόρησε να μελετήσει εναλλακτικές προτάσεις για αποφυγή του κουρέματος των καταθέσεων. Με την ίδια αδιαφορία αρνείται και σήμερα να εξετάσει λύσεις που οδηγούν σε κούρεμα των δανείων και διασφάλιση της πρώτης κατοικίας. Είναι γι' αυτό που έχουμε καταθέσει ολοκληρωμένη πρόταση για το κούρεμα των δανείων μέσα από ένα ταμείο χρηματοοικονομικών διευκολύνσεων. Και είμαστε -και το δηλώνω απ' αυτό το βήμα- έτοιμοι να μελετήσουμε την όποια πρόταση, από οποιονδήποτε προέρχεται, αρκεί να βοηθά τις ευάλωτες ομάδες, να βοηθά τις οικογένειες να κρατήσουν τα σπίτια τους και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις να κρατήσουν το επαγγελματικό τους υποστατικό. Έτσι εμείς αντιλαμβανόμαστε μια οικονομική πολιτική με κοινωνικές ευαισθησίες.

Αναφορικά με την εσωτερική διακυβέρνηση. Αυτή την πενταετία βιώσαμε την υπόσκαψη και αμφισβήτηση θεσμών που προσπάθησαν να εξιχνιάσουν σκάνδαλα διαπλοκής συμφερόντων και να οδηγήσουν τους ενόχους ενώπιον της δικαιοσύνης. Η χώρα μας συνεχίζει να βρίσκεται υπό τον ασφυκτικό κλοιό της κομματοκρατίας, η οποία επιμένει να ελέγχει τους ημικρατικούς οργανισμούς, ανεξάρτητους θεσμούς και αρχές, συντηρώντας έτσι το δίκτυο πελατειακών σχέσεων, του ρουσφετιού και της διαπλοκής. Οι προτάσεις της κυβέρνησης για μεταρρυθμίσεις στο δημόσιο στερούνται αξιοπιστίας, γιατί η ίδια η κυβέρνηση με τους διορισμούς της στην ΕΔΥ, στην Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας, στους ημικρατικούς οργανισμούς και αλλού συντήρησε και ανακύκλωσε την κομματοκρατία.

Αποτελεί, κατά την άποψή μου, μιλώντας για τη διαπλοκή, πρόκληση το γεγονός ότι είμαστε ίσως η μόνη ευρωπαϊκή χώρα που πρόσωπα τα οποία καταγράφονται σε καταλόγους φορολογικών παραδείσων και ενδεχόμενα φοροδιαφυγής προστατεύονται υπό το επίσημο των προσωπικών δεδομένων. Διερωτώμαι το εξής: Στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες δεν ισχύει η αρχή προστασίας των προσωπικών δεδομένων; Πρόσφατα, στη Βρετανία ανακοινώθηκαν όλα τα ονόματα και μεταξύ αυτών και της βασίλισσας. Γιατί αυτή η εξαίρεση στη δική μας περίπτωση; Χωρίς διαφάνεια, αν δε γνωρίζει ο λαός ποιοι εμπλέκονται σε φοροδιαφυγή, δεν μπορεί να ελπίζουμε ότι θα πετύχουμε πάταξη της φοροδιαφυγής και της διαπλοκής.

Το κράτος μας συνεχίζει να λειτουργεί με δομές και διαδικασίες, αλλά και νοοτροπίες του περασμένου αιώνα. Η ψηφιακή μεταρρύθμιση, η ηλεκτρονική διακυβέρνηση παραμένουν για τη χώρα μας ανεκπλήρωτο όνειρο, όταν πολύ πιο φτωχές χώρες από μας έχουν ήδη κάνει άλματα προόδου. Χάσαμε ήδη πολύτιμο έδαφος, γι' αυτό, αν θέλουμε να κερδίσουμε το στοίχημα σ' ένα ιδιαίτερα ανταγωνιστικό διεθνές περιβάλλον, πρέπει να φερθούμε έξυπνα και με αποφασιστικότητα, στη βάση μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής με ριζοσπαστικές μεταρρυθμίσεις. Δεν έχουμε την πολυτέλεια πλέον για μπαλλωματικές ρυθμίσεις και αυτοσχεδιασμούς.

Ενώ σήμερα προχωρούν οι έρευνες και αναπτρώνονται οι προσδοκίες για τους υδρογονάνθρακες που φιλοξενεί η κυπριακή θάλασσα, η κυπριακή ΑΟΖ, υπάρχει παντελής έλλειψη μελετών από πλευράς της κυβέρνησης για το πώς θα περάσουμε την οικονομία μας από την οικονομία του πετρελαίου στην οικονομία του φυσικού αερίου. Είναι τέτοιες προσεγγίσεις που μας οδηγούν να χάνουμε έδαφος από τις άλλες ανταγωνιστικές χώρες.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Θα κλείσω θίγοντας πολύ επιγραμματικά δύο ζητήματα, την έλλειψη δημογραφικής πολιτικής και το όραμα για ένα νέο οικονομικό και κοινωνικό μοντέλο. Όπως είναι γνωστό, στην Κύπρο αντιμετωπίζουμε εδώ και χρόνια ένα σοβαρό πρόβλημα υπογεννητικότητας. Είμαστε από τις λίγες χώρες που μειώθηκε ο πληθυσμός μας σε περίοδο ειρήνης. Είναι εθνική ανάγκη, μέσα στα πλαίσια μιας συναινετικής, θα έλεγα, αντιμετώπισης από όλους μας, να διαμορφώσουμε επιτέλους μια εθνική πολιτική που θα αντιμετωπίζει το δημογραφικό ζήτημα. Για να μπορέσουμε να θέσουμε ξανά την κοινωνία μας σε τροχιά ανάπτυξης του πληθυσμού, απαιτείται μια σύνθετη πολιτική, η οποία θα στηρίζει τις οικογένειες με το επίδομα τέκνου, αλλά ένα πραγματικό επίδομα τέκνου που να ανταποκρίνεται στο πραγματικό κόστος, να είναι κλιμακωτό και να ενθαρρύνει τις οικογένειες να κάνουν πέραν των δύο παιδιών. Ακόμη, θα πρέπει ταυτόχρονα να δημιουργηθούν και μια σειρά από υποδομές που θα διευκολύνουν την εργαζόμενη γυναίκα, θα διευκολύνουν γενικά τις οικογένειες. Θεωρώ ότι ένα τέτοιο ζήτημα έχουμε την ωριμότητα να το αντιμετωπίσουμε, παραμερίζοντας τις διαφορές ή τις διαφωνίες μας, ως ένα εθνικό ζήτημα.

Αν θέλουμε να αλλάξουμε την Κύπρο, αν θέλουμε να οδηγήσουμε τη χώρα μας στη νέα εποχή, θα πρέπει να δείξουμε εθνική υπευθυνότητα και στο ζήτημα του μέλλοντος της Κύπρου. Να αφήσουμε κατά μέρος, όπως είπα και πριν, τις διαφωνίες και τις διαφορές μας. Συλλογικά και με τη βοήθεια εμπειρογνομώνων να καθορίσουμε ένα κοινό οικονομικό και κοινωνικό όραμα. Να σχεδιάσουμε το πού και πώς θέλουμε να είναι η Κύπρος, η πατρίδα μας, σε είκοσι χρόνια από σήμερα. Να ορίσουμε τους επιμέρους στόχους και τη στρατηγική υλοποίησής τους. Μόνο έτσι θα πετύχουμε και μόνο έτσι θα εκπληρώσουμε το χρέος μας απέναντι στα παιδιά μας.

Σας ευχαριστώ και εύχομαι καλές γιορτές και καλά Χριστούγεννα σε όλους!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ. Καλές γιορτές!

Οκτώ λεπτά λιγότερο από το χρόνο σας. Πάμε καλά ως δαμαί.

Τώρα θα έχουμε τον κ. Σιζόπουλο, ο οποίος θα προσπαθήσει να τελειώσει στο χρόνο του. Ο πρόεδρος του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών ΕΔΕΚ κ. Σιζόπουλος έχει το βήμα.

Μ. ΣΙΖΟΠΟΥΛΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Καλημέρα.

Και εγώ 'πού την πλευρά μου να ευχαριστήσω τες υπηρεσίες της Βουλής, του υπουργείου, τον κ. Μιχαήλ, για την εξαιρετική βοήθεια και συνδρομή που είχαμε κατά τη συζήτηση του προϋπολογισμού.

Η ολοκλήρωση της θητείας της κυβέρνησης είναι ευκαιρία για συνολική αξιολόγηση της οικονομικής πολιτικής για την πενταετία 2013-2017. Η όποια βελτίωση της οικονομίας δε θα πρέπει να μας οδηγήσει σε εφησυχασμό. Αντίθετα, η διαπίστωση των λαθών που έγιναν στο παρελθόν είναι επιβεβλημένη. Πρέπει να μας συνεντίσουν και να μας βοηθήσουν να αποφύγουμε την επανάληψη των ίδιων ή παρόμοιων στο μέλλον. Η τελευταία δεκαετία ήταν οικονομικά ίσως η χειρότερη από την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η οικονομική κρίση δεν καταγράφεται μόνο στους δείκτες και τα στατιστικά στοιχεία. Αντανακλά στο βιοτικό επίπεδο των πολιτών, ειδικά των μικρομεσαίων στρωμάτων. Χωρίς να μετατρεπόμαστε σε αιχμάλωτους των αριθμών, είναι σημαντικό να γνωρίζουμε τα στοιχεία, πού ήταν το 2007, πού ήταν το 2013, πού ήταν το 2017, πού είναι σήμερα, το ακαθάριστο εθνικό προϊόν, το δημόσιο χρέος, η ανεργία του ενεργά εργατικού δυναμικού, το κατά κεφαλήν εισόδημα των πολιτών μας. Θα διαπιστώσουμε ότι υπάρχει μία σημαντική υποχώρηση σε όλες τις περιπτώσεις.

Είναι όμως σημαντικό να γνωρίζουμε και πώς φτάσαμε σ' αυτή την κρίση. Θα μπορούσε να είχε προβλεφθεί και να αποφευχθεί; Να υπενθυμίσουμε ότι την περίοδο 2001-2004 η Κύπρος είχε υποβάλει προς την Ευρωπαϊκή Ένωση τρία προγράμματα οικονομικής σύγκλισης, δύο από την κυβέρνηση του Γλαύκου Κληρίδη και ένα από την κυβέρνηση του Τάσσου Παπαδόπουλου. Και των τριών απέτυχε η υλοποίησή τους και η Κύπρος είχε τεθεί σε πρόγραμμα δημοσιονομικής επιτήρησης. Εξήλθε αυτού του προγράμματος χάρη στη φορολογική αμνηστία που είχε πραγματοποιηθεί τότε, όπου σε διάστημα τεσσάρων ουσιαστικά μηνών εισήλθαν στα δημόσια ταμεία £128 εκατομ., αλλά δύομισι δισεκατομμύρια εις την πραγματική οικονομία, επιφέροντας πρόσθετα έσοδα στην κυβέρνηση από τις φορολογίες και τα μεταβιβαστικά τέλη. Να υπενθυμίσω επίσης για σκοπούς ιστορίας ότι η συγκεκριμένη πρόταση, έστω και αν είχαμε κατηγορηθεί, ήταν πρόταση που κατατέθηκε από την ΕΔΕΚ.

Αυτό το μέτρο σε συνδυασμό με τη χρηστή οικονομική διαχείριση εκείνης της περιόδου συνέτειναν στη σημαντική βελτίωση των δημόσιων οικονομικών, στην ένταξη της Κύπρου στην Ευρωζώνη την 1^η Ιανουαρίου 2008 και στη δημιουργία ενός πλεονάσματος ύψους €850 εκατομ.

Στη συνέχεια η παγκόσμια οικονομική κρίση, που εκδηλώθηκε το 2008, η ασύγγνωστη ασυδοσία που επιδείχθηκε από το τραπεζικό σύστημα, ο ελλιπής εποπτικός έλεγχος, λανθασμένες πολιτικές αποφάσεις είχαν ως συνεπακόλουθες επιπτώσεις στην κυπριακή οικονομία και συγκεκριμένα €5,5 δις από το κούρεμα του ελληνικού χρέους, €4,5 δις από τον ELA της Λαϊκής, €1,8 δις για την κρατικοποίηση της Λαϊκής, τον Ιούνιο του 2012, €950 εκατομ. έλλειμμα στον κρατικό προϋπολογισμό.

Θα υπενθυμίσω ότι σε αυτή την αίθουσα στις 20 και στις 27 Νοεμβρίου του 2008 συζητήσαμε τις ενδεχόμενες επιπτώσεις στην κυπριακή οικονομία από την παγκόσμια οικονομική κρίση μετά από εγγραφή του θέματος από τον υποφαινόμενο. Υποδείξαμε τους κινδύνους που ελλόχευαν από την ανεξέλεγκτη μεταφορά κεφαλαίων στο εξωτερικό από τον τραπεζικό τομέα για την πραγματοποίηση αμφίβολων επενδύσεων και την παραχώρηση επισφαλών δανείων. Καλέσαμε τότε τόσο την κυβέρνηση όσο και την Κεντρική Τράπεζα να ενισχύσουν τον εποπτικό τους έλεγχο και να περιορίσουν το φαινόμενο αυτό, καθώς και τις διοικήσεις των τραπεζών να επιδείξουν την ανάλογη ευαισθησία. Προτείναμε αυτά τα κεφάλαια να αξιοποιηθούν για την παραχώρηση χαμηλότοκων δανείων σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις και σε πολίτες για την απόκτηση πρώτης κατοικίας, έτσι ώστε να αντιμετωπιστεί το ενδεχόμενο αύξησης της ανεργίας, καθώς και να ελαχιστοποιηθούν οι επιπτώσεις στον οικοδομικό κατασκευαστικό τομέα. Δυστυχώς, οι εκκλήσεις μας δεν είχαν εισακουστεί και οδηγήθηκαν σε μια πρωτόγνωρη οικονομική κρίση.

Μέσα σε αυτές τις συνθήκες ο σημερινός Πρόεδρος της Δημοκρατίας διεκδίκησε την εκλογή του με σύνθημα «Η κρίση θέλει ηγέτη». Τελικά, η άποψή μας είναι ότι αναδείχθηκε σε ηγέτη της κρίσης ο σημερινός Πρόεδρος. Ενώ στις 4 του Μάρτη του 2013 είχε συμφωνηθεί στο Eurogroup το κούρεμα των καταθέσεων, τόσο ο ίδιος όσο και οι τέως, Υπουργός Οικονομικών και Κυβερνητικός Εκπρόσωπος, διαβεβαίωναν το λαό ότι δε θα γίνει κούρεμα. Τελικά, το κούρεμα έγινε με πρόταση της κυβέρνησης, αλλά όχι για όλους. Κάποιοι λόγω επιλεκτικής ενημέρωσης φρόντισαν να μεταφέρουν τις καταθέσεις τους στο εξωτερικό, πριν από το κούρεμα, αλλά ακόμα και την περίοδο που οι τράπεζες ήταν κλειστές. Αυτό το έγκλημα σε βάρος της οικονομίας μέχρι στιγμής δεν έχει εξιχνιαστεί. Ενώ η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου της 16^{ης} Μαρτίου του 2013 προέβλεπε κούρεμα ύψους €5,8 δις, τελικά το κούρεμα ήταν €9,4 δις. Θα πρέπει να υπενθυμίσω ότι εκείνη την ημέρα στη σύσκεψη του Εθνικού Συμβουλίου από την πλευρά της ΕΔΕΚ είχαμε καταθέσει αντιπρόταση, αντί να γίνει κούρεμα, αυτό το ποσό να συγκεντρωθεί από τους καταθέτες με τη μορφή δανεισμού έναντι δεκαετών κρατικών ομολόγων, πρόταση η οποία δεν έγινε αποδεκτή από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Εάν λοιπόν τα 3,6 δις επιπλέον ήταν, σύμφωνα με το ακραίο σενάριο της PIMCO, η κάλυψη της αφερεγγυότητας των εγγυητών, τότε θα πρέπει να δοθεί και μια σχετική απάντηση γιατί μετά το κούρεμα δεν απαλλάχτηκαν οι εγγυητές από τις εγγυήσεις τους. Κανένας μέχρι στιγμής δεν έδωσε οποιαδήποτε εξήγηση στους πολίτες. Επιπρόσθετα, εξηγήσεις δε δόθηκαν και για άλλες επιβαρυντικές για την οικονομία αποφάσεις, όπως γιατί η Λαϊκή Τράπεζα συγχωνεύτηκε με την Τράπεζα Κύπρου, θέτοντας σε κίνδυνο τη βιωσιμότητά της. Γιατί δε δημιουργήθηκε μια κακή τράπεζα να αναλάβει τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια; Γιατί παραχωρήθηκαν τα υποκαταστήματα των κυπριακών τραπεζών στην Ελλάδα, ακόμα και αυτών που δεν παρουσίαζαν πρόβλημα, επιφέροντας πρόσθετη οικονομική επιβάρυνση ύψους περίπου 4 δις στην κυπριακή οικονομία;

Το Μάρτη του 2016 η κυβέρνηση πανηγύρισε για την έξοδο από το μνημόνιο. Στην ουσία δεν ήταν έξοδος από το μνημόνιο. Ήταν ολοκλήρωση της υποταγής στους όρους του μνημονίου. Έξοδος από το μνημόνιο θα έρθει, όταν θα πληρώσουμε τα δάνεια τα οποία πήραμε και όταν θα αποκατασταθεί η πραγματική οικονομία προς όφελος των πολιτών. Αλλά μέχρι τότε δεν προβλέπεται εύκολη αυτή η διαδρομή.

Ο έντιμος Υπουργός Οικονομικών κατά την ομιλία του στη Βουλή, εδώ απ' αυτό το βήμα, την 1^η Δεκεμβρίου, υπέδειξε ότι οι αριθμοί έχουν σημασία. Και έχουν σημασία επειδή αναφέρονται σε ανθρώπους και επειδή αποτυπώνουν με τρόπο επιστημονικό την κατάσταση της πραγματικής οικονομίας.

Συμφωνούμε απόλυτα με την παραπάνω υπόδειξη. Η οικονομία έχει αξία, όταν αυτή συνδέεται με τους ανθρώπους και κύρια με το βιοτικό τους επίπεδο και την προστασία τους από κινδύνους που ελλοχεύουν, οικονομικής φύσης. Αυτή την προστασία έχουν ανάγκη σε μεγαλύτερο βαθμό όσοι προέρχονται από τα ευάλωτα οικονομικά στρώματα της κοινωνίας και έχουν υποστεί τις συνέπειες από την οικονομική κρίση που έπληξε την πατρίδα μας. Δεν υπάρχει καμιά αμφισβήτηση για τη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης, η οποία αποτυπώνεται στη βελτίωση ορισμένων όμως δεικτών της οικονομίας, όχι όλων, ώστε να δημιουργείται κλίμα σιγουριάς και ασφάλειας και πολύ περισσότερο να δικαιολογείται η ευφορία που επιχειρεί να καλλιεργήσει το κυβερνητικό στρατόπεδο. Η πραγματική βελτίωση της οικονομίας σε σταθερό και μακροπρόθεσμο ορίζοντα επιβάλλει η προσέγγιση της πραγματικότητας να αφορά το σύνολο των αριθμών που καθορίζουν τους δείκτες της οικονομίας και όχι επιλεκτικά μόνο αυτούς που εξυπηρετούν ή βολεύουν.

Το πρώτο βασικό ερώτημα που πρέπει να απαντηθεί αναφορικά με τον προϋπολογισμό του 2018 είναι αν ο προϋπολογισμός αυτός είναι αναπτυξιακός, όπως ισχυρίζεται η κυβέρνηση, ή όχι. Οι αναπτυξιακές

δαπάνες καλύπτουν μόλις το 11,25% του προϋπολογισμού. Με δεδομένο ότι τα προηγούμενα χρόνια η υλοποίηση του αναπτυξιακού προϋπολογισμού κυμάνθηκε λίγο πάνω από το 40%, γίνεται αντιληπτό ότι με πραγματικό ποσοστό περίπου 5% του συνολικού προϋπολογισμού δεν μπορεί ο προϋπολογισμός αυτός να χαρακτηριστεί ως αναπτυξιακός. Πολύ δε περισσότερο, όταν για ακόμα μια χρονιά στον κατάλογο των αναπτυξιακών έργων απουσιάζουν τα έργα ανταποδοτικού χαρακτήρα, ώστε το κράτος στο μέλλον να εξασφαλίζει εισοδήματα, για να μπορεί να χρηματοδοτεί νέα έργα. Ο προϋπολογισμός για ακόμα μία χρονιά κατά βάση είναι διαχειριστικός και όχι αναπτυξιακός.

Ο Υπουργός Οικονομικών ανέφερε επίσης ότι ο προϋπολογισμός του 2018 θα είναι πλεονασματικός κατά €200 εκατομ. Η διαπίστωση αυτή είναι παρακινδυνευμένη. Δεν μπορείς να γνωρίζεις με ακρίβεια τα έσοδα που θα προκύψουν τελικά αλλά ούτε και τις απρόβλεπτες δαπάνες. Η πρόβλεψη αυτή υπήρξε και για το 2017 με μικρότερο ποσοστό πλεονάσματος. Η κατάθεση όμως συμπληρωματικού προϋπολογισμού πριν από μερικές βδομάδες ύψους €261 εκατομ. διατήρησε τον προϋπολογισμό του 2017 πλεονασματικό ή τον κατέστησε ελλειμματικό; Ο προϋπολογισμός του 2018 ουσιαστικά διαπνέεται από την ίδια φιλοσοφία των προϋπολογισμών των τελευταίων χρόνων. Αποσκοπεί στην παραπέρα διαχείριση των πάγιων τομέων της οικονομίας και στην επίτευξη ποσοτικών στόχων. Η απουσία ποιοτικών μέτρων που θα προσδώσουν στην κυπριακή οικονομία μακροοικονομική σταθερότητα είναι εμφανής.

Η κυβέρνηση επικαλείται ότι δημιούργησε τα περιθώρια και κατέστησε εφικτές τις πολύ σημαντικές φορολογικές ελαφρύνσεις που έχει προωθήσει. Όμως την ίδια στιγμή στο νέο προϋπολογισμό καταγράφεται ότι το 84% των κρατικών εσόδων θα προέλθουν από φορολογίες. Οι έμμεσοι φόροι εξακολουθούν και πάλι συγκριτικά να είναι υψηλότεροι από ό,τι οι άμεσοι, ενώ ο φόρος προστιθέμενης αξίας εξακολουθεί να είναι στο 19%. Ακόμα, απουσιάζουν ουσιαστικά μέτρα για πάταξη της φοροδιαφυγής και δικαιότερης κατανομής των φορολογικών βαρών, ώστε σταδιακά να μειωθεί το οικονομικό χάσμα μεταξύ των υψηλά και των χαμηλά αμειβόμενων εισοδηματικών στρωμάτων. Αντίθετα, η επιβολή ΦΠΑ στα ενοίκια και στα οικόπεδα θα επιδεινώσει ακόμα περισσότερο την κατάσταση σε βάρος των οικονομικά χαμηλότερων στρωμάτων. Η κυβέρνηση καλείται να δώσει λύση για την έκτακτη εισφορά της άμυνας. Το συγκεκριμένο ποσό, το οποίο για το 2018 προβλέπεται να ανέλθει στα €325 εκατομ., είτε πρέπει να διατίθεται αποκλειστικά για το σκοπό που επιβλήθηκε, δηλαδή για τα εξοπλιστικά προγράμματα της Εθνικής Φρουράς, είτε πρέπει να καταργηθεί. Εάν η κυβέρνηση χρειάζεται αυτό το ποσό, για να χρηματοδοτεί άλλες ανάγκες, οφείλει να αλλάξει την ονομασία της συγκεκριμένης φορολογίας.

Η κυβέρνηση προβάλλει τις φορολογικές ελαφρύνσεις και κύρια την κατάργηση του φόρου ακίνητης περιουσίας, που είχε επιβληθεί το 2013. Η πραγματικότητα όμως είναι διαφορετική. Η κυβέρνηση είχε προτείνει τη μείωση του φόρου από τα €110 εκατομ. το χρόνο στα €35 εκατομ. Η πλήρης κατάργηση το 2017, όπως και η μείωση στο 25% το 2016, ήταν πρόταση που προήλθε από τη Βουλή. Όμως τελικά για τους πολίτες το όφελος αυτό από τη μείωση και την κατάργηση είναι άνευ αντικρίσματος, δεδομένου ότι αυξήθηκαν σημαντικά οι χρεώσεις στα τέλη του αποχρεωτικού και του φόρου ακίνητης περιουσίας που καταβάλλεται στις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης λόγω της αναπροσαρμογής της αξίας των ακινήτων σε τιμές του 2013, χωρίς την ίδια στιγμή να υπάρξει η ανάλογη προσαρμογή και των συντελεστών φορολογίας. Υπάρχουν συμπατριώτες μας οι οποίοι κλήθηκαν να πληρώσουν το 2017 είκοσι και πλέον φορές περισσότερα τέλη αποχρεωτικού απ' ό,τι το 2016!

Σύμφωνα λοιπόν και με τα στατιστικά στοιχεία της ΕΕ, η Κύπρος βρίσκεται στην τελευταία θέση όσον αφορά την κατανομή του εθνικού εισοδήματος. Από την οικονομική ανάπτυξη που παρουσιάζει ευνοείται μόνο το 10% του πληθυσμού, ενώ το 28% περίπου βρίσκεται κάτω ή κοντά στο όριο της φτώχειας. Οι μισθοί του ιδιωτικού τομέα βρίσκονται καθυλωμένοι στα επίπεδα των πρώτων χρόνων της κρίσης και δεν έχουν παρουσιάσει ανάλογη αύξηση, όπως η ανάπτυξη της οικονομίας που επικαλείται η κυβέρνηση. Η Κύπρος έχει τον υψηλότερο ιδιωτικό δανεισμό και από τα υψηλότερα ποσοστά μη εξυπηρετούμενων δανείων. Η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας βρίσκεται στην τελευταία θέση από τις είκοσι οκτώ χώρες μέλη της ΕΕ, ενώ η παραγωγικότητα του δημόσιου τομέα βρίσκεται περίπου στο 75% του μέσου όρου των χωρών της Ευρωζώνης.

Το δημόσιο χρέος μόλις πρόσφατα μειώθηκε οριακά κάτω από το 100% του ΑΕΠ. Η κυβέρνηση το παρέλαβε στο 75,8% και το ανέβασε στο 107,8% του ΑΕΠ. Όμως το δημόσιο χρέος δεν είναι μόνο ποσοστό επί του ΑΕΠ, είναι και απόλυτος αριθμός. Η μείωση το 2017 ήταν περίπου €700 εκατομ. και αφορούσε ως επί το πλείστον την πρόσφατη αποπληρωμή μέρους του δανείου προς την Κεντρική Τράπεζα. Συγκεκριμένα, το δημόσιο χρέος από €19,3 δις μειώθηκε απλά στα €18,6 δις.

Όσον αφορά την κοινωνική πολιτική, ο κ. υπουργός στην ομιλία του αναφέρθηκε και στην πρόβλεψη για σύσταση ταμείου προνοίας για τους νεοεισερχόμενους δημοσίους υπαλλήλους, πρόβλεψη προς την ορθή κατεύθυνση. Όμως μέχρι στιγμής η κυβέρνηση δεν έχει αποκαταστήσει τα μέλη των κουρεμένων ταμείων προνοίας, παρά τις κατ' επανάληψιν δεσμεύσεις του Προέδρου της Δημοκρατίας. Επιπρόσθετα, αναφέρθηκε και στην περαιτέρω ενίσχυση του Εθνικού Ταμείου Αλληλεγγύης. Καταρχάς, από το 2013, που συστάθηκε αυτό το ταμείο, δεν υπήρξε καμία ενίσχυση, έτσι ώστε να απαιτείται περαιτέρω ενίσχυση. Όμως δεν είπε ο κ.

υπουργός ότι στις αρχές Οκτωβρίου του 2017 η κυβέρνηση για δεύτερη φορά, μετά το νομοσχέδιο του Μαΐου του 2015, είχε ζητήσει την κατάργηση του ταμείου, με τη δικαιολογία ότι πια δεν εξυπηρετεί κανένα σκοπό. Μετά όμως από δύο βδομάδες κατατέθηκε συμπληρωματικός προϋπολογισμός με πρόβλεψη €25 εκατομ. για το ταμείο λόγω του πρωτογενούς πλεονάσματος. Πρωτογενές πλεόνασμα όμως υπήρξε και το 2015 και το 2016. Γιατί δεν κατατέθηκε οποιοδήποτε ποσό; Η απάντηση είναι απλή. Γιατί τότε δεν υπήρχαν προεδρικές εκλογές. Η εξαγγελία αυτή είναι καθαρά προεκλογική σκοπιμότητα.

Τέλος, για την κυβέρνηση οι ιδιωτικοποιήσεις φαινομενικά τουλάχιστον μετατράπηκαν σε αποκρατικοποιήσεις με σαφή πλέον την εγκατάλειψη των αρχικών της θέσεων, μετά την άρνηση της πλειοψηφίας της Βουλής να εγκρίνει σχέδια ιδιωτικοποίησης δημόσιων οργανισμών. Εάν η κυβέρνηση πίστευε πραγματικά στην ορθότητα της πάγιας θέσης της για τις ιδιωτικοποιήσεις, γιατί την εγκατέλειψε; Μήπως είναι και αυτή μέρος της προεκλογικής σκοπιμότητας που εξυπηρετεί το τελευταίο χρονικό διάστημα;

Η κυβέρνηση αναφέρει ότι η ανεργία το 2017 περιορίστηκε γύρω στο 10%. Όμως το ποσοστό αυτό είναι πλασματικό, γιατί σε αυτό δεν περιλαμβάνονται οι είκοσι επτά και πλέον χιλιάδες συμπατριώτες μας, κατά το πλείστον νέοι επιστήμονες, οι οποίοι είτε παρέμειναν στο εξωτερικό μετά τις σπουδές τους είτε μετανάστευσαν για σκοπούς εργασίας. Δεν περιλαμβάνονται όσοι αφυπηρέτησαν πρόωρα από τον τραπεζικό ή τον ιδιωτικό τομέα και τους ημικρατικούς οργανισμούς και δεν είναι σε ηλικία συνταξιοδότησης. Δεν περιλαμβάνονται οι λήπτες δημοσίου βοηθήματος. Δεν περιλαμβάνονται οι εργαζόμενοι στην ξενοδοχειακή βιομηχανία τα ξενοδοχεία των οποίων ανέστειλαν τη λειτουργία τους λόγω της σημερινής περιόδου. Εάν μάλιστα σε αυτούς προστεθούν και οι υποαπασχολούμενοι, τότε η κατάσταση δεν είναι τόσο θετική όσο θέλει να την παρουσιάζει η κυβέρνηση.

Η κυβέρνηση επιπρόσθετα υποστηρίζει όσον αφορά τον τραπεζικό τομέα ότι η κεφαλαιουχική επάρκεια του κυπριακού τραπεζικού συστήματος βελτιώθηκε λόγω της ενθάρρυνσης έλευσης ξένων επενδυτών οι οποίοι διέθεσαν τα απαιτούμενα κεφάλαια. Και ήταν φυσικό, αφού ήρθαν για να λεηλατήσουν και να φύγουν, όχι για να επενδύσουν και να δραστηριοποιηθούν σωστά. Επιχειρείται έμμεσα αυτό να διασυνδεθεί και με την προσπάθεια ιδιωτικοποίησης της Συνεργατικής Τράπεζας. Όμως παραβλέπει το γεγονός ότι, ενώ διέθεσε περίπου €1,7 δις η κυβέρνηση, για να κρατικοποιήσει το συνεργατισμό, επέτρεψε σε ξένα κεφάλαια με ποσό περίπου €360 εκατομ. να ελέγχουν τις δύο μεγαλύτερες τράπεζες της πατρίδας μας.

Την ίδια ώρα που γίνεται δημόσια επίκληση από την κυβέρνηση ότι «οφείλουμε να αναγνωρίσουμε τους κόπους και τις θυσίες των συμπολιτών μας που κράτησαν τη χώρα όρθια», δεν έχουμε διαπιστώσει οποιαδήποτε σοβαρή πρωτοβουλία για την έστω μερική στήριξη των κουρεμένων καταθετών, των εξαπατημένων κατόχων αξιογράφων, αν και υπήρχε μνημονιακός όρος που δεν υλοποιήθηκε, το κούρεμα των ταμείων προνοίας και τα υπόλοιπα.

Όσον αφορά το συνεργατισμό, θα μπορούσε η κυβέρνηση με το συγκεκριμένο ποσό να αγοράσει αντίστοιχου ποσού μη εξυπηρετούμενα ενυπόθηκα δάνεια πρώτης κατοικίας και μικρής επαγγελματικής στέγης, για να στηρίξει ταυτόχρονα και να προστατέψει από τις εκποιήσεις μερικές χιλιάδες οικογένειες. Όμως δεν το έπραξε, γιατί οι προτεραιότητες και οι επιλογές της ήσαν διαφορετικές. Η κυβέρνηση διέθεσε τα χρήματα του φορολογούμενου πολίτη, για να κρατικοποιήσει το συνεργατισμό, να βολέψει μερικές δεκάδες ημετέρους σε υψηλόμισθες θέσεις και σήμερα επιχειρεί να τον ιδιωτικοποιήσει.

Επιπρόσθετα, μέσα από την κρατικοποίηση, και την ιδιωτικοποίηση στη συνέχεια, οι κοινότητες θα απολέσουν τα ιδιόκτητα οικήματα των συνεργατικών πιστωτικών εταιρειών, τα οποία έχουν ανεγερθεί με δαπάνες των κατοίκων των κοινοτήτων. Χρέος της κυβέρνησης είναι να τα προστατεύσει και να τα επιστρέψει στις κοινότητες όπου είναι οι πραγματικοί ιδιοκτήτες.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Θα κλείσω το μέρος της ομιλίας μου που αφορά τους προϋπολογισμούς με αναφορά στον ιδιαίτερα ευαίσθητο τομέα της υγείας. Η ΕΔΕΚ εκφράζει τις ανησυχίες της για τη ραγδαία επιδείνωση της κατάστασης στον τομέα της δημόσιας υγείας. Στα πέντε χρόνια της σημερινής διακυβέρνησης η όλη προσπάθεια περιορίστηκε στην ευκαιριακή διαχείριση των προβλημάτων. Παραδείγματος χάριν υπάρχει μεγάλη λίστα αναμονής στη μαγνητική τομογραφία ή στις εγχειρήσεις καρδιάς ή στα νευροχειρουργικά περιστατικά; Η εύκολη λύση: Αγοράζω υπηρεσίες από τον ιδιωτικό τομέα. Αυτή όμως δεν είναι λύση, όταν μάλιστα διατείνεται η κυβέρνηση, εάν πραγματικά το εννοεί, ότι για την υλοποίηση του ΓΕΣΥ ο δημόσιος τομέας θα αποτελεί τη ραχοκοκαλιά.

Η ουσιαστική λύση είναι η κυβέρνηση να διαθέσει περίπου €2 εκατομ., για να αγοράσει δύο πρόσθετους μαγνητικούς τομογράφους και να εξυπηρετήσει τους ασθενείς γρήγορα και άμεσα, χωρίς τους κινδύνους που ελλοχεύουν από τη μετακίνηση από το ένα νοσηλεύτήριο στο άλλο. Προχωρά στη δημιουργία δεύτερης νευροχειρουργικής κλινικής, για να καλύψει τις ανάγκες και επιστημονικά και γεωγραφικά, και ενισχύει τις ομάδες των καρδιοχειρουργών, για να ικανοποιήσει τις ανάγκες των ασθενών. Αυτές είναι οι σωστές, οι ουσιαστικές και οι μακροπρόθεσμες λύσεις στο πλαίσιο ενός αναπτυξιακού προγράμματος.

Για να σχεδιαστεί όμως και να υλοποιηθεί ένα σωστό αναπτυξιακό πρόγραμμα, απαιτείται ολοκληρωμένη και συγκροτημένη αντίληψη. Επιπλέον, κανένα αναπτυξιακό πρόγραμμα δεν μπορεί να υλοποιηθεί, όταν το αντίστοιχο ποσό του προϋπολογισμού του Υπουργείου Υγείας μόλις και μετά βίας ανέρχεται στο 5%. Αυτό επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι, ενώ το επικαιροποιημένο νομοσχέδιο για το ΓΕΣΥ ψηφίστηκε τον περασμένο Ιούνιο, μέχρι σήμερα δεν εκπονήθηκε καμιά μελέτη για τις ανάγκες του δημόσιου τομέα σε εξοπλισμό και σε κλινικές, ώστε να μπορεί να προσφέρει υψηλού επιπέδου ιατρική περίθαλψη σε ολόκληρη την επικράτεια και κύρια σε αυτούς που δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να την εξασφαλίσουν με άλλους τρόπους.

Η διαδικασία αναδιοργάνωσης των δημόσιων νοσηλευτηρίων παραμένει σε εκκρεμότητα και η προοπτική ορθής και αποτελεσματικής αυτονομησης τίθεται εν αμφιβόλω. Η κατάσταση επιδεινώνεται ακόμα περισσότερο λόγω της έλλειψης αναλωσίμων, φαρμάκων, αλλά κύρια λόγω της μαζικής αποχώρησης ιατρικού προσωπικού, καθώς και από τις σοβαρές ελλείψεις που υπάρχουν στο δημόσιο τομέα. Τα τελευταία πέντε χρόνια και σε περίοδο οικονομικής κρίσης και επαγγελματικής αβεβαιότητας αποχώρησαν από το δημόσιο τομέα περίπου εκατό γιατροί, είκοσι κατά μέσο όρο κάθε χρόνο, αριθμός πρωτοφανής για τα κυπριακά δεδομένα. Το υπουργείο επαναπαύεται, γιατί τους αναπληρώνει. Αυτό όμως δεν μπορεί να γίνει αντιληπτό, γιατί δεν αρκεί απλά μόνο η αριθμητική αναπλήρωση. Είναι πολύ πιο σημαντική παράμετρος με το προσωπικό που έχεις να διαμορφώσεις μία σωστή επιστημονική δομή, που να καλύψει τις πραγματικές ανάγκες του δημόσιου τομέα.

Η ΕΔΕΚ προτείνει εδώ και χρόνια την άμεση υιοθέτηση των παρακάτω μέτρων, ώστε να υπάρξει άμβλυση των προβλημάτων μέχρι την εφαρμογή του ΓΕΣΥ, που αφορούν τα εξής:

- Μεταφορά μέρους της πρωτοβάθμιας περίθαλψης στον ιδιωτικό τομέα.
- Άμεση κάλυψη των αναγκών σε ιατρικό και μηχανολογικό εξοπλισμό.
- Συμπληρωματική αγορά από τον ιδιωτικό τομέα εκεί και όπου χρειάζονται υπηρεσίες δευτεροβάθμιας ιατρικής.
- Αναβάθμιση των περιφερειακών νοσοκομείων και των ιατρικών κέντρων.
- Κοστολόγηση των υπηρεσιών που προσφέρει ο δημόσιος τομέας.

Τελειώνοντας, όσον αφορά τον προϋπολογισμό θα πρέπει να τονίσουμε ότι αυτό τον προϋπολογισμό τον ετοίμασε η σημερινή κυβέρνηση. Από την πλευρά της ΕΔΕΚ θα πράξουμε ό,τι είναι δημοκρατικά δυνατόν, ώστε να μην είναι αυτή η κυβέρνηση που θα τον υλοποιήσει, αλλά μια νέα κυβέρνηση, η κυβέρνηση της αλλαγής υπό την προεδρία του Νικόλα Παπαδόπουλου, αφού προηγουμένως τον διαφοροποιήσει και του προσδώσει μεγαλύτερη κοινωνική ευαισθησία.

Κλείνοντας την ομιλία μου για τον προϋπολογισμό του 2018, δε θα μπορούσα να μην αναφερθώ και στο εθνικό μας θέμα. Η πενταμερής διάσκεψη της Ελβετίας στην ουσία σφράγισε ένα δεκαετή κύκλο αποτυχημένων διαπραγματεύσεων με τη λογική ότι με συνεχείς υποχωρήσεις και παραχωρήσεις θα φθάσουμε σε λύση, θα αποτρέψουμε τη μονιμοποίηση της διχοτόμησης. Στην ουσία όμως αυτή η λογική οδηγεί, όπως επιβεβαιώνεται από τα γεγονότα, στη νομιμοποίηση της διχοτόμησης και αναπόφευκτα και στη μονιμοποίησή της. Η ντε φάκτο κατάσταση θα μετατραπεί σταδιακά σε *de jure*.

Παρ' όλα αυτά όμως, η τουρκική αδιαλλαξία δεν κάμφθηκε, αντίθετα αναβαθμίστηκε. Στο Κραν Μοντανά δε φθάσαμε σε λύση και δεν καταλογίστηκαν ευθύνες στην Τουρκία, όπως ήταν οι φρούδες ελπίδες του Προέδρου της Δημοκρατίας. Αντίθετα, ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ εξήρε την εποικοδομητική στάση της Τουρκίας και καταλόγισε συνυπευθυνότητα για τη μη κατάληξη συμφωνίας στη δική μας πλευρά. Ταυτόχρονα, οι γραπτές και ενυπόγραφες παραχωρήσεις μας έχουν καταστεί παράγωγο δίκαιο των συνομιλιών και πολιτικό κεκτημένο στην Τουρκία.

Αντί αυτή η εξέλιξη να σημάνει συναγερμό για αλλαγή τακτικής, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δηλώνει έτοιμος να συνεχίσει από εκεί που έμεινε στο Κραν Μοντανά.

Δυστυχώς, σαράντα τρία και πλέον χρόνια μετά την τραγωδία δεν κατορθώσαμε να υιοθετήσουμε μια κοινή εθνική πολιτική για την αντιμετώπιση του τουρκικού επεκτατισμού και τη λύση του Κυπριακού. Φυσικά, όχι με ευθύνη εμάς των "απορριπτικών", όπως αποκαλούμαστε. Ακόμα και το ομόφωνο ανακοινωθέν του Εθνικού Συμβουλίου του Σεπτεμβρίου του 2009, στο οποίο καταλήξαμε με δικές μας υποχωρήσεις, εμάς των "απορριπτικών", στην προσπάθειά μας για διαμόρφωση κοινής πολιτικής, παραβιάζεται με αθέτηση των προνοιών του, όχι όμως με δική μας υπαιτιότητα.

Οι ευθύνες των σημερινών κυβερνήσεων είναι τεράστιες. Επιχειρούν να δικαιολογήσουν τη στάση και τη συμπεριφορά τους στο Σχέδιο Ανάν. Προσπαθούν να δικαιώσουν τον εαυτό τους για τις λανθασμένες τους επιλογές, αδιαφορώντας για το μέλλον της πατρίδας μας. Συζητούν ουσιαστικά λύση δύο κρατών υπό συνομοσπονδιακή μορφή. Εξάλλου, πριν μερικά χρόνια ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εμμέσως πλην

σαφώς το είχε δηλώσει. Συζητούν τη διάλυση της Κυπριακής Δημοκρατίας και την παρθενογένεση. Οι δηλώσεις του Υπουργού Εξωτερικών, ότι το νέο κράτος που θα προκύψει από τη λύση θα διαδεχθεί την Κυπριακή Δημοκρατία, είναι αρκούντως ενδεικτικές, αλλά και αποκαλυπτικές. Η δικαιολογία που προβλήθηκε, ότι αποτελούν φραστικό ολισθήμα, μας προκαλεί ακόμα μεγαλύτερη ανησυχία, γιατί προέρχονταν από τον επικεφαλής της διπλωματικής υπηρεσίας του κράτους. Ο Πρόεδρος κατ' επανάληψη δήλωσε ότι «η εφαρμογή των βασικών ελευθεριών και του ευρωπαϊκού κεκτημένου θα πρέπει να γίνει με τρόπο, ώστε να μη μολύνεται η δικαιοσύνη». Στην ουσία συναινεί στον ακρωτηριασμό τους.

Επιτέλους, κάποιοι στην Κύπρο οφείλουν να μιλήσουν με ειλικρίνεια. Επιδιώκουν λύση δημοκρατική, λειτουργική και βιώσιμη ή λύση συγκαλυμμένης συννομοσπονδίας, που ήταν σταθερά ο πάγιος στόχος της Τουρκίας; Πρέπει να δικαιολογήσουν γιατί αποδέχονται πρόνοιες που, όπως δήλωσε πρόσφατα ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, δεν υπάρχουν σε κανένα άλλο κράτος και σε κανένα άλλο σύνταγμα, όπως είναι οι πιο κάτω:

- Η ίδρυση ενός νέου συνεταιριστικού κράτους, που θα προέλθει από τα δύο συνιστώσα κρατίδια, το ελληνοκυπριακό και το τουρκοκυπριακό.
- Ο γεωγραφικός διαχωρισμός σε εθνική βάση.
- Η εγγυημένη πλειοψηφία πληθυσμού και ιδιοκτησίας γης.
- Ο διαχωρισμός των πολιτών σε τέσσερις διαφορετικές κατηγορίες με διαφορετικά πολιτικά και ανθρώπινα δικαιώματα.
- Η εκ περιτροπής προεδρία.
- Η παραμονή κατάλοιπου εξουσίας στα συνιστώσα κρατίδια.
- Η διχοτόμηση της κυριαρχίας ως προερχόμενης εξίσου από τους Ελληνοκυπρίους και τους Τουρκοκυπρίους.
- Η αναγνώριση ύπαρξης εσωτερικής ιθαγένειας.
- Η εξίσωση της μειοψηφίας του 18% με την πλειοψηφία του 82% σχεδόν στο σύνολο των θεσμικών οργάνων του κράτους και η καταστρατήγηση της ισότητας των πολιτών, που οδηγεί σε μόνιμη παραβίαση πολιτικών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Η αριθμητική εξίσωση της μειοψηφίας με την πλειοψηφία.
- Το δικαίωμα βέτο σε όλες τις αποφάσεις.
- Η νομιμοποίηση 130 000 και πλέον εποίκων, αλλάζοντας μάλιστα ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας τους αριθμούς του πληθυσμού, από 706 000, όπως ήταν η πρόσφατη καταμέτρηση, σε 803 000, για να δικαιολογήσουμε ακριβώς τη νομιμοποίηση των εποίκων.
- Η παραχώρηση του πρώτου λόγου ιδιοκτησίας επί των κατεχομένων περιουσιών μας στους έποικους παράνομους σφετεριστές.

Την ίδια στιγμή, γιατί εγκαταλείφθηκαν οι αντίστοιχες βασικές πρόνοιες των ψηφισμάτων του ΟΗΕ, όπως ο τερματισμός της κατοχής, η άμεση αποχώρηση των τουρκικών στρατευμάτων, η επιστροφή των προσφύγων σε συνθήκες ασφάλειας, η αποχώρηση όλων των εποίκων, η άμεση επιστροφή της πόλης της Αμμοχώστου στους νόμιμους κατοίκους της υπό την αιγίδα του ΟΗΕ και ανεξάρτητα από την πορεία των συνομιλιών;

Σε ένα φυσιολογικό, κανονικό και δημοκρατικό κράτος αυτό που κατοχυρώνεται είναι η πολιτική ισότητα των πολιτών και όχι η πολιτική ισότητα των κρατιδίων. Για μας, για την ΕΔΕΚ, οι Τουρκοκύπριοι δεν είναι μειοψηφία, είναι ισότιμοι πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας με κατοχύρωση των ίδιων δικαιωμάτων όπως και των Ελληνοκυπρίων. Αλλά δεν μπορούμε να δεχθούμε όμως οι Ελληνοκύπριοι να είναι πολίτες δεύτερης κατηγορίας στην ίδια τους την πατρίδα. Ο οποιοσδήποτε διαχωρισμός θα γίνεται στο λαό δε θα είναι στη βάση εθνικής ή θρησκευτικής προέλευσης, αλλά στη βάση της ιδεολογικής και της ταξικής τοποθέτησης.

Τελευταίως οι κυβερνώντες, αφού με τις αποφάσεις και τις επιλογές τους προκάλεσαν στην πατρίδα μας μια πρωτόγνωρη οικονομική κρίση και την οδήγησαν σε οικονομική και κοινωνική καταστροφή, σήμερα επικαλούνται τη λύση ως βασική προϋπόθεση για την οικονομική ανάκαμψη, για να παραπλανήσουν το λαό.

Οφείλουμε, όσοι πραγματικά νοιαζόμαστε για το μέλλον της πατρίδας μας, να στείλουμε ένα σαφές μήνυμα, ότι:

- δεν πρόκειται να αποδεχθούμε και να νομιμοποιήσουμε μια λύση νατοϊκής έμπνευσης και προώθησης, μια λύση για την υλοποίηση της οποίας υπήρξαν αλληπάλληλες συννομοσίες τη δεκαετία 1964-1974 και οι οποίες κατέληξαν στο προδοτικό πραξικόπημα και την τουρκική εισβολή του '74,

- δεν πρόκειται να νομιμοποιήσουμε τα δεδομένα της εισβολής,
- δεν είναι δυνατό να επιτρέψουμε η Κυπριακή Δημοκρατία, η οποία ιδρύθηκε και διατηρήθηκε με θυσίες και αίμα ηρώων, να καταλυθεί με υπογραφή πολιτικών,
- θα αγωνιστούμε για μια δημοκρατική λύση η οποία θα διασφαλίζει σε όλους τους πολίτες ίσα δικαιώματα σε ένα ασφαλές και ειρηνικό μέλλον.

Υποχωρήσεις είμαστε έτοιμοι να κάνουμε προς τους Τουρκοκυπρίους, για να νιώθουν ασφάλεια και να δημιουργηθούν οι συνθήκες ειρηνικής και αγαστής συνεργασίας με στόχο την από κοινού διαμόρφωση του μέλλοντός μας. Καθήκον μας είναι να δώσουμε το μήνυμα χωρίς αναστολές και δισταγμούς. Σε καμιά περίπτωση δε θα αποδεχθούμε λύση η οποία να είναι άδικη και ετεροβαρής, η οποία να μετατρέπει τους Κύπριους σε Ευρωπαίους πολίτες δεύτερης κατηγορίας, η οποία να οδηγεί την Κυπριακή Δημοκρατία σε διάλυση.

Καλούμε τους πολίτες να στηρίξουν αυτή την πολιτική, να στηρίξουν την αλλαγή.

Καλές γιορτές, καλή χρονιά και αγώνας για την ευόδωση των στόχων μας.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Σιζόπουλο.

Πριν καλέσω τον Πρόεδρο του Δημοκρατικού Κόμματος, τον κ. Νικόλα Παπαδόπουλο, να μου επιτρέψετε να καλωσορίσω στη Βουλή τους εκπροσώπους των ανθρώπων που φιλοξένησαν τετρακόσια δεκαπέντε παιδιά το 1974 στον Πύργο Ηλείας. Κάποια απ' αυτά τα παιδιά είναι σήμερα βουλευτές και είναι μαζί μας στην ολομέλεια. Στα πρόσωπα του σεβασμιοτάτου Μητροπολίτη Ηλείας Γερμανού και του θεοφιλεστάτου Επισκόπου Ωλένης Αθανασίου οι συγγενείς, αλλά και όλοι εμείς, η Κύπρος και η Βουλή ευχαριστούμε τους ανθρώπους που στήριξαν αυτά τα παιδιά πριν σαράντα τρία χρόνια.

Σας ευχαριστούμε πολύ.

Καλώ τώρα στο βήμα τον Πρόεδρο του Δημοκρατικού Κόμματος...

ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ:

Επιτρέπεται να τους χειροκροτήσουμε, κύριε Πρόεδρε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να χειροκροτήσετε.

(Χειροκροτήματα)

Ευχαριστώ πολύ.

Στο βήμα ο κ. Νικόλας Παπαδόπουλος.

Και καλώ τον κ. Αδάμο Αδάμου να έρθει να προεδρεύσει για λίγα λεπτά, για να τους δω στο γραφείο μου τους θεοφιλεστάτους.

Με συγχωρείτε, κύριε Παπαδόπουλε, θα απουσιάσω για πέντε με δέκα λεπτά.

Έχετε το λόγο.

(Στο σημείο αυτό τον Πρόεδρο της Βουλής αντικαθιστά στην έδρα ο κ. Αδάμος Αδάμου.)

Ν. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Θέλω καταρχάς να ευχαριστήσω τον πρόεδρο και τα μέλη της επιτροπής Οικονομικών για την εξέταση του προϋπολογισμού. Και, επειδή έχω ιδίαν γνώσιν της επίπονης και επίμονης δουλειάς που χρειάζεται, θέλω να σας διαβεβαιώσω ότι οι ευχαριστίες είναι ειλικρινείς και όχι τυπικές. Επίσης, θέλω να ευχαριστήσω και τη γραμματεία της επιτροπής για τη δική της σκληρή δουλειά σε ό,τι αφορά την προετοιμασία της έκθεσης.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Έχουμε ενώπιόν μας τον προϋπολογισμό του κράτους για το 2018. Πρόκειται για ένα συνηθισμένο προϋπολογισμό, χωρίς εκπλήξεις, και αυτό δε θεωρώ πως είναι στα υπέρ του, γιατί έχουμε ενώπιόν μας ένα

συνηθισμένο προϋπολογισμό, την ίδια στιγμή που δυστυχώς η κυπριακή οικονομία αντιμετωπίζει ασυνήθιστα προβλήματα.

Αναγνωρίζω πως τα προηγούμενα πέντε χρόνια δεν ήταν τα πιο εύκολα σε ό,τι αφορά την οικονομική διαχείριση της χώρας. Δεν υποτιμώ τις δυσκολίες τις οποίες αντιμετώπισε η κυβέρνηση Αναστασιάδη με την εκλογή της το 2013. Ούτε υποτιμώ τις δυσκολίες που είχε να αντιμετωπίσει ο Υπουργός Οικονομικών στα δικά του καθήκοντα, καθώς η χώρα μας, με την ένταξή της στο μνημόνιο, βρέθηκε αντιμέτωπη με εκβιασμούς, αλλά και με συστημικούς κινδύνους.

Οφείλουμε να αναγνωρίσουμε πως τα δημοσιονομικά δεδομένα του κράτους βρίσκονται σήμερα σε καλύτερη θέση απ' ό,τι ήταν μετά το καταστροφικό και αχρειαστο κούρεμα του 2013. Αποτελεί θετική εξέλιξη το ότι το δημόσιο χρέος της χώρας έχει μειωθεί κάτω από το 100% του ΑΕΠ. Η κυπριακή οικονομία έχει αναβαθμιστεί από τους οίκους αξιολόγησης, έστω και εάν παραμένει ακόμη σε κατηγορία του μη-επενδυτικού κινδύνου, στην κατηγορία δυστυχώς των σκουπιδιών. Η Κύπρος καταγράφει θετικό ρυθμό ανάπτυξης για το 2017 και η κυπριακή οικονομία παρουσιάζει πρωτογενή πλεονάσματα. Αυτά τα θετικά αποτελέσματα οφείλονται φυσικά πρώτα και κύρια στις θυσίες του λαού μας. Οφείλονται επίσης μεταξύ άλλων και στην υπεύθυνη στάση που επέδειξαν σε καθοριστικές στιγμές κόμματα της αντιπολίτευσης.

Από την άλλη όμως, η κυπριακή οικονομία σήμερα βρίσκεται πολύ μακριά τόσο από εκεί που ήταν κάποτε όσο και από εκεί που θα έπρεπε και θα μπορούσε να είναι. Κανείς δε δικαιούται να πανηγυρίζει για ένα success story, γιατί, πρώτον, άλλο τα οικονομικά του κράτους και άλλο τα οικονομικά των πολιτών. Για να πηγαίνουν καλύτερα τα οικονομικά του κράτους, κάποιιοι πλήρωσαν με κουρέματα, με αποκοπές, με χρεοκοπίες και ανεργία.

Τα πανηγύρια του κ. Σόιμπλε και του κ. Ντάισεμπλουμ και όλων εκείνων που μας λένε εδώ και τέσσερα χρόνια «καλά σας κάναμε που σας κουρέψαμε» έρχονται σε αντίθεση με την καθημερινότητα και την κυπριακή πραγματικότητα. Γιατί υπάρχουν και άλλοι δείκτες που αποτελούν μέρος της σημερινής εικόνας της κυπριακής οικονομίας. Με βάση τα στοιχεία του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας μας έχει μειωθεί κατά 24% από το 2011. Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν της χώρας μας έχει μειωθεί κατά €1 δις ευρώ από το 2012. Έχουν χαθεί €20 δις σε καταθέσεις, σε αξιόγραφα και σε μετοχές από το κυπριακό τραπεζικό σύστημα. Η ανεργία, ιδιαίτερα των νέων, παραμένει σε υψηλά επίπεδα. Η Κύπρος είναι η πέμπτη χειρότερη χώρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε ποσοστό μακροχρόνια ανέργων. Η χώρα μας βρίσκεται στην εικοστή πέμπτη θέση ανάμεσα στις είκοσι οκτώ χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο δείκτη παραδόσιμης ανταγωνιστικότητας. Η Κύπρος είναι εικοστή πρώτη από είκοσι οκτώ χώρες στις δαπάνες για την παιδεία. Η χώρα μας κατέχει τη δεύτερη χειρότερη θέση της Ευρώπης σε ό,τι αφορά την ποιότητα της παιδείας μας με βάση τις εκθέσεις PISA. Είμαστε οι τελευταίοι της Ευρώπης σε ό,τι αφορά τις δαπάνες, αλλά και την ποιότητα του τομέα της υγείας. Οι συνολικές δαπάνες για την έρευνα και την καινοτομία βρίσκονται στο 0,5% του ΑΕΠ μας. Και πάλι είμαστε οι τελευταίοι στην Ευρώπη! Συνολικά το 27,7% του πληθυσμού μας βρίσκεται υπό τον κίνδυνο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Ένας στους τέσσερις συμπατριώτες μας! Δέκα χιλιάδες περισσότεροι από το 2012! Δε δικαιούται κανένας να πανηγυρίζει για όλα αυτά! Αντίθετα, πρέπει να σκύβουμε το κεφάλι. Δυστυχώς οι Κύπριοι πολίτες γνωρίζουν πολύ καλά ότι η κρίση είναι ακόμη εδώ. Αυτή είναι η πραγματική εικόνα που αντιμετωπίζουν καθημερινά τα κυπριακά νοικοκυριά και οι κυπριακές επιχειρήσεις.

Η δεύτερη σημαντική επιφύλαξη που οφείλουμε να τονίσουμε και να αναδείξουμε είναι το ότι πείραμα του 2013 έχει αποτύχει. Παρά το δραστικό και καθ' όλα λανθασμένο κούρεμα των καταθέσεων του 2013, δεν καταφέραμε να ξεπεράσουμε τα προβλήματα του τραπεζικού μας συστήματος. Αντίθετα, αυτά τα προβλήματα έγιναν χειρότερα. Η ίδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει πλέον πως τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια αποτελούν υπαρξιακό κίνδυνο για την κυπριακή οικονομία. Εξάλλου, τα μισά από αυτά τα δάνεια είναι ήδη τερματισμένα και δεν μπορεί πλέον να αναδιρθρωθούν. Οι τράπεζες θα διεκδικήσουν πλέον το λαβείν τους μέσω των δικαστηρίων και ακολουθούν οι μαζικές εκποιήσεις. Οι αναδιρθρώσεις στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια παρέμειναν στάσιμες. Εντός του 2018 και του 2019 οι τράπεζες θα πρέπει να προχωρήσουν στη μαζική πώληση των ακινήτων που έχουν συλλέξει έναντι δανείων, οδηγώντας τις τιμές των ακινήτων ακόμα πιο κάτω, καθώς αυτή είναι η οδηγία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Η ίδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κρούει τον κώδωνα του κινδύνου και ζητά πρόσθετα μέτρα εξυγίανσης εντός του 2018, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά το χρηματοοικονομικό μας σύστημα. Οι αναβαθμίσεις των οίκων αξιολόγησης έχουν σταλώσει λόγω του κινδύνου των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Και ήταν επόμενο να καταλήξουμε, κύριε Πρόεδρε, εδώ που καταλήξαμε, όταν μας πήραν τα χρήματα και μας άφησαν τα χρέη! Καταλήξαμε με το υψηλότερο ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων στην παγκόσμια ιστορία των τραπεζών! Η Κύπρος κατέχει την πρωτιά στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε ό,τι αφορά το επίπεδο του ιδιωτικού δανεισμού. Κατέχουμε τη δεύτερη χειρότερη θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μετά την Ελλάδα, που βρίσκεται σε μνημόνιο, σε ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Και, για να βάλουμε τα πράγματα σε ένα συγκριτικό πλαίσιο, να αναφέρουμε ότι το κυπριακό τραπεζικό σύστημα παρουσιάζει στο τέλος του 2017 περίπου 45% μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Η επόμενη χώρα μετά από εμάς, η Πορτογαλία, έχει 19% μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Μόνο από αυτό μπορούμε να αντιληφθούμε το

μέγεθος του προβλήματος που αντιμετωπίζει σήμερα η Κύπρος και η κυπριακή οικονομία. Αυτό το πρόβλημα δεν μπορεί να επιλυθεί από μόνο του! Όλες οι συστημικές τράπεζες γι' αυτό το λόγο αντιμετωπίζουν προβλήματα κεφαλαίων. Ιδιαίτερα ο συνεργατισμός, λόγω των σοβαρότατων προβλημάτων ανακεφαλαιοποίησης που αντιμετωπίζει, είναι αμφίβολο το κατά πόσο θα παραμείνει σε κυπριακά χέρια. Αξίζει λοιπόν να διερωτάται κανείς: Ποιο είναι το όραμα της παρούσας κυβέρνησης για την κυπριακή οικονομία; Η μαζική πώληση των περιουσιακών στοιχείων της οικονομίας μας, για να βγάλουν κέρδη ξένες τράπεζες και να φύγουν αυτά τα κέρδη από την Κύπρο και να πάνε στο εξωτερικό; Πώς ακριβώς είναι αυτό το μοντέλο επωφελές για του Κύπριους πολίτες;

Κύριε Πρόεδρε,

Δε θεωρώ πως ο Πρόεδρος Αναστασιάδης ευθύνεται για τα όσα συνέβησαν πριν από το Φεβρουάριο του 2013. Όμως ο Πρόεδρος Αναστασιάδης φέρει τεράστια ευθύνη για τις ακόλουθες πράξεις, ενέργειες και παραλείψεις: Πήγε παντελώς απροετοίμαστος στο πρώτο Eurogroup του Μαρτίου του 2013, χωρίς συγκεκριμένη πρόταση αντιμετώπισης των προβλημάτων της κυπριακής οικονομίας. Πόσο απροετοίμαστος; Δε θα σχολιάσω το "δεσμεύομαι" για το κούρεμα των καταθέσεων, παραμονές των εκλογών του 2013. Ούτε και τη δεσμευσή του για "δάνειο γέφυρα", το οποίο μας έλεγε προεκλογικά τότε πως είχε ήδη εξασφαλίσει. Σήμερα θα επικεντρωθώ στην επιστολή που απέστειλε στο γενικό διευθυντή του Υπουργείου Οικονομικών στις 20 Μαρτίου του 2013, μετά το πρώτο Eurogroup, όπου, σε αυτή την επιστολή, ο κ. Αναστασιάδης, ο "ηγέτης της κρίσης", ζητούσε για πρώτη φορά να ενημερωθεί μεταξύ άλλων για το ποιες ήταν οι αντιπροτάσεις μας προς την τρόικα. Καλά, ποιος τις υπέβαλε; Ρωτούσε να ενημερωθεί για το τι περιλαμβάνει η συμφωνία ή οι δεσμεύσεις μας προς το Eurogroup. Καλά, δεν είχε καταλάβει το τι συμφώνησε; Ρωτούσε να μάθει ποιο είναι το ακριβές ύψος και ποσό του δημόσιου χρέους. Καλά, δεν το ήξερε, πριν να πάει να διαπραγματευτεί; Ρωτούσε να μάθει ποιες είναι οι ανάγκες κεφαλαίων των κυπριακών τραπεζών. Μα, δε ρώτησε, πριν να πάει;

Επαναλαμβάνω και τονίζω ότι αυτά τα πράγματα τα ρωτούσε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μετά το πρώτο Eurogroup! Μετά που είχε ήδη πάει και είχε ήδη δεσμευτεί για το κούρεμα των καταθέσεων κάτω από τις €100.000. Μετά που δεσμεύτηκε για την πώληση των κυπριακών καταστημάτων στην Ελλάδα. Μετά που πήγε στην πιο κρίσιμη διάσκεψη στην ιστορία της Κυπριακής Δημοκρατίας που αφορά την οικονομία. Και αφήνω στη φαντασία και στην κρίση των πολιτών το πώς είναι δυνατό να διαπραγματεύτηκε αυτά όλα τα κρίσιμα ζητήματα, χωρίς να γνωρίζει όλα εκείνα τα βασικά στοιχεία. Ίσως για αυτό το λόγο να αποδέχθηκε το κούρεμα καταθέσεων κάτω των €100.000!

Κατ' ακρίβειαν, ο Μάριο Ντράγκι, ο Διοικητής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, απεκάλυψε στις 4 του Απρίλη του 2013 ότι ήταν ο ίδιος ο κ. Αναστασιάδης που εισηγήθηκε το κούρεμα των καταθέσεων κάτω των €100.000, παρά την αντίθεση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Δεν ήταν αυτή η εισηγήση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής! Στη συνέχεια απέκρυψε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων την αντίθεση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας στο κούρεμα των καταθέσεων κάτω από τις €100.000. Απέκρυψε επίσης το ότι την επόμενη μέρα του πρώτου Eurogroup αυτή η απόφαση είχε αλλάξει με ειδική τηλεδιάσκεψη, όπως και πάλι έχει αποκαλύψει ο Μάριο Ντράγκι. Κανένας όμως δεν ενημέρωσε τη Βουλή των Αντιπροσώπων! Αντίθετα, η κυβέρνηση Αναστασιάδη επέμεινε μέχρι τέλους να πάει για ψήφιση στη Βουλή το νομοσχέδιο για το κούρεμα κάτω των €100.000, το οποίο, ως ήταν επόμενο, απορρίφθηκε. Ακόμη και μετά την απόρριψη του νομοσχεδίου από τη Βουλή, αντί να πάει πίσω στο Eurogroup με μία εναλλακτική πρόταση, απέστειλε τον τότε Υπουργό Οικονομικών, τον κ. Σαρρή, στη Μόσχα, για να ψάχνει να βρει δάνεια. Η αντίδραση των Ευρωπαίων εταίρων μας μετά και από αυτή την ενέργεια ήταν εκδικητική.

Στο δεύτερο Eurogroup συμφώνησε στην καταστροφική "πώληση" των τραπεζικών καταστημάτων στην Ελλάδα, την οποία παρουσίασε στο λαό μας ως "σωτήρια εθνική συμφωνία". Κατ' ακρίβειαν, αυτή η "πώληση" -σε εισαγωγικά η λέξη "πώληση", γιατί δεν ήταν πώληση- οδήγησε στη διάλυση των δυο μεγαλύτερων κυπριακών τραπεζών, αλλά και στην κατακόρυφη αύξηση του κουρέματος των Κυπρίων καταθετών. Και όλα αυτά ως πρόλογος, καθώς στη συνέχεια η κυβέρνηση Αναστασιάδη απλά εφάρμοζε τις επιταγές της τρόικας, χωρίς καμία επαναδιαπραγμάτευση για βελτίωση των όρων του μνημονίου.

Ακόμη χειρότερα, ουδέποτε έγιναν οποιεσδήποτε έρευνες από τις αρμόδιες αρχές του κράτους για τις ευθύνες όσων έδωσαν παράνομα €9 δις σε ELA, τις ευθύνες εκείνων που ενέχονται στην πώληση των καταστημάτων των κυπριακών τραπεζών στην Ελλάδα, για την απουσία της Κεντρικής Τράπεζας από τις διαπραγματεύσεις με την τρόικα για τις ανάγκες των τραπεζών, την απόκρυψη της μελέτης της "BlackRock", η οποία μείωνε τις ανάγκες των τραπεζών, όπως είχε γίνει και στην περίπτωση της Ελλάδας, για το ότι οι σύμβουλοι της Κεντρικής Τράπεζας είχαν συμφωνία με την οποία μεγάλωνε η αμοιβή τους, όσο μεγάλωνε το κούρεμα. Όχι μόνο δεν έγιναν έρευνες, αλλά ο ίδιος βρέθηκε στο στόχαστρο κατηγοριών για προνομιακή ενημέρωση συγγενικών του προσώπων σχετικά με το κούρεμα, χωρίς ποτέ να δοθεί οποιαδήποτε απάντηση από τον ίδιο για αυτά τα γεγονότα.

Όμως η μεγαλύτερη ίσως ευθύνη της κυβέρνησης του κ. Αναστασιάδη και του ίδιου του Προέδρου της Δημοκρατίας, που είναι και το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει σήμερα η κυπριακή οικονομία, είναι το ότι η κυβέρνησή του δεν έχει σχέδιο για την έξοδο από την κρίση, δεν έχει σχέδιο για την αποκατάσταση των

αδικιών, δεν έχει σχέδιο για την ανάπτυξη. Και η απουσία αυτού του σχεδίου τεκμηριώνεται εξάλλου από τις μεταλλάξεις των τελευταίων ημερών. Αυτή η κυβέρνηση για τέσσερα χρόνια ξέχασε την ανάπτυξη και είχε το χαμηλότερο ποσοστό απορρόφησης αναπτυξιακών κονδυλίων απ' όλες τις κυβερνήσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας μέχρι σήμερα. Και όμως, λίγους μήνες πριν από τις εκλογές θυμήθηκε να ανακοινώσει έργα! Αυτή η κυβέρνηση για τέσσερα χρόνια ξέχασε τους κουρεμένους καταθέτες και κατόχους αξιογράφων και θυμήθηκε δυο μήνες πριν από τις εκλογές να κάνει ταμείο, για να τους αποζημιώσει! Στο ταμείο όμως δεν αναφέρονται πουθενά οι κουρεμένοι καταθέτες και οι κάτοχοι αξιογράφων αλλά μόνο οι τράπεζες! Αυτή η κυβέρνηση για τέσσερα χρόνια ξέχασε τις ευάλωτες ομάδες και δυο μήνες πριν από τις εκλογές θυμήθηκε να μοιράσει χριστουγεννιάτικα δώρα!

Δεν είναι όμως με προεκλογικά πυροτεχνήματα που πρόκειται να επιλύσουμε τα τεράστια κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα που ταλανίζουν σήμερα την κυπριακή κοινωνία και οικονομία. Αυτό που χρειαζόμαστε σήμερα είναι ένα ολοκληρωμένο σχέδιο για την κυπριακή οικονομία. Και, σε αντίθεση με την κυβέρνηση του Νίκου Αναστασιάδη, οι δυνάμεις της αλλαγής έχουμε ολοκληρωμένο σχέδιο για την αποκατάσταση της μεσαίας τάξης και την ανάπτυξη της πραγματικής οικονομίας.

Θέλω να είναι απολύτως σαφές πως ποτέ ξανά δεν πρέπει να επιστρέψουμε στις πολιτικές των αλόγιστων δαπανών της κυβέρνησης Χριστόφια, που οδήγησαν στη χρεοκοπία, όπως μας προτείνει σήμερα ο κ. Μαλάς. Επιδιώκουμε τη βελτίωση των δημόσιων οικονομικών. Περισσότερο όμως επιδιώκουμε τη βελτίωση των οικονομικών των πολιτών. Αυτό θα το πετύχουμε, πιστεύουμε, με τις δικές μας προτάσεις. Βασική και καθοριστική μας προτεραιότητα, η αποκατάσταση της μεσαίας τάξης. Παράλληλα, διασφαλίζουμε την ενίσχυση του κοινωνικού κράτους και της προστασίας των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού μας. Με τις προτάσεις μας αποκαθιστούμε με συγκεκριμένα μέτρα τις αδικίες των προηγούμενων χρόνων. Ανακουφίζουμε αυτούς που σήκωσαν τα δυσβάσταχτα βάρη της κρίσης και όσες και όσους βίωσαν το άδικο και αχρειαστο κούρεμα του 2013. Μειώνουμε τα φορολογικά βάρη στους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας. Δίνουμε λύση στο τεράστιο πρόβλημα του υψηλού δανεισμού και ιδιαίτερα των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Απαλλάσσοντας το λαό μας από όλα αυτά τα δυσβάσταχτα βάρη, του δίνουμε και πάλι τη δυνατότητα να επενδύσει, να δημιουργήσει, να προσφέρει θέσεις εργασίας, να αναπτυχθεί και μαζί του να αναπτυχθεί και η πραγματική οικονομία.

Η αποκατάσταση περνά μέσα από τέσσερις άξονες:

1. Λύση στο πρόβλημα των μη εξυπηρετούμενων δανείων με ένα δημόσιο φορέα που θα διασφαλίσει την αναδιάρθρωση των δανείων, το κούρεμα δανείων, την απαλλαγή εγγυητών, την προστασία της κύριας κατοικίας και της μικρής επαγγελματικής στέγης, αλλά και την αναχαίτιση των μαζικών εκποιήσεων. Χωρίς να αντιμετωπίζεται με αυτό το φορέα το πρόβλημα που σήμερα έχουμε με τη συνταγματικότητα νομοθετικής ρύθμισης αυτών όλων των ζητημάτων από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, οι τράπεζες θα υποχρεωθούν να υπογράψουν ειδικές συμφωνίες, για να απαλλαγούν από ένα κρίσιμο ποσό και ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων, κάτι το οποίο θα τις ωφελήσει.
2. Αποκατάσταση των αδικιών των προηγούμενων χρόνων με την επαναφορά απαραίτητων κοινωνικών προγραμμάτων, όπως είναι η φοιτητική χορηγία, το επίδομα μάνας, το επίδομα τέκνου, τα στεγαστικά προγράμματα σε ικανοποιητικά και αποτελεσματικά επίπεδα.
3. Ανακούφιση όσων βίωσαν το άδικο και αχρειαστο κούρεμα του 2013 με τη δημιουργία ειδικού ταμείου, με σκοπό την αποζημίωση των Κύπριων κουρεμένων καταθετών, κατόχων αξιογράφων και των ταμείων προνοίας και συντάξεων κατά 75%.
4. Μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος με στόχο το διπλασιασμό των χαμηλότερων συντάξεων μέσα σε μια δεκαετία, έτσι ώστε να υπάρχει μια αξιοπρεπή ελάχιστη εγγυημένη σύνταξη για όλους.

Ο δεύτερος πυλώνας των προτάσεών μας είναι η ανάπτυξη της πραγματικής οικονομίας με πολλά και συγκεκριμένα μέτρα που μειώνουν την ανεργία, δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας. Με αύξηση των σχετικών δαπανών και κινήτρων για την εργοδότηση και την επανεκπαίδευση των ανέργων σε €160 εκατομ. το χρόνο, κάτι που θα οδηγήσει σε τουλάχιστον πέντε χιλιάδες νέες θέσεις εργασίας σε ετήσια βάση. Με κίνητρα για τη δημιουργία νέων και νεοφυών επιχειρήσεων, τις γνωστές "start-up companies", για την προώθηση της καινοτομίας και της έρευνας. Με την αύξηση του σχετικού ποσοστού του ΑΕΠ μας που δαπανάται στην έρευνα και στην τεχνολογία στο 3%.

Η Κύπρος μπορεί να γίνει μια οικονομία της γνώσης, φτάνει να υπάρχει ένας σωστός σχεδιασμός και να ληφθούν οι απαραίτητες πρωτοβουλίες, με κίνητρα για την προσέλκυση νέων επενδύσεων, με φορολογικά και πολεοδομικά κίνητρα για την αναβάθμιση των υποδομών της υγείας. Η χώρα μας μπορεί να γίνει ένα περιφερειακό κέντρο υγείας για ολόκληρη τη περιοχή, για να πάψει επιτέλους να αποτελεί πραγματικότητα το παράδοξο φαινόμενο να στέλνουμε στο εξωτερικό ασθενείς, γιατί δεν μπορούμε να τους προσφέρουμε νοσηλευτικές υπηρεσίες και ιατρικές υπηρεσίες στην Κύπρο, και να ξεκινήσουμε, αντίθετα, εμείς να φέρνουμε στην Κύπρο ασθενείς από το εξωτερικό. Επίσης, με μέτρα που θα ενισχύσουν το θεματικό, αθλητικό, συνεδριακό και ιατρικό τουρισμό, με μέτρα που θα στηρίζουν τον πρωτογενή τομέα, που θα ενισχύσουν τις

δυνατότητες χρηματοδότησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, που θα αξιοποιούν τον ενεργειακό πλούτο της χώρας μας.

Η ανάπτυξη που θα δημιουργηθεί με τις δικές μας προτάσεις θα αναπληρώσει την όποια μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική δαπάνη στο πολλαπλάσιο. Ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τους ενεργειακούς μας σχεδιασμούς, απαιτούμε την άμεση αξιοποίηση του φυσικού μας πλούτου. Είναι πλέον ξεκάθαρο πως οι ενεργειακοί μας σχεδιασμοί έχουν θυσιαστεί στο βωμό του “καλού κλίματος”, για να μη δυσμενηθεί η Τουρκία. Οι τριμερείς και οι τετραμερείς διακηρύξεις προθέσεων είναι καλές, ως επίσης οι ευκαιρίες φωτογράφισης. Δεν είναι όμως εμπορικές συμφωνίες! Υπενθυμίζεται πως οι αρχικοί σχεδιασμοί αφορούσαν την εξαγωγή του φυσικού αερίου το 2018. Τώρα η κυβέρνηση Αναστασιάδη μιλά για το 2023 το ενωρίτερο. Αυτή η καθυστέρηση όμως θα οδηγήσει σε μία απώλεια της τάξης του €1 δις από χαμένες εξοικονομήσεις κόστους ηλεκτρικού ρεύματος που θα είχαμε ως καταναλωτές με τη χρήση του δικού μας φυσικού αερίου.

Η απουσία στρατηγικής, αλλά και η απουσία πολιτικής βούλησης, για να προχωρήσουν οι ενεργειακοί μας σχεδιασμοί, διαφαίνεται από τις παλινδρομήσεις των τελευταίων χρόνων όσον αφορά τον αγωγό προς την Τουρκία, αλλά και από τις αστείες δικαιολογίες που ακούμε πρόσφατα για τις χαμηλές δήθεν τιμές του φυσικού αερίου. Την τελευταία εικοσαετία η μέση τιμή του πετρελαίου ήταν κάπου αναμεταξύ σαράντα και πενήντα δολαρίων το βαρέλι, αναπροσαρμοσμένες για τον πληθωρισμό. Η τιμή του πετρελαίου σήμερα είναι ήδη στα εξήντα τρία δολάρια το βαρέλι και προβλέπεται ότι τα επόμενα τρία χρόνια αυτές οι τιμές θα εκσφενδονιστούν στα ύψη λόγω της αυξημένης ζήτησης της ασιατική αγοράς. Τι περιμένει λοιπόν η κυβέρνηση του Νίκου Αναστασιάδη;

Η Αίγυπτος θέλει διακαώς να συνεργαστεί μαζί μας. Σε τρία χρόνια μπορούμε να διασυνδέσουμε με υποθαλάσσιο αγωγό το κοίτασμα του πεδίου του “Αφροδίτη” με το τερματικό υγροποίησης φυσικού αερίου στην πόλη της Νταμιέτα, που βρίσκεται στην Αίγυπτο, και το οποίο σήμερα δεν αξιοποιείται. Μια τέτοια εμπορική συμφωνία με την Αίγυπτο θα μας επιτρέψει μόνοι μας, με τα δικά μας κοιτάσματα, που έχουν ήδη ανακαλυφθεί, χωρίς να χρειάζονται νέες ανακαλύψεις -που μακάρι να έρθουν- χωρίς να χρειαζόμαστε τη συνεργασία οποιασδήποτε άλλης χώρας, να χρησιμοποιήσουμε το συγκεκριμένο τερματικό μόνοι μας τα επόμενα δεκαεπτά χρόνια. Και από αυτό το κοίτασμα εμείς χρειαζόμαστε μόνο το 10%. Το 90% αυτού του κοιτάσματος μπορεί να αξιοποιηθεί εμπορικά, να εξαχθεί και μέσα στα επόμενα δεκαεπτά χρόνια μπορούμε να λύσουμε με αυτό τον τρόπο όλα σχεδόν τα προβλήματα της κυπριακής οικονομίας. Κι όμως η κυβέρνηση του κ. Αναστασιάδη δεν προχωρά. Η θέση των δυνάμεων της αλλαγής είναι ότι οι ενεργειακοί μας σχεδιασμοί πρέπει να καταστούν δράση άμεσης προτεραιότητας.

Κύριε Πρόεδρε,

Με τις προτάσεις μας η Κύπρος μπορεί να ανακάμψει και να γίνει και πάλι μία από τις πιο δυναμικές, ανερχόμενες οικονομίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως ήταν μέχρι και το 2008. Η Κύπρος μπορεί να βρεθεί και πάλι στον πυρήνα της αναπτυξιακής προσπάθειας της Ευρώπης. Ο λαός μας, με τις θυσίες του, έχει κερδίσει το δικαίωμα της ευημερίας, της ελπίδας και της προοπτικής. Έχουμε καθήκον να του δώσουμε αυτή την ευκαιρία.

Κύριε Πρόεδρε,

Δυστυχώς για ακόμη μία φορά είδαμε την τούρκικη αδιαλλαξία να οδηγεί τις διαπραγματεύσεις για την επίλυση του Κυπριακού σε αδιέξοδο στο Κραν Μοντανά της Ελβετίας. Όμως δεν είναι αυτή η μόνη δυσάρεστη διαπίστωσή μας. Είναι πλέον ξεκάθαρο πως η πολιτική των τελευταίων δέκα χρόνων έχει αποτύχει. Όχι μόνο δεν έχει οδηγήσει σε μία λειτουργική και βιώσιμη λύση του κυπριακού προβλήματος, αλλά αντιθέτως έχει οδηγήσει σε αποτυχία και σε αδιέξοδο την ίδια ακόμη τη διαδικασία.

Η στρατηγική Αναστασιάδη απέτυχε, διότι βασίστηκε σε δύο λαθεμένες εκτιμήσεις. Το πρώτο είναι ότι η Τουρκία θέλει λύση και το πρόβλημα είναι οι μαξιμαλιστές, εθνικιστές και απορριπτικοί Ελληνοκύπριοι. Το δεύτερο είναι ότι η μόνη περίπτωση για κοινά αποδεκτή λύση του Κυπριακού περνάει μέσα από τις παραχωρήσεις και υποχωρήσεις της ελληνοκυπριακής πλευράς, οι οποίες υποχωρήσεις είχαν στόχο να πείσουν την Τουρκία να ανταποκριθεί με μεγαλοψυχία στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων.

Με βάση αυτή την αποδεδειγμένα πλέον λανθασμένη στρατηγική, ο κ. Αναστασιάδης, αλλά και πριν από αυτόν ο κ. Χριστόφιας μάς οδήγησαν από τη μία υποχώρηση στην άλλη και από τη μία γενναϊόδωρη προσφορά στην άλλη, σε μία προσπάθεια να πείσουν την Τουρκία να ανταποκριθεί θετικά, “να κάνει την κίνηση”, “να κάνει την έκπληξη”, όπως μας έλεγαν κάποιοι. Επανέφεραν σταδιακά το Σχέδιο Ανάν και σχεδόν όλες τις απαράδεκτες διατάξεις του, χειροτερεύοντάς το ακόμα περισσότερο σε πολλά κρίσιμα σημεία, όπως για παράδειγμα στο εδαφικό, στο περιουσιακό, στη διακυβέρνηση με τη διπλή κυριαρχία, την εκ περιτροπής προεδρία, τους εποίκους, τους χρήστες και πολλά άλλα.

Συστηματικά παρουσίαζαν την Τουρκία ως έναν αξιόπιστο διαπραγματευτή με ειλικρινείς προθέσεις σε ό,τι αφορά την επίλυση του Κυπριακού και στην οποία διαπίστωναν θετική ρητορική. “Η Τουρκία θέλει διακαώς λύση”, μας έλεγαν και προχωρούσαν σε νέες υποχωρήσεις. Ταυτόχρονα, χαρακτήριζαν συστηματικά όσους

διαφωνούσαν μαζί τους ως απορριπτικούς, διχάζοντας το λαό με το απαράδεκτο μύθευμα ότι είναι οι Ελληνοκύπριοι που δε θέλουν λύση. Επέτρεψαν ή ενεθάρρυναν τη διεθνή αναβάθμιση του ψευδοκράτους και του κατοχικού ηγέτη. Επέτρεψαν την απαράδεκτη και αδιατάρακτη πορεία των σχέσεων Τουρκίας-Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αδιαφόρησαν για την άμυνα και εγκατέλειψαν την Εθνική Φρουρά.

Τα τελευταία δέκα χρόνια οι κ. Αναστασιάδης και Χριστόφιας έδωσαν τα πάντα ή σχεδόν τα πάντα στις διαπραγματεύσεις, όμως το αποτέλεσμα ήταν μία παταγώδης αποτυχία. Δεν κατάλαβαν ή δεν ήθελαν να καταλάβουν πως ήταν οι ίδιες οι υποχωρήσεις τους που ενεθάρρυναν την τουρκική αδιαλλαξία. Ως αποτέλεσμα, βρισκόμαστε σήμερα σε πολύ χειρότερη θέση από εκεί που βρισκόμασταν πριν από δέκα χρόνια. Έχουμε πλέον ενώπιόν μας την τελευταία έκθεση του γενικού γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, τη χειρότερη έκθεση στην ιστορία του Κυπριακού. Μία έκθεση που καταγράφει μόνο δικές μας υποχωρήσεις, τις οποίες θεωρεί δεδομένες ο γενικός γραμματέας και όχι άκυρες, όπως ισχυρίζεται ο κ. Αναστασιάδης. Δεν καταγράφεται καμία υποχώρηση από πλευράς της Τουρκίας, αλλά αντίθετα η Τουρκία εισπράττει συγχαρητήρια για τη θετική της στάση, ενώ εμείς εισπράττουμε ευθύνες για έλλειψη πολιτικής βούλησης.

Η επιλογή που έχουμε τώρα ενώπιόν μας είναι πάρα πολύ απλή: Να συνεχίσουμε να κάνουμε αυτό που κάναμε και μας οδήγησε στην αποτυχία ή να αλλάξουμε τακτική και στρατηγική. Αυτό που προτείνουν οι κ. Αναστασιάδης και Μαλάς είναι να συνεχίσουμε από εκεί που μείναμε και να προχωρήσουμε με νέες υποχωρήσεις στο κεφάλαιο της ασφάλειας, που είναι και το μόνο κεφάλαιο που παραμένει πλέον σε εκκρεμότητα. Να συνεχίσουμε δηλαδή από την εκ περικοπής προεδρία, τα βέτο, τη μία θετική τουρκοκυπριακή ψήφο για κάθε απόφαση, την αριθμητική ισότητα σε όλους τους σημαντικούς θεσμούς, τους χρήστες που θα παραμείνουν στα σπίτια των προσφύγων μας, γιατί έχουν ήδη συναισθηματικούς δεσμούς, τους εποίκους, που θα μείνουν όλοι, δε θα φύγει ούτε ένας, οι μισοί θα μείνουν με ιθαγένειες και οι υπόλοιποι με άδειες εργασίας, τις τέσσερις ελευθερίες των Τούρκων υπηκόων -ογδόντα εκατομμύρια Τούρκοι θα έχουν το δικαίωμα της ελεύθερης διακίνησης, φτάνει να δηλώσουν φοιτητές, εργάτες ή τουρίστες- την πενταμερή διάσκεψη, η οποία έχει καθιερωθεί πλέον ως η διαδικασία επίλυσης του Κυπριακού. Και την επόμενη φορά η πρόθεση των κ. Αναστασιάδη και Μαλά είναι να υποχωρήσουν και στο κεφάλαιο της ασφάλειας!

Εξάλλου, πριν από λίγες μέρες ο κ. Μαλάς το είπε ξεκάθαρα. Είναι έτοιμος να αποδεχθεί την εσαεί παραμονή τούρκικων στρατευμάτων και μετά τη λύση, ως επίσης αποδέχεται τον τούρκικο όρο επανεξέτασης των εγγυήσεων μετά από κάποια χρόνια και όχι την κατάργησή τους. Είναι έτοιμος δηλαδή να αποδεχθεί το "review clause" και όχι να επιμείνει στο "sunset clause". Παρομοίως, ο κ. Αναστασιάδης πριν από ένα χρόνο στην εφημερίδα ΠΟΛΙΤΗΣ, την 1^η Ιανουαρίου 2017, σε συνέντευξή του ανέφερε τα εξής: «Αυτό το οποίο απαιτείται είναι μια λογική προσέγγιση όχι ως προς τη συνέχιση μονομερών εγγυητικών δικαιωμάτων μιας χώρας, αλλά [...] να υπάρξει μια εγγύηση ομαλής εφαρμογής των όσων θα συμφωνηθούν και βεβαίως εγγύηση όσον αφορά τη σταθερότητα της συνταγματικής τάξης [...]. [...] Οι εγγυήσεις μπορεί να δοθούν από το Συμβούλιο Ασφαλείας, την Ευρωπαϊκή Ένωση, την Τουρκία και όχι μόνον».

Δεν είναι τυχαίο το ότι, όταν διεξάγονταν οι διαπραγματεύσεις στη Γενεύη, μέλη της διαπραγματευτικής ομάδας του κ. Αναστασιάδη και μέλη των τεχνικών επιτροπών αρθρογραφούσαν στις εφημερίδες και ισχυρίζονταν πως «η απαίτηση της Ελλάδας για κατάργηση των εγγυήσεων είναι ακραία θέση». Εξάλλου, υπενθυμίζεται ότι πήγαμε τάχατες στη Γενεύη, για να αναδείξουμε την τούρκικη αδιαλλαξία, αλλά φύγαμε από τη Γενεύη διαπιστώνοντας μια ενορχηστρωμένη επίθεση εναντίον του Έλληνα Υπουργού Εξωτερικών, του κ. Κοτζιά, γιατί επέμενε σε θέσεις αρχών, στην κατάργηση των εγγυήσεων από την πρώτη μέρα, στην αποχώρηση όλων των τούρκικων κατοχικών στρατευμάτων και να φύγει και ο τελευταίος Τούρκος στρατιώτης.

Λίγες μέρες πριν να μεταβούμε στο Κραν Μοντανά της Ελβετίας, ο Υπουργός Εξωτερικών της χώρας μας είπε δημόσια πως το «μηδέν στρατός και μηδέν εγγυήσεις δεν είναι δική μας θέση αλλά τούρκικη προπαγάνδα», κάτι που επανέλαβε μετά από λίγες μέρες και ο Κυβερνητικός Εκπρόσωπος. Αυτές είναι οι πραγματικές τους θέσεις, αυτές οι πραγματικές τους προθέσεις!

Αντίθετα, οι δυνάμεις της αλλαγής διεκδικούμε μια σωστή, λειτουργική, δημοκρατική και βιώσιμη λύση. Λύση βασισμένη στο ευρωπαϊκό κεκτημένο χωρίς αποκλίσεις, στο διεθνές δίκαιο, στις αρχές και αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στο Χάρτη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα. Λύση που θα επιτρέπει στον κυπριακό ελληνισμό να συνεχίσει να ζει και να ευημερεί πάνω σε αυτό το νησί, να συνυπάρχει αρμονικά με τους Τουρκοκύπριους συμπατριώτες μας, χωρίς να αποστερείται κανένας Κύπριος οποιουδήποτε δικαιώματος ή ελευθερίας. Λύση που θα προβλέπει ρητώς τη συνέχιση και μετεξέλιξη της Κυπριακής Δημοκρατίας ως ενός σύγχρονου ευρωπαϊκού κράτους. Λύση που θα προνοεί την πλήρη αποχώρηση του τουρκικού στρατού κατοχής πριν την έναρξη εφαρμογής της. Λύση χωρίς εγγυήσεις και επεμβατικά δικαιώματα οποιουδήποτε άλλου κράτους. Λύση που θα σέβεται εμπράκτως το δικαίωμα της ιδιοκτησίας. Λύση που θα προβλέπει την αποχώρηση των εποίκων. Λύση που θα διασφαλίζει ότι όλοι οι Κύπριοι πολίτες θα απολαύουν των ίδιων δικαιωμάτων και των ίδιων ελευθεριών που απολαύουν οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Λύση που δε θα παραβιάζει την αρχή "έναν άνθρωπος-μία ψήφος", που δε θα επιτρέπει σε μία κοινότητα να επιβάλλει τη θέληση της επί της άλλης ή να προκαλεί παράλυση του κράτους. Την επιδίωξη της λύσης αυτής υπηρετεί η νέα στρατηγική για την Κυπριακή Δημοκρατία και την επίλυση του

Κυπριακού. Δυστυχώς αποδείχτηκε -με τεράστιο κόστος για την ελληνοκυπριακή πλευρά- ότι η τουρκική αδιαλλαξία δε θα καμφθεί μέσα από τη συνέχιση της πολιτικής των γενναιόδωρων προσφορών και των υποχωρήσεων.

Κύριε Πρόεδρε,

Το ερώτημα που έχουμε ενώπιόν μας δεν είναι “ομοσπονδία ή όχι ομοσπονδία”. Αυτό είναι ένα ψευδοδίλλημα. Προσωπικά δεν έχω αλλεργία με την ομοσπονδία. Δεν είναι το πολίτευμα το πρόβλημα. Εξάλλου, ο Τάσος Παπαδόπουλος έλεγε κάποτε πως υπάρχουν σαράντα ομοσπονδίες στον κόσμο που λειτουργούν χωρίς κανένα πρόβλημα. Σημασία έχει το περιεχόμενο. Και συμφωνώ με αυτή τη θέση. Αν η λύση θα έχει το σωστό περιεχόμενο, τότε κανένα πρόβλημα στο να είναι διζωνική δικοινοτική ομοσπονδία. Το περιεχόμενο όμως δεν είναι πλέον θεωρητικό. Έχει συγκεκριμενοποιηθεί μέσα από τις υποχωρήσεις των τελευταίων δέκα χρόνων. Γι’ αυτό το λόγο και ο λαός μας έχει αντιληφθεί ότι το ψεύτικο αυτό δίλημμα αποτελεί προκάλυμμα πίσω από το οποίο προσπαθούν να κρύψουν τις επικίνδυνες υποχωρήσεις των τελευταίων δέκα χρόνων. Προσπαθούν πίσω από αόριστες και ανούσιες συζητήσεις να κρύψουν την επιβολή μιας κακής λύσης, η οποία θα καταργεί την Κυπριακή Δημοκρατία. Μιας λύσης που δε θα είναι λειτουργική, δε θα είναι βιώσιμη και που δε θα διασφαλίζει την επιβίωση του κυπριακού ελληνισμού. Μιας λύσης την οποία δεν πρόκειται να την αποδεχθούν οι Ελληνοκύπριοι.

Ο λαός μας έχει αντιληφθεί ότι προφανής στόχος της προσπάθειας αυτής είναι ο εγκλωβισμός στο μη ουσιαστικό, που είναι το όνομα, σε βάρος του ουσιαστικού, που είναι η ποιότητα και το περιεχόμενο της λύσης. Όσο περισσότερες και όσο πιο επαχθείς είναι οι υποχωρήσεις μας τα τελευταία χρόνια τόσο μεγαλύτερη είναι η προσπάθεια να περιοριστεί η συζήτηση στο όνομα του μοντέλου διακυβέρνησης. Δεν είναι περίεργο για παράδειγμα ότι μέχρι σήμερα οι κυβερνώντες δεν έχουν πει στους πρόσφυγες ποιες είναι αυτές οι εξαιρέσεις οι οποίες ενδεχομένως θα χάσουν το δικαίωμα ιδιοκτησίας και το δικαίωμα επιστροφής, όμως την ίδια ώρα δε διστάζουν να μας παραδίδουν καθημερινά διαλέξεις για το όνομα της λύσης;

Απέναντι σε αυτή την προσπάθεια παραπλάνησης, απέναντι στις συνεχείς υποχωρήσεις, απέναντι στις συνεχείς παραχωρήσεις που έχουν εκθρέψει την τουρκική αδιαλλαξία, οι δυνάμεις της αλλαγής συμφωνήσαμε και δώσαμε στη δημοσιότητα τη νέα στρατηγική για την Κυπριακή Δημοκρατία και τη λύση του Κυπριακού. Με απολύτως ξεκάθαρο το περιεχόμενο της λύσης που θέλουμε. Με απολύτως ξεκάθαρη την τακτική μας στις διαπραγματεύσεις, υπό την αιγίδα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Με απολύτως ξεκάθαρο το πώς θα προκαλέσουμε πολιτικό, διπλωματικό και οικονομικό κόστος στην Τουρκία, προκειμένου να υποχωρήσει από τις αδιάλλακτες θέσεις της.

Η χάραξη νέας στρατηγικής αποτελεί εθνική ανάγκη. Αφετηρία της νέας στρατηγικής είναι το γεγονός ότι για τη μη λύση του Κυπριακού ευθύνεται η Τουρκία και η προκλητική αδιαλλαξία της. Στόχος της νέας στρατηγικής είναι να υποχρεωθεί η Τουρκία να κάνει τις υποχωρήσεις που είναι αναγκαίες, προκειμένου να επιτευχθεί μια σωστή, λειτουργική και βιώσιμη λύση.

Μέσα για την επίτευξη του στόχου της νέας στρατηγικής είναι: Η δημιουργία πολιτικού, διπλωματικού και οικονομικού κόστους για την Τουρκία, έτσι ώστε η μη λύση να της προκαλεί συνεχή φθορά. Η ενίσχυση της κρατικής οντότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η αξιοποίηση συμμαχιών για την αντιμετώπιση της τουρκικής επιθετικότητας. Η ουσιαστική αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του κράτους μας.

Επομένως, απαιτείται τοποθέτηση του Κυπριακού στις ορθές του παραμέτρους όπως ορίζονται από τις ομόφωνες αποφάσεις του Εθνικού Συμβουλίου και τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών ως προβλήματος εισβολής και κατοχής. Απαιτείται απόσυρση των επικίνδυνων υποχωρήσεων και απόρριψη των απαράδεκτων συγκλίσεων Αναστασιάδη και Χριστόφια. Νέα διαπραγματευτική τακτική που θα προτάξει τα κεφάλαια ζωτικού ενδιαφέροντος του κυπριακού ελληνισμού. Απεμπλοκή από το εθνικά επιζήμιο πλαίσιο της πενταμερούς διάσκεψης. Καταπολέμηση της αναβάθμισης του ψευδοκράτους και του κατοχικού ηγέτη, καθώς και αποτροπή της ενσωμάτωσης των κατεχομένων στην Τουρκία. Πλήρης αξιοποίηση του ευρωπαϊκού συγκριτικού πλεονεκτήματος της Κυπριακής Δημοκρατίας έναντι της Τουρκίας επί του συνολικού φάσματος των τουρκοευρωπαϊκών σχέσεων και όχι μόνο επί της ενταξιακής διαπραγμάτευσης της Τουρκίας. Αναβάθμιση της συνεργασίας Κύπρου-Ελλάδας μέσω της θεσμοθέτησης ανώτατου συμβουλίου στρατηγικής συνεργασίας. Ταχύτατη εμπορική εκμετάλλευση των αποθεμάτων υδρογονανθράκων της Κυπριακής Δημοκρατίας. Αξιοποίηση μέρους των εσόδων από τους υδρογονάνθρακες για τη δημιουργία ειδικού ταμείου στήριξης των προσφύγων, μεταξύ άλλων και για την απώλεια χρήσης των περιουσιών τους στα κατεχόμενα. Τερματισμός της μουσικής διπλωματίας και της διαπραγματευτικής συσκώτισης μέσα από τη συνεχή και έγκαιρη ενημέρωση του Εθνικού Συμβουλίου, καθώς επίσης μέσα από την επέκταση της συζήτησης εντός της Βουλής των Αντιπροσώπων και των αρμοδίων επιτροπών της. Δομική αναβάθμιση και ουσιαστικός εκσυγχρονισμός των δυνατοτήτων της Εθνικής Φρουράς και εμβάθυνση της αμυντικής συνεργασίας με την Ελλάδα στο πλαίσιο της αναβίωσης του Ενιαίου Αμυντικού Δόγματος. Αναδιαπραγμάτευση του καθεστώτος των βρετανικών βάσεων με τελικό στόχο την κατάργησή τους.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η επιλογή που έχουμε ενώπιόν μας είναι πολύ απλή: Είτε νέες υποχωρήσεις είτε νέα στρατηγική. Αυτή είναι και η μόνη οδός που μπορεί να αναστρέψει τα λάθη, τις επικίνδυνες υποχωρήσεις, την αποτυχία της πολιτικής των τελευταίων δέκα ετών. Είναι ο μόνος τρόπος που μπορούμε να εξαναγκάσουμε την Τουρκία να εγκαταλείψει την αδιάλλακτη στάση της και τις απαράδεκτες θέσεις της. Είναι η μόνη στρατηγική που μπορεί να οδηγήσει σε μια σωστή, λειτουργική και βιώσιμη λύση του Κυπριακού.

Ας πάψουμε επιτέλους να αφορίζουμε και να διχάζουμε το λαό μας σε απορριπτικούς και μη, σε προδότες και μη. Ας πιστέψουμε στη δύναμη του κυπριακού ελληνισμού και ας συνεχίσουμε ενωμένοι τις προσπάθειες για απελευθέρωση της πατρίδας μας.

Εύχομαι καλές γιορτές και καλά Χριστούγεννα σε όλες και σε όλους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Το λόγο έχει ο γενικός γραμματέας του ΑΚΕΛ, ο κ. Άντρος Κυπριανού. Έχετε μέχρι σαράντα πέντε λεπτά, κύριε Κυπριανού.

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

Ναι, ναι! Όχι, είναι ο Κώστας που θα ξεκινήσει το ρολόι. Είμαστε έτοιμοι να ξεκινήσουμε; Έχετε το λόγο, κύριε Κυπριανού.

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Πρώτα να ευχαριστήσω και εγώ όλους τους συντελεστές που συνέβαλαν στο να συζητούμε σήμερα τον προϋπολογισμό του κράτους δίχως δυσκολίες. Επίσης, να πω ότι η συζήτηση για τον προϋπολογισμό διεξάγεται ενάμισι μήνα πριν από τις προεδρικές εκλογές και εύχομαι ότι σε αυτή θα κυριαρχήσουν επιχειρήματα, στοιχεία και γεγονότα και όχι διαστρέβλωση. Τούτο βέβαια δε σημαίνει σε καμία περίπτωση ότι δεν πρέπει να ασκηθεί κριτική εκεί και όπου κρίνει ο καθένας και αυτό τουλάχιστον θα προσπαθήσουμε να κάμουμε εμείς. Δεν ξέρω αν θα τα καταφέρουμε. Ελπίζω.

Ποια είναι η φιλοσοφία που καθοδηγεί τις πολιτικές της κυβέρνησης, αλλά και άλλων υποψηφίων ή κομμάτων γύρω από τα θέματα της οικονομίας; Και να πω ότι είχα μια ευχάριστη έκπληξη πριν από λίγο, να ακούσω τον κ. Παπαδόπουλο να υιοθετεί την επιχειρηματολογία που ως ΑΚΕΛ αναπτύσσαμε τα τελευταία χρόνια, ενώ την προηγούμενη περίοδο έλεγε ακριβώς τα αντίθετα. Αυτή λοιπόν η φιλοσοφία είναι η καπιταλιστική φιλοσοφία του συντηρητικού νεοφιλελευθερισμού η οποία επικρατεί παγκόσμια. Μια φιλοσοφία που θεοποίησε τον εύκολο και το γρήγορο πλουτισμό, αλλά και τον ατομικισμό. Μια φιλοσοφία που θέτει πάνω από όλα τα συμφέροντα και όχι τον άνθρωπο. Ποιο είναι το αποτέλεσμα της; Η ανισότητα, οι διακρίσεις όλων των ειδών και φαινόμενα διαπλοκής και διαφθοράς. Το αποτέλεσμα της είναι ένας κόσμος όπου το δίκαιο του ισχυρού υπερέχει του διεθνούς. Ένας κόσμος όπου οι γεωπολιτικοί ανταγωνισμοί και τα συμφέροντα των ισχυρών γεννούν συγκρούσεις και πολέμους.

Που οδήγησαν αυτές οι πολιτικές τον κόσμο; Ενώ ξεσπούσε η παγκόσμια οικονομική κρίση το 2008, ο παγκόσμιος πλούτος αυξανόταν κατά 20%, ενώ οι εργαζόμενοι και οι μικρομεσαίοι συνθλίφτηκαν, αυτός αυξήθηκε στο ιστορικό ρεκόρ των 263 τρισεκατομμυρίων δολαρίων. Αυτά δεν τα λέμε εμείς, τα λέει η φετινή ειδική έκθεση της Credit Suisse. Γιατί το 1% του πληθυσμού κατέχει το 48% του παγκόσμιου πλούτου; Γιατί το μερίδιο του φτωχότερου 50% σε αυτόν είναι μόλις το 1%; Γιατί σε παγκόσμιο επίπεδο τα φτωχότερα παιδιά είναι δύο φορές πιο πιθανό να πεθάνουν πριν από την ηλικία των πέντε από τα πλουσιότερα; Η απάντηση είναι απλή. Το πρόβλημα είναι δομικό και έγκειται στα χαρακτηριστικά του συστήματος μέσα στο οποίο ζούμε.

Το πιο ανησυχητικό από όλα, αυτό που έπρεπε να κρούσει τον κώδωνα κινδύνου σε όλους μας, είναι αυτό που καταγράφει η έκθεση για τους νέους ανθρώπους των 30 ετών. Η νέα γενιά του τόπου, η νέα γενιά της Ευρώπης, αυτοί στους οποίους απευθυνόμαστε όλοι με μεγάλα λόγια, είναι η χαμένη γενιά. Έχει λιγότερα περιουσιακά στοιχεία, μικρότερες πιθανότητες να αυξήσει τον πλούτο της και ταυτόχρονα έχει δεχθεί ισχυρά πλήγματα: υψηλή ανεργία, αυστηροποίηση του πλαισίου για έγκριση στεγαστικών δανείων και επιδείνωση της εισοδηματικής ανισότητας. Αυτό είναι το πλαίσιο που διαμόρφωσαν οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη νέα γενιά. Είναι δογματισμός να μην προβληματίζονται οι δυνάμεις της δεξιάς και της κεντροδεξιάς σε ευρωπαϊκό και σε εθνικό επίπεδο για αυτά τα στοιχεία και να μας λένε, «αφού και αλλού αυτές οι πολιτικές εφαρμόζονται, γιατί να μην τις εφαρμόσουμε και εμείς;».

Ας δούμε το ετήσιο διάγραμμα κοινωνικής δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό εξετάζει έξι τομείς:

1. την πρόληψη της φτώχειας,
2. τα ίσα δικαιώματα στην εκπαίδευση,
3. την πρόσβαση στην αγορά εργασίας,
4. την κοινωνική συνοχή και την απουσία διακρίσεων,
5. την υγεία, και
6. τη δικαιοσύνη.

Αυτοί οι τομείς, σύμφωνα με την ίδια την Ένωση, έφτασαν στο κατώτατο σημείο κατά τη διετία 2012-2014. Σε αυτούς τους τομείς, σύμφωνα πάντα με την Ευρωπαϊκή Ένωση, η Κύπρος, που οι κυβερνώντες επαναλαμβάνουν καθημερινώς ότι ανακάμπτει και αναπτύσσεται, είναι στην 21^η θέση από τους 28. Εφτά θέσεις πριν τον πάτο. Κάθε φορά που τα υποδεικνύουμε αυτά στην κυβέρνηση Αναστασιάδη-Συναγερμού απαντούν με τη γνωστή εξαλλοσύνη: «είναι ο Χριστόφιας και το ΑΚΕΛ που φταίνε για όλα». Ο Χριστόφιας και το ΑΚΕΛ κριθήκαμε το 2013. Τώρα είναι η δική τους σειρά να κριθούν και θα πρέπει να το κατανοήσουν αυτό το πράγμα.

Θέλω όμως να διευκρινίσω κάτι για το τότε. Όταν λέγαμε ότι η κρίση είναι διεθνής, μας έλεγαν ότι είναι κυπριακή. Όταν υποστηρίζαμε ότι η κρίση είναι τραπεζική, αυτοί έλεγαν φταίει το πασχαλινό επίδομα. Μέχρι και ο τότε αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο κ. Όλι Ρεν, που από ό,τι γνωρίζω δεν είναι στέλεχος του ΑΚΕΛ, είπε ξεκάθαρα και γραπτώς ότι το πρόβλημα της Κύπρου ήταν ο υπερμεγέθης τραπεζικός τομέας, οι φτωχές πρακτικές διαχείρισης κινδύνου και η έλλειψη επαρκούς εποπτείας, και αυτό το παραδέχτηκε και ο Υπουργός Οικονομικών με την ομιλία του, νομίζω, ανεξάρτητα αν δεν το είπε με αυτά τα λόγια. Τα στοιχεία που κατέθεσε αυτό δείχνουν! Γεγονός προφανές, αφού και με όλα τα προβλήματα η Κύπρος βρισκόταν σε πολύ καλύτερη θέση από πολλές χώρες της Ευρωζώνης και της ΕΕ στα δημοσιονομικά, γεγονός που καταδείκνυε ότι το πρόβλημα ήταν αλλού.

Όμως τότε οι κύριοι Αναστασιάδης και Νεοφύτου πιασμένοι χέρι χέρι με τον κ. Παπαδόπουλο επέμεναν ότι πρέπει να μειώσουμε τους μισθούς των εργαζομένων και τις κοινωνικές παροχές και -προς Θεού- να επαναδιορίσουμε το Θανάση Ορφανίδη διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας! Ο κ. Νεοφύτου μάς έλεγε ότι έχουμε τους καλύτερους τραπεζίτες στον κόσμο! Ότι μιλά ο Θανάσης Ορφανίδης και κρέμεται από το στόμα του όλη η υφήλιος! Ο κ. Παπαδόπουλος γύριζε όλα τα ΜΜΕ παρουσιάζοντας εννιά λόγους, για να επαναδιοριστεί ο κ. Ορφανίδης. Όλοι μαζί, το δίδυμο Αβέρωφ-Νικόλας και ο κ. Αναστασιάδης, αρνήθηκαν να συζητήσουν τα όποια νομοσχέδια για φορολόγηση του πλούτου. Μαζί υπερψήφισαν κάθε προσπάθεια που περιόριζε τα έσοδα της τότε κυβέρνησης. Στόχος ήταν να καταστεί το μνημόνιο μονόδρομος.

Όλα αυτά τα θυμίζω, γιατί κάποτε πρέπει να παραδεχτούμε την αλήθεια. Κυρίως όμως, γιατί ακούμε καθημερινά τα στελέχη της κυβέρνησης και του Δημοκρατικού Συναγερμού να μας κατηγορούν για μηδενισμό. Μιλούν αυτοί που επί διακυβέρνησης Χριστόφια έκαναν το μηδενισμό και τη μισαλλοδοξία επιστήμη. Επιτίθενται ιστοπεδωτικά στο ΑΚΕΛ που είχε το ήθος, τον πατριωτισμό, τη δύναμη και τη συνέπεια να πολιτευτεί σωστά, στηρίζοντας τη διαπραγματευτική διαδικασία στο Κυπριακό. Στηρίζοντας και πρωταγωνιστώντας στις προσπάθειες να εγκριθούν τα νομοσχέδια για το ΓΕΣΥ και την αυτονόμηση των δημόσιων νοσηλευτηρίων, για να μη σκοτωθεί η μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης και άλλα πολλά.

Κύριε Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Ανασκοπώντας την Κυπριακή οικονομία τα τελευταία πέντε χρόνια προκύπτει ένα ξεκάθαρο συμπέρασμα: Την κρίση την πλήρωσαν και εξακολουθούν να την πληρώνουν οι εργαζόμενοι. Δεν έχουμε συνεισφέρει όλοι με βάση τις δυνατότητές μας. Στο πηδάλιο της χώρας αυτή την περίοδο βρέθηκε η κυβέρνηση του Νίκου Αναστασιάδη. Μια κυβέρνηση που προτίμησε να είναι αρεστή στους δανειστές, παρά στήριγμα για τον κυπριακό λαό, για τους εργαζόμενους. Που προτίμησε να χρησιμοποιήσει την κρίση, για να προωθήσει διαχρονικές της θέσεις σε βάρος των εργαζομένων, αντί να τους προστατέψει. Αυτοί που πλήρωσαν, λοιπόν, τις συνέπειες της κρίσης είναι κυρίως οι εργαζόμενοι. Αντιθέτως, δεν πλήρωσαν εκείνοι που γλύτωσαν το κούρεμα έχοντας προνομιακή πληροφόρηση. Εκείνοι οι λίγοι και εκλεκτοί που ευνοήθηκαν από τις πολιτικές της κυβέρνησης Αναστασιάδη-Συναγερμού. Πλήρωσαν οι πολλοί, οι μη προνομιούχοι.

Η κυβέρνηση δηλώνει ικανοποιημένη από τα αποτελέσματά της. Κατάφερε να υλοποιήσει αυτό που η ίδια χαρακτήρισε ως ιδεολογικό της μανιφέστο. Μείωσε τις δημόσιες δαπάνες για την ανάπτυξη, κούρεψε το κράτος πρόνοιας, εξασθένησε τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οδήγησε τη δημόσια υγεία σε κατάσταση χάους, τους χαμηλοσυνταξιούχους στη φτώχεια και έδωσε χιλιάδες νέους στο εξωτερικό. Όλα αυτά τα πρώτα τεσσερισήμισι χρόνια. Τώρα, λίγο πριν τις εκλογές, μοιράζει απλόχερα εξαγγελίες και κενές επιταγές, ζητώντας από την κοινωνία την επανεκλογή. Η κοινωνία όμως πρέπει να ξέρει ότι ο Νίκος Αναστασιάδης είναι

αναξιόπιστος. Ότι προεκλογικά μπορεί να μεταμορφώνεται σε Άγιο Βασίλη, αλλά μετεκλογικά θα συνεχίσει την ίδια αντιλαϊκή πολιτική. Θα συνεχίσει να στηρίζει τους λίγους σε βάρος των πολλών.

Κομπάζει η κυβέρνηση για τους θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης. Ανάπτυξη όμως για ποιους; Το 2012 το σύνολο των μισθών στην οικονομία ήταν €7,6 δις. Σήμερα μειώθηκαν. Δε θα ξεπεράσουν τα €7 δις. Το 2012 τα κέρδη ήταν στα €7,5 δις. Σήμερα αυξήθηκαν. Αναμένεται να πλησιάσουν τα €8 δις. Το ποιος λοιπόν κερδίζει από την ανάπτυξη της κυβέρνησης Αναστασιάδη είναι ξεκάθαρο. Λέει ο Υπουργός Οικονομικών ότι το 2013 η κυβέρνηση παρέλαβε μια οικονομία σε ύφεση και σήμερα παραδίδει μια οικονομία που αναπτύσσεται. Αυτονόητο, επόμενο, εφόσον είχαμε φτάσει στον πάτο. Συνειδητά παραβλέπει ο Υπουργός Οικονομικών ότι παρέλαβε μια οικονομία €19,5 δις και θα παραδώσει μια οικονομία μικρότερη, με λιγότερα εισοδήματα, λιγότερες ευκαιρίες και λιγότερες προοπτικές. Λέει η κυβέρνηση ότι δεν επέβαλε καμία φορολογία. Ξεχνά ότι επέβαλε κούρεμα καθολικό στις κοινωνικές παροχές, ξεχνά ότι τις μείωσε περισσότερο και από όσο απαιτούσαν οι δανειστές. Αυτό ουσιαστικά ήταν μια άδικη, ισοπεδωτική κοινωνική φορολογία που φόρτωσε τα μεσαία και χαμηλά εισοδηματικά στρώματα με οικονομικό βάρος πέραν των €700 εκατομ. Συρρίκνωσε τη μεσαία τάξη και έκανε την Κύπρο πρωταθλήτρια στην αύξηση της εισοδηματικής ανισότητας. Παναηγυρίζει η κυβέρνηση ότι τα δημόσια οικονομικά είναι πλεονασματικά και το δημόσιο χρέος μειώνεται. Κομπάζει για τα πλεονάσματα. Αποκρύβει όμως ότι αυτά είναι λεφτά που στέρησε από την κοινωνία, βυθίζοντας ένα μεγάλο μέρος της στη φτώχεια. Δεν κατανοεί ότι η οικονομία μιας χώρας δεν είναι μόνο δείκτες, δεν είναι μόνο αριθμοί και λογιστικοί κανόνες. Είναι η ικανότητα να προσφέρει ευκαιρίες για όλους, να δημιουργήσει συνθήκες ευημερίας και ασφάλειας για την κοινωνία και να προστατεύσει θεμελιώδη δικαιώματα, όπως αυτό της στέγης, παραδείγματος χάριν, που θα είναι πολύ πλέον δύσκολο για όλα τα νεαρά ζευγάρια.

Μιλούν συνεχώς για success story, όμως η ίδια η πραγματικότητα επιβεβαιώνει ότι η κυβέρνηση Αναστασιάδη έχει αποτύχει και σε ό,τι αφορά τους αριθμούς. Αναφέρθηκαν προηγουμένως από άλλους συνάδελφους, θα επαναλάβω κάποια στοιχεία και εγώ. Η ανεργία των νέων και η μακροχρόνια ανεργία παραμένουν σε πολύ υψηλά επίπεδα. Αυτό δεν το λέει το ΑΚΕΛ, το διαπιστώνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ένας στους δύο νέους είναι στην ανεργία πέραν των 6 μηνών και ένας στους τρεις πέραν των 2 ετών. Υποστηρίζει η Υπουργός Εργασίας ότι τα ποσοστά ανεργίας μειώθηκαν. Όμως, όλοι γνωρίζουν ότι η απασχόληση γίνεται με χειρίστους όρους, αφού η εργασία έχει απορρυθμιστεί. Πάνω από εικοσιπέντε χιλιάδες Κύπριοι έχουν μεταναστεύσει στο εξωτερικό τα τελευταία τέσσερα χρόνια. Άλλοι τόσοι έχουν προστεθεί στον αδρανή πληθυσμό είτε διότι δεν μπορούν είτε διότι δεν έχουν το κουράγιο να εγγραφούν ως άνεργοι. Οι περισσότεροι από όσους εργάζονται είναι σε ευέλικτες και επισφαλείς θέσεις εργασίας. Η Κύπρος είναι πρώτη στην Ευρωπαϊκή Ένωση στα άτομα που είναι αναγκασμένα να εργαστούν με συμβόλαια ορισμένου χρόνου. 92,9% των ατόμων εργάζονται με τέτοιες μορφές απασχόλησης, επειδή δε βρίσκουν μόνιμη θέση. Οι μισθοί παραμένουν κατηλωμένοι, έχουν επιστρέψει στο επίπεδο του 1996, ιδιαίτερα στον ιδιωτικό τομέα, με αποτέλεσμα τα χρέη να βαραίνουν ακόμα πιο πολύ τους οικογενειακούς προϋπολογισμούς.

Αυτές οι συνθήκες έχουν δημιουργήσει το φαινόμενο των εργαζόμενων φτωχών, των ατόμων που έχουν εργασία, αλλά τα εισοδήματά τους δεν τους αρκούν. Θα επικαλεστώ ξανά την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η οποία σημειώνει στην έκθεση της για την Κύπρο: «Η φτώχεια των εργαζομένων έχει αυξηθεί λόγω του επισφαλούς χαρακτήρα της αγοράς εργασίας και αποτυπώνει κυρίως την επιδείνωση των συνθηκών εργασίας κατά τη διάρκεια της κρίσης. Αυτό συμβαίνει κυρίως, διότι η προσωρινή και η μερική απασχόληση αυξήθηκαν τα τελευταία έτη και σημειώθηκε σημαντική προσαρμογή των μισθών». Η έκθεση καταγράφει ακόμα ένα συμπέρασμα που η κυβέρνηση ηθελημένα αγνοεί: «Η ανισότητα αυξάνεται ταχέως κατά τα τελευταία έτη και εξακολουθεί να αποτελεί πηγή ανησυχίας. Η διευρυμένη ανισότητα προκλήθηκε από την ταχύτερη αύξηση του εισοδήματος στο πλουσιότερο τμήμα του πληθυσμού. Η επιδείνωση των συνθηκών εργασίας κατά τη διάρκεια της κρίσης, ιδίως επειδή η μη οικειοθελής προσωρινή και μερική απασχόληση σημείωσαν αύξηση και οι μισθοί προσαρμόστηκαν προς τα κάτω, φαίνεται να είναι ο κύριος παράγοντας στον οποίο οφείλεται η αύξηση της ανισότητας». Αυτά δεν τα λέει το ΑΚΕΛ, αυτά τα λέει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην έκθεσή της.

Το ένα τρίτο, σχεδόν, του πληθυσμού βρίσκεται στα όρια της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Το ποσοστό κινδύνου φτώχειας αυξήθηκε από το 15,9% το 2008, στο 17,6% το 2012 και στο 32,9% το 2016. Στην Κύπρο του “οικονομικού θαύματος” η φτώχεια διπλασιάστηκε την περίοδο 2013-2016. Είναι ντροπή, ειλικρινά, η χώρα να έχει αυτό το πρόσωπο και είναι μεγάλη πρόκληση η κυβέρνηση να πανηγυρίζει για αυτή την κατάντια.

Έχουμε ένα κράτος που γυρίζει καθημερινά την πλάτη στους χαμηλοσυνταξιούχους, τους ανάπηρους και τους ασθενείς. Ενώ οι ανάγκες για τη δημόσια υγεία και την περίθαλψη αυξάνονται, η κυβέρνηση σφυρίζει αδιάφορα. Η Κύπρος κατατάσσεται τελευταία σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση στις δαπάνες υγείας. Ανέρχονται μόλις στο 2,6% του ΑΕΠ, ενώ ο μέσος όρος στην ΕΕ είναι 7,2%. Καμαρώνει η κυβέρνηση ότι έχει εγκριθεί το ΓΕΣΥ, αλλά χωρίς αναβάθμιση των δημόσιων νοσηλευτηρίων δεν μπορεί να εφαρμοστεί. Αν δε δαπανήσει χρήματα, αν δεν υλοποιήσει τον ήδη εγκεκριμένο σχεδιασμό και αρκестεί στους πολιτικούς διθυράμβους, θα πετύχει αυτό για το οποίο την κατηγορούν. Θα ανοίξει το δρόμο, για να καταστεί η υγεία έρμαιο στα ιδιωτικά συμφέροντα. Θα κάνει πιο εύκολη τη σταδιακή κατάρρευση του σχεδιασμού για ένα σχέδιο υγείας που θα βασίζεται στις αρχές της αλληλεγγύης και της καθολικότητας.

Η κυβέρνηση απέτυχε, γιατί οι δαπάνες για κοινωνική προστασία ανέρχονται στο 12% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος, την ώρα που ο μέσος όρος στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι 19,2%. Απέτυχε, γιατί οι δαπάνες για τα άτομα της τρίτης ηλικίας ανέρχονται μόλις στο 5,8% του ΑΕΠ, ενώ ο μέσος όρος στην ΕΕ είναι 10,3%. Γιατί η Κύπρος είναι ουραγός και στις δαπάνες για ασθενείς με αναπηρία, αφού αυτές ανέρχονται στο 0,5% του ΑΕΠ, την ώρα που ο μέσος όρος στην ΕΕ είναι 2,8%.

Κύριε Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Η κυβέρνηση απέτυχε, γιατί παραδίδει μια οικονομία χωρίς όραμα, χωρίς προσανατολισμό, χωρίς στρατηγικό σχεδιασμό. Σήμερα η οικονομία βρίσκεται στον αυτόματο πιλότο μιας διακυβέρνησης που ξέχασε τις προεκλογικές της δεσμεύσεις και πορεύεται χωρίς ολοκληρωμένο σχέδιο αντιμετώπισης των μεσομακροπρόθεσμων κινδύνων που εγκυμονεί το κληρονομημένο από το παρελθόν παραγωγικό μας μοντέλο. Και δέχομαι ότι ευθύνες για αυτή την κατάσταση, βέβαια, έχουμε όλοι μας.

Η αγορά ακινήτων από ξένους που επιθυμούν να αποκτήσουν κυπριακό διαβατήριο, δεν μπορεί να αποφέρει οφέλη μεγαλύτερης σημασίας. Ούτε έχουν προκύψει μακροπρόθεσμα αναπτυξιακά οφέλη. Τα οφέλη από τον τουρισμό ξεπέρασαν κάθε προσδοκία, αλλά ο τομέας παραμένει εύθραυστος σε μια παραχώδη περιοχή. Το τουριστικό μας προϊόν χρειάζεται ταυτότητα και ποιοτική αναβάθμιση. Η γεωργία και η κτηνοτροφία συρρικνώνονται, αυξάνοντας τη διατροφική μας εξάρτηση από το εξωτερικό. Οι εξαγωγικοί τομείς της βιομηχανίας και της βιοτεχνίας, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων, παρουσιάζουν έλλειμμα ανταγωνιστικότητας. Η οικονομία συνεχίζει να είναι εξαρτημένη από το εξωτερικό, με μεγάλα εμπορικά ελλείμματα, παρά τις αυξημένες επιδόσεις του τουρισμού και της παροχής επαγγελματικών υπηρεσιών. Το παραγωγικό μοντέλο της κυπριακής οικονομίας συνεχίζει να είναι μονοδιάστατο. Η ανάπτυξη, βασισμένη στην άνθηση του τουρισμού και στον τομέα των πολυτελών κατοικιών, είναι αποσπασματική. Είναι αποτέλεσμα των οικονομικών και γεωπολιτικών συγκυριών και όχι προϊόν ολοκληρωμένου στρατηγικού σχεδιασμού. Αυτό σημαίνει ότι, πέραν από ευκαιριακή, η ανάπτυξη είναι και εύθραυστη. Ο τομέας της ενέργειας βρίσκεται σε τέλμα, λόγω του ξηλώματος της ολοκληρωμένης στρατηγικής της κυβέρνησης Χριστόφια και της αδυναμίας της κυβέρνησης Αναστασιάδη να εκπονήσει νέα. Όλα όσα γίνονται μέχρι σήμερα είναι κυρίως επικοινωνιακά τεχνάσματα δίχως ουσιαστικό περιεχόμενο. Και να μην ξεχνούμε επίσης ότι η κυβέρνηση έδωσε παρατάσεις σε εταιρείες για γεωτρήσεις που έπρεπε να είχαν ήδη πραγματοποιηθεί. Η έρευνα και η καινοτομία παραμένουν υποβαθμισμένες, ενώ χρειάζονται σημαντικές υποδομές, ώστε να παρέχουν πραγματικές ευκαιρίες για τους νέους επιστήμονες. Ακόμα και στην περίπτωση των τραπεζών ο ρόλος τους ουσιαστικά ακυρώνεται, αφού αδυνατούν να χρηματοδοτήσουν επιχειρηματικές πρωτοβουλίες και επενδυτικές δράσεις. Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, είναι το βασικό πρόβλημα της κυπριακής οικονομίας και η παροχή νέων για στήριξη της πραγματικής οικονομίας είναι περιορισμένη.

Η κυβέρνηση όμως, μένει δογματικά προσκολλημένη σε αδιέξοδες πολιτικές του παρελθόντος. Επιμένει στην ιδιωτικοποίηση των κερδοφόρων ημικρατικών οργανισμών, για τους οποίους άλλα έταζε προεκλογικά, αλλά αναίρεσε μετεκλογικά με τη μεγαλύτερη ευκολία. Το παραμύθι των ιδιωτικοποιήσεων βούλιαξε στο λιμάνι Λεμεσού. Έταζε ο Υπουργός Συγκοινωνιών ότι τα αναμενόμενα έσοδα του κράτους θα έφταναν τα €2,5 δις σε βάθος 25 χρόνων. Τελικά, αφού προκλήθηκε χάος με τη διαδικασία ιδιωτικοποίησης, αφού παρουσιάστηκαν φαινόμενα κακοδιαχείρισης, αφού ο ιδιώτης προχώρησε σε μεγάλες αυξήσεις στα λιμενικά τέλη, ενημερωθήκαμε ότι το κράτος θα εισπράξει μόλις €600 εκατομ. σε αυτά τα 25 χρόνια.

Με εισαγόμενες πολιτικές, μαγικές λύσεις και μυθοπλασίες καμιά οικονομία δεν μπορεί να γίνει αποτελεσματική, παραγωγική και επικερδής. Ο εφησυχασμός για το μέλλον της οικονομίας μας, που είναι εγκλωβισμένη σε μια μονοδιάστατη αναπτυξιακή πολιτική, υποβαθμίζει τους ορατούς κινδύνους και συγκαλύπτει τα δομικά προβλήματα που απειλούν το παραγωγικό μας μέλλον.

Χρειαζόμαστε, λοιπόν, έναν προϋπολογισμό που να είναι αναπτυξιακός, κοινωνικά ευαίσθητος και νοικοκυρεμένος. Χρειαζόμαστε ένα παραγωγικό μοντέλο που να δημιουργεί συνθήκες βιώσιμης ανάπτυξης και να αντιμετωπίζει τις εισοδηματικές ανισότητες. Χρειαζόμαστε μια οικονομία που να προσφέρει ευκαιρίες για όλους. Χρειαζόμαστε βαθιές τομές στην εκπαίδευση, την τοπική αυτοδιοίκηση και τη δημόσια υπηρεσία. Μεταρρυθμίσεις βασισμένες σε σχεδιασμό και όχι φτιασιδώματα, με στόχο τις πολιτικές εντυπώσεις. Χρειαζόμαστε μια κυβέρνηση που να έχει όραμα για τους πολλούς και όχι μια κυβέρνηση που εξυπηρετεί τους λίγους και προνομιούχους.

Είναι φανερό, κύριε Πρόεδρε, αγαπητοί συνάδελφοι, ότι με τον προϋπολογισμό του 2018, η κυβέρνηση νοιάζεται μόνο για την αποκατάσταση των οικονομικών δεικτών και όχι για την ποιοτική αναβάθμιση της κυπριακής οικονομίας. Απουσιάζει το όραμα, γιατί δεν μπορεί η κυβέρνηση να αφουγκραστεί τις ανάγκες της εποχής, παραμένοντας σε πολιτικές με βραχυπρόθεσμα οφέλη. Πολιτικές που αποσκοπούν σε εκλογικά οφέλη. Πολιτικές προεκλογικά πυροτεχνήματα, όπως το περιβόητο ταμείο αποκατάστασης των κουρεμένων καταθετών. Δύο μήνες προηγουμένως η κυβέρνηση ήθελε να το καταργήσει. Σήμερα προτείνει την προικοδότησή του, ενώ για το 2018 δεν έχει καμία πρόβλεψη. Το ίδιο έκανε και στην περίπτωση των ταμείων

προνοίας. Για άλλα δεσμεύτηκε και άλλα έπραξε. Δεσμεύτηκε με επιστολή προς τη Βουλή, ότι θα αποκαθιστούσε το 75% από τα κουρεμένα ταμεία για όλους. Τελικά υπαναχώρησε, θέτοντας ως οροφή τις €100.000. Τώρα επανέρχεται με οροφή τις €250.000, ανησυχώντας μήπως και χάσει ψηφοφόρους. Σπασμωδικές πολιτικές αποφάσεις, με προχειρότητα και απουσία σχεδιασμού απλώς για εντυπωσιασμό. Πρέπει να ξέρει ο κόσμος ότι όλα αυτά που εξαγγέλλει τώρα ο κ. Αναστασιάδης, για να επανεκλεγεί, θα φορτωθούν στους ώμους των επόμενων διακυβερνήσεων. Αν δε παρ' ελπίδα επανεκλεγεί, θα ξεχαστούν την επομένη των εκλογών, όπως έπραξε και το 2013. Παράλληλα, η κυβέρνηση προχώρησε σε αστόχευτες φορολογικές ελαφρύνσεις, που στερούν σημαντικά έσοδα από το κράτος και την κοινωνία. Αποτέλεσμα; Επιδεινώνεται η ήδη αυξημένη εισοδηματική ανισότητα στην Κύπρο.

Στην πλευρά των δαπανών, παρά τα βελτιωμένα δημοσιονομικά περιθώρια, συνεχίζει να διατηρεί τις αναπτυξιακές δαπάνες και τις κοινωνικές παροχές καθηλωμένες. Ανακοινώνει η κυβέρνηση την επίτευξη δημοσιονομικού πλεονάσματος €0,5 δις, αλλά αδυνατεί να υλοποιήσει σημαντικές για την οικονομία αναπτυξιακές δαπάνες. Αδυνατεί να δημιουργήσει ποιοτικές θέσεις εργασίας. Να προσφέρει επαρκές δίκτυο προστασίας στην κοινωνία. Στερειά από τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις €0,5 δις, για να πάρει τα μπράβο των δανειστών.

Ο ιστορικός του μέλλοντος, αγαπητοί συνάδελφοι, θα κρίνει τον κ. Αναστασιάδη, όχι μόνο γιατί κούρεψε τις καταθέσεις του κόσμου, αλλά και γιατί κούρεψε την ελπίδα του λαού μας για λύση στο Κυπριακό. Την κρίσιμη στιγμή έκανε πίσω, σφραγίζοντας και με τη δική του στάση το αδιέξοδο που είχαμε στο Κραν Μοντανά. Την ευθύνη διαχρονικά για τη μη επίλυση του Κυπριακού την έχει η Τουρκία και αυτό είναι γνωστό σε όλους. Αλίμονο όμως αν πίσω από αυτή την πραγματικότητα επιχειρήσουμε να κρύψουμε την κατά καιρούς ατολμία, αναποφασιστικότητα, ασυνέπεια και παλινδρομήσεις μας.

Υποδεικνύουμε πολύ σωστά ότι η Τουρκία δεν πρόκειται να υποχωρήσει εύκολα, για να επιτευχθεί η λύση. Αυτό είναι σωστό. Το θέμα είναι πως εμείς τη δυσκολεύουμε; Τη στριμώξαμε ή τη διευκολύναμε με τον τρόπο που λειτουργήσαμε; Πράξαμε όλα όσα έπρεπε να πράξουμε; Θέλω να υπενθυμίσω ότι από την αρχή ως ΑΚΕΛ είπαμε ότι θα στηρίζαμε τη διαπραγματευτική διαδικασία, νοούμενου ότι ο κ. Αναστασιάδης θα συνέχιζε τις συνομιλίες από εκεί που είχαν μείνει. Δε μας άκουσε. Με τη στήριξη και την ενθάρρυνση όλων των υπολοίπων κομμάτων, παραμέρισε τις συγκλίσεις Χριστόφια-Ταλάτ και επεδίωξε διαπραγματεύση από την αρχή. Σε ένα χρόνο η πολιτική του κατέρρευσε, με τον γενικό γραμματέα του ΟΗΕ να υποβάλλει τη χειρότερη για μας, από το 2004, έκθεση προς το Συμβούλιο Ασφαλείας. Το Μπαρμπαρός αρμένιζε προκλητικά και ανενόχλητο στις νότιες μας ακτές, χωρίς κανέναν να αντιδρά.

Μπροστά στο αδιέξοδο που ο ίδιος ο κ. Αναστασιάδης προκάλεσε, αναγκάστηκε να προχωρήσει στη σύναψη του Κοινού Ανακοινωθέντος με τον κ. Έρογλου τον Φλεβάρη του 2014. Δυστυχώς, η αναδίπλωσή του αυτή, συνοδεύτηκε από υποχωρήσεις. Ο κ. Ακκιντζί, με την εκλογή του στη θέση του ηγέτη της τουρκοκυπριακής κοινότητας, δήλωσε αποδοχή των συγκλίσεων Χριστόφια-Ταλάτ. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας υποχρεώθηκε να ακολουθήσει. Από τότε, έστω και με παλινδρομήσεις και των δύο πλευρών, άρχισε να παρατηρείται πρόοδος στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Φτάσαμε, μετά από δυσκολίες, αμφιταλαντεύσεις, παλινδρομήσεις και πολύμηνη καθυστέρηση, στο Κραν Μοντανά.

Πριν από τη μετάβαση στο Κραν Μοντανά, στη συνεδρίαση του Εθνικού Συμβουλίου, είχαμε επισημάνει στον κ. Αναστασιάδη τη σημασία της συνάντησης. Τονίσαμε ότι έπρεπε να μεταβούμε εκεί προσηλωμένοι στο στόχο της λύσης. Ότι έπρεπε να προετοιμαστούμε επαρκώς και σε βάθος, για να αντιμετωπίσουμε τις δυσκολίες που θα προέκυπταν από την τουρκική στάση. Γνωρίζοντας το αυτό, έπρεπε να δείξουμε περισσότερη αποφασιστικότητα. Όχι υποχωρώντας σε ζητήματα αρχών, αλλά αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες που είτε θα υποχρέωναν την Τουρκία να ανταποκριθεί είτε θα την άφηναν εκτεθειμένη. Και να μου επιτρέψετε να πω ότι τα ψέματα τα οποία λέγονται είναι πάρα πολλά για το τι ζήτησε το ΑΚΕΛ. Το ΑΚΕΛ ουδέποτε ζήτησε από τον κ. Αναστασιάδη -και προκαλώ όλους τους συνάδελφους που ήταν παρόντες στις συνεδριάσεις του Εθνικού Συμβουλίου- να προβεί σε περαιτέρω υποχωρήσεις. Αντιθέτως, εκείνο για το οποίο τον κατηγορούμε είναι γιατί, ενώ είχε τη δυνατότητα να πετύχει κατάργηση των εγγυητικών και επεμβατικών δικαιωμάτων από την πρώτη στιγμή της λύσης, φοβήθηκε, με αποτέλεσμα ούτε αυτό να πετύχει αλλά ούτε και να μείνει εκτεθειμένη η τουρκική πλευρά. Τελικά, το Κραν Μοντανά έριξε αυλαία με ναυάγιο. Δυστυχώς ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ στην έκθεσή του μίλησε για χάσιμο μιας ιστορικής ευκαιρίας για λύση, λόγω έλλειψης πολιτικής βούλησης και του κ. Αναστασιάδη, ενώ δυστυχώς για εμάς εκφράστηκε θετικά για το ρόλο της Τουρκίας. Παράγραφος 18 οι τέσσερις τελευταίες γραμμές, για όποιον θέλει να τις διαβάσει.

Σήμερα ο κίνδυνος για οριστικοποίηση της διχοτόμησης είναι πιο ορατός από ποτέ. Το ρολόι του Κυπριακού μετρά αντίστροφα. Οι εξαγγελίες της τουρκικής πλευράς βαθαινούν περαιτέρω τα τετελεσμένα, ενώ ο κίνδυνος αφομοίωσης της τουρκοκυπριακής κοινότητας αυξάνεται. Όλα αυτά, θα δυσκολέψουν περισσότερο την επόμενη προσπάθεια για λύση. Αν και εκείνη αποτύχει, πάμε ολοταχώς για διχοτόμηση. Δυστυχώς και ο χρόνος τελειώνει με τις διεργασίες που αναπτύσσονται στην τουρκοκυπριακή κοινότητα.

Για αυτό, κύριε Πρόεδρε, αγαπητοί συνάδελφοι, ο επόμενος Πρόεδρος πρέπει να θέλει και να μπορεί να κάνει σοβαρά και συνεπή βήματα στις συνομιλίες. Πρέπει να είναι κάποιος που να τον εμπιστεύονται και

ελληνοκύπριοι και τουρκοκύπριοι ότι θέλει ειλικρινά την επανένωση του τόπου και του λαού μας. Ο κ. Αναστασιάδης, δυστυχώς για τον τόπο, απέτυχε να πείσει για αυτά. Την κρίσιμη ώρα έδειξε ασυνέπεια και αναποφασιστικότητα. Έβαλε την καρέκλα πάνω από τις επόμενες γενιές.

Απογοήτευση προκάλεσε ο κ. Αναστασιάδης και στα ζητήματα των θεσμών, της διαφάνειας και της αξιοκρατίας. Σε πολλές περιπτώσεις οι πολίτες παρακολουθούσαν έκπληκτοι την πρωτοφανή περιφρόνηση θεσμών και τις περιπτώσεις διαπλοκής, διαφθοράς και αναξιοκρατίας που έβγαζαν μάτι. Ήταν επιλογή του Προέδρου να καταθέσει ως μάρτυρας υπεράσπισης σε δίκη για τον εκλεκτό του φίλο, τον τότε Βοηθό Γενικό Εισαγγελέα. Έναν άριστο των αρίστων που κατηγορήθηκε και καταδικάστηκε για δεκασμό, δωροληψία, δωροδοκία, διαφθορά, κατάχρηση εξουσίας και συνομωσία. Για το χατίρι του ίδιου ανθρώπου συγκρούστηκε με το Γενικό Εισαγγελέα, με τον τελευταίο να αναφωνεί «ντροπή»! Στο θέμα με τις εκροές καταθέσεων αποκαλύφθηκε ότι το στενό οικογενειακό περιβάλλον του Προέδρου έβγαλε στο εξωτερικό €21 εκατομ. ενώ οι καταθέσεις χιλιάδων άλλων ανθρώπων κουρευτήκαν. Και το χειρότερο βέβαια από όλα, είναι ότι αργότερα αποκαλύφθηκε ότι ο Πρόεδρος γνώριζε για το κούρεμα από τις 4 Μαρτίου.

Είναι επίσης η αποκάλυψη ότι δικηγόροι του γραφείου του πήγαιναν σε συσκέψεις στο Προεδρικό για την πώληση των κυπριακών αερογραμμών δίνοντας ψεύτικα ονόματα. Αυτό γινόταν, για να μην φανεί ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας διαπραγματευόταν την πώληση δημόσιας περιουσίας με τους πελάτες του δικηγορικού του γραφείου. Ήταν η διαρροή απόρρητων εγγράφων σε ορισμένους από τον ίδιο τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Όσο για τα θέματα της αξιοκρατίας, τι να πρωτοθυμηθεί κάποιος; Ότι ο κ. Ερωτοκρίτου διορίστηκε στη θέση του Βοηθού Γενικού Εισαγγελέα, απλώς και μόνο επειδή βοήθησε στην προεκλογική εκστρατεία του κ. Αναστασιάδη; Ότι το ένα μέλος του πολιτικού γραφείου του ΔΗΣΥ βρέθηκε από το πουθενά διορισμένο στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα στο Στρασβούργο ή το άλλο με απόσπαση στις Βρυξέλλες; Ότι άλλο μέλος του πολιτικού γραφείου του ΔΗΣΥ τέθηκε επικεφαλής του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών της κυβέρνησης;

Αυτά και άλλα πολλά, αγαπητοί συνάδελφοι, συνθέτουν την εικόνα της διακυβέρνησης Αναστασιάδη-Συναγερμού. Πολλά για τους λίγους, λίγα για τους πολλούς. Διαπλοκή, διαφθορά, αναξιοπιστία και αναξιοκρατία. Ο κ. Αναστασιάδης επαναδιεκδικεί την Προεδρία της Δημοκρατίας με βεβαρημένο βιογραφικό. Με καταγεγραμμένη την ασυνέπεια του στο Κυπριακό, τις παλινδρομήσεις και τις αντιφάσεις που έθεσαν τη διαδικασία των συνομιλιών σε περιπέτειες. Με τη βαριά σφραγίδα των πολιτικών της κυβέρνησής του στην πραγματική οικονομία. Τους μισθούς των €500, τον εξευτελισμό του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, το πετσόκομμα στις παροχές για την υγεία και την παιδεία.

Αν μου επιτρέπετε, πόσα λεπτά έχω ακόμα;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δέκα λεπτά.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(Κ. ΚΩΣΤΑ)

Έντεκα λεπτά.

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Είναι σαράντα πέντε λεπτά που έχω. Είσαστε σίγουροι;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έντεκα λεπτά.

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Υπάρχει λοιπόν ανάγκη για πραγματική απαλλαγή από αυτή την κυβέρνηση και όχι την αντικατάστασή της με μια παραλλαγή.

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Κουλία)

Τωρά εννά ζητήσεις να μου βάλουν περιορισμούς κύριε Κουλία; Τωρά εννά θέλεις να με περιορίσεις;

Όλοι γνωρίζουν ότι η υποψηφιότητα του κ. Παπαδόπουλου δεν είναι τίποτε άλλο από παραλλαγή της υποψηφιότητας του κ. Αναστασιάδη. Όλοι θυμούνται ότι χέρι χέρι με τον κ. Νεοφύτου υπερασπίζονταν τους “καλύτερους τραπεζίτες” και ζητούσαν να δώσουν κι άλλα οι εργαζόμενοι. Όλοι θυμούνται ότι ψήφισε μαζί με τον κ. Νεοφύτου τα κρίσιμα νομοσχέδια για την αφερεγγυότητα, τις εκποιήσεις, τις ιδιωτικοποιήσεις και άλλα πολλά. Μαζί ακύρωσαν όλες τις μεταρρυθμίσεις της προηγούμενης κυβέρνησης στην παιδεία, την τοπική αυτοδιοίκηση και την υγεία. Μαζί συμμαχισαν, έτσι ώστε όλα αυτά τα ζητήματα που απασχολούν τους πολλούς να είναι σήμερα ανοιχτά!

Κύριε Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Όλοι καταλαβαίνουν ότι η δήθεν νέα στρατηγική που πολυδιαφημίζεται δεν είναι τίποτε άλλο από έναν επικίνδυνο κατάλογο παλιών και τετριμμένων συνθημάτων.

Πολυδιαφημίζει τη νέα στρατηγική ο κ. Παπαδόπουλος, αλλά δεν μας λέει το κύριο: ποιος είναι ο στρατηγικός του στόχος; Δέχεται ή απορρίπτει τη Δικονομική Διζωνική Ομοσπονδία; Δεν το λέει για έναν απλούστατο λόγο. Γιατί οι πλείστοι που τον υποστηρίζουν, όχι μόνο δεν την αποδέχονται, αλλά τη θεωρούν και ως τη χειρότερη μορφή διχοτόμησης. Κάποιοι του αποδίδουν μάλιστα ότι συμμερίζεται αυτή τη θέση. Είναι προφανές λοιπόν ότι αυτή η συνεργασία γίνεται για την καρέκλα της εξουσίας και όχι για την Κύπρο και τις επόμενες γενιές.

Ο κ. Παπαδόπουλος επαναλαμβάνει συνεχώς ότι θέλει να διατυπώνεται ρητώς η θέση για συνέχιση της Κυπριακής Δημοκρατίας στο πρώτο άρθρο της συμφωνίας. Είναι και δική μας θέση ότι η λύση θα πρέπει να προνοεί συνέχιση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Πώς επιτυγχάνεται αυτό; Οι εμπειρογνώμονες παγκόσμιας εμπέλειας -που κάτι παραπάνω από εμάς θα πρέπει να ξέρουν- λένε ότι αυτό θα γίνει αν η λύση προνοεί τη συνέχιση της ιδιότητας του μέλους των διεθνών οργανισμών. Αν οι συνθήκες που υπέγραψε η Κυπριακή Δημοκρατία θα εξακολουθήσουν να ισχύουν. Και τα δύο τα έχουμε διασφαλίσει. Επιπρόσθετα, πετύχαμε να απαγορευτεί η απόσχιση ή η ένωση με άλλο κράτος. Έτσι διασφαλίζεται η συνέχιση της Κυπριακής Δημοκρατίας και όχι με συνθήματα, τα οποία το μόνο που θα πετύχουν θα είναι ο τερπιλισμός της διαπραγματευτικής διαδικασίας! Θα ήταν βέβαια ενδιαφέρον, να μας πει ο Νικόλας Παπαδόπουλος γιατί ο αείμνηστος Τάσος Παπαδόπουλος δε διεκδίκησε τη ρητή αυτή αναφορά στη συμφωνία; Μήπως θεωρούν ότι ούτε εκείνος ήταν διεκδικητικός;

Τα συνθήματα μοιράζονται δωρεάν προεκλογικά, αλλά αλίμονο αν δοκιμάσουμε να τα εξαργυρώσουμε μετεκλογικά. Τότε κοστίζουν ακριβά. Αυτό θα πρέπει να το έχει υπόψιν του ο κ. Παπαδόπουλος, πριν επαναλάβει την άκαιρη θέση για αποχώρηση των στρατευμάτων πριν την έναρξη ισχύος της συμφωνίας για λύση. Ένα ωραίο σύνθημα, το οποίο όμως θα κοστίσει ακριβά. Είναι ανέφικτο στην πράξη και δυστυχώς δε θα επιτρέψει την επίτευξη συμφωνίας. Δε θα επιτρέψει να απαιτήσουμε στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων άμεση κατάργηση των εγγυήσεων και των επεμβατικών δικαιωμάτων. Να διεκδικήσουμε αποχώρηση του κατοχικού στρατού, όπως υποστηρίχθηκε από τον ΟΗΕ, την ΕΕ, τη Βρετανία, την Ελλάδα και την ελληνοκυπριακή πλευρά στην πρόσφατη διάσκεψη στο Κραν Μοντανά. Όσο για τη θέση περί οριοθέτησης της ΑΟΖ με την Τουρκία πριν τη λύση, αυτή θα μείνει στην ιστορία ως το “δεσμεύομαι” του κ. Νικόλα Παπαδόπουλου. Τόσο ανεδαφική θέση είναι! Κράτη που αλληλοαναγνωρίζονται διαπραγματεύονται δεκαετίες δίχως να καταλήξουν σε συμφωνία για το θέμα. Εμάς δε μας αναγνωρίζει καν η Τουρκία! Πώς θα διαπραγματευτεί μαζί μας για την ΑΟΖ λοιπόν και θα καταλήξουμε και σε συμφωνία πριν από τη λύση; Θα της προκαλέσουμε κόστος λένε. Την ώρα που οι ΗΠΑ και η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν κατάφεραν να πετύχουν κάτι τέτοιο. Ίσως τελικά εμείς να είμαστε - ή να νομίζουμε ότι μπορούμε να γίνουμε εμείς - οι πλανητάρχες!

Και κάτι, για να χαριτολογήσω, κύριε Πρόεδρε. Ο κ. Νικόλας Παπαδόπουλος στη στρατηγική του προνοεί την αφαίρεση διαβατηρίων από τους προπαγανδιστές της διχοτόμησης. Αντιλαμβάνομαι ότι, αν εκλεγεί, το πρώτο πράγμα που θα κάνει θα είναι να αποστερήσει το διαβατήριό από τον Αρχιεπίσκοπο!

Σε ό,τι αφορά την κριτική του κ. Παπαδόπουλου για τις συγκλίσεις Χριστόφια, θα περιοριστώ να απαντήσω μόνο την πιο τετριμμένη και ακραία. Καταγγέλλει με κάθε ευκαιρία το επιτελείο του ότι με τη σύγκλιση για τις τέσσερις ελευθερίες θα μπορούν να έρθουν στην Κύπρο 80 εκατομμύρια Τούρκοι. Αν λάβουμε υπόψιν ότι υπήρχε συμφωνία Χριστόφια-Ταλάτ για αναλογία τέσσερα προς ένα, δηλαδή για κάθε τέσσερις Ελλαδίτες ένας Τούρκος, τότε, για να συμβεί αυτό για το οποίο απειλεί το επιτελείο Παπαδόπουλου, χρειάζονται ακόμα τριάντα δύο Ελλάδες. Να έχει δηλαδή η Ελλάδα 320 εκατομμύρια πληθυσμό και να αποφασίσουν όλοι να μετακομίσουν στην Κύπρο!

Κύριε Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Ο επόμενος Πρόεδρος πρέπει να θέλει και να μπορεί να οδηγήσει τα πράγματα μπροστά. Να θέλει, να μπορεί και να ξέρει πώς θα λύσει το Κυπριακό. Να έχει και ο ίδιος στο μυαλό του, στη συνείδησή του, ότι είμαστε μια πατρίδα, ένας λαός. Ότι ο λαός μας και στη μια και στην άλλη μεριά του συρματοπλέγματος υποφέρει από τις ίδιες αιτίες. Ότι δίκαιη, λειτουργική και βιώσιμη λύση του κυπριακού προβλήματος είναι η λύση την οποία συμφωνήσαμε με τη διεθνή και την τουρκοκυπριακή κοινότητα από το 1977 και επαναβεβαιώσαμε επανειλημμένα στα χρόνια που ακολούθησαν. Λύση δικονομικής διζωνικής ομοσπονδίας με πολιτική ισότητα, όπως την περιγράφουν τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών. Λύση που οδηγεί σε ενωμένο κράτος, συνέχεια της Κυπριακής Δημοκρατίας, με μια κυριαρχία, ιθαγένεια και διεθνή προσωπικότητα. Απαλλαγμένη από ξένους στρατούς, εγγυητικά και επεμβατικά δικαιώματα. Και προκαλώ όλους όσους λένε ότι υπάρχουν κάποιοι που αποδέχονται εσαεί την παραμονή στρατευμάτων στο νησί μας, να πουν ποιοι είναι

αυτοί. Τους προκαλώ, να μας πουν ποιοι είναι αυτοί που αποδέχονται εσαεί την παραμονή στρατευμάτων στο νησί;

Ο μόνος, κύριε Πρόεδρε, αγαπητοί συνάδελφοι, που μπορεί να το εγγυηθεί αυτό είναι ο Σταύρος Μαλάς. Ο Σταύρος έχει ήδη τοποθετηθεί ξεκάθαρα και έντιμα, χωρίς υπεκφυγές και συνθήματα του αέρα, αλλά με ξεκάθαρο σχέδιο: Άμεση συνάντηση με τον κ. Ακκιντζί με σκοπό την προετοιμασία κατά τρόπο συγκεκριμένο και περιεκτικό. Από κοινού έκκληση στο γενικό γραμματέα του ΟΗΕ για συνέχιση της διαδικασίας. Επιβεβαίωση της κυπριακής ιδιοκτησίας της διαδικασίας και αποδοχή, χωρίς όρους, της θέσης του γενικού γραμματέα ότι η διαπραγμάτευση θα συνεχιστεί από εκεί που έμεινε στο Κραν Μοντανά. Συζήτηση των εναπομεινάντων εσωτερικών ζητημάτων με τρόπο αλληλοσυνδεόμενο. Αυτή είναι η στρατηγική που δίνει ελπίδα για απαλλαγή από τον εφιάλτη της διχοτόμησης! Αυτή είναι η στρατηγική που ανοίγει την πόρτα για το αύριο της Κύπρου!

Πόσα λεπτά έχω;

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Κουλία)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Κουλίας είπε μου να σου δώσω όσο χρόνο θέλεις.

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ολοκλήρωσε.

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Σε ό,τι αφορά τα της οικονομίας θα αναφέρω μόνο κάποια. Έχω καταγράψει πάρα πολλά από τα μέτρα που προτείνει ο Σταύρος Μαλάς, αλλά θα αναφέρω μόνο κάποια. Η επένδυση στην έρευνα, την επιστήμη, τη γνώση και την καινοτομία με €80 εκατομ. ευρώ, με στόχο να δημιουργηθούν 6 000 νέες ποιοτικές θέσεις εργασίας. Η σύσταση ειδικού φορολογικού πλαισίου για εταιρείες και φυσικά πρόσωπα που δραστηριοποιούνται στην ύπαιθρο. Η ανέγερση νέων οικιστικών μονάδων στέγασης νεαρών οικογενειών προσφύγων και η εκπόνηση σχεδίου επιδότησης του κόστους φροντίδας για βρέφη, νήπια και παιδιά του δημοτικού. Η παροχή ειδικών φορολογικών κινήτρων σε εξειδικευμένες αναπτύξεις σε νέους τομείς όπως ο ιατρικός τουρισμός, οι εταιρείες υψηλής τεχνολογίας και οικονομικής διείσδυσης και οι εταιρείες εξαγωγής και αξιοποίησης πνευματικών δικαιωμάτων. Η νομοθετική κατοχύρωση των ελάχιστων δεσμευτικών όρων απασχόλησης, δηλαδή κατώτατος μισθός πρόσληψης, καταβολή 13^{ου} μισθού, υπερωριακή αποζημίωση, καθορισμός υποχρεωτικών αργιών για όσους εργαζόμενους δεν καλύπτονται από τις συλλογικές συμβάσεις. Η εφαρμογή ολοκληρωμένης πολιτικής έναντι των πολύ μεγάλων εμπορικών αναπτύξεων. Η προώθηση των κοινωνικών συνεταιρισμών με τη χρηματοδότηση δημιουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων από αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, μη κυβερνητικούς οργανισμούς και το συνεργατισμό. Και έρχομαι στο τέλος, κύριε Πρόεδρε, για να πω ότι αυτά και άλλα πολλά, συνθέτουν το όραμα για το αύριο, το όραμά μας, που μας ενώνει γύρω από την υποψηφιότητα Σταύρου Μαλά. Αυτό είναι το όραμα που θα γίνει το αύριο μιας καλύτερης Κύπρου!

Δυστυχώς, ούτε ο φετινός προϋπολογισμός ανταποκρίνεται στις ανάγκες της οικονομίας και της κοινωνίας. Είναι προϋπολογισμός ανπιναπτυξιακός και κοινωνικά ανάλητος. Προϋπολογισμός στα μέτρα της πολιτικής που εφάρμοσε τα τελευταία πέντε χρόνια η κυβέρνηση Αναστασιάδη. Είναι προϋπολογισμός χωρίς όραμα, χωρίς προοπτική, που διαιωρίζει την εισοδηματική ανισότητα και την οικονομική αβεβαιότητα.

Για αυτούς τους λόγους λοιπόν, το ΑΚΕΛ θα καταψηφίσει τον προϋπολογισμό του 2018.

Εύχομαι σε όλους, στο σύνολο του κυπριακού λαού, Ελληνοκυπρίους, Τουρκοκυπρίους, Μαρωνίτες, Αρμένιους και Λατίνους, καλές γιορτές πρώτα και κύρια και η ευχή μας είναι η νέα χρονιά να φέρει το καλύτερο για την Κύπρο. Την απελευθέρωση και επιτέλους την επανένωσή της.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ, κύριε Κυπριανού. Σας έλεγα να μιλήσετε όση ώρα θέλετε, διότι ήμουν σίγουρος ότι θα τελειώνατε στο χρόνο σας. Οπότε και στον κ. Κουλία θα πω το ίδιο, για να τελειώσει στο χρόνο του.

Ο Πρόεδρος του Δημοκρατικού Συναγερμού, ο κ. Αβέρωφ Νεοφύτου, έχει τώρα το βήμα. Κύριε Αβέρωφ, έχετε μέχρι σαράντα πέντε λεπτά.

Α. ΝΕΟΦΥΤΟΥ:

Και συν κάποια έξτρα 'πού τον Κουλία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και συν κάποια έξτρα, φτάνει να μην περνάς τα σαράντα πέντε λεπτά. Εν εκατάλαβες τη φόρμουλα νομίζω.

A. ΝΕΟΦΥΤΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Στην ομιλία μου δεν έβαλα μια λέξη κριτικής για οποιονδήποτε και ούτε θα είμαι κριτικός δίνοντας κάποιες απαντήσεις σε μερικά από όσα ακούστηκαν. Θα παραθέσω μόνο κάποια γεγονότα που δίνουν απαντήσεις. Επίσης, θεωρώ πως η συζήτηση για τον προϋπολογισμό στην ολομέλεια της Βουλής, άσχετα αν αυτός ο προϋπολογισμός είναι ο τελευταίος προ της προεκλογικής τελικής ευθείας, δεν είναι ο χώρος για προεκλογική εκστρατεία.

Συζητούμε τον προϋπολογισμό. Λέχθηκε από το συνάδελφο γενικό γραμματέα του ΑΚΕΛ για διαφθορά, για διαπλοκή, για κατάδικους. Ένα να πούμε. Για μας στο Δημοκρατικό Συναγερμό όποιος και αν ευθύνεται για οποιοδήποτε θέμα διαφθοράς, διαπλοκής είναι καταδικαστέο. Η παράταξή μας δεν έκανε διακρίσεις και ουδέποτε ονόμασε οποιοδήποτε πολιτικό κρατούμενο.

Όσον αφορά για τις προσωπικές επιθέσεις στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ξαναζεσταμένο φαγητό, λέχθηκαν, απαντήθηκαν, εσείς δεν κουράζεστε να τις επαναλαμβάνετε. Δικαίωμά σας.

Προσωπικά θα απέφευγα να σχολιάσω την περίοδο 2008-2013. Μακάρι κάποιοι να μας εισάκουαν. Όσο για δήθεν δηλώσεις για τους καλύτερους τραπεζίτες, μόνο μια κυβέρνηση θυμάμαι από το 1960 να έχει διορίσει τρεις υπουργούς και οι τρεις τραπεζίτες και το σύνολό τους να προερχόντουσαν από δύο τράπεζες, η μια του bail in και η άλλη του bail out. Όσο για ποια άποψη είχε η κυβέρνηση για τις τράπεζες θα διαβάσω το εξής απόσπασμα από ομιλία του τότε Υπουργού Οικονομικών της κυβέρνησης Δημήτρη Χριστόφια, στις 9 Δεκεμβρίου του 2010, αν δεν με απατά η μνήμη μου, στη συζήτηση του προϋπολογισμού για το 2011: «Σημαντικό επίσης στήριγμα στην όλη προσπάθεια για οικονομική ανάκαμψη ήταν ο τραπεζικός και χρηματοοικονομικός τομέας. Στο σημείο αυτό θα ήθελα ως κυβέρνηση να εκφράσουμε την ευαρέσκεια και ικανοποίησή μας για τη σημαντική συνεισφορά του τομέα στην πραγματική οικονομία. Ευτυχώς, οι τράπεζές μας απέφυγαν τα λάθη άλλων διεθνών τραπεζών, δεν είχαν έκθεση στα ούτω καλούμενα “τοξικά προϊόντα” και διατηρούν ικανοποιητική επικερδότητα».

Όσο για το συνάδελφο το Νικόλα Παπαδόπουλο λέει ότι δεν ενημερώθηκε προ της συζήτησης στη Βουλή από κανέναν. Ξέρετε η μνήμη είναι ρηχή. Και στη σύσκεψη αρχηγών κομμάτων, αλλά και στην ολομέλεια ο ομιλών προειδοποίησε και ζήτησε αναβολή. Όμως κατανοώ ότι δεν κρατήσαμε όλοι την ψυχραιμία μας και το αίσθημα επεκράτησε της λογικής. Η αναβολή που ζητήσαμε και εντός της σύσκεψης των αρχηγών, αλλά και στην ολομέλεια απερρίφθη. Όσο γιατί τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν μεταξύ της απόρριψης από τη Βουλή... Και θέλω ακόμα μία φορά να πω ότι εμείς ως Δημοκρατικός Συναγερμός παραδεχόμαστε, παρ' όλο ότι δε θα άλλαζε το αποτέλεσμα, ότι η ορθότατη θέση θα ήταν να ψηφίζαμε υπέρ. Όμως ο Ντάνιελμπλουμ δεν ανήκει στο Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα. Έδωσε την απάντηση στον ευρωβουλευτή που πήγε να αλιεύσει.

Θα πω όμως και κάτι γενικότερο. Πρέπει όλοι να σκεφτούμε ότι η προεκλογική περίοδος θα περάσει. Όταν αναρτούμε ταμπέλες, κούρεμα δανείων και απαλλαγή εγγυητών, βυθίζουμε σε σοβαρότατους κινδύνους την οικονομία της χώρας. Και ερωτώ: Γιατί ένας συνεπής δανειολήπτης να συνεχίσει να πληρώνει τα δάνειά του; Να καταταγεί και το δικό του δάνειο ως μη εξυπηρετούμενο, για να τον κουρέψουμε και να απαλλαγούν και οι εγγυητές. Τόσο απλό! Μετά θα φωνάζουμε ότι αυξάνονται τα μη εξυπηρετούμενα και είμαστε παγκόσμια στην πρωτοπορία. Ας μη χάσουμε την υπευθυνότητα που διέκρινε σε πολλούς σε χρόνους δύσκολους για την οικονομία.

Άκουσα όμως και σήμερα, αλλά και ακούω κάθε μέρα κάποια επιχειρήματα έωλα. Μα είναι χαμηλά τα ποσοστά για τον τομέα των κοινωνικών παροχών, για την παιδεία, την υγεία. Συνάδελφοι, όταν μιλούμε για ποσοστά έχει και ένα συγκεκριμένο αριθμό. Εάν σε κάποιους τομείς είναι χαμηλότερα από το μέσο όρο της Ευρώπης, σημαίνει ότι σε κάποιους άλλους τομείς είναι πολύ υψηλότερα τα ποσοστά των δαπανών επί του ΑΕΠ που ξοδεύουμε. Και θέλω να είμαστε ειλικρινείς. Στον τομέα που έχουμε πολύ υψηλότερα ποσοστά δαπανών επί του ΑΕΠ είναι στις ανελαστικές δαπάνες. Αυτές που με επιμονή, κυρίως της αντιπολίτευσης εδώ και δεκαετίες, θέλουμε να αυξάνουμε, με αποτέλεσμα να μη μένουν χρήματα γι' αυτά που θέλετε να φτάσουμε τα όρια της Ευρώπης.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού ήταν και παραμένει η κορυφαία κοινοβουλευτική πράξη. Και φυσιολογικά σε άλλες φυσιολογικές χώρες η συζήτηση στρέφεται αποκλειστικά στην οικονομία και στον προϋπολογισμό αυτό καθ' εαυτό. Δικαιολογημένα όμως στο δικό μας τόπο εδώ και δεκαετίες η συζήτηση

περιστρέφεται και στο εθνικό ζήτημα, γιατί δυστυχώς η δική μας η πατρίδα παραμένει ακόμα υπό κατοχή με ανεκπλήρωτες τις προσδοκίες και τους πόθους του κυπριακού ελληνισμού.

Νομίζω όμως ότι ειδικά φέτος κάτι είναι σημαντικό και διαφορετικό. Είναι η πρώτη φορά που μπορούμε να συζητούμε βάσιμα για μια συμφωνία στο Κυπριακό που ταυτόχρονα θα απαλλάξει την Κύπρο από τις καταραμένες συνθήκες εγγυήσεως του '60 και θα προνοεί την πλήρη αποχώρηση των κατοχικών στρατευμάτων. Είναι γι' αυτό το λόγο που θεωρούμε ότι πρέπει, μετά από τις προεδρικές εκλογές, να συνεχιστεί η εθνική προσπάθεια, που θα έχει καταστήσει την ασφάλεια της χώρας και των πολιτών ως βασική προϋπόθεση μιας συνεκτικής συμφωνίας για λύση.

Με στόχο να επανενεργοποιήσουμε τις προσπάθειες και τη διαπραγμάτευση στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών βλέπουμε ότι με πρόεδρο το Νίκο Αναστασιάδη, εφόσον ανταποκριθεί ουσιαστικά και η Τουρκία, μπορούμε να φτάσουμε σε ένα έντιμο, βιώσιμο και αποδεκτό συμβιβασμό που θα απελευθερώνει και θα επανενώνει την πατρίδα μας.

Αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι,

Είμαστε σε μια διαδικασία που μπορεί να φέρει το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα. Με την Τουρκία για πρώτη φορά στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων να αγωνιζόμαστε, για να απελευθερώσουμε τον τόπο μας από την κατοχή. Το αποτέλεσμα της αποφασιστικής και κοπιώδους διαπραγμάτευσης που έκανε ο Πρόεδρος Αναστασιάδης η Ελλάδα διά του Υπουργού Εξωτερικών το αξιολόγησε ως «μεγάλη εθνική επιτυχία για την Κύπρο».

Σε αυτή την εθνική αποστολή έχουμε ακόμα μία φορά δίπλα μας την Ελλάδα. Ήταν πάντα το ανιδιοτελές στήριγμα των εθνικών μας αγώνων και το βλέπουμε στην πράξη τόσο στη διαπραγμάτευση για το Κυπριακό όσο και στη στενή συνεργασία μέσα από ένα πλέγμα τριμερών και τετραμερών στρατηγικών συνεργασιών.

Θέλω από αυτό το βήμα να εκφράσω ξανά τη βαθιά εκτίμηση και ευγνωμοσύνη μας στην ελληνική κυβέρνηση, αλλά και στο σύνολο του πολιτικού κόσμου και, βεβαίως, στον ελληνικό λαό για τη γνήσια ειλικρινή στήριξη προς τον κυπριακό ελληνισμό. Και θα πρέπει και τους διαβεβαιώνουμε ότι όλοι μαζί μπορούμε να αξιοποιήσουμε αυτή την αμέριστη και πολύτιμη στήριξη τους δικαιώνοντας τις προσδοκίες του λαού μας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Σε αυτή την εθνική αποστολή χρειάζεται και η συμβολή όλων των πολιτικών δυνάμεων, γιατί κανένας Πρόεδρος δε θα μπορέσει ποτέ να προχωρήσει σε διαπραγμάτευση και να επιτύχει μια συμφωνία που θα νοιώθει ότι είναι κατάλληλη για την Κύπρο και αποδεκτή από τους πολίτες, αν δεν έχει αρκετή στήριξη από τις πολιτικές δυνάμεις. Και ασχέτως της προεκλογικής περιόδου επαναλαμβάνω αυτό που πιστεύω, αλλά και που πιστώνω. Το κόμμα της αριστεράς στήριξε αυτή την εθνική προσπάθεια. Και δεν αντικρίζω ούτε αρνητικά τις οποιοσδήποτε διαφορετικές απόψεις από τα άλλα πολιτικά κόμματα. Η πατρίδα μας απαιτεί αυτές τις ώρες εθνική ενότητα. Απαιτεί από όλους μας να συγκεντρωθούμε στον εθνικό στόχο και να αφήσουμε στην άκρη τα δευτερεύοντα. Θέλω να είμαι ξεκάθαρος σε αυτό. Εθνική ενότητα δε σημαίνει και ομογλωμία. Η ειλικρινής διαφωνία και η διαφορετική άποψη μπορούν και αυτές να προσφέρουν στον εθνικό μας αγώνα. Και έτσι εμείς αντιμετωπίζουμε την κριτική και τις διαφορετικές απόψεις.

Πρέπει να ξεκαθαρίσω όμως κάτι: Είναι ένα πράγμα να υπάρχουν διαφορετικές εκτιμήσεις και εισηγήσεις για τους τακτικούς χειρισμούς και άλλο να βάζουμε τώρα διαφορετικό στρατηγικό στόχο από εκείνον που δεκαετίες κατοχύρωσε η Κύπρος στα Ηνωμένα Έθνη. Τις θέσεις μας για τη μετεξέλιξη της Κυπριακής Δημοκρατίας σε ένα σύγχρονο ομόσπονδο κράτος τις έχουμε επικυρώσει επανειλημμένα. Και προσπάθησαν μέσα σε αυτό το πλαίσιο να βρουν λύση του Κυπριακού όλοι ανεξαιρέτα οι προηγούμενοι Πρόεδροι. Και είναι και αυτές που αγωνίζεται να πετύχει και ο σημερινός Πρόεδρος και πρέπει να τον στηρίξουμε για το σκοπό αυτό και στα επόμενα χρόνια.

Συζητούμε σήμερα για μια λύση που όχι απλά θα είναι ποιοτικά καλύτερη από απορριφθέντα σχέδια του παρελθόντος, αλλά και σε αρκετά σημεία μπορεί να αποδειχθεί καλύτερη και από το σύνταγμα του '60. Διασφαλίζουμε τις ευρωπαϊκές αρχές της λύσης με πλήρη εφαρμογή του ευρωπαϊκού κεκτημένου και απόλυτο σεβασμό των βασικών ελευθεριών. Διασφαλίζουμε το δικαίωμα ελεύθερης διακίνησης, ελεύθερης εγκατάστασης, το δικαίωμα απόκτησης ιδιοκτησίας και το δικαίωμα της ελεύθερης ενάσκησης οικονομικής δραστηριότητας στην ολότητα της επικράτειας της Κυπριακής Δημοκρατίας. Διασφαλίζουμε και την επιθυμητή δημογραφική σύνθεση της Κύπρου που διατηρείται στο 80:20, όπως περίπου ήταν και η δημογραφική ταυτότητα του '60. Συζητάμε σήμερα για μια Κύπρο που θα είναι οικονομικά σταθερή. Για πρώτη φορά έγιναν μελέτες από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την Παγκόσμια Τράπεζα και είχαμε και την ενεργό εμπλοκή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των ευρωπαϊκών θεσμών. Συζητάμε σήμερα στη βάση χαρτών που για πρώτη φορά κατατέθηκαν και από τις δύο πλευρές, διασφαλίζοντας το δικαίωμα επιστροφής όλων ανεξαιρέτα των προσφύγων στα χωριά και στις πόλεις τους, εάν αυτοί το επιθυμούν. Διασφαλίζουμε τον απόλυτο σεβασμό του δικαιώματος της ιδιοκτησίας. Και ο κάθε ιδιοκτήτης θα έχει τη δυνατότητα είτε της επιστροφής του συνόλου

της περιουσίας του είτε μέρους αυτής και αποζημίωσης για την υπόλοιπη είτε της ανταλλαγής και της αποζημίωσης. Συζητάμε σήμερα για πρώτη φορά με την Τουρκία, αυτό που επιδιώκαμε εδώ και δεκαετίες.

Επίσης, έχουμε για πρώτη φορά την ενεργή παρουσία της Ευρώπης που συμμετέχει στην προσπάθεια εξεύρεσης λύσης στο θέμα της ασφάλειας. Μιας λύσης που να εμπίπτει στις πρόνοιες της Συνθήκης της Λισαβόνας.

Στο τελευταίο διάστημα μάλιστα με τις πρωτοβουλίες και την ενεργή διπλωματία του Προέδρου Αναστασιάδη η χώρα μας εντάσσεται στο σκληρό πυρήνα της εκτυλισσόμενης Αμυντικής Ένωσης της Ευρώπης μέσω της Μόνιμης Διαρθρωμένης Συνεργασίας για την Ασφάλεια και την Άμυνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, γνωστής ως "PESCO". Με αυτό τον τρόπο αποκρούονται αποτελεσματικά και οι προσπάθειες της Τουρκίας να δικαιολογήσει τη διαιώνιση των εγγυήσεων ή της στρατιωτικής παρουσίας της με τη δικαιολογία ότι έτσι θα προστατεύεται η χώρα από τυχόν εξωτερικές επιβουλές. Και αυτό δε θα το είχαμε σήμερα, εάν δε συμπεριφερόμασταν με λογική και ρεαλισμό και πραγματισμό και παρασυρόμασταν σε εκρήξεις συναισθημάτων της στιγμής για αποχώρηση από την Ευρωζώνη και ενδεχομένως από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Κύπρος δεν είναι πλέον ο φτωχός συγγενής του παρελθόντος. Δεν είναι πλέον η μικρή αδύναμη χώρα που έψαχνε αριστερά και δεξιά να βρει αποκούμπι. Με τη μεθοδευμένη και αποτελεσματική διπλωματία του Προέδρου Αναστασιάδη είμαστε μία χώρα που παίζει ρόλο στην περιοχή, που αξιοποιεί τη σύγκληση συμφερόντων και πραγματοποιεί διεθνείς συμμαχίες. Είμαστε μια άλλη Κύπρος από εκείνη που βιώναμε στο παρελθόν. Θέλουμε μια Κύπρο πραγματικά ανεξάρτητη. Μια Κύπρο επιτέλους απαλλαγμένη από ξένες επικυριαρχίες. Μια σύγχρονη, ευρωπαϊκή χώρα που θα εξασφαλίζει ασφάλεια και ευημερία για το σύνολο των πολιτών.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η προοπτική της Κύπρου ως πυλώνας σταθερότητας, ασφάλειας και συνεργασίας στην ευρύτερη περιοχή ενδυναμώνεται μέσα από την εξωτερική πολιτική που διασφαλίζει και την ενεργειακή προοπτική της χώρας. Με πρωτοβουλία της δικής μας κυβέρνησης δημιουργήθηκαν μηχανισμοί τριμερών συνεργασιών. Ξεκινήσαμε με την Αίγυπτο, την Ιορδανία, το Ισραήλ και το Λίβανο, ενώ βαδίζουμε και προς τετραμερή με συμμετοχή της Ιταλίας. Δημιουργήσαμε ένα πλέγμα συμφωνιών με όλες τις γείτονες χώρες και αναδείξαμε τη λογική του φυσικού πλούτου και της ενέργειας ως παράγοντα συνεργασίας και αμοιβαίου οφέλους.

Παράλληλα, η ολοκλήρωση του τρίτου γύρου αδειοδότησης έχει φέρει ως στρατηγικούς εταίρους μας μερικούς από τους μεγαλύτερους ενεργειακούς κολοσσούς στον κόσμο, εταιρείες που συχνά συνδέονται άμεσα και με ισχυρές φιλικές χώρες, οι οποίες στο εξής έχουν ταύτιση συμφερόντων με την Κυπριακή Δημοκρατία στον υποθαλάσσιο πλούτο της Κύπρου.

Είμαστε πεπεισμένοι ότι η επανένωση της πατρίδας μας θα ενισχύσει περαιτέρω και την οικονομική συνεργασία στην περιοχή. Εμείς δεν είμαστε αλά καρτ ρεαλιστές. Και ως ρεαλιστές αναγνωρίζουμε το γεγονός ότι οι σχέσεις μεταξύ των χωρών σήμερα έχουν στο επίκεντρό τους μια ισχυρή πτυχή οικονομικής συνεργασίας. Μια οικονομική συνεργασία που διευκολύνεται περαιτέρω από το γενικό επιχειρηματικό περιβάλλον στην Κύπρο, το φορολογικό μας σύστημα, τις διμερείς συμφωνίες αποφυγής διπλής φορολογίας, αλλά και το υψηλό επίπεδο των επαγγελματικών υπηρεσιών που προσφέρονται στον τόπο μας. Η Κύπρος, ως πύλη προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, μπορεί να αποτελεί το χώρο για περαιτέρω επενδύσεις στη Μέση Ανατολή και στον αραβικό κόσμο, ενισχύοντας έτσι ακόμη περισσότερο τις σχέσεις μας με τις χώρες της περιοχής.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Σήμερα, ενώπιον της Βουλής των Αντιπροσώπων βρίσκεται ο προϋπολογισμός της Κυπριακής Δημοκρατίας για το 2018. Ένας βιώσιμος, πλεονασματικός και αναπτυξιακός προϋπολογισμός. Η εμπιστοσύνη επανήλθε στην κυπριακή οικονομία. Οι υψηλοί θετικοί ρυθμοί ανάπτυξης που παρουσιάζει η οικονομία, οι συνεχείς αναβαθμίσεις της οικονομίας, η μείωση της ανεργίας και η βελτίωση που παρουσιάζουν οι μακροοικονομικοί και δημοσιονομικοί δείκτες είναι η έμπρακτη απόδειξη. Το κράτος βγαίνει στις διεθνείς αγορές και εξασφαλίζει χρηματοδότηση με το χαμηλότερο επιτόκιο που είχε ποτέ από το 1960. Μεγάλα ιδιωτικά και δημόσια αναπτυξιακά έργα ξεφυτρώνουν παντού. Οι νέοι μας σταδιακά ανακτούν την αυτοπεποίθησή τους και όλοι διαπιστώνουν ότι η αγορά άνοιξε, το παζάρι κινείται.

Με τις σωστές πολιτικές που ακολουθήθηκαν από την κυβέρνηση Νίκου Αναστασιάδη, χωρίς να επιβληθεί ούτε μια νέα φορολογία, αλλά αντίθετα με μειώσεις και καταργήσεις φορολογιών που ξεπερνούν τα €250 εκατομ. το χρόνο, έχουμε επιτύχει να αυξήσουμε τα δημόσια έσοδα. Δικαιωμένη ακόμα μία φορά η δική μας οικονομική προσέγγιση. Μείωση των φόρων δε συνεπάγεται αυτόματα και μείωση των εσόδων του κράτους. Τουναντίον, η μείωση των φορολογικών βαρών ελαφραίνει την οικονομία, δημιουργεί δυνατότητες περισσότερης ανάπτυξης, με αποτέλεσμα την αύξηση των κρατικών εσόδων.

Διανύουμε ήδη το τρίτο συνεχόμενο έτος με θετικό ρυθμό ανάπτυξης. Φέτος θα ξεπεράσουμε το 4%, ίσως τον υψηλότερο ρυθμό ανάπτυξης σε ολόκληρη την Ευρώπη. Το ίδιο και οι εκτιμήσεις για το '18 και για την επόμενη τριετία. Θετικές και ελπιδοφόρες. Φτάνει να παραμείνουμε σοβαροί και σταθεροί. Το κράτος μας έχει ξανά τη δυνατότητα να κάνει πολιτικές με πραγματικό όφελος για τον πολίτη και να εκτελεί σημαντικά αναπτυξιακά έργα που θέτουν τις προϋποθέσεις για ακόμη μεγαλύτερη ανάπτυξη.

Η πορεία της Κύπρου διαψεύδει ευχάριστα και τους πιο αισιόδοξους διεθνείς αξιολογητές. Η Κύπρος αναβαθμίζεται και βρίσκεται πλέον ένα βήμα πριν από την επενδυτική βαθμίδα. Η δραματική οικονομική κατάσταση στην οποία είχαμε περιέλθει και το τι ακολούθησε των γεγονότων του Μαρτίου του 2013 είναι πια παρελθόν. Η ύφεση και τα ελλείμματα έχουν πλήρως αντιστραφεί. Πλέον, η κυπριακή οικονομία έχει μειώσει το χρέος της κάτω από το ψυχολογικό φράγμα του 100%, πολύ ενωρίτερα από τις προβλέψεις.

Η πορεία αυτή της οικονομίας, πέραν των ορθών πολιτικών της κυβέρνησης, οφείλεται κατά κύριο λόγο στις θυσίες των πολιτών. Οφείλεται επίσης στην υπευθυνότητα που επέδειξαν τα κοινοβουλευτικά κόμματα, όπως το Δημοκρατικό Κόμμα, αλλά και άλλα κόμματα, που στήριξαν πράγματι σε κρίσιμες για τον τόπο ώρες τις σκληρότατες νομοθεσίες εδώ στη Βουλή των Αντιπροσώπων. Ακόμα και οι φίλοι του ΑΚΕΛ, έστω και αν δε στήριξαν τα απαραίτητα για τη σωτηρία της χώρας νομοσχέδια, δεν παρότρυναν εργαζόμενους σε απεργίες και άλλα ακραία μέτρα, διασφαλίζοντας την εργασιακή ειρήνη στη χώρα και την ομαλή υλοποίηση του προγράμματος.

Το νοικοκύρεμα των δημόσιων οικονομικών αντικατοπτρίζεται με τον πιο σαφή τρόπο στα αποτελέσματα του πρώτου δεκάμηνου του έτους με πρωτογενή πλεονάσματα που ανέρχονται σχεδόν στο €1 δις και καθαρό πλεόνασμα της τάξης των €500 εκατομ. Τα υψηλότερα πλεονάσματα πραγματικά και ποσοστιαία που πέτυχε ποτέ η Κύπρος.

Η σταθερή πορεία ανάκαμψης φαίνεται και στην αγορά εργασίας. Το κλίμα εμπιστοσύνης και σταθερότητας εδραιώνεται και βλέπουμε την κάθετη μείωση της ανεργίας, που είναι σήμερα στο 10% από το 17% του 2013. Και αυτός ο μύθος ότι μειώνεται η ανεργία, επειδή ξενιτεύονται οι Κύπριοι, δεν ευσταθεί, γιατί από το 2015, ενώ μειώνονται οι Κύπριοι που μεταναστεύουν, αυξάνονται οι Κύπριοι που επαναπατριζονται. Η ανάκαμψη της πραγματικής οικονομίας ακολουθεί την ανάκαμψη των αριθμών, όπως πολύ σωστά λέχθηκε και από τον Υπουργό Οικονομικών. Και δεν είναι απλά αριθμοί, αγαπητοί συνάδελφοι. Και αν κάποιος έστω και άθελά τους ειρωνικά λένε ότι οι αριθμοί ευημερούν, τους θυμίζουμε ότι για κάθε ποσοστιαία μονάδα μείωσης της ανεργίας αντιστοιχεί περίπου με 3 000 συμπολίτες μας που επανέρχονται στην αγορά εργασίας. Η σταθερή οικονομική ανάκαμψη που προβλέπεται για τα επόμενα χρόνια ενισχύει τις προβλέψεις για περαιτέρω μείωση του ποσοστού ανεργίας. Στόχος είναι να μειώσουμε το ποσοστό ανεργίας ακόμη περισσότερο και να φθάσουμε το 2020 σε συνθήκες πλήρους απασχόλησης.

Κύριε Πρόεδρε,

Η σταθερή πορεία ανάκαμψης είναι εμφανής και στην καθημερινή οικονομική δραστηριότητα και με σημαντικές αυξήσεις στην ιδιωτική κατανάλωση. Χρονιά ρεκόρ στον τουρισμό το 2017, όπως ήταν άλλωστε και το 2016. Σήμερα βρισκόμαστε όλη μέρα στη Βουλή παρακολουθούσα και το τι συνέβαινε στον έξω κόσμο, αλλά και στην Κύπρο. Και όλοι θα προσέξετε ότι σήμερα είναι ιστορική μέρα για την Κύπρο. Πέρασε από τις πύλες των αεροδρομίων ο ταξιδιώτης που συμπλήρωσε τα δέκα εκατομ. αφίξεων και αναχωρήσεων από τα κυπριακά αεροδρόμια. Ρεκόρ στην ιστορία. Δικαιώνει και την οικονομική πολιτική, αλλά και τον τουρισμό. Αλλά επιτρέψτε μου να πω ότι -και ταπεινά- ως πρώην υπουργός Συγκοινωνιών που άκουσα τα εξ αμάρτης για το καταραμένο ΒΟΤ των αεροδρομίων, όταν άλλοι -και δικαιωματικά- θεωρούσαν ότι είναι έγκλημα και ο εγκληματίας που ιδιωτικοποιούσε τα αεροδρόμια έπρεπε να λογοδοτήσει, δικαιωματικά έκανε και τέλεσε τα εγκαίνια μιλώντας για ένα κόσμημα.

Κύριε Πρόεδρε,

Η σταθερή πορεία ανάκαμψης είναι εμφανής όπως είπα. Στον τομέα του τουρισμού τα έσοδα ανέρχονται σε €2,6 δις, καταγράφοντας αύξηση ενός ποσοστού 8% σε σύγκριση με το πρώτο δεκάμηνο του '16.

Ο όγκος κύκλου εργασιών του λιανικού εμπορίου και ο δείκτης βιομηχανικής παραγωγής αυξάνονται κατά 6% μέχρι στιγμής. Οι εγχώριες εξαγωγές βιομηχανικών προϊόντων αυξήθηκαν κατά σχεδόν 60%, μειώνοντας το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών, το οποίο καταγράφει σημαντική μείωση, αντικατοπτρίζοντας την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της κυπριακής οικονομίας.

Οι άδειες οικοδομής αυξήθηκαν κατά 40% και συνεχίζει να αναζωογονείται ο κατασκευαστικός τομέας, όπου υπάρχει μια αύξηση του 22%. Τα νέα πωλητήρια έγγραφα αυξήθηκαν κατά 20% μέχρι το Σεπτέμβριο του 2017. Ο τομέας της ανάπτυξης γης είδε €1,1 δις επιπρόσθετες επενδύσεις, κατά 45% αυξημένες από το 2016.

Επενδύσεις συνολικού ύψους €7,5 δις ήρθαν στην Κύπρο τα τελευταία χρόνια, ενώ η κυβέρνηση έχει χρηματοδοτήσει έργα στο επίπεδο των τοπικών κοινωνιών και της τοπικής αυτοδιοίκησης που ξεπερνούν το €1,2 δις.

Οι εγγραφές ιδιωτικών οχημάτων αυξήθηκαν κατά 30%.

Επικρατεί πλέον σε ολόκληρη την κοινωνία κλίμα ασφάλειας, σταθερότητας και ανάπτυξης. Γι' αυτό και θεωρώ, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, καθήκον μας την τοποθέτηση επί της ουσίας του αναπτυξιακού προϋπολογισμού της Κύπρου. Ο αναπτυξιακός προϋπολογισμός που έχουμε μπροστά μας έρχεται να ενισχύσει την ανοδική πορεία της οικονομίας μας. Κτίζει επάνω στο στέρεο υπόβαθρο που έχουμε πετύχει, για να διευρύνει τις δυνατότητες ευημερίας του κράτους και των πολιτών μας. Η εδραίωση και ενίσχυση της οικονομικής ανάκαμψης, η δημιουργία θέσεων εργασίας, η διασφάλιση της βιωσιμότητας των δημοσίων οικονομικών και η ανάπτυξη είναι πυλώνες του προϋπολογισμού που βρίσκεται ενώπιόν μας.

Και σήμερα που οι δυνατότητες μας το επιτρέπουν -και θέλω να το τονίσω- όχι με δανειακά όπως παλιά, που διεύρυναν τα δημοσιονομικά ελλείμματα και διπλασίασαν μέσα σε μια πενταετία το δημόσιο χρέος, επιστρέφουμε μέρισμα στην κοινωνία, που συνετά συνέβαλε στην ανάκαμψη, σε τρεις κυρίως άξονες: Στην ενίσχυση της κοινωνικής πολιτικής προς όφελος των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, στη χρηματοδότηση αναπτυξιακών έργων και έργων υποδομής και στις ομάδες που με τις θυσίες τους στήριξαν τη σταθεροποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Όραμά μας είναι ένα ποιοτικό κράτος που θα υπηρετεί και δε θα ταλαιπωρεί τους πολίτες. Ένα σύγχρονο κράτος φιλικό προς τις επιχειρήσεις, που παρέχει κίνητρα και επενδύει στην έρευνα και την καινοτομία, που ανοίγει δρόμους στη νεοφυή επιχειρηματικότητα και μέσα από την ανάπτυξη στηρίζει τις ευάλωτες ομάδες, που στηρίζει και ενδυναμώνει την προοπτική δυναμικών τομέων της οικονομίας, όπως ο τουρισμός, η ναυτιλία και οι τομείς των φαρμακευτικών προϊόντων και κατασκευών. Έδη το καζίνο- θέρετρο προχωρά και θα συμβάλει στον εμπλουτισμό του τουριστικού μας προϊόντος, αλλά και στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου. Ένα κράτος που δημιουργεί νέους τομείς ανάπτυξης στους οποίους υπάρχει προοπτική, όπως προοπτική της εκπαίδευσης, της υγείας, της ενέργειας, της οπτικοακουστικής βιομηχανίας, με όραμα να καταστήσουμε κέντρο ανάπτυξης και πόλος επενδύσεων.

Με επιτελικούς σχεδιασμούς και μεταρρυθμίσεις δώσαμε βάθος στην αναπτυξιακή προσπάθεια και ενισχύουμε την οικονομία. Ενισχύουμε πολιτικές όπως τη μεταρρύθμιση στην υγεία με την εφαρμογή ενός καθολικού σχεδίου υγείας και την αυτονόμηση των νοσοκομείων, έχοντας κατά νου τον ασθενή. Και θέλω να το πω ακόμα μια φορά. Εμείς δεν κρυφτήκαμε. Η θέση η δική μας ήταν το πολυασφαλιστικό, όμως, επειδή προτεραιότητά μας ήταν ο ασθενής και δεν υπήρχε περίπτωση η δική μας θέση να τύχει πλειοψηφικής στήριξης, δε στήσαμε γινάτι, δε μείναμε δογματικοί, αλλά, ως πραγματιστές και ρεαλιστές, έχοντας ως προτεραιότητα τον ασθενή, στηρίξαμε αυτό που έγινε αποδεκτό από όλους καθολικά, το μονοασφαλιστικό.

Ενισχύουμε πολιτικές κοινωνικής συνοχής με περαιτέρω αύξηση των δαπανών, στο πλαίσιο της πρωτοποριακής μεταρρύθμισης που είναι το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα, που εμείς πιστεύουμε ότι αυτή η ριζοσπαστική μεταρρύθμιση πρέπει να περάσει στο επόμενο στάδιο, να μετατραπεί ως κίνητρο για την εργασία και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Ο Κύπριος πολίτης επιζητεί αξιοπρεπή εργασία και εισόδημα και όχι ελεημοσύνη και κρατική στήριξη.

Εκσυγχρονίζουμε τη δημόσια υπηρεσία εισάγοντας την κινητικότητα. Προχωρούμε στη μεταρρύθμιση της δημόσιας εκπαίδευσης, έχοντας τους μαθητές στο επίκεντρο. Πλέον είναι οι άξιοι που θα μπαίνουν στα σχολεία και όχι με βάση την ημερομηνία που κάποιος αποφοίτησε από ένα πανεπιστήμιο.

Εκσυγχρονίζοντας την Εθνική Φρουρά και μειώνοντας τη στρατιωτική θητεία ενισχύσαμε το αξιόμαχο του στρατεύματος.

Μεταρρυθμίσαμε δομές του κράτους ανέγγιχτες από το 1960 με την υιοθέτηση του Υφυπουργείου Ναυτιλίας. Και θέλω να ευχαριστήσω την ολότητα των πολιτικών κομμάτων για τη στήριξη αυτής της μεταρρύθμισης.

Όμως, συνάδελφοι και συναδέλφισσες, ο Κύπριος πολίτης δικαιούται ένα σύγχρονο κράτος με σύγχρονες δομές. Και πρέπει να συνεχίσουμε τις μεταρρυθμίσεις που έχουμε μείνει πίσω, με ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης της τοπικής αυτοδιοίκησης και της δημόσιας υπηρεσίας. Πρέπει -όπως και στα άλλα μεγάλα ζητήματα που αφήσαμε στην άκρη τη μικροπολιτική και τα μικροπολιτικά συμφέροντα- να βάλουμε το συμφέρον της χώρας ακόμα μια φορά πάνω από όλα. Οφείλουμε να προχωρήσουμε με τα Υφυπουργεία Τουρισμού, Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας. Σήμερα η οικονομία της Κύπρου καταγράφει θεαματικούς ρυθμούς ανάπτυξης. Σας καλώ να αναλογιστούμε πόσο καλύτερα μπορούμε να πάμε, έχοντας εξειδικευμένα υφυπουργεία στην πολιτική της εκάστοτε κυβέρνησης στους νευραλγικούς τομείς του τουρισμού και της ανάπτυξης. Πρέπει με θάρρος και αποφασιστικότητα να προχωρήσουμε για το καλό της χώρας, των πολιτών και των επόμενων γενεών.

Η δημοσιονομική εξυγίανση και πειθαρχία ήταν απαραίτητη και ωφέλιμη και είδαμε τα αποτελέσματα. Αυτό όμως που θα κάμει τη μεγάλη διαφορά για τις επόμενες γενιές είναι οι ριζοσπαστικές μεταρρυθμίσεις που έχει ανάγκη ο τόπος. Στόχος μας θα πρέπει να είναι στα επόμενα χρόνια να αυξήσουμε σημαντικά το κατά

κεφαλή εισόδημα του Κύπριου πολίτη -και έχουμε και τις προοπτικές και το όραμα και την αποφασιστικότητα να το πετύχουμε- ενθαρρύνοντας την οικονομική δραστηριότητα, κτυπώντας τη γραφειοκρατία και ενισχύοντας τα χαμηλότερα εισοδηματικά στρώματα, αλλά παράλληλα και συνεχίζοντας με φοροελαφρύνσεις που θα στηρίξουν περαιτέρω την ανάπτυξη της οικονομίας.

Κύριε Πρόεδρε,

Στρατηγική επιδίωξη είναι να συνεχιστεί η μακροοικονομική, δημοσιονομική και χρηματοπιστωτική σταθερότητα και η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας με γνώμονα τη βιώσιμη ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή. Να εδραιώσουμε συνθήκες αειφόρου ευημερίας και να καταστήσουμε την κυπριακή οικονομία πιο ανταγωνιστική και πιο παραγωγική σε κάθε τομέα ξεχωριστά. Η περαιτέρω τόνωση της εμπιστοσύνης των επενδυτών στην οικονομία, η προσέλκυση ξένων επενδύσεων και η επίτευξη, αλλά πολύ περισσότερο η διατήρηση της επενδυτικής βαθμίδας είναι κλειδί. Η χώρα μας επιτέλους αλλάζει προς το καλύτερο.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η Κύπρος βρίσκεται σε αναπτυξιακή τροχιά. Έχουμε κερδίσει το σεβασμό όλου του κόσμου για την πορεία της οικονομίας. Αυτή την πορεία έχουμε υποχρέωση να τη διαφυλάξουμε και να τη διατρανώσουμε, γιατί υπάρχουν ακόμα πολλά προβλήματα που πρέπει να τύχουν αντιμετώπισης. Και είναι με αυτό τον τρόπο που υπερασπιζόμαστε την Κυπριακή Δημοκρατία. Με πράξεις ουσίας, όχι με συνθήματα. Η πολιτική, αγαπητοί συνάδελφοι, σήμερα είναι οι πράξεις. Είναι εκεί που κρινόμαστε όλοι. Είναι εκεί που γινόμαστε αξιόπιστοι. Έτσι διεκδικούμε την εμπιστοσύνη. Έτσι υπηρετούμε την πατρίδα μας. Η πολιτική σήμερα είναι οι αποφάσεις που παράγουν πραγματικά αποτελέσματα και διαμορφώνουν την πραγματική ζωή χιλιάδων συμπολιτών μας, στην εργασία τους, στο νοικοκυριό τους, ακόμα και στην κοινωνική τους θέση.

Κύριε Πρόεδρε,

Είμαστε στην πολιτική, για να δίνουμε λύσεις στα προβλήματα της κοινωνίας και όχι μονίμως να επιλέγουμε τον εύκολο δρόμο να προσπαθούμε να βρούμε προβλήματα στις λύσεις που βρίσκονται για την κοινωνία. Για μένα προσωπικά, για την παράταξή μας, αλλά και για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας δεν υπάρχουν και δεν έχουμε πολιτικούς αντιπάλους. Και προσωπικά το απέδειξα και το αποδείξαμε στην πράξη τα τελευταία πέντε δύσκολα χρόνια που πέρασε ο τόπος. Για μας μόνος αντίπαλος θα πρέπει να είναι τα προβλήματα της κοινωνίας και των πολιτών. Είμαστε εδώ, για να τραβήξουμε τη χώρα μας μπροστά, όλοι μαζί, αριστεροί και δεξιοί, κεντρώοι και σοσιαλιστές. Στόχος μας είναι να φτιάξουμε μια καλύτερη πατρίδα. Και για μας, κύριε Πρόεδρε, η καλύτερη πατρίδα δεν μπορεί να είναι μια μοιρασμένη πατρίδα. Για μας η καλύτερη πατρίδα είναι μόνο η επανενωμένη Κύπρος, η απαλλαγμένη από την κατοχή.

Συνάδελφοι και συναδέλφισσες,

Σκεφτόμαστε και συγκρίνουμε πού ήμασταν και πού έχουμε βρεθεί, αλλά κυρίως πρέπει να δούμε και πού μπορούμε με όραμα να πάμε. Προχωράμε για την Κύπρο της ανάπτυξης και της δημιουργίας. Με αυτές τις σκέψεις καλώ -και πιστεύω έχει ήδη δηλωθεί- να ψηφίσουμε το φετινό προϋπολογισμό του κράτους. Χαιρετίζω την τοποθέτηση του κόμματος της Αλληλεγγύης για υπερψήφιση του προϋπολογισμού, αλλά εκτιμώ -παρ' όλων ότι δεν το ακούσαμε- ότι και το Δημοκρατικό Κόμμα, συνεπέστατο με τη διαχρονική του στάση -είτε βρισκόταν σε κυβέρνηση είτε σε αντιπολίτευση ψήφισε τους προϋπολογισμούς- θα το πράξει και φέτος. Και δημόσια ακόμα μία φορά σημειώνουμε αυτή τη συνετή τοποθέτηση. Αυτός ο προϋπολογισμός που θα ψηφιστεί φέτος θα συνδράμει στην πορεία αναγέννησης της Κυπριακής οικονομίας.

Θα ήταν παράλειψή μου κλείνοντας να μην ευχαριστήσω θερμά τους συνεργάτες μου στη γραμματεία της Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού της Βουλής για την άψογη συνεργασία κατά τη συζήτηση του προϋπολογισμού στη Βουλή, αλλά και στην εξέταση όλων των νομοσχεδίων. Τις στενογράφους και το υπόλοιπο προσωπικό της Βουλής, αλλά και την αγαπητή γενική διευθύντρια της Βουλής για την πολύ χρήσιμη στήριξή της.

Επιθυμώ να ευχαριστήσω επίσης ιδιαίτερα όλους τους συναδέλφους βουλευτές από όλα τα πολιτικά κόμματα μέλη της Επιτροπής Οικονομικών για την κοπιώδη προσπάθεια, αλλά και να σημειώσω και τη συνεπέστατη παρουσία του κ. Γιωργάλλα, παρ' όλων ότι δεν ήταν μέλος της επιτροπής Οικονομικών, και φυσικά όλους ανεξαιρέτα τους συναδέλφους.

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

Παρακαλώ, πρέπει να τελειώσω στην ώρα μου, χωρίς να χρειαστώ την παράταση του φίλτατου Κουλία.

Z. ΚΟΥΛΙΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε, έχω μια ερώτηση.

A. ΝΕΟΦΥΤΟΥ:

Να τελειώσω, να τελειώσω.

Δεν ξέχασα τον Υπουργό Οικονομικών για την εξαιρετη συνεργασία, αλλά και τη συνετή και υπεύθυνη οικονομική πολιτική που ακολούθησε όλα αυτά τα δύσκολα χρόνια και την οικονομική πολιτική της κυβέρνησης.

Να ευχαριστήσω επίσης τόσο το γενικό διευθυντή του Υπουργείου Οικονομικών όσο και το Σταύρο Μιχαήλ, που είναι δικός, και τους συνεργάτες του που στήριζαν και στηρίζουν τη Βουλή και την επιτροπή Οικονομικών.

Τέλος, κλείνοντας να ευχηθώ ολόψυχα καλά Χριστούγεννα, καλές γιορτές σε όλους και ένα να έχουμε υπόψη μας, οι εκλογές, κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα τελειώσουν. Θα χρειαστούμε ο ένας τον άλλο και οι πέτρες που ρίχνονται ας μην τις χρησιμοποιούμε να κτίζουμε τείχη αναμεταξύ μας. Ας τις χρησιμοποιούμε να κτίζουμε γέφυρες αναγκαίες για τον τόπο και το λαό μας. Να 'στε καλά και καλές γιορτές.

Z. ΚΟΥΛΙΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε, την ερώτηση να σας την κάμω;

A. ΝΕΟΦΥΤΟΥ:

Με την άδεια του Προέδρου.

Z. ΚΟΥΛΙΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε, αν μου επιτρέπετε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να την κάμεις, να την κάμεις.

Z. ΚΟΥΛΙΑΣ:

Ζητώ την κατανόηση του σώματος να κάμω την ερώτηση.

E. ΜΑΥΡΟΥ:

Όι εν είπαμε.

Z. ΚΟΥΛΙΑΣ:

Ένα λεπτό, Ελένη μου.

Κύριε Πρόεδρε, προχθές στη μισθοδοσία που έγινε απεκόπησαν από τους συναδέλφους €500. Πήρα τζιαι εγώ το υπουργείο και διαμαρτυρήθηκα, αφού η κυβέρνηση είπε ότι εκφκήκαμεν που το μνημόνιο τζιαι παν όλα καλά. «Γιατί εκόψετε;». Τότε λέει το εξής: «Μα, κύριε, ήρθαν τα στατιστικά στοιχεία και οι μισθοί και τα ημερομίσθια πήγαν προς τα κάτω». Υπάρχει κάποια απάντηση επί τούτου; Κοπήκαν από όλους σας €500.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ.

Δε χρειάζεται απάντηση για τούτο.

Ευχαριστώ και τον κ. Νεοφύτου ο οποίος ετήρησε το χρόνο του με εξαίρεση τις ευχαριστίες και τις ευχές, αλλά πετύχαμε -επειδή τηρήσατε όλοι το χρόνο σας- το στόχο να τελειώσουμε η ώρα 3.00 μ.μ.

Κεφάλαιο Δεύτερο: Κατάθεση νομοσχεδίων και εγγράφων. Δεν υπάρχει.

Κεφάλαιο Τρίτο: Ερωτήσεις και απαντήσεις. Δεν υπάρχει.

Κεφάλαιο Τέταρτο: Θέματα εγγραφέντα για συζήτηση. Δε θα μπορούμε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Εδώ τελειώνει η σημερινή συνεδρία. Η επόμενη συνεδρία της Βουλής ορίζεται για αύριο Τρίτη, 12 Δεκεμβρίου 2017, στις 9.00 π.μ., με την ακόλουθη ημερήσια διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ:

Νομοθετική εργασία

Ο περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμος του 2017.

(Αρ. Φακ. 23.01.058.165-2017).

(Συνέχιση της συζήτησης).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: -----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: -----

Κηρύσσω τη λήξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

(Ωρα λήξης: 3.00 μ.μ.)

Παρόντες βουλευτές

Αδάμου Αδάμος	Κώστα Κώστας
Αριστείδου Μαριέλλα	Λεωνίδου Πανίκος
Βότσης Άγγελος	Λιλλήκας Γιώργος
Γεωργίου Γεώργιος	Λουκαΐδης Γιώργος
Γεωργίου Κ. Γιώργος	Μαυρίδης Μάριος
Γεωργίου Τ. Γιώργος	Μαύρου Ελένη
Γιωργάλλας Μιχάλης	Μουσιούπτας Μαρίνος
Δαμιανού Άριστος	Μυλωνάς Παύλος
Δημητρίου Αννίτα	Μυριάνθους Ηλίας
Δημητρίου Δημήτρης	Νεοφύτου Αβέρωφ
Δίπλαρος Ευθύμιος	Νουρής Νίκος
Ερωτοκρίτου Χριστιάνα	Ορφανίδης Χρίστος
Ευσταθίου Κωστής	Παπαγιάννης Λίνος
Ζαχαρίου Ζαχαρίας	Παπαδόπουλος Γεώργιος
Θεολόγου Άννα	Παπαδόπουλος Νικόλας
Θεοπέμπτου Χαράλαμπος	Περδίκης Γιώργος
Κάρουλλας Γιώργος	Πιπτοκοπίτης Χαράλαμπος
Κασίνης Σόλων	Προκοπίου Γεώργιος
Καυκαλιάς Αντρέας	Σάββα Ευανθία
Κέττηρος Νίκος	Σιζόπουλος Μαρίνος
Κουκουμά Κούτρα Σκεύη	Σταύρου Ελένη
Κουλίας Ζαχαρίας	Στεφάνου Στέφανος
Κουλλά Ονούφριος	Τζιοβάνης Χριστάκης
Κυπριανού Ανδρέας	Τορναρίτης Νίκος
Κυπριανού Άντρος	Φακοντής Αντρέας
Κυριακίδου Στέλλα	Χατζηγιάννης Κυριάκος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Έκθεση για το νομοσχέδιο «Ο περί Προϋπολογισμού του 2018 Νόμος του 2017» και αγορεύσεις (Λ. Παπαγιάννης, Γ. Περδίκης, Μ. Γιωργάλλας, Γ. Λιλλήκας, Μ. Σιζόπουλος, Ν. Παπαδόπουλος, Άντρος Κυπριανού, Α. Νεοφύτου, Ζ. Κουλίας).
2. Ανακοίνωση από τον Πρόεδρο του σώματος της παρουσίας στην αίθουσα της ολομέλειας του Μητροπολίτη Ηλείας κ. Γερμανού και του Επισκόπου Ωλένης κ. Αθανασίου.

Τιμή: €3,50